

מבחר עלונים

ייחי
שנת תש"פ

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
06:11	05:49	05:33	04:17	ירושלים
06:07	05:45	05:35	04:32	בני ברק
06:07	05:45	05:32	04:21	חיפה
06:08	05:46	05:36	04:33	אשדוד
06:10	05:48	05:34	04:17	בית שמש
06:10	05:48	05:35	04:35	קרית גת
06:08	05:46	05:31	04:24	נוף הגליל

כספסא ושירות נפגשים...

רח' אהלי יוסף 5, ירושלים 📍 שעות פתיחה: א.ה. 19-10 רצון, יום שישי 12-10
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018 ✉️ g5337722@gmail.com

גרפומט MAT
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

לימודים לילדים חולים

הילד האיבוד שלך לא אוחזר!
הוא רוצה להתקדם אך בלי אודיס...!

הילד שלכם יכול להמשיך ולהתקדם
גם אם נבצר ממנו להגיע ללימודים עקב מחלה
באמצעות תוכנית לימוד על ידי מורה פרטי

בסבסוד מלא ללא שום עלות!

התוכנית מיועדת לילדים ובחורים בגילאי 3-18!
לתשומת לבכם: הליך הרישום הינו פשוט וקצר מאד,
כמו"כ תוכלו לבחור מורה פרטי המתאים לכם.

לפרטים נוספים ולקבלת מסמכים להגשת הבקשה
פנו לארגון מאוחדים: meuchadim.org@gmail.com
או להרב שמואל גנג' - מורה מטעם התוכנית בטל': 05041-21231

דרושים
אתנדבים
ואתנדבות
לפעילות
'מאוחדים'

מאוחדים
יחד למען עם ישראל

'מאוחדים' לצידכם ולמענכם בכל עת ובכל זמן:
054-845-8815

בשורה טובה! היצירה הנפלאה "מדות טיש" ראתה אור בשעה טובה ומצלחת!

גיליון מס' 388
שנה 7

פרשת ויחי - חזק, י"ד בטבת תש"פ

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

ויחי יעקב (מז, כח) - ראשי תבות ומיתת ישרים
חיים יקראו, יתוספו עליו קדושי ברכות, כי צדיקים במיתתם קרויים חיים. (מחמדי שמים)

האלקים הרעה אתי מעודי עד-היום הזה (מח, טו) - מעודי בגימטריה 130, שם אלוקים הוא מדת הדין, כי במשך 130 שנה היה יעקב אבינו שרוי במדת הדין מחמת צרותיו, כמו שאמר לפרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים היו. (תורה מסיני)

לא-יסור שבט מיהודה ומחקק (מט, י) - ראשי התבות בגימטריה דוד בן ישי. (בני שלמה)

עד בייבא שילה (שם) - בגימטריה ובה מלך המשיח. וכן ואמונה בגאולה קרובה. (עט שאסף)

יששכר חמו גרם רבץ בין המשפטים (מט, יד) - רמז יש כאן לדברי המשנה באבות, כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחי צעיר תחיה, ובתורה אתה עמל. ואם אתה עושה כן, אשכרך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. **יששכר חמו גרם** הוא הלומד תורה, רבץ בגימטריה ארץ עם הכולל, בין המשפטים ראשי תבות פת מלח תאכל מים במשורה ישתה, ותתנהג האותיות הישן, כי על הארץ הוא ישן, ואם עושה כן, וירא מנהגו כי טוב בעולם הזה ובעולם הבא. (זרע אברהם)

רבץ בין המשפטים בגימטריה דל השפל עדי ארץ פאשפה. שיתנהג בענינה. (מנחת יהודה)

מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדניימלך (מט, כ) - שלשה פסוקים יש בתנ"ך בני שבע תבות והאמצעיית שבה היא תבת והוא. **מאשר שמנה לחמו** הוא בתורה, השני בגביאים בספר ישעיה ונדיב נדיבות יעץ והוא על-נדיבות יקום, והשלישי בפתובים בספר איוב אלהים הבין דרבה והוא ידע אתי מקומה. ושלשתם מרמזים על שלש המדרגות בצדקה, הראשון הנותן בעצמו - והוא יתן מעדניימלך, השני משיע גם על אחרים שיתנו - ונדיב נדיבות יעץ, והשלישי הוא הנותן בסתר - אלהים הבין דרבה. (האלשיך הקדוש)

ספורים בפרשה

ויאמר ליוסף הנה אביך חלה (מח, א)

אדם אחד בא פעם אל רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה והתאונן בפניו, כי זה מכבר הזכיר לפניו את אחד מבני ביתו שנפל למשכב ועדין לא הוטב לו. תמה הרבי: "ומה אפוא אשם אני בכך?" התפלא האיש ואמר: "והרי אמרו חז"ל, שמי שישי לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, והרי באתי אל הרבי כדי שיבקש עליו רחמים". תקנו הרבי ואמר: "שים לבך לדיק בדברי חז"ל אלו. לא נאמר ילך אצל חכם שיבקש עליו רחמים, דהיינו שהחכם יבקש רחמים על החולה, אלא נאמר ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, דהיינו על האדם הפונה אל החכם להתפלל בעצמו על החולה ולא לסמוך על אחרים, כי יפה תפלת עצמו מתפלת אחרים".

אפרים ומנשה בראובן ושמעון יהודי (מח, ה)

המגיד רבי מרדכי מטשורנוביל, היה חתנו של רבי אהרן הגדול מקרלין ונולדו לו שלשה בנים שנודעו בצדיקים מפרקים וכת אחת. לאחר פטירת אשתו, הציע לו גיסו רבי אשר מסטולין לשאת את בתו של רבי דוד ליקס המגיד מנבאר, מגדולי תלמידי הבעל-שם-טוב, אך פשרי מרדכי הגיע לבאר לשם כך, טרב רבי דוד להצעת השדוד. תמה רבי מרדכי ושאלו: "יאמר לי המגיד את טעם מאונו, שכן ידי משנת להוצאות מזון והלכשה פפי בכודכם". גלה לו רבי דוד, כי צפה וראה שעתידיה בתו ללדת שבעה בנים, ולרבי מרדכי יהיו יחד שמונה בנים, שלשה שכבר נולדו לו ועוד חמשה שעתידים להולד לו. יוצא אפוא, שבתו עתידה להתאלמן מבעלה ותצטרך להנשא שוב כדי להעמיד עוד שני בנים, ולכן אין חפצו בשדוד זה. בקש רבי מרדכי שהות של שלשה ימים כדי להתישב בענין, ולאחר מכן חזר ואמר בשמחה: "מצאתי, ברוך השם, עצה נבונה בדבר. שאלתי את פי הבעל-שם-טוב והוא הסכים לשדוד, והזכיר את הפסוק אפרים ומנשה בראובן ושמעון יהודי, כלומר ששנים מבנינו יהיו נחשבים כבנינו ויצטרפו להשלים את שבעת הבנים". הסכים רבי דוד ליקס לשדוד ואמנם נולדו להם חמשה בנים צדיקים ואף שתי בנות. ואמרו החסידים, ששני נכדיו רבי דוד מזלטיפולי ורבי דוד מסקוורא נחשבו כבניו של המגיד רבי מרדכי והשלימו את מנין הבנים.

ועיני ישראל כבדו מזקן לא יוכל לראות (מח, י)

אחד מדיני טריפולי שבלוב, היה המקבל רבי יצחק ואתורי, שעשה לילות פיימים והגה בתורה הקדושה. גם לאחר שככה מאור עיניו לא פסק מתלמודו, והיה משנן וחזר את תלמודו בעל-פה בפני תלמידיו בגאונות מפליאה. כך עברו עליו שלשים ושלש שנה כשהוא בעורונו, וכל אותם ימים לא פסק פומה מנרסה. יום אחד, נקלע לטריפולי רופא עינים, ערבי מפרוקו, שדבר היהודי הסומא שמתמיד בתורה כל העת, הגיע לאזניו. בדק הרופא את רבי יצחק, ובחסדי שמים הצליח להשיב לו את מאור עיניו. שמח רבי יצחק לראות שוב את האותיות הקדושות, ושבעתים היתה שמחתו לנלות, כי לא החסיר ולא יתר אפלו אות אחת בתורה וכל תלמודו בנגלה ובנסתר ובכל מקצועות התורה, היה שגור על פיו במקדק.

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 4.17 צאת השבת 5.33 רבנו תם 6.11

לקבלת הגיליון והנחיות
או"ח: 5806777@gmail.com

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה שמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אוחיון. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"נ מרת רחל בת אנייה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט, ולע"נ מסגנאו בן יצחק טדלה ולרפואת: הבחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי, חוקיה בן כאפי שיחי ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושחי'

היה היה

זבולן לחוזה ימים ישבן והוא לחוזה אנית וירכתו עלי צידן

עשיר מפלג היה ר' אשר טרכטנברג מאמריקה, ותומך תורה גדול. מחשובי הנדיבים של מוסדות התורה והחסד שפירושלים של מעלה שלפני שנות דור היה, וכל קריאה מצד מנהלי המוסדות נענתה על ידו במאור פנים ובד רחבה. יום אחד, החליט הנגיד להגיע לבקור בארץ ישראל, לפקד את המקומות הקדושים שבה ואף לבקר במוסדות הנתמכים על ידו. מיד עם הגיעו, המתין לו אחד ממנהלי המוסד הותיק "עץ חיים", שנוסד בראשית ימי הישוב ורב בני ירושלים למדו בת"ת ובשיבה שבו, והדרוך אותו במבואות העיר אל בית מלונו. לאחר מנוחה קלה, פנה הנגיד אל העיר העתיקה, אל ביתו הקטן של רבי שמואל סלנט, רבה הנערץ של ירושלים, שהיה גם מייסד הת"ת והשיבה "עץ חיים" ועמד בראשם שנים ארוכות. אהבם של בני ירושלים היה רבי שמואל, ומעולם לא קבע בביתו שעות קבלת קהל. כל אימת שמאירדהו בקש לשוחח עם הרב ולהציג לפניו את שאלותיו, היתה הדלת פתוחה לפניו, ובדרך כלל ישב הרב ליד שלחנו כשהדלת פתוחה לפניו, והוא עמל פתורה בין גברא לגברא. כשהצג הנגיד המבכד בפני רבי שמואל, האיר לו הרב פנים והודה לו על תמיכתו הגדולה בלומדי תורה, כשהוא מאריך בדברים על השכר הגדול של הזבולן שעוסק בפקטמטיא ותומך ביששכר הלומד תורה.

עודם משוחחים, ואל ביתו של רבי שמואל הגיע אברך צעיר אחד, צנוע-גוף ולבוש קרעים, ומיד כשרבי שמואל ראהו, קם לכבודו ובעיניו אזהבות נפנה לשמע את אשר בפיו. נכנס עמו הרב בשיח של דברי תורה והשנים האריכו בחדושים המשמחים את הלב עד שהיו הדברים מאירים בנתינתם מסיני. כל אותו זמן, ישב הנגיד באחד שנשפח מלב, עד שמתוך חלישות הדעת הגיע לכלל פעם ורגז. "באמריקה לא היה מתרחש דבר פעין זה", לחש ספק לעצמו, ספק לסובבים, "שם לא היה רב העיר מתפנה לשוחח עם איזה אברך דלפון ומפזר, בשעה שהוא יושב עם נגידים ושוועים". עוד הדברים בפיו, ופניו של רבי שמואל חרו. "אני מוזקה על כבוד התורה", אמר בלי משוא פנים, "זוהי עזות פנים של ממש להתבטא כך בפני תלמיד חכם מפלג מיקירי ירושלים". ובפנותו אל משמשו אמר: "מדוע מכבדים אנו את העשירים? רק מפני שהם תומכים בלומדי תורה כגון אברך זה, שבזכות תורתם מתקיים העולם". והוסיף: "לדעתי, צריך האורח לקבל נזיפה כדיו מבזה תלמיד חכם ולקבל על עצמו שלא לשוב לכסלה עוד". מר טרכטנברג מהר להעלם מן השטח, ומנהל הישיבה הפיק, פי מעתה לא ימשיך הנגיד הנכבד בתמיכותיו ונדבותיו.

האברך הצנוע ששוחח עם רבי שמואל בדברי תורה והיה נאה פאורח פורח, היה אכן תלמיד חכם מפלג, צנוע וענוותן, בשם ר' צבי הירש מטומשוב. הלה למד בצעירותו אצל בעל החדושי הרי"מ והכל נבאו לו גדולות ונצורות, אלא שעקב פטירת אחיו שפירושלים בלי להותיר אחריו זרע של קומא, נאלץ לעלות לירושלים כדי לחלוץ לאשת אחיו, והוא ראה בכך סמן מן השמים פי עליו להשתמש בעיר הקדש יחד עם בני משפחתו. טרם עלותו, נתן לו רבו החדושי הרי"מ כתב המלצה בכתב ידו לרבה של ירושלים, רבי שמואל סלנט, כדי שהלה יקרו ויסייע בעדו בחבלי הקליטה בירושלים, ותאר את תלמידו פעלוי מפלג, הלומד תורה מתוך הדחק והתורה היא משוש חייו. בלביים, פאשר הציץ רבי צבי הירש במכתב של רבו וראה את השבחים שכתב עליו, מצא עצמו במבוכה. מסרב היה לעשות תורתו קרדם לחפר בו, וחושש היה שמא יכבדוהו ביותרת הכבוד עקב המכתב שעמו, ובגבורת הנפש החליט להשליכו בין גלי הים, ונכנס לירושלים בחשאי פאלמוני.

עברו ימים ושבועות, זה מבכר פטר את אשת אחיו בחליצה, ורבי צבי הירש יושב בביתו בחסר כל בשעולליו שואלים לחם ואין. נמלך אפוא ופנה לרבי שמואל סלנט בבקשה להתקבל לשיבת "עץ חיים", אלא שהרב בקש ממנו כתב המלצה פלשהו על היותו בראוון ובראבון, ומחמת ענותנותו הגדולה שחק רבי צבי הירש ואף לא ספר על המכתב האבוד של החדושי הרי"מ. מן השמים סבבו את הענין, ובאותם רגעים ממש הגיע לרבי שמואל צרור מכתבים מן הגולה, וביניהם מכתב מורשה, בו בותב החדושי הרי"מ פי תלמידו רבי צבי הירש מטומשוב עלה לירושלים, ומפיין שמפירו הוא אותו פענו גדול ונחבא אל הפלים, מבקש הוא מהרב לתור אחריו ולקרבו. רבי שמואל שפסק היה, הבין מיד מי הוא העומד לפניו ועל אחר הכניסו אחר כבוד לשיבתו.

שעות מספר לאחר בקורו הכושל של הנגיד בביתו של רבי שמואל, התדפק על דלת בית מלונו מנהל הישיבה שקבלו בעלותו ארצה, ונסה להפיג את רגזו הגדול. בעמל גדול הצליח להרגיעו מעט, ולאחר מכן הציע לו לפנות אל ביתו של האברך העני. בהשתאות ראה הנגיד את הדלות הגדולה השונרת בבית, אך יחד עם זאת גם ראה את השמחה הנסוכה על פני כל בני המשפחה. שעה ארפה עקב אחריהם וראה את תמימותם הגדולה, את שקידתו הגדולה של בעל הבית פתורה באישון ליל ואת טהר פניו ואצילות מדותיו. מיד לקחת, עלה הנגיד אל ביתו של רבי שמואל ובקש דרך תשובה על פגיעתו בכבודו של בן הישיבה, ועוד באתו יום נחתם "הסכם יששכר זבולן" בין הנגיד האמריקאי ר' אשר טרכטנברג לבין האברך הירושלמי רבי צבי הירש, פאשר כל מחסורו מעתה עליו, ובשכר תמיכתו הגדולה לקיים משפחתו, יזכה להיות שותף עמו בחלקו שגנו עדן.

מאורות

הראשון לציון רבי **רפאל מאיר** ב"ר יהודה פאניל זצ"ל ליום ההולאה י"ד בטבת תרנ"ג

מגדולי חכמי ירושלים והראשון לציון" בה פמשד י"ג שנה. נולד בבגריה ועלה לארץ ישראל, בה התיתם בחינתו כבן ט"ו ונותר עני וחסר לחם. על-אף גדירותו, היה שמח בחלקו וקיים את התורה מעני. בהיותו כבן כ"ז כבר נשלח לערי תונים ואגליר למען עניי ירושלים. בשנת ת"ר נסע בשליחות חברון לאיטליה, והשכין שלום בקהלת וקמא שותיה במחלקת. באותה עת, התקבל לראיון בפני ראש הכנסיה הקתולית והוא אשר לו לבקר במרתפי התיקן ולראות את הנגנים העתיקים שבהם. בשנת תרי"ד נבחר לנשיא ועד העדה וראש בית הדין של עדת הספרדים בירושלים. בשנת תר"מ, נפטר הראשון לציון רבי אברהם אשכנזי, והיה מעמד לתפקיד יחד עם מחתנו הישאי ברבה, וכל אחד פכד את חברו. לבסוף נבחר ושמש בתפקידו י"ג שנה עד פטירתו, ואחריו התמנה חברו שכהן גס"כ י"ג שנה. נדפסו שני חבוריו "לב מרפא" דינים ושיות, ו"לשון מרפא" על הרקמ"ם. מרפ"א - אני רפאל מאיר פאניל, פעל יחד עם רבי שמואל סלנט לבניית בתי שכינת ימין משה, מעובון השר מונטיפיורי. מספר, שבעת בקורו בגן החיות שבתונים, התעקב לאחר השעות המגבלות לבקורים, ובעלי החיים הטורפים יצאו מפלוביהם, אך לא נגעו בו לרעה ויהי לנס. באותה עת, היתה שם עצירת גשמים, ובני העיר בקשוהו להעתיך בעדם. נעמד הרב בתפלה, ומיד החלו לרדת גשמי ברכה, והמלך העניק לו כסום גדול לעניים ונגד מלכותי רקום.

יוסיף דעת

מובא במסכת ברכות שאין מברכים 'מרפא' בבית המדרש מפני ביטול בית המדרש, ומפרש רש"י, מרפא אדם המתעטש שרגילים לומר 'אסותא' במדרש ילמדנו מובא, שחייב אדם לומר לחברו בשעת עטישותו 'חיים', שנהפך מוות העולם לאור. הרי לנו שלוש ברכות במקורות חז"ל לעיטוש, בהם אסותא שמובא גם להלכה שאין לומר אסותא למי שנתעטש בסעודה שמה יקדים קנה לוושט. השל"ה כתב, שנהוגים לומר אחר העיטוש לישועת קייתי' כיום נהוג לומר 'לקריאות', בהשפעת שפת האידיש 'צום געזונט'. סיבת הברכה לרפואה על עיטוש, מובא במדרש שלא היה אדם עוטש וחי, אלא בכל מקום היתה נפשו יוצאת דרך נחירי אפו בין בשוק בין בדרך, עד שבא יעקב אבינו וביקש רחמים על הדבר, לפיכך חייב אדם בעטישה להודות לקב"ה שנהפך ממות לחיים. לעומת זאת, מובא בתוספתא שבת שהאומר מרפא על התעטשות, זה הו מדרכי האמורי. במסכת ברכות נאמר, המתעטש בתפילתו סימן ביה לו והוא רק לאונסו כפירוש רש"י. יש הנהוגים למשוך באוזנם בשעה שמדבר על המת ומתעטש או אחר כל התעטשות שהיא, ויש שאמרו שזה מדרכי האמורי. אחרים תנו טעם למנהג, מפני שנגזרה מיתה על אדם הראשון שלא שמע בקול ה' שצוהו לא לאכול מעץ הדעת, ולכן מרמזים במשמית האוח כי האוח שלא שמעה היא שגרמה מיתה לעולם, בדומה לעבד עברי שרצע באוזנו שלא שמע בהר סיני. על-פי הרפואה מטרת העיטוש לפלוט מהגוף מזיקים שונים ולמנוע את חזירתם לדרכי הנשימה, והיא מסייעת לאדם בנשימתו החיונית. המלה עיטוש כבר מופיעה בספר איוב בפסוק 'עטישתיו תהל אור', ויש אומרים שהלשון נובע מהקול השמעה בעת העיטוש. במלכים מחזק בורש זר"ה, 'ויזרזר הנער עד-שבע פעמים' מפסוק זה מצאו מקור לפתגם השורש שהמתעטש שבע פעמים ברצף זוכה לקץ הימים, מכך שהנער המת שהחיה אלישע, התעטש שבע פעמים וקם בתחיית המתים...

מטעים

יהודה אתה (ח.מ.ט.ח)

תבת אתה מספקת בפשטא, וקריאה יש כאן: יהודי אתה! ובר כי שם הוי"ה בקרבך ועליך לשמור על זהותך היהודית ולהתרחק מהרשעים. (ויברית)

מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך (כ.ט.כ)

באור הפסוק הוא, שמאדמתו הטובה בה יהיו זיתים למקביר עד שיטבל בשמן רגלו, יוציא אשר את פרנסתו ולחמו, ותבת שמנה אינה שם תאר שהלחם יהיה שמו, אלא מהאדמה השמנה יוציא לחמו, שאם-כן היה צריך להקדים את השם לפני התאר ולומר מאשר לחמו שמנה. וכן תבת והוא מהברת לתבה הבאה יתן, ואינו דבר חדש כמו אצל דן שנאמר בו והוא יגד עקב, ושם תבת והוא מספקת לומר בשפוף יגדל גבולו, וכאן היא מהברת כדי להמשיך ולומר שיוציא את לחמו כמבד ויתן לאחרים מעדני מלך. (חשוקי סוף)

ויחי יוסף מאה ועשר שנים (כ.כ.כ)

התבות ויחי יוסף משמעות במנה זקף קטן, וכן וימת יוסף בן-מאה ועשר שנים, לרמז לדברי חז"ל בסוטה, מפני מה מת יוסף קודם לאחיו? מפני שנהג שררה, ולכן משמעות התבות על חיי יוסף ומיתתו במנה זקף קטן, כי הסבה מדוע נהג לפני כלם, מפני שזקף את עצמו למלכות ושררה אף שהיה קטן מאחיו, והקנה מדרק עם הצדיקים. (ברכת אש)

מדגש

את תבת שכם שבברכת יעקב ליוסף ואני נתתי לך שכם אחד על-אחיך מפרשי רש"י בשני פרושים, העיר שכם שאיתה קבל יוסף מנהלה יותר מאחיו, או פתרגומו שכם מלשון חלק, שגניו יטלו שני חלקים בירשה. לתבת שכם נקודו של שני סגלים, משמעות גם של הגב העליון או של הכתף, כמו שאמר אצל רבקה וכדה על-שכמה ומתרגם שם יקולתה על-בתפה, ואצל שאול משכמו ומעלה גבה מקבל-הקעס, והיא מופיעה פעם אחת בנקודו זה בתהלים בפסוק כי תשיתמו שכם במיתריה, אולם בשאר המקומות מופיעה המלה בסמיכות בשון וסגול, כמו "שכם אחד" שמופיעה כאן ובצפניה. יוצא אפוא שישנו המש משמעות לשכם: שם אדם שכם ברחמור, שם העיר שכם, שכם במובן של כתף כמו בבטוי 'טפח על-שכמו', ובמובן של גב 'הטה את-שכמו', וכן במובן של חלק ונחלה.

ממלך

בסיום מלחמת העולם הראשונה, נקבעו גבולותיה של ליטא העצמאית. אמרו אז החלצה, שהגבולות נקבעו על-פי ההגיו 'גוט שבח' של יהודי הערים, והגבול עבר בין ליטא בה לא הבחינו בין ש"ן ומינת לשמאלית לבין ריסק וזמוט, וכן אמרו שמוצאם של בני ליטא כנראה מבני אפרים, שהיו מבטאים סבלת במקום שבלת, מפני שבשעה שברך יעקב את אפרים ומנשה, שכל ידיו והניח את יד ימינו שלקצו מנשה על ראש אפרים שלשמאלו, והיה אפרים סבור שסבו מניח על ראשו את שמאלו, ומאז רואה אפרים ימין כשמאל ומבטא ש"ן ומינת כשמאלית...

גדול היה רבי יעקב צבי מפורסם באהבת ישראל ורגיל היה לומר "האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים", העקר הוא שבני ישראל יהיו אוהבים זה את זה ותהיה אחדות ביניהם, ועל ידי זה יתקו מעליהם הדינים, שכן אגידה מתפרשת גם מלשון מגדים, ובכוח זה ינצלו מחבלי משיח. פעם התבטא על הפרוד שהיה בשעתו בין 'החזוזה' מלכלין לבין תלמידו 'היהודי הקדוש' מפשיסחא שהנהיג עדה בחייו, כי במותיבא דקריעא בידאי עבדו רבנן שולם מיניהם. לאחר פטירת אמו של רבי יעקב צבי, שהיתה בתו של רבי נפתלי הירץ הלברשטט מלובו נכדו של ה"עטרת צבי", נשא אביו רבי יהושע אשר מפורסם את בתו של רבי מרדכי מזליכוב, שהיה חתנו של 'החזוזה' מלכלין, ובשעת החפה אמר רבי יהושע אשר שהוא רואה את אביו 'היהודי' עם חתנתו וקנו 'החזוזה' ששניהם באו לחפת נכדיהם וביניהם השלום והשלוה. וכן מספרים גם על היעב"ץ, שקרא טרם פטירתו 'ברוך הבא, אבאי ברוך הבא, רבי יהונתן', וקשצאו לקוברו בבית העלמין שבאלטונה, מצאו מקום פנוי במקרק קברים אחרים מבר הפלגתא שלו רבי יהונתן אביש"ץ, ומפני שהססו בדבר שאילו את פני ה"נודע ביהודה", והוא צוה לעשות פו, שכן כבר התקדם בשני גאונים אלו דברי חז"ל על הפסוק "את-נהב בסופה", שתלמידי חכמים נעשים אויבים זה לזה, ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה-את-זה, אל תקרי את זהב בסופה, אלא בסופה.

רבי חיים מבירסק, השתתף פעם באספת רבנים ועסקנים בעניני שעה, ונגרמה לו חלשת הדעת ומפח נפש שקרא את את החכמים וחלוקי הדעות הרבים מאחורי הפרגוד. באותה שעה אמר למקריבו: "המיד התקשיתי בדברי המדרש המוצאים בלכות שמעוני, שמפרש את הפסוק 'יעקב אל-בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', האספו - הטהרו, כמו שנאמר אצל מרים 'תשגר שבעת ימים מחוץ למחנה ואחר תאספו', מה ענין אספה אצל טהרה? אולם עכשו התבהר לי הדבר. כל יהודי לבשעצמו יכול להיות נקי וצדיק, אולם בזמן שיהודים נקיים וכשרים מתאספים באספה, מיד נכנס לשם יצר המחלוקת וחלוקי הדעות. ולכן ברך יעקב את בניו 'האספו וטהרו', שתצאו טהורים מכל אספה."

מיחד במדת אהבת ישראל, היה רבי משה יחיאל אפשטין מאזורוב בעל "אש דת" ו"באר משה". פעם פנה אליו אחד ממקריבו ותמו: "מדוע מניח הרבי את פלוני, איש מרמה ומדניס, לדרך על מפתן ביתו? והרבי ענה בענותו: "מיום עמדו על דעתי, צמא הייתי לדעת הכל וללמד על הכל, אולם דבר אחד סרתי ללמד ומאנתי לדעת, איך לגרש אדם מביתו או לשנא, חלילה, כל איש אשר בשם ישראל רבנה. שכן איני פוסל שום יהודי מלבוז במחציתי". והמשיך ואמר: "כבר אמר זקני 'החזוזה' מלכלין, כי המצוה של אהבת ישראל לא מקיימים בקד שאוהבים רק אנשים גדולים וצדיקים אשר עושים טוב ולא יחטאו, אלא כשאוהבים גם את אלו שאינם הולכים בדרך הישר ומשפיעים עליהם טובה כדי להשיב את לבם לאבינו שבשמים". הוזדמנות מסקמת, הזכיר את דברי המדרש על הפסוק 'האספו ואגידה לכם', שיעקב אבינו הזריז את בניו מפני המחלוקת, ואמר להם להיות באספה ואגדה אחת, ואז יתקינו עצמם לגאלה. כי ההכנה לביאת המשיח תהיה רק על ידי שולום ואהבה בין אדם לזולתו. הרבי לא היה רק נאה דורש, אלא גם נאה מקים, כשעלה לארץ הקודש, הביא עמו ממון די הצרך כדי לרכש דירה מרוחת פיאה לו, אולם באשר שמע שיתומה אחת ממשפחתו עומדת להנשא ואין בידה מאומה, מסר לה את כל ממונו לרכישת דירה, ולעצמו חבר דירת מגורים בדמי מפתח.

ישב פעם היאור ישראל, רבי ישראל מסטולין שמנוחתו כבוד בעיר פרנקפורט, ואמר לחסידיו: "יעקב אבינו עליו השלום, בצווחו את בניו לפני הסתלקותו אמר להם 'האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', ולמה נאמר אשר יקרא בא"ף שהוא לשון קריאה, ולא אשר יקרה בה"א מלשון מקרה? מפני שהתכוון יעקב לומר לבניו, שמה שיקרא ויכריזו לכם באחרית הימים, הוא האספו ואגידה, להתאסף ולהתאחד יחד באהבת חברים". מספר, שפעם בעת שערך את שלחנו, נחקו חסידים רבים מסביב מחסר מקום, עד שאחד העומדים הודיע אל העומדים סביבו להקל מלחצם ודחפוניהם, כי כמעט פלטה רוחו. נענה הרבי ואמר: "באשר תובח אדם את אחת מאצבעותיו בין אצבעות ידו השניה וילחץ אתן על אצבעו, לא יבא לו הדבר. אולם, כאשר אדם אחר יקח את אצבעו וידחק אותה באצבעותיו שלו, יסב לו הדבר כאב רב. וכך הוא הסמן של אהבת חברים, מי שאוהב באמת את השני, אינו חש ואינו מרגיש כי השני לוחץ עליו ודוחק בו."

חדש מבית היוצר של רב המכר "שבת טיש"

יום בשורה להורים, לנוחנים, ולתלמידים

הנה זה בא!

הספר החינוכי המופלא והמרתק שרבים ציפו לו

מידות טיש

ב' כרכים

המידות והליכות בראי פרשת השבוע

שולחן השבת שלכם עולה דרגה נוספת!

- מפתח ערכים מורחב טיפים - אישים ימי הילולא
- 1240 עמודים עמוקים 900 תמונות נדירות ומסמכים
- שלל מדורים חדשים בתוק חינוכי בעיצוב מרהיב עין ומשובח לב

מחיר מיוחד לרגל ההוצאה לאור

להשיג בכל חנויות הספרים המובחרות

לפרטים והזמנות מרוכזות במחיר מיוחד: 02-5806777 • דוא"ל: 5806777@gmail.com

שוחח פעם רבי משה מינדר מברנוביץ עם אחד מתלמידי ה"חפץ חיים" אודות אדם אחר, ואיש שיהו העוה את חטמו במרת רוח. התרעם עליו רבי משה ושאל: 'וכי באמצעות האף מתר לדבר לשון הרע? והרי נאמר 'כי באפם הרגו איש' - גם באף לבד אפשר להרג אדם, חלילה'.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת ויחי תש"פ

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: gagedank@gmail.com

יכתבו את זה בריש גלי, לא יסכים זבולון לחתום על ההסכם, או שמא אין הבעה"ב מבינים לשון ארמית, לכן גילו את האמת רק בתרגום אונקלוס.

(הגרמ"י רייזמן)
וירא מנחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבל ויהי למס עבד (מט, טו) ידועה השאלה, שאם ראה שהמנוחה כי טוב וכו' למה א"כ ויט שכמו לסבול?

בספר "שיח שרפי קודש" מביא לתרץ בשם הרה"ק הר"ר בונים מפרשיסחא זצ"ל: אם רוצה אדם שיהי' לו מנוחה, ירגיל את עצמו לסבול כל דבר הבא עליו, ואיך שיהי' - ישוה בעיניו. אז יהי' לו מנוחה תמיד. וזה הכוונה וירא מנוחה כי טוב, דוקא לכן הט את שכמו לסבול כל דבר ולהתאזר במדת הסבלנות שתמיד יהיה במנוחה.

בספר "טעמא דקרא" להגר"ח קנייבסקי, מביא בשם החזון איש: עני שאינו מכיר בתאוות העולם הזה - אין כ"כ רבותא אם יושב ולומד. עיקר החכמה היא אצל אחד שיוודע ומכיר בפיתויי העוה"ז ואעפ"כ יושב ולומד. וזה שאמר הכתוב ושבח את יששכר שאע"פ שראה מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה - אעפ"כ ויט שכמו לסבול. וזוהי אכן גדולה מיוחדת.

בספר "לב שלום" מובא: פירוש הדבר: שהאדם צריך למסור את כל מה שיש לו עבור כבודו יתברך, וכשמוסרים דבר למען כבוד ה' צריך ליתן מן המובהר, כדכתיב "כל חלב לה" ולכן, ישכר שרואה "מנוחה כי טוב", רואה ומתבונן בטוב המנוחה, כמה כל אנשי תבל בכל הדורות כל שאיפת חיייהם וכל מעשייהם ומרצם ורדיפתם אחרי הכסף, הוא הכל כדי שיבואו בסוף למנוחה קצת, והרי זה "חלב" ההנאה שבאדם, ומעתה "ויט שכמו לסבול" - נתן למנוחה זו לכבוד ה' יתברך, לעמול בתורה יומם ולילה, כחמור גרם הרובץ רק בין המשפתיים, וכדאמרו (סוף ברכות) ת"ח אין להם מנוחה בעוה"ז, ולפיכך, מתוך עמל ומסירות כזו, "ומבני ישכר יודעי בינה לעיתים" (דה"א יב).

פירוש זה, אמר הרב אשלג ז"ל לפני החזון"א, והחזון"א התפעל מאוד מזה, והיה אומר כמה וכמה פעמים במשך היום את הפירוש הזה בשמו, לכל מי שנכנס אליו!

ושמעתי סיפור נפלא על האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת זצ"ל שהיה לו תפילין שהיו חשובים לו, כי ירושה היה לו מאבותיו, וגם שהיו אלו התפילין מכתבו של הסופר הרה"ק רבי משה מפשווערסק ז"ע, ופעם אחת ראו איך שאיש פשוט עומד ומניח את התפילין האלו, ושאלו אותו לפרש הדבר, מאין בא לו התפילין האלו, וענה, שהוא נכנס אל הרבי ואמר לו, מאחר שאין לו תפילין, האם יוכל להלוות לו תפילין, והאדמו"ר זצ"ל נתן לו את התפילין האלו, כדי להניחם, ונכנסו החסידים אל האדמו"ר ושאלו לפרש הדבר הלא האדמו"ר בעצמו אינו מניח את התפילין כי אם בערב יום הקדוש, ומפני מה ראה לתת לאותו יהודי דוקא את התפילין היקרות, ענה ואמר בפשטות, הלא נאמר "כל חלב לה".

בספר "זרע יצחק" מבאר על פי משל: אדם שעובד כמה ימים בשבוע, ויודע שעל כל עבודה שעובד יקבל שכר הרבה מבעל הבית, ואחר כך גם ימי חופשה, אך העבודה עצמה היא קשה ומפרכת, ואומר בלבו, עם כל זה אעבוד כמה שאני יכול, שהרי היום שלמחרת הוא יום חופשה ואנוח טוב מכל העמל, לכך כדאי לי לנצל היום ולעבוד הגם שזה קשה מאוד.

והנמשל: בכדי לזכות לעולם הבא יש להתייגע בעולם הזה הרבה בתורה במצוות ולהתגבר על היצר הרע ולפום צערא אגרא, והיצר מפתה האדם שלא כדאי לטרוח ולהתייגע מידי, ויש לנוח קצת ולזה יש לומר לו שבכדי לזכות לעולם הבא אשר נאמר עליו עין לא ראתה אלקים וזולתך יש להתייגע בעולם הזה וכדברי הכתוב אדם לעמל יולד היינו בכדי שיזכה לעולם הבא ואז נחים ומתענגים תענוג שאין כמוהו, וזהו מה שאמר כאן, יששכר שהוא סמל של בן תורה הוא רואה שבעולם הבא המנוחה היא טובה כי יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה ואת הארץ כי נעמה וידוע שארץ זה משל לעולם הבא שנקרא ארץ החיים וכמו שכתב הרמב"ם בפ"ג מהל' תשובה והיא נעמה, ולכך מטה שכמו בעולם הזה לסבול ולעבוד.

ומהו ההמשך של "ויהי למס עובד"?

בספר "ציוני תורה" מבאר עפ"י הגמרא (שבת קד, א) "מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים", והנה מ' וס' זה אותיות "סם", ובגמרא איתא (יומא עב, ב) "אמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב "וזאת התורה אשר שם' משה" זכה -

ויגד ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא אליך ויתחזק ישראל וישב על המטה (מח, ב)
יש לפרש על פי רמז, דהנה חז"ל אמרו במס' נדרים (דף ל"ט) "המבקר את החולה נוטל אחד מששים מחליו", וזהו דוקא באם המבקר הינו 'בן גילו' (בן מזלו) של החולה ע"ש, וידוע שיוסף היה בן גילו של יעקב כדאיתא במדרש הובא ברש"י בפ' וישב על הפסוק כי בן זקונים הוא לו שכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף.

והנה מלת הנה בגימטריא ס', ומלת המט"ה בגימטריא נ"ט, וזהו שאמר: הנה"ה בנך יוסף בא אליך לבקר אותך, והוא יטול אחד מששים מחוליק, כי בכל בני יעקב לא היה אחד בן גילו, רק יוסף, לכן ויתחזק ישראל מעצמו על ידי שנחסר לו אחד מששים מחליו. וישב על המטה המט"ה גימטריא נ"ט ששאררו לו רק נ"ט חלקים מחליו.

ועתה שני בנך הנולדים לך בארץ מצרים עד בואי אליך וגו'. (מח, ה).
יש כאן שני שאלות: א. מדוע רק אלו שנולדו לפני שיעקב הגיע זכו להימנות בכלל השבטים. מדוע רק יוסף זכה לכך ולא שאר השבטים?

מבאר בספר "תורת משה נתן" רעיון נפלא ביותר: אדם שמסתובב ליד אדם גדול, הריהו הוא מחובר אליו. לעומת זה אדם שנמצא בריחוק מהצדיק ומתגעגע ויש לו כיסופים אליו - דבוק אליו הרבה יותר מזה שנמצא על ידו. הוא כן פזיז חושב עליו, זה בלי גבולות כלל. עד כדי כך שזה שנמצא בריחוק באופן הייזם ממש אחד עם האדם הגדול שהרי כל כולו דבוק בו.

בוה מובן הטיב: יוסף הצדיק, באותם השנים שהיה במצרים היו לו ועגועים עזים אל יעקב אבינו עד שנהיה כבחינת יעקב עצמו מרוב שהיה דבוק בו, ולכן הבנים שנולדו לו באותה התקופה זכו להיות כשבטים עצמם שהרי נולדו מ"יעקב עצמו", אבל אותם הילדים שנולדו אחרי שיעקב כבר הגיע למצרים שאז כבר יוסף לא היה בבחינת הדבקות הגבוהה ביעקב - כבר לא יכולים להיקרא שבטים שהרי הם רק נכדים של יעקב. אותו הדבר שאר השבטים, שהסתובבו ליד יעקב - ולדו נכדים ליעקב ולא בנים ליעקב.

(עפ"י תורת משה נתן)

יששכר חמור גרם'

תרגם אונקלוס: "יששכר עתיר בנכסין ואחסנתיה בין תחומיא". וצ"ע שאם הוא עשיר בנכסין מה לו לבקש טובות מאחיו זבולון, הרי כל העסק של יששכר וזבולון הוא כיון שאין לו פרנסה וכדי שיוכל ללמוד בהשקט ובטחה, אחיו מפרנסו ומקבל חלקו בזכות התורה שאחיו לומד, כמו שעשה 'שמעון אחי עזריה', כמבואר בסדר הדורות שעזריה היה תומך את אחיו ר' שמעון, ובזכות זה זכה להוליד בנו רבי אלעזר בן עזריה, וכן הרמב"ם עם אחיו רבי דוד ועוד, אך רבי אפרים זלמן מרגליות לא הוצרך לשותפות עם זבולון, וכן רבי מנחם זמבא ז"ד, שהקב"ה השפיע עליהם שפע פרנסה לבדם, וזכו לשני שולחנות, וא"כ מה להם לעשות הסכם עם זבולון. וא"כ אם היה יששכר עתיר בנכסין מה לו לעשות הסכם עם זבולון?

וכתב ה'ויגד יעקב' מפאפא אחיו של ה'קרן לדוד' מסאטמר, ע"פ מה שמסופר בספר 'משכיל אל דל' רבי הלל ליכטנשטיין שהוא למד בשיבת החת"ס בפרשבורג, בישיבה לא נתנו סעודות לתלמידים אלא היו אוכלים 'מיים' אצל בעלי בתים, פעם אחת איחר בתלמודו ובא בסוף הסעודה לבעל הבית, כשהגיע בשעה מאוחרת כעס עליו בעה"ב על שאיחר, האם תרצה שנתחיל את הסעודה עוד פעם בשבילך. רבי הלל היה איש אמיתי ותקיף, וענה לבעה"ב, 'הקב"ה ברא אותך ואותי, וברא את הפרנסה שלי ואת הפרנסה שלך, כיון שראה הקב"ה שחשקה נפשי בתורה חס עלי שלא אצטרך להתעסק עם פרנסתי, והכניס את חלקי אצלך, שאבא לקחת את מזוני מבייתך, ולזאת נתנו לך זכיה שיהיה לך חלק בתורתך, ודע לך שמה שאני אוכל הוא שלי, ואין לך רשות לכעוס עלי כלל, אני לא אוכל אצלך, אתה אוכל אצלי'...

ועפ"י מבאר הויגד יעקב דברי התרגום 'יששכר עתיר בנכסין' שלא יבא זבולון לצעוק עליו על שהוא מאחר, כי השפע הוא שלי, יששכר עתיר בנכסין, בפסוק אינו כתוב מפורש, אלא שהתרגום מספר את הנוסח של רבי הלל ליכטנשטיין. גם זה מסיני, אלא שזה לא כתוב בפסוק ממש, שזבולון לא היה יכול לבלוע את זה, אך בתרגום כתוב האמת הזה שיששכר הוא מליונר גדול, אדרבה זבולון צריך טובה מיששכר שירחם עליו ויחתום לו על ההסכם. אלא שאם

נעשית לו סם חיים, לא זכה, נעשית לו סם המוות", דהיינו שהתורה נקראת "סם", וזה הרמז שמי' וס' וכו' בנס היו עומדים שמי שדבוק בתורה מתקיים ע"י הנס ואינו צריך לעמול לפרנסתו, וכמאמר חז"ל "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ".

לפי"ז אמר הכתוב "ויט שכמו לסבול" שקיבל על עצמו עול תורה, אם כן ויהי למ"ס עובד" שנעשה לו דרך נס העבודה שלו כיון שמעבירין ממנו עול דרך ארץ.

ידבר יוסף אל בית פרעה לאמר אם נא מצאתי חן בעיניכם דברו נא באזני פרעה לאמרו: אבי השביעיני לאמר וכו' ועתה אעלה נא ואקברה את אבי ואשובה (ג, ד ה)

למה נצרך יוסף לשלוח שליחים לפרעה לבקש לצאת ממצרים? וכי אינו יכול לגשת בעצמו לדבר עימו?

מתרץ הגר"ח קנייבסקי בספרו "טעמא דקרא" בשם אביו זצ"ל, שיוסף ידע שכיוון שיאמר לפרעה שברצונו לצאת ממצרים יאמר לו פרעה שאינו יכול לעזוב כי אין מי שימלא את מקומו, ואם יוסף יעזוב את ההנהגה אפי' לתקופה קצרה, יחרב ויתמוטט כל הנהגת המדינה, כי הוא אינו יכול לכלכל לבדו את מצרים. לכן התחכם יוסף, ושלח את אנשי בית פרעה שידברו עם פרעה בשליחותו, ולהם, יתבייש פרעה ולומר שכל ההנהגה תלויה אך ורק ביוסף, ועל כרחו יסכים לשלחו ממצרים...

(טעמא דקרא)

לאחר שיעקב נפטר לבית עולמו, שולח יוסף הצדיק לפרעה, ואומר לו כן :

(ג, ה) אבי השביעיני לאמר הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען שמה תקברני ועתה אעלה נא ואקברה את אבי ואשובה מה זה בקברי אשר כריתי לי ?

מביא רש"י שלושה פירושים - אשר כריתי לי. כפשוטו כמו (שמות כא לג) כי יכרה איש. ומדרשו עוד מתישב על הלשון, כמו אשר קניתי. אמר רבי עקיבא כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למכירה כירה, ועוד מדרשו לשון כרי, דגור, שנטל יעקב כל כסף וזהב שהביא מבית לבן ועשה אותו כרי, ואמר לעשו טול זה בשביל חלקך במערה.

מקור הדברים, בשתי מקומות בתנחומא - אחד בפרשת השבוע, ואחד בתנחומא ישן, בפרשת וישלח.

אומר המדרש {תנחומא, פרשת ויחי, אות ו} - ושכבתי עם אבתי. אמר לו: באיזה מקום. אמר לו: בקברי אשר כריתי. וכי חופר קברות היה יעקב. אלא ללמדך, כשמת יצחק, אמר יעקב, אפשר שיקבר עשו הרשע בקברות צדיקים. מה עשה. הביא כל כספו וזוהו ועשה מהן כרי. אמר לעשו, מה אתה מבקש הכרי הזה או הקבר הזה. נטל עשו את הכרי, ויעקב נטל אותה מערה. אז ממילא, וזאת היתה צורת החלוקה... יעקב לקח את מערת המכפלה, ועשו לקח את הערימה של הכסף.

בא התנחומא ישן, וכותב דבר שהוא פלא מופלא, שלא רק את הזהב והכסף שהיה ליעקב אבינו, הוא שילם עבור מערת המכפלה, אלא אומר המדרש - ברגע שבא יעקב אבינו מארם נהרים, והביא איתו את כל מה שעמל אצל לבן, את הכל הוא מכר, ונתן את כל הכסף לערימה של זהב, ואמר לעשו יש לך חלק במערת המכפלה, מה רצונך... להיקבר שם, או את ערימת הכסף? התחיל עשו אומר, לשם מה אני צריך את המערה הזאת, לפיכך לקח את כל ערימת הכסף.

יוצא, שיעקב אבינו שילם את כל הוננו, מכל השנים שהיה אצל לבן, עבור חלקו של עשו במערת המכפלה.

בא הבאר יוסף, לר' יוסף סלנט, ואומר - אני רוצה לומר לך, למה שילם יעקב אבינו את כל הוננו, בשביל חלק במערת המכפלה. אמר יעקב אבינו אין נכסי חו"ל שווים לי, משום שבחול"ל עשיתי כסף, אבל הפסדתי שתי מצוות, ולא שווה כל הכסף, בעבור איבוד שתי מצוות!

איזה שתי מצוות הוא איבד? כתוב בפסוק {לב, ח} ויירא יעקב מאד ויצר לו ... שואלי חז"ל - ממה פחד יעקב אבינו? הרי אמר לו הקב"ה שישמור אותו! אומרים חז"ל - יעקב חשש משתי מצוות שאין לו - מצוות ישוב ארץ ישראל, וכיבוד אב ואם.

אמר יעקב - 22 שנה לא שירת את אבי ... עשו כן, והוא גם גר בארץ ישראל... שתי המצוות האלה בידיים שלו, לי אין אותם ... איך אני אכפר על זה? אם עכשיו אני לוקח את כל הכסף הזה, שהרווחתי בחו"ל, אבל איבדתי בשבילו שתי מצוות... אני מוכן לתת את כל הכסף שעשיתי בחו"ל, כדי לזכות למצוות האלה!

איך הוא יזכה לשתי המצוות האלה?
אומר הבאר יוסף - פשוט מאוד, אם הוא נותן את כל הכסף הזה לעשו, אבל הוא מקבל חלק בארץ ישראל, וגם חלקה ליד אבא שלו... אז הוא זוכה לשתי דברים, גם לכיבוד אב ואם, וגם זוכה לישוב ארץ ישראל... שבשביל חלקה קטנה בארץ ישראל, הוא מוכן לשלם את כל הוננו.

זה מראה, כמה יקרה עבורו, ארץ ישראל... ואם עשו מוכן למכור, בשביל כמה לירות, את חלקו בארץ ישראל, סימן שהוא לא מעריך, לא את ארץ ישראל ולא את אביו.

אם ככה, עכשיו תבין טוב מאוד, למה היה מוכן יעקב אבינו, לשלם הון עתק, עבור הנחלה בארץ ישראל, מחד גיסא, כדי לכפר על זה שהוא לא ישב בארץ ישראל, והדבר הנוסף, משום שהוא לא כיבד את אביו.

רציתי להוסיף על זה, דבר שסיפר לי פעם יהודי, שהיה עד למעשה :

הוא סיפר, שפעם לפני ארבעים שנה, היה הכנסת ספר תורה, בישיבת פונוביץ', והתהלוכה עם ספר התורה הגיעה להיכל הישיבה, ואיך שהגיעה לשם, דפקו בחדרו של המשגיח, ר' יחזקאל לוינשטיין - 'כבוד הרב, התהלוכה הגיעה, ביקשת נודיע לכובודו...'

כשהגיעו למדרגות הישיבה, רקדו ושרו את השיר {תהילים קיט, עב} טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף... טוב לי... טוב לי... תורת פיך... ומעגלים מעגלים סערו מסביב לישיבה, בריקודים סוערים...

הגיע ר' יחזקאל לוינשטיין, וראה איך הבחורים ורקדים בשמחה, ואז פלט מפיו - שקרנים... שקרנים... טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף?! לפחות אל תשקרו כשאתם שרים...

ניגש אליו בחור, שהיה אברך, קראו לו ר' ברוך פינס, חתנו של ר' דוד פוברסקי זצ"ל, ואמר לו - אני לא חולק עליך, מה שאתה אומר, זה קדש קדשים, אבל אני רוצה לומר לך פשוט בפסוק - דוד המלך צודק, וגם הבחורים צודקים במה שהם אומרים... זה נכון מה שהמשגיח אומר, שאם מישוהו יגש לבחור, ויגיד לו 'כבודו, אולי אתה מוכן לסחוב את החבילה, אני אתן לך מאה שקל?' הוא ילך ויעזור... יקח מאה שקל... אבל כבוד הרב, אם בחור למד משמונה בבוקר, ועד שבע בערב בהתלהבות... ובא אליו מישוהו אחרי הסדר, ואומר לו "תשמע, ראיתי איך אתה לומד... אני מוכן לתת לך 5000 ₪, על כל שעה שאתה לומד, תקבל 1000 ₪, ותמכור לי את הזכויות של הלימוד שלך, אני צריך את הזכויות האלה, אתה מוכן למכור????"

אמר לו ר' ברוך פינס - אני אומר לרב, אף אחד לא ימכור! למה?! כי טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף!!!

אמר לו ר' יחזקאל לוינשטיין - אתה צודק! עכשיו תתחילו לשיר טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף!

למדנו מכאן :

עשו, כיבד את אבא שלו, עשו אהב את ארץ ישראל... אבל בשביל כמה לירות, הוא זרק את המצוות! אלו מצוות שהוא כבר קיים אותם, והיה מוכן למכור אותם...

מה עשה יעקב אבינו?

מסר את כל הוננו, כדי לקנות בחזרה, כיבוד אב ואם וישוב ארץ ישראל. אם כך למדנו, מה עשה כאן יעקב אבינו, עפ"י ביאורו הנפלא, של הבאר יוסף, לר' יוסף מסלנט.

*

שואל הספר אזנים לתורה - כאשר יעקב אבינו מצווה את ילדיו, לקחת אותם לקבורה בארץ ישראל, מה הוא אומר?

{מט, כט} ויצו אותם ויאמר אלהם אני נאסף אל עמי קברו אתי אל אבתי אל המערה אשר בשדה עפרון החתי: {ל} במערה אשר בשדה המכפלה אשר על פני ממרא בארץ כנען אשר קנה אברהם את השדה מאת עפרון החתי לאחזת קבר: {לא} שמה קברו את אברהם ואת שרה אשתו שמה קברו את יצחק ואת רבקה אשתו ושמה קברתי את לאה.

יעקב אבינו לא מזכיר אפילו פעם אחת בקברי אשר כריתי לי... איפה זה מוזכר???

כשיוסף מדבר עם פרעה, הוא לא מזכיר לו, ש'אבא אמר לקבור אותי, בנחל אבותי...' מה הוא אומר לו?

(ג, ה) אבי השביעיני לאמר הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי...

שואל האזנים לתורה - למה כשהוא מדבר עם הבנים שלו, הוא לא מזכיר בקברי אשר כריתי לי, ואילו כשהוא מדבר עם פרעה, הוא מזכיר?

ואומר תשובה כפלא - את הבנים, לא מעניין כמה אבא שילם על זה... אלא מה שמעניין אותם, זה להביא את אבא לקבורה, בנחלת אבותיו... "שם רבותי קבורים, תקבור אותי שם"...

אם תגיד לפרעה, שאבא ציוה לקבור אותי ליד אביו... הוא יגיד 'שבביל מה לקבור אותי ליד אבא שלו, מה הם אוכלים צהריים ביחד?!' ...

אבל אם תגיד לפרעה - תשמע, הוא שילם על זה מיליונים... "אהה, מיליונים?! עכשיו שווה לקחת אותי לקבורה שם"...

לכל אחד, צריך לדבר איתו בשפה שלו... לילדים של יעקב, הוא לא אומר בקברי אשר כריתי לי, אלא קברו אתי אל אבתי... לפרעה, מדברים בשפה אחרת לגמרי - בקברי אשר כריתי לי.

אומר הספר באר בשדה דבר נפלא ביותר - בקברי אשר כריתי לי. אמר יוסף לפרעה, תדע לך, אבא לקח את כל הכסף שהוא עשה בחו"ל, ומכר אותו, כדי לקנות חלקה במערת המכפלה. זה מראה, שאין נכסי חו"ל, שווים בעיניו כלום. אם נכסי חו"ל לא שווים בעיניו כלום, אז איך אתה רוצה לקבור אותי בחו"ל?!

אם את הכסף של חו"ל הוא לא רוצה, אז בוודאי שגם לא להיקבר שם! לכן תבין, למה הוא אומר לו בקברי אשר כריתי לי, שכך הוא מנסה לשכנע אותו, למה לא כדאי להיקבר כאן...

ועל ה אומר רש"י: " הבא לברך את בניו יברכם בברכתם ויאמר איש לבנו "שימך אלקים כאפרים וכמנשה" כלומר התורה עצמה אמרה בעצמה שהבא לברך את בניו יאמר" ישימך אלקים כאפרים וכמנשה", ושוב לא שייך כאן הכלל ש'כל פסוק שלא פסקו משה אנן לא פסקינן'.

(ומתוק האור)

ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אותו" (נ טו)

הלשון "לו ישטמנו יוסף" לכאורה לא מובן, דנשמע מזה שרצונם הוא שיוסף ינקום בהם, דתיבת "לו" מתפרשת מלשון 'הלוא' כגון "לו יהי כדברך", וכי רצונם היה שיוסף ינקום בהם אתמהה! [עיי' ברש"י שפירש "לו ישטמנו" שמא ישטמנו ד"לו" מתחלק לעניינים הרבה וכו' ע"ש].

כתב "בעל הטורים" יש מפרשים לו ישטמנו יוסף הלואי ישטמנו יוסף בלבו ולא יעשה לנו מעשה, ואם חפץ לעשות ישיב לנו "כל" הרעה שגמלנוהו כי מה עשינו לו? גרמנו שנעשה מלך מחמת שמכרנוהו ונתגלגל הדבר שנעשה מלך במצרים כן יעשה לנו עכ"ל. מוכנים הם שיינקום בהם, אבל בתנאי שיעשה להם בדיק כפי שהם עשו לו שנצמח מהרעה טובה.

מה ענה להם יוסף? "ויאמר אליהם יוסף אל תיראו כי התחת אלוקים אני ואתם חשבתם עלי רעה אלהים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב" (יט כ) מה כוונתו שאמר "כי התחת אלהים אני?"

אלא ביארו "בעל העקידה" והמלבי"ם, אמר יוסף לאחיו "אל תיראו", כיון שאין ביכולתי להתנקם בכך דאפילו אם נאמר שמתור לי לעשות לכם רעה, אבל לא יותר ממה שאתם עשיתם לי והנה אתם עשיתם לי רעה שגרמה לטובה ואם אני רוצה להתנקם עלי גם כן לעשות רעה שתגרום לכם לטובה אך דבר זה אין ביכולת אדם לעשות רק אלוקים לכן אמר "התחת אלוקים אני" וכן ביאר בספר "פרדס יוסף".

מעשה בנפוליאון בונפרטה קיסר צרפת, שהיה הולך וכובש מדינה אחר מדינה, והנה בעת עומדו להלחם עם מלכות רוסיה, הגיע אל עיר אחת אשר היתה מבוצרת מאד, ולא עלה בידו להבקיע את חומת העיר. על כן בנה עליה מצור סביב והקיף את העיר בחילותיו, אין יוצא ואין בא עד שיכנעו אליו, וכל צבאותיו התחפרו סביבות העיר וישבו שם ימים רבים.

ויהי כי הקיפו הימים, ואין כל הכנעה, כמה מקציניו פנו בדרישה לנפוליאון לנטוש את המערכה ולשוב אל ביתם. הציע נפוליאון שהוא בכבודו ובעצמו עם מפקד הגדוד יכנסו לעיר בלבוש כפריים חקלאים וירגלו את העיר.

וכן עשו. נפוליאון והמפקד נכנסו לעיר והתחילו לרגלה. בדרכם הגיעו לבית מרוח ששם נמצאו אנשי צבא רוסיא. נכנסו לשם ישבו ליד שולחן בקצה המרוח והזמינו יין כמו כולם, ושמו אוזנם כאפרכסת לשמוע שיחת החיילים.

שמעו אותם אומרים כי המצב הכלכלי בעיר ללא נשוא, והרעב כבד עד כי עוללים שאלו לחם ופורש אין להם, ולא נשארה להם ברירה כי אם להכנע בפני צבא נפוליאון. דברים אלו הרנינו את ליבו של נפוליאון והמפקד אשר אתו.

לפתע הסתכל בהם חייל רוסי אחד, והכירו שהוא נפוליאון, ויאמר אל חבריו הביטו אל הכפרי היושב בקצה החנות, זהו נפוליאון שצר עלינו את העיר. ויחרדו ליבותם של נפוליאון והמפקד כי כרגע קט יתפשו ברשת אויביהם, אולם, למזלם דבריו לא נתקבלו באזני שומעיו.

המפקד שליווה את נפוליאון ברצותו להסיר כל ספק, חשב להוריד מהם מחשבותם באופן החלטי כי חשש שעדיין לא סר מר המות, פן יגשו אליהם ויחקרו אותם מאין באתם וכו', לכן פקד בקול נגיד וצוה את נפוליאון להגיש לו כוס שכר. נפוליאון הבין כונתו בזה, ניגש אל המוזג והביא את מבוקשו, בהגישו את הכוס עשה תנועה רשלנית, וכוס השכר נפל ונשפך על בגדי המפקד, המפקד קם בחמת זעם והכהו והפילו לארץ וצעק עליו: שוטה, מה עשית? וינס נפוליאון ויצא החוצה. כשנמלט נפוליאון ניגש המפקד למוזג ושילם לו על ארוחתם, בעודו שומע איך חבריו של החייל הרוסי לועגים לו באומרום אליו, אילו היה זה נפוליאון, מי היה מעזי להרים יד עליו ולהכותו כאחד הרקים. ואז עזב המפקד והלך בעקבות הקיסר, והגיעו שניהם אל צבאם חיים.

ויהי בהגיעם שם נפל המפקד אל רגליו ויבקש על נפשו שימחל לו על מעשיו, כי הוראת שעה היתה לבל יפול הקיסר ביד שונאיו. ויען הקיסר ויאמר לו אלמלי יכולתי להענישך ולהשיב לך מדה כנגד מדה לתת לך מכות כאלו אשר יצילוך ממות ולהביאך לידי חיים טובים של מלך הייתי עושה זאת ברצון, כי כן עשית אתה, על ידי מכותך הגעתי ממות לחיים טובים, והשבת אותי אל מלכותי, אבל אין ביכולתי לעשות זאת. ויצו המלך והעלוהו בדרגה ונתנו לו מתנות רבות, וכעבור מספר ימים הובקעה העיר.

זה שאמר יוסף "התחת אלוקים אני" הרי רק ביכולתו של הקב"ה לעשות רע שממנו תצמח הטובה.

"ואצרות התורה" בשם "איל המילואים")

מאוצרות המגידים

"נפתלי אילה שלוחה" (מט, כא)

"נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר, א"ר אבהו: אל תקרי אמרי שפר אלא אמרי ספר. חושים בריה דדן תמן הוה ויקירין ליה אורניה (כבדו אזניו משמוע, רש"י), אמר להו: מאי האי (למה אינכם קוברים אותו)? ואמרו ליה: קא מעכב

פנים שמעתי הסבר לברכה של "וידגו" לרוב, לא ממש פשוט, אבל זו אמת גדולה:

כששוחטים למשל פרה או תרנגולת, לא תמיד אפשר לאכול אותה, וזאת מחמת תקלה כלשהי שארעה בעת השחיטה, כגון הגרמה, חלדה, עיקור. במקרה כזה דינה של הבהמה שהיא נבילה, ונאלצים למוכרה לערבי ביו. את כל הבהמה השלימה הזו שהיתה שוה תרפ"ט אלפים, מוכרים במחיר מוזל לנכרי. הבהמה אמנם היתה טהורה, נכון, אבל בשחיטה היה פנצ'ר ושוב אינה ראויה לאכילת יהודי.

בשעה טובה ומוצלחת השוחט שחט את הבהמה והכל בסדר, חלק, גלאט. אפשר לאכול אותה? עדיין לא. הבהמה צריכה לעבור בדיקה. בדיקה חיצונית ובדיקה פנימית. מממשים, ואם מצאו משהו – סירכא, זה לא גלאט, לא חלק. שוב מוכרים לערבי ביו. הבהמה היתה כשרה והשחיטה כשרה, אבל נפסלה בבדיקה.

גם כשהשחיטה והבדיקה עברו בשלום עדיין א"א לאכול עד שיכשירו אותה. ברוך ה' כבר הכשירו את הבשר והכל בסדר, עכשיו צריכים לבשל אותו, ואם בטעות נכנס כף חלבי בן יומו אין פי שישים כנגד זה, אוי ואבוי! התבשיל נטרף, וכאן א"א אפילו למוכרו לערבי ביו, אסור בהנאה! ישר לפח האשפה.

כל זה כששוחטים פרה או תרנגולת. אבל אם לוקחים דג מהמים, צריכים רק לבדוק האם יש לו סימני טהרה – סנפיר וקשקשת. אם כן? אפשר מיד לבשל ולאכול אותו. אין בעיות לא בשחיטה, לא במליחה, לא בבדיקה ואין בו איסור בשר בחלב. אם הדג טהור – הוא טהור עד הסוף, בלי פנצ'רים!

יש ילד שהמלמדים כל כך נהנים ממנו, משתעשעים איתו. כזה פיינער' בוחר'ל, אבל כשהוא גדל קצת והולך לשיבה קטנה, לפתע מגלים שהתחבר שם עם בחור מקולקל, מתחיל להתגלש החוצה, מאבד את הטעם בלימוד. לפעמים קורה שברוך ה' בשיעור א' וב' עדין הבחור במצב של עליה, ובשיעור ג' מתחילה לה התדרדרות.

לפעמים הכל בסדר בשיבה קטנה, אבל בשיבה גדולה מתחילות הצרות... פתאום מתחשק לו מחשבים, ופה ושם...

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

(יחי ראובן)

ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמור ישמך אלקים כאפרים וכמנשה (מח, כ).

כתב רש"י: הבא לברך את בניו יברכם בברכתם ויאמר איש לבנו "שימך אלקים כאפרים וכמנשה".

מנהג ישראל שההורים מברכים את ילדיהם בערב שבת, ויש הנוהגים רק פעם בשנה, ואומרים "שימך אלקים כאפרים וכמנשה".

ולכאורה, מנהג זה הוא נגד גמרא מפורשת (מגילה כח, א) שכל פסוק שמושה רבינו לא חילק אותו, אנו לא יכולים לחלקו. כיצד, אם כן, מברכים בחצי פסוק? צריכים היו לומר את הפסוק בשלימותו!

שלמה המלך אומר: "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם, אשר אין לה קצין שוטר ומושל" (משלי ו, 1-2) והכוונה שהעצל ילך ויראה שהנמלה אוגרת כמות אוכל לפרק זמן הגדול ממשיך חייה, וזאת על אף שאין לה עולם הבא. ואתה שיש לך עולם הבא, מדוע שלא תאגור לעצמך תורה ומצוות!

הגמרא מספרת שרב משרשיא החליט לבדוק זאת לבדו, הלך ביום קיץ חם כשהנמלים בתוך הקן שלהם, האפילו עם מעילו מעליהן. יצא נמלה אחת החוצה, רב משרשיא תפס אותה וקשר לה חוט אדום. שחרר אותה והיא חזרה לקן, הודיעה לכולם שיש צל, כולן יצאו ואז הסיר רב משרשיא את מעילו, התרגזו הנמלים על אותה נמלה ששיקרה שיש צל בחוץ, התנפלו עליה והרגו אותה. אמר רב משרשיא: באמת אין לה קצין ומושל. שהנה הרגו אותה בלי משפט! וצדק שלמה המלך בדבריו.

שוואלים שם התוספות איך עשה כן רב משרשיא? הרי הגמרא מספרת שרבי יוחנן אמר שיהיו אבני ענק של יהלום בשערי ירושלים, אמר איזה תלמיד לעצמו שודאי זו גוזמא כי מהיכן ימצאו אבנים בגודל כזה? יום אחד הפליג התלמיד בים וראה מלאכי השרת שחוצבים יהלומים גדולים מאוד, שאל אותם עבור מה היהלומים וענו לו שהם בשביל שערי ירושלים לעתיד לבא. חזר אל רבי יוחנן ואמר לו: צדקת בדברך. אמר לו רבי יוחנן: "ועד עכשיו לא האמנת?" נתן בו את עיניו ועשאו גל של עצמות!

שואל, אם כן, תוספות – אם התלמיד שלא האמין לרבי יוחנן נענש, איך יתכן שרב משרשיא לא האמין לשלמה המלך?!

התוספות מתרץ את השאלה, אבל המהר"ם שיף כתב שאין כאן שאלה כלל! הלא שלמה המלך בעצמו אמר "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם". וזה בדיק מה שעשה רב משרשיא, הלך אל הנמלה וראה את דרכיה!

גם כאן בפסוק שלנו אומר רש"י שהמילה "לאמור" נראית, לכאורה, מיותרת: ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמור ישמך אלקים כאפרים וכמנשה".

האי עד דאתי נפתלי מארעא דמצרים. אמר להו: ועד דאתי נפתלי מארעא דמצרים יהא אבי אבא מוטל בבזיון? שקל קולפא (מקל) מחייה ארישיה, נתון עיניה ונפלו עכרעא דיעקב, פתחינהו יעקב לעיניה ואחיק. והיינו דכתיב: ישמח צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע. באותה שעה נתקיימה נבואתה של רבקה, דכתיב למה אשכל גם שניכם יום אחד, ואע"ג דמיתתן לא ביום אחד הואי, קבורתן מיהא בים אחד הואי" (סוטה י"ג)

למה אתה צועק?

אספר לכם דבר מענין. היה בעולם צדיק שהיה מכונה השרף מטריסק. בלשון החסידים הוא נקרא "השרף" - שהוא היה יותר גדול ממלאך. אמרו שבשעה שעמד בתפילה, ראו שבווער אש מעליו - והיה מתפלל בצעקות, בקול רעש גדול, - איזו דביקות, איזו התלהבות! יום אחד בא לביתו יהודי תושב גרמניה. תושבי אותו אזור בגרמניה - שקטים בטבעם. והנה לקראת הימים האחרונים לשהותו אצל הרבי שאלה אותו הרבנית: איך אתה מרגיש כאן? "הכל בסדר. אבל דבר אחד אני לא מבין."

"מה אתה לא מבין?" "מדוע הרבי עושה סקנדלים, באמצע התפילה? צועק ודופק. שיגיד את התפילה בשקט."

אמרה לו הרבנית: "מפני שהלב שלו בוער. לבו שורף באש. הוא מוכרח לצעוק."

אמר היהודי: "גם לי בוער, וגם אצלי הלב רותח, ואיני צועק. אני מתפלל בשקט."

"לא, אם הלב בוער, מוכרחים לצעוק. אם אתה לא צועק, סימן שהלב שלך קר" השיבה הרבנית.

"לא, רבנית! הלב בוער, ואני לא צועק."

לויכוח כזה אין סוף. היא אומרת שהלב לא בוער, והוא חושב ואומר שהלב כן בוער. הרבנית שמעה לדבריו בנחת, ועזבה את המקום.

היה זה ערב שבת. היהודי לקח את כל כספו והפקידו ביד הרבנית. במוצ"ק תקף אחרי הבדלה נישג לרבנית: "רבנית, את הכסף בבקשה".

הרבנית שהייתה מאד פקחית: "איזה כסף?" שאלה. "הכסף שלי!"

"אולי, אולי, יש לך טעות?" "רבעצן, רבנית, אל תעשי קונציום!"

"אולי התבלבלת?" "רבנית, רבנית, אל תמתחי את העצבים שלי! וכי את יודעת מה יש שם בנרתיק שהנחתי בידך, מונח בו כל כספי. יש שם גם הלוואות. נסעתי ליריד לקנות סחורה. במה אקנה?"

"אולי נתת לאדם אחר?" "רבנית!!! החל לצעוק "רבנית מה את עושה לי!!!"

אמרה לו הרבנית: תסלח לי, ר' יהודי, תדבר בנימוס, בשקט. מה אתה צועק? מה אתה צועק?"

"מה אני צועק? הלב שלי בוער."

אה, הלב שלך בוער, אתה צועק? קח את הכסף. אבל דע לך, אם הלב בוער, כן צועקים. רק תלוי איפה הלב בוער. אם הוא לוחט בתפילה בוער ביראת שמים, או בדברים בטלים..."

אוי, אי, אי. כשחושבים בן דן ראה שלא נותנים לקבור את יעקב אבינו, לקח בידו מקל - ונטל את ראשו של עשו מעליו. הראש התגלגל לבין רגליו של יעקב. באותו הרגע יעקב אבינו חיך. שמעתם פעם מתים מחייכים? נו, "יעקב אבינו לא מת" פוסק רבי שבתי את פסוקו, ומתחיל את הדרשה בכיכר השבת בירושלים.

כאשר אמרו לחושבים בן דן שהעיכו נובע מעשו, הוא שאל בקול "ועד דאתי נפתלי מארעא דמצרים יהא אבי אבא מוטל בבזיון?!" מיד שקל קולפא (מקל) מחייה ארישיה... הוריד את ראשו מעליו.

רבתי, ישנה כאן שאלה. היו שם שמעון ולוי הקנאים הגדולים שהרגו את כל שכמ בגלל שפגעו בדינה, ועמיהם היו עוד כל שבטי קה, ואף אחד מהם לא הרג את עשו, למה ומדוע הנכד חושבים בן דן, דווקא הוא היה הקנאי להרוג את עשו הרשע, למה! בכדי להבין, נסביר גמרא במסכת כתובות דף ס"ב.

הגמרא מספרת שרבי חנינא בן חכניאי נסע ללמוד תורה. כמה זמן למד - שלוש עשרה שנה ברציפות למד תורה בישיבה.

כששב לעירו לאחר שלוש עשרה שנה, השתנו שבילי המקום - הרחובות קיבלו שמות אחרים, בנו בהם בניינים, סללו כבישים חדשים. עד שרבי חנינא פשוט לא הכיר את הדרך לחזור לביתו.

הרבי הגדול רבי חנינא בן חכניאי נעמד על פרשת דרכים והבין שכל העיר השתנה. מה עושים? ללכת ולשאול את העוברים ושבים איפה אני גר? זה משונה. מה עשה? עמד על יד מעין באר המים והמתין אולי ישמע שמזכירים את שמות בני משפחתו - כאשר יבואו לשאוב מים.

לפתח הוא אכן שמע אומרים שבתו של רב חנינא בן חכניאי מגיעה לדלות מים. כשהבין שזו בתו (הוא לא הכירה שהרי שלוש עשרה שנה לא ראה אותה) המתין לה, וכאשר סיימה לדלות ונטלה את הפח עם המים - צעד אחריה, עד שהגיעו לביתם.

ובבית? אומרת הגמרא שהרבנית עסקה בניפוי קמח לאפיית חלות. היא הייתה כפופה לעבר קערת הקמח בשעת הניפוי. ופתאום "סוי ליבה" - ומרוב ההתרגשות מתה.

מה הפירוש "סוי ליבה"? רש"י מבאר: "ראה ליבה, כלומר נדמה לליבה פתאום שזה בעלה". מה פירוש הלב ראה?

אם היתה עומדת ישר עם מבט העיניים, אזי עד שהעיניים היו נותנות את הטלגרמה ללב (מליונית השניה) בינתיים, ההרגש היה מסתנן ומצטנן מעט, אבל אצלה פעל הלב - הרגשת הלב פעלה אצלה יותר מההרגשת העיניים, העיניים היו בקמח אבל הלב הרגיש. בפתאומיות. לפני שהעיניים השלימו את ראייתן. לא היה רגע של הצטננות, וכיון שלא היה שבריר שניה של הצטננות - מתה במקום. הזדעזע רבי חנינא ו"אמר: רבונו של עולם, עניה זו זה שכרה, בעי עלה רחמי וחייה" כאשר ראה שמתה התפלל ועשה לה תחיית המתים.

רבתי. כשהאחים עמדו על עשיו, התחילו להתוכח אתו: "אה, למה אתה לא נותן לקבור את אבא שלנו?"

עשו השיב: "אני בכור".

אמרו לו: "הרי מכרת את המקום. בנדיט שכמותך!, הרי כתבתם חוזה".

"היכן החוזה?"

"במצרים".

"נו, תביאו".

שלחו את נפתלי.

הם החלו לנסות לדון עם עשו, להכנס עמו למשא ומתן בדרכים אחרות (להראות לעשיו את החוזה אולי כך יתחרט) ואז ההרגש הצטנן (דק מן הדק) אבל חושים בן דן שלא שמע את הטענות של עשיו כיון ש"יקרא אודניה" חרש באוזניו, הוא נשאר אם הרגע הראשון של הצער, הוא לא שמע כלום אלא רק ראה איך שעשיו לא נותן לקבור את הסבא, דמו רתח - ונטל את ראשו מעליו. אצלו לא היה אפילו שבריר שניה של צינון. (אנו לא באים להבין באבותינו הקדושים, אלא רק התעוררות לעצמינו).

רבתי, הלב שלנו צריך לבעור ביראת אלוקים, - מסיים רבי שבתי את הדרשה הלוהטת - ואיך אמרה הרבנית מטריסק: "דע לך, אם הלב בוער, כן צועקים. רק תלוי איפה הלב בוער. אם הוא לוחט בתפילה, בוער ביראת שמים, או דברים בטלים..."

אוי, אי, אי.

דברים בטלים..."

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

אוי, אי, אי.

קושי הפרנסה

דרשו רבותינו (בראשית רבה צז, ג): "המלאך הגאל אתי מכל רע" (בראשית מח, טז), קשה היא הפרנסה כפלים כלידה. בלידה כתיב: "בעצב תלדי בנים" (בראשית ג, טז), ובפרנסה כתיב: "בעצבון תאכלנה כל ימי חיך" (בראשית ג, יז). וגדולה פרנסה מן הגאולה, שהגאולה על ידי מלאך, "המלאך הגאל אתי", ופרנסה על ידי הקדוש ברוך הוא: "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון" (תהלים קמה, טז).

רבי יהושע בן לוי אמר, קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, שנאמר: "לגזר ים סוף לגזרים" (תהלים קלו, ג), ונאמר שם: "נתן לחם לכל בשר" (שם, כה).

ונשאלתי, מדוע באמת לא יכולה להיות הפרנסה על ידי שליח, באמצעות מלאך, וצריך שתהיה על ידי הקדוש ברוך הוא בעצמו, ומה ההשוואה בין הפרנסה לקריעת ים סוף -

ועוד, מה הקושי לקדוש ברוך הוא בקריעת הים, הלא "אלקי עולם ה', בורא קצות הארץ, לא ייעף ולא ייגע" (ישעיה מ, כח), ומלכד זאת, הרי מראש הותנה עם הים שיקרע לפני בני ישראל (בראשית רבה ה, ה)!

נטעים את התשובה, בסיפור מעשה.

העניות בפולין היתה נוראה. לחם לאכול לא היה. קם בחור נמרץ, ואמר להוריו: "במקום להיות עליכם לנטל, אנסה לעזור לכם. אפליג לארצות הברית. מספרים, שהכסף מתגלגל שם ברחובות. ארוויח, ואשלח לכם".

דווה ליבם, והיססו. שמעו שמצב היהדות שם בשפל המדרגה. רבים לא עמדו בנסיון שמירת השבת.

הבטיח נאמנה שישמור תורה ומצוות ויעמוד בכל הנסיונות. בחשש נתנו הסכמתם, בתנאי שיכתוב להם לעתים תכופות.

הבטיח, והפליג.

וכאשר חשש הוריו, כן היה. בכל מקום דרשו עבודה בשבת. נאמן להבטחתו, סרב. הרויח פרוטות מעבודות מזדמנות, שליחיות וסבלות. סבל חרפת רעב, בגדיו התרפטו ובלו, מפרוטותיו חסך לשלוח אגרות להוריו. לא רצה להדאיגם, סיפר שהכל כשורה. פרנסתו מצויה, אבל מרויח הוא כפועל מתחיל. עוד מעט יעלו את משכורתו, ויכול לשלוח להם כספים.

שמחו ההורים בצלחתו, אך דאגו לרוחניותו. אם מצא עבודה, האמנם שובת המפעל בשבת? האם עדיין עטור הוא זקן ופאת? בקשו שישלח תמונה.

הבין לחששם, ושמוח שיוכל להרגיעם. ירא ושלם הוא, שמר על דמותו היהודית. אך כיצד יוכל לשמחם, והוא לבוש קרעים? הלך ושאל בגדי כבוד מאחד מחבריו, והצטלם בהם. כמה הדור נראה בבגדיו השאולים! כמה שמחו הוריו לתמונתו.

סיפר להם אחד מבני העירה, שכן משפחתו מפליג לארצות הברית. מיד ארזו מכל הבא ליד, שתורה לבנם. אח, כמה נזקק לכל מצרך, לכל בגד שנשלח! אמר השליח: "איך אמצאהו בכרך הגדול?"

מסרו לו את השם והכתובת, וליתר בטחון, גם את הצילום.

הגיע הלה לארצות הברית וזכר את שליחותו. איתר את הכתובת ונקש בדלת. פתח לו נער מזה רעב, לבוש קרעים.

"אתה בעל הדירה?" שאל.

"אני הדייר כאן", ענה.

"אה, סליחה", כנראה שהלה החליף כתובת, אין זה אותו אדם.

משל הוא, כמובן. והנמשל, קריעת ים סוף.

אכן, תנאי התנה הקדוש ברוך הוא עם הים, שיקרע לפני בני ישראל. הגיעו בני ישראל אל הים, ודרשו מימוש התנאי. הביט בהם הים, ולא הכירם. אלו בני ישראל! לא יתכן! כה דומים הם למצרים, ושרו של מצרים אכן טען: "מה נשתנו אלו ממאלו, הללו עובדי עבודה זרה, והללו" (ילקוט שמעוני רמז רלד), והם ביקש לבלעם, שנאמר: "והמים להם חומה" (שמות יד, טט), אל תקרי חומה אלא חימה (מכילתא בשלח ו, א) אינם דומים לאותו 'צילום' של בני ישראל, צאצאי אברהם יצחק ויעקב, בני השבטים הקדושים -

אלו אחרים הם, לא אותם ש'בתצלום'...

והיה הקדוש ברוך הוא צריך להתערב ולסכור פי המקטרג, לומר לו: "שוטה שבעולם וכי לדעתם עבדו עבודה זרה, והלא לא עבדוה אלא מתוך שעבוד ומתוך טירוף הדעת, ואתה דן שוגג כמוזיד ואונס כרצון!" כיון שמע שר של ים, אותה חמה שנתמלא על ישראל החזירה על מצרים, שנאמר "וישבו המים" (שמות יד, כו), ששבשו מישראל על מצרים (ילקוט שמעוני, רמז רלד).

והוא הדין במזונותיו של אדם.

עומד הוא בראש השנה, עם כל קבלות חודש אלול, עם יראת הדין וחרדת השופר, בתפילה ותשובה וחרטה כנה, ונקצבים לו מזונות ברוחב יד, "כי חק לישראל הוא" (תהלים פא, ה), לשון לחם חק ומזונות (ביצה טז ע"א).

מורה הקדוש ברוך הוא למלאך לרדת ולמסור לו מזונותיו. איך ידע לזהותו, מוסרים לו תמונה: כך נראה כששוע למזונות.

יורד המלאך, ופוגש באדם זר, אינו נראה אותו דבר, אינו דומה לתמונה.

בנוך המלאך, והבורא יתברך צריך לשכנוע שהוא הוא -

הוי: "קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף"...

הרב ליהמן שראה כי עומד הוא להפסיד את הרכבת, קם בחפזה ממקומו ונגש לדלת. להוותו, נעמד האיש מלוא קומתו וחסם את הפתח. 'הלא אמרתי לרב שמדבר בפקוח נפש, כיצד חושב הוא לעזוב אותי כך?!"

"מה פקוח נפש? וכי יכול אני יכול אני להחיות את אשתך עליה השלום? אני מ-A-ד מממהר!"

"לא, לא אליה התכוונתי, מדבר כאן באדם חי"

"נו אמור בקיצור, במה מדברי?"

"ובכן, אשתי מתה לפני כשש שנים, לאחר מותה נסעתי לאמריקה לאור בקשת בני שאדור לצדו לעת זקנתי, כמה סבל בני זה במהלך המלחמה, אבל על כך אאריך הדבור במועד אחר... בתי אמנם גרה כאן בגרמניה, ואף היא בקשתני לדור לצדה, אך בני הוא עשיר גדול, ובכן, נסעתי לאמריקה..."

"אדוני" - קרא הרב ביאוש - "מה בעצם אתה רוצה ממני?"

"מיד אגיע ללב הענין, נסעתי לאמריקה באניה, הנסיעה היתה נוחה, זכינו אפילו לקדש את הלבנה על האניה, אבל כבודו ממנה, מה מאריך אני בדבורים, החיים באמריקה לא מצאו חן בעיני, ועל כן שבתי לגרמניה, ואז שמעתי את הדרשה ההיא..."

"שוב הדרשה?!"

"סבלנות, אני מיד מטום. כשחזרתי נולד בן לבתי, זו שכזכור דרה כאן. כובדתי בסנדקאות, הכל היה מוכן לברית, אך לפתע אבד התינוק נשימתו ומת."

"זה ספור מצער" - אמר הרב ליהמן - אך במה יכול אני להועיל?"

"בבקשה לשמוע עד הסוף. לפני שבוע ילדה בתי בן אחר"

"אה, באת להזמין אותי להיות סנדק? אני לא יכול להיות מחר סנדק! שלום!"

"לא, לא באתי להציע לרב סנדקאות! מחר - אם ירצה ה' עומד הוא להכנס בכריתו של אברהם אבינו, האם יכול אני שוב לקבל את הסנדקאות, ואם חלילה ימות התינוק? מה אעשה, כבוד הרב?"

"אל תקבל על עצמך את הסנדקאות! עכשיו תן לי כבר ללכת!"

הרב החל לרוץ לעבר המדרגות, אך האיש אחז בו בחזקה. "עוד שאלה אחת! איך נקרא לילד?"

"איך תקראו לו?" ענה הרב - שהצליח בינתיים להחליץ מפיתתו - תוך שהוא מדלק במדרגות בחפזון וקופץ לתוך העגלה, "ומה אכפת לי? תקרא לו: יעקב, משה, אהרן, דוד, יהונתן, גבריאל, לייב או כל שם שתמצא לנכון."

טרם נעלמה העגלה בעקול הרחוב הספיק הרב עוד לשמוע את הזקן קורא לעברו: "כמה חיב אני לשלם לכבודו? כמה יעלה לי היעוץ...?"

כצפוי, כשהגיע הרב לתחנת הרכבת, לא נותר לו אלא לשמוע את שאון גלגליה המתרחקים. הוא שב לאחוריו ביאוש, וגילה את שני ראשי הקהילה אשר כברו שלא לנסוע בלעדיו.

הרכבת הבאה היה אמורה לצאת רק בשעה אחת עשרה - שעה שבה אמורה היתה הפגישה להיות בעצומה. למרות זאת נדברו הם לשוב לתחנה בסמוך למועד זה, תוך תקווה שיקבלם ראש הממשלה במועד מאחר יותר.

מששבו לתחנת הרכבת, גילו המוני בני אדם נרגשים הסובבים בתחנה. מה קרה? אסון מחריד! הרכבת שיצאה בשמונה ארבעים וחמש ירדה מהפסים, לא ידועים כרגע פרטים מדויקים, אך ישנם ודאי כמה עשרות הרוגים.

הזקן היה בעצם שליח ההשגחה לצילום!

ברכבת של השעה אחת עשרה הגיעה המשלחת בשלום לעיר הבירה. ראש הממשלה הסכים לקבלם בשעה מאחרת יותר. מתוך שחשש קודם לגורלם, משום שידע שאמורים היו הם לנסוע ברכבת שירדה מהפסים, האזין כעת לדבריהם ביתר תשומת לב, והענין שלשמו הגיעו סודר מהרה על הצד היותר טוב.

שנים עברו, הרב ליהמן הספיק כבר לשכוח מהמעשה. והנה ביום אחד מגיע אל ביתו של הרב יהודי מכר, יחד עם בנו - נער בר מצוה. "כבוד הרב" - אומר האיש, "באתי בזה להזמין לשמחת בר המצוה של בני זה שחי בזכות עצתו החכמה."

לקח לרב ליהמן כמה דקות להזכר, אך משזכר, הסכים - למרות הטרחה לבוא לשמחה, מתוך רגשות הכרת הטוב על הנס שארע עמו באותו היום. באולם גלה הוא את הזקן, זורח מאשר, "הנה, כבוד הרב זהו נכדי היקר 'יעקב משה אהרן דוד יהונתן גבריאל לייב', ב"ה זוכים אנו כעת לשמחת בר המצוה שלו. רבותי! קרא הזקן תוך שהוא מפנה פניו לנוכחים, "זהו האיש שהציל את חיי נכדי, וברוב עדינותו סרב אף ליטול תשלום על כך".

"אבל למה?" - שאל הרב, "למה קראתם לילד בשמות רבים כל כך?"

"הרי הרב בעצמו צוה כך! נחון אני ב"ה בזכרון טוב, וזכר אני היטב אף את דרשתו של הרב לפני שנים רבות, ויכולני לחזור עליה לפניו בעל פה..."

כעת כבר היתה לרב ליהמן סבלנות להקשיב במשך שעה ארוכה לכל ספוריו של הזקן על הקורות עמו בכל ימי חייו...

אומר הרב צדקה: "ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק", מה רצה יעקב? שיקראו לבני יוסף בכמה שמות: מנשה אברהם יצחק וישראל? מה חסר היה להם בשם אחד?

יעקב אבינו לא חפש שיקראו להם בכמה שמות, הוא רצה שהסגולות שישנן בשמות האבות הקדושים - תורה עבודה וגמילות חסדים, יהיו באפרים ומנשה, ועל כך מברכם 'ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק'.

(ומותיק האור)

אשרינו בעולם הזה

לפיכך אין הפרנסה על ידי מלאך כגאולה. כלומר, גם כאן נשלח מלאך, אבל אינו מזהה אותנו, והקדוש ברוך הוא צריך להתערב ולהעיד שאלו באמת אנחנו...

(והגדת)

יום אחד הגיע מברק, שרשתי בתי עסק בפולין עומדת בפני פשיטת רגל, ואפשר לקנות את הסחורה בחצי המחיר ואף בפחות, אך בתנאי אחד: התשלום במזומנים. רוטשילד החליט לנסוע ולנצל את ההזדמנות. אבל לסוד היה שותף, פקיד המברקה. בעד חופן שטרות, שיתף כנופית שוד בוניה. אף מסר את תוכן מברק התשובה: הוא מגיע לורשא ברכבת של יום רביעי. עשרה אנשים קנו כרטיסים למחלקה הראשונה ברכבת, לקרון הפאר. שמונה יעוררו מהומה, ושניים ישרדו את העשיר וירדו בתחנה הראשונה שם תמתין להם כרכת מילוט. ליתר בטחון, עלו שלושה למחלקה השנייה, המחלקה העממית, בה לא היו המושבים מרופדים בקטיפה, מרווחים ונוחים, ועוד שלושה למחלקה השלישית, בה נסעו העניים והצטופפו עם צורותיהם בספסלים נוקשים. כולם סקרו את הנוסעים, והתאכזבו. רוטשילד לא היה ביניהם. שינה תכניתו, או התל בהם.

הרכבת הגיעה לתחנתה הראשונה, והם השקיפו בעד החלונות וסקרו את הציפי: אולי הגיע לכאן בכרכרה, וכאן יעלה לרכבת. אך לא. נוסעים ירדו ונוסעים אלו, והוא לא נמנה עליהם. הרכבת חצתה את צ'כיה והגיעה לקראקוב. חברי הכנופיה ירדו, מאוכזבים, וישבו על עקבותיהם. הרכבת המשיכה לוורשה. העשירים ירדו מהמחלקה הראשונה, הסוחרים מהשנייה, העניים מהשלישית. הקרונות האחוריים הסיעו בהמות: סוסים, פרות וחזירים. כמה דלפונים קמו ונערו את הקש שדבק בהם. אבל הריח, איזו צחנה! אחד מהם ירד מקרון הבהמות ומזודתו בידו, כשהוא מעוה את פניו בסלידה. הסיר את הסדין הארוך שלבש, וחליפה מהודרת התגלתה תחתיו. עצר כרכרה ונקב בשמו של מלון פאר. שם יתרחץ וישלף ממזודתו בגדים נקיים. אך אבוי, לא הביא בחשבון שהכרכרה היתה של הכנופיה! בפנית הרחוב עלו עליה שנים, תפסו במזודה ואילצוהו לרדת בלעדיה!

המרכבה המשיכה בלעדי, והוא התעשת מיד. עצר מרכבה אחרת, ונסע למלון. עלה לחדרו. שם בחדר כבר המתין לו מנהל חשבונותיו שנסע עמו בקרון הבהמות ויצא כשהם רדפו אחרי רוטשילד.... וכעת כבר הגיע למלון עם מזודתו בגדים בידו האחת, ומזודתו המזומנים בשניה...

ומה למדת מזה? שעולמנו מלא ב'שודדים', פיתויים ומדוחים. ואנו עוברים את העולם הזה, 'נוסע האדם אל בית עולמו', והפיתויים קורצים והנוכלים אורבים. בן תורה מבקש להשקיע עצמו בעולמה של תורה, לצבור ולאגור עוד ועוד נכסים רוחניים, אוצרות פז היקרים מאלפי זהב וכסף. אבל מה יעשה ולא ילכד בכף, ולא יאבד הכל בהתמכרות להנאות כלות ונפסדות - הוא נוסע במחלקה האחרונה והמרוחקת, המובדלת ומופרשת, בין האביונים והקבצינים בקרון הבהמות. וכך יגיע עם אוצרותיו בשלום, ויעשה את עסקת חייו, יממש את עשרו!

אלו דברי המשנה (אבות פ"ו מ"ד) כן היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה, אם אתה עושה כן אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא - טוב לך לעולם הבא, מובן. אבל אשריך בעולם הזה, הכי צדק? אבל, כשנתבונן בדבר - איך חש רוטשילד, העשיר המופלג, כשישב על הקש בין הסוסים והפרות והשתקשק עם שקשוקי הרכבת, בידעו שהוא מוליך את השודדים שולל ופניו לעסקת חייו - וכמו שספר "חפץ חיים" זצ"ל, מעשה בסוחר באבני חן בפטרבורג, שנסע ליריד אבני החן בדנציג וכספו עמו, לקנות אבנים טובות במחירי מציאה, ולהתעשר. וברוך השם, מצא אשר חפש. רכש בכל כספו אבנים טובות במחיר נפלא, והשאיר ברשותו שלוש מאות רובלים בלבד, דמי נסיעה לביתו ושהיה באכסניות דרכים בתנאים מרווחים, כיאה למעמדו. עמד לצאת לדרך, וזכה לביקור. סוחר מבוהל ומבועת סגר בחשש את הדלת אחריו: מתחרה פרש רשת לרגליו. רקם עלילה ועומדים לעצרו ולאסרו, להחרים כל רכשו ולהעמידו למשפט. עליו לברוח, ומיד. הוא מציע לסוחר שיקנה את כל הילומיו בעשרת אלפים רובלים במזומן, מחירי מציאה!

"אין ברשותי", אמר בהשתתפות בצערו. הלה רעד כעלה נדף. "חמשת אלפים", אמר. "אין לי", ענהו. פתח הלה את הקופסה שעמו, והחדר התמלא אור מזהרורי היהלומים. שווים היה כפל כפלים מהרבה המבוקשת. "עשה עמי חסד" התחנן, "אני חייב להמלט, לברוח, לנוס. אלף, והאוצר שלך". הצטדק: "כל הונו במזומנים, שלוש מאות רובלים בלבד, להוצאות דרך". "תן, וקח" - דחק בו הסוחר הנרדף. נתן, והלה נמלט. נטל הסוחר את צרורו, והלך רגלי - היש לך מושג מה המרחק מדנציג לפטרבורג? הלק? רקד! אבל הרגלים כבדו והמעיים המו. באין ברייה, הסתפח לחבורת קבצינים. פשט עמהם יד, אכל שירים ולן בצדי דרכים - אבל ידע, שעשיר מופלג הוא, ועשרו יתגלה כשיגיע למחוז חפצו. ובכל עת שדאבה רוחו וקצרה נפשו, חמק לקרן זוית ופתח את הקופסה, ואורו עיניו - כמה "אשרי בעולם הזה", כאן, מלבד ה"טוב לך לעולם הבא"!

הגעתי לארצות הברית, להתרים למוסדות התורה. להיכן אפנה, מי ומי בנותנים. יש יהודים טובים שנחלצים לעזור ולסייע. מכירים את כולם, את אורחם ושיגם, מסייעים אותך ואף מדריכים ומזהירים: פלוני חסיד נלהב, 'תקנה' אותו ב'ווארט' של רבו. פלוני תלמיד של המשגיח. ראוי לצטט משהו מספרו. זה אובה אמרה על פרשת השבוע וזה חקירה מהדף היומי. ובאמת, עצותיו של ה'דרייבר' היו שוות זהב, פשוטו כמשמעו. שאלתי אודות גביר פלוני, אולי כדאי לפנות אליו. אמר לי לשון הרע לתועלת: אינו נושא פרוטה להחזקת תורה. בקי הוא בפרקי אבות, ויצטט באזניך את המשנה על "כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון" (אבות פ"ב מ"ב), ו"יפה תורה עם דרך ארץ, שייגיעת שניהם משכחת עון" (שם), ו"כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה" (אבות פ"ו מ"ד). אמרתי: בוא ננסה, אבל בתנאי אחד - שאתה בא אתי, אינך נשאר ברכב. תמה לתנאי. מה שי שלו לעשות שם, לראות בבזיוני, איך משיבים פני ריקם? אבל הסכים, ועלינו. קיבל פנינו בכבוד, שמע והתענין, אבל הבהיר: זה עקרון אצלו. מי שטרח, יאכל. מי שלא טרח, מה יאכל. אין הוא מפרנס אוכלי לחם חסד. הלל הזקן היה חוטב עצים, רבי יוחנן סנדלר ורבי יצחק נפח. רש"י סחר ביינות, הרמב"ם והרמב"ן היו רופאים. ה"חפץ חיים" עזר לאשתו בחנות ולרבי מנחם זעמבא היתה חנות לפרזול. הרש"ש היה בנקאי, ורבי אפרים זלמן מרגליות סוחר. גם ה"חיי אדם" עסק במסחר, וליעב"ץ היה בית דפוס. הכין שעורי בית, לא תשבע האוזן לשמוע, לא ידע, שהתכוננתי לך. אמרתי: אני שמח לשמוע שאתה איש עקרונות. למי שמגיע מגיע, למי שלא לא. אז אולי תשפט ביני לבין ה'דרייבר' שיושב פה - הביט בסקרנות, וגם ה'דרייבר' הופתע. לא ידע שיש בינינו סכסוך.

אמרתי: אני אוסף כסף להחזקת תורה, ואנשים תורמים בידיעה שכספם קודש למטרה הנעלה. ה'דרייבר' גם הוא מוקיר תורה ומסיע אותה בהתנדבות, אבל ביקש שאחזיר לו לפחות את הוצאות הדלק. מילא, אינו מרויח, תורם מזומנו. אבל להפסיד, אינו חייב. ואני אומר, מהיכן יש לי כסף, מהתמיכות של התורמים. והם תורמים לתורה, לא לדלק למכונית! איש עקרונות אתה, נכון שאני צודק? לא, אל תענה מיד. שהוא לא יחשוב שפסקת לחובתו בלי מחשבה. תעיין בדבר, ותפסוק. שניהם הביטו בי בפליאה. ה'דרייבר', שלא בקש הוצאות הדלק, והמארח, שפסק פסקו: ודאי שהוא צודק! התרוממות שנתנו לך נתנו בזכותו. צדיק הוא, שאינו תובע אחוזים ואינו מבקש שכר. הדלק, ודאי מגיע לו!

זה הצדק? שאלתי. זה הצדק, וזה הישר! ענה נחרצות. אם לא יהיה לו דלק, איך יוכל להמשיך ולהסיע אותך? גם אני חשבתני כך, הפתעתי אותו. אפשר לקבל מסכת ברכות? מצחו התקדר, התחיל לחשוד. פתחתי בסוף פרק שני. הקראתי: "שמעו אלי אבירי לב [לטובה. אשר אמצתם לבכם ודבקתם בי (רש"י)] הרחוקים מצדקה" (ישעיה מו, יב). שכל העולם כלו נוזן בזכותם, והם אפילו בזכות עצמם אינם נוזנים. שבכל יום יוצאת בת קול מהר חורב ואומרת: כל העולם כלו נוזן בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת!

וספרו בגמרא (חלין פה ע"ב) שתולעת נפלה בפשתנו של רבי חייה ואכלה בו. שאל בעצת רבנו הקדוש. אמר לו: שדה של הפשתן במים ושחט לתוכם עוף. התולעת אינה סובלת דם אפור, ותרבח. [והגמרא דנה בעצה זו, מצד מצות כיסוי הדם.] ושאלו: כיצד יתכן שעלתה תולעת בפשתנו של רבי חייה, והלא שנינו שמעוה שעלו רבי חייה ובניו מבבל פסקו הרעמים והברקים, הסערות והרעידות האדמה, היין לא החמיץ והפשתן לא לקה! וענו: זכותם הגנה על כל העולם, ולא עליהם בעצמם! אמרתי: אמת, שאתה עמל ואתה מרויח - אבל לומדי התורה הם ה'דרייבר', בזכותם אתה מרויח - ואינם תובעים ממך אחוזים, גם לא שכר. תן להם את ה'דלק', כדי להמשיך ולסייע לך, ולכל העולם! נצחתי, הודה, ותרם בעין יפה. אבל, אמר, איני מבין: אם כל העולם נוזן בזכותם, מדוע נגזר עליהם להסתפק בקב חרובים? הו, זו שאלה טובה. התשובה עליה כתובה בפרשת השבוע, ונסביר אותה בספור -

וזהו שנאמר בפרשה: "וזבולון", הסוחר ותומך התורה, "לחוף ימים ישכן, וירכתו על צדון", עסוק במסחרו ושמה בו, ואלו "יששכר", לומד התורה, "חמר גרם", סובל עולה כחמור חזק שמטעינים אותו משא כבד, "רביץ בין המשפתים", כחמור המהלך ביום ובלילה ואין לו לינה באורווה, אלא רובץ בדרך בין תחומי העיירות שהוא מוליך לשם סחורה. למה, וכי אינו שואף לנוח, ולחיות חיים טובים? ודאי! "וירא מנחה כי טוב, ואת הארץ כי נעמה". ומה? "ויט שכמו לסבל" עול תורה, "ויהי" לכל אחיו בני ישראל "למש עבד" לפסוק להם הוראות של תורה (בראשית מט, יד-טו) -

מה כתוב כאן? כל מה שאמרנו!

ידוע הוא להעריך כל מנעמי העולם. ואדרבה, הלא כל העולם נזון בזכותו. אבל ידוע הוא שאין ערוך לכל מנעמי העולם מול הנאתו, אשרו ועשרו מן התורה! ואספר -

"הפפץ חיים" צ"ל התגורר בבקתה דלה, רצפתה עפר, ורהיטיה דלים. יום אחד התאוננה אשתו הרבנית: "ראה נא, אצל השכן עורכים שפוצים. מרצפים בפרקטים, מסיידים, מחליפים רהיטים!"

ענה לה: "הקדוש ברוך הוא חנןך בבעל בן תורה, ובילדים מוצלים ההוגים בתורה, ובבית של תורה ואורה. ואותם, ליידער, לא חנן בידיעת התורה ובלמודה, ובבנים המסיבים נחת יהודית. לפחות יחליפו ריהוט, יסיידו וירבדו..."

שיהיה גם להם, ולו משהו, מ"אשריך בעולם הזה"...

(והגדת)

פרשת ויחי - תיאור חיי יעקב אבינו, כמה וכמה רדיפות וצרות דעו עליו כל ימי חייו

עתה בסיום חומש בראשית נאמר 'הדרן' על החומש. כתוב בישמח ישראל בשם אביו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר שפרשת ויחי כולו חיזוק, בפרשה כתוב 'ויתחזק ישראל' ובהפטרה כתוב 'וחזקת והיית לאיש', ואנו אומרים ג' פעמים חזק חזק.

נתבונן מעט בחייו של יעקב אבינו ע"פ מש"כ בחת"ס בדרושים ואגדות ועוד. דהנה כשבא יעקב לברך את נכדיו הוא אומר: ויברך את יוסף ויאמר האלהים אשר התהלכו אבתי לפניו אברהם ויצחק האלהים הרעה אתי מעודי עד היום הזה: המלאך הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ. ותרגם יונתן 'השם שזן ופרנס אותי מעודי עד היום הזה, והמלאך שגאל אותי מכל בישון, יברך את הנערים.

וצ"ע דכשנתבונן מעט דמעט בימי יעקב, נמצא שהיו לו רדיפות צרות ויסורים וכאבים מבית ומבחוץ, ברוחני ובגשמי, בגוף ובממון, מבני ומנשותיו, מחמיו ומאחיו, בא"י ובחו"ל, עוד טרם שנוולד 'ויתרוצצו' עד לאחר שנסתלק לא נתנהו לקבורה, איך הוא אומר 'הרועה אותי מעוד עד היום הזה?' וכשנתבונן נוכל למנות י"ז צרות.

א. בבטן נתרופץ עמו עשיו הרשע, זה לא היה דבר קל, כתוב 'ודחקין במעאה' לא היה לו שם מנוחה. אם איוב אומר 'מי יתנני ירחי קדם' שמתגעגע לט' חדשים בבטן אמו, נר דלוק על ראשו, וצופה מסוף העולם ועד סופו, ומאיר עליו אור הגנוז, יש לו גילוי מלאכי השרת, מה חסר שם. רק אחד בעולם אינו מתגעגע לשם, הוא יעקב אבינו שהתרוצץ והיה מריב עם אחיו, לא היה לו מנוחה בירחי קדם, ואי' במדרש 'זה רוצה להרוג את זה וזה רוצה להרוג את זה', מלחמת עולם הראשונה היה שם. במדרש פ' ויחי 'רבי ברכיה אמר רבי לוי, שלא תאמר משיצא ממעי אמו נזדווג עמו, עוד שבמעיו אמו זרועו מתוחה עליו'.

ב. בזמן הלידה היה צריך יעקב אבינו לצאת ראשונה [ע"י רבי שלמה קלוגר שו"ע סי' רפנ], יעקב ידע מהו מעלת הבכורה בגשמי וברוחני, ואחיו יצא הראשון אדמוני, ויעקב אחז אותו בעקבי לעכבו שלא יקדימוני, ולא עלתה לו, ההוא נצח ויצא ראשונה.

ג. ברכת ה' לאברהם הוא שורש כל השפע של העולם, ויצחק רצה להעבירו לבניו, לא היה לו ברירה כי אם לקחת את הברכות בערמה, ויבקש אחיו להרגו. אין לנו השגה מהי ההרגשה שמישהו רוצה להרוג, אף אחד עוד לא הוציא רובה על הראש שלנו, מי שהיה לפני שבעים שמונים שנה, הרגיש מה זה להיות נרדף בכל רגע שמא יהרגוהו באופן פרטי. יעקב אבינו היה חי ככה באמת, זה לא בדיחה, העשיו הזה שוכר את המאפיה בנו אליפו ונותן לו חרב וסכין שירדוף אחר אחיו, ופשוט... להרוג אותו. רחמנא לשזבן.

ד. אליפו לקח ממנו כל רכושו, הוא עומד לפני הירדן והוריד ממנו כל לבושו, הוא עומד ערום כיום היוולדו. גם זאת הרגישו מעט באשוויון שהעמידו אותנו הגויים ערום כיום היוולדו. בשנת תש"ב תש"ג לקחו יהודים אפ"י עשירים גדולים, והעמידו אותם בדרום לתאי הגזים בלי לבוש כלל - כי כל צער וצער שעבר על יעקב אבינו, היה סימן לבנים וטעמו אותו בניו אחריו במשך שנות גלותם.

ובקדושת לוי כתב שגם זה היה מעשה אבות סימן לבנים. והקב"ה עזר לו שנכנס בתוך הירדן כיון שלא היו לו בגדים, עד שריחם עליו הקב"ה ובא איש אחד וטבל בירדן וטבע ומת ונשארו בגדיו ליעקב. והודה להשי"ת על

המלבושים ה'חסידיים' שקיבל במתנה, מסתמא היו נראים כמו הבגדים שהלבישוהו הגרמנים בשנות העזים.
ה. הצרה החמישית היא הליכתו מן הפח אל הפחת, ברח מעשיו ובא לבית לבן שביקש לעקור את הכל, ושם הוצרך למצוא את זווגו כשהוא בחור בן פ"ד, והחליף את משכורתו מאה פעמים, ובבוקר והנה היא לאה. אנו רגילים למעשה הזה, אך אי אפשר לתאר מה מדובר כאן, הרי אין מדובר בענין גשמי אלא רוחני מאד נעלה, כל עבודתו היתה בעבור רחל, ויהי בבוקר והנה היא לאה. והוא לא ידע בתחילה שיש 'סוד יעקב ולאה', זהו 'עצת ה' היא תקום', אך חמיו רימה אותו ברמיה כזאת שלא היה בעולם כזאת. עגמת נפש כזאת שהיא קשה כמות. ולא עוד אלא שלאחר מכן נתגלגל מזה מעשה דראובן ויוסף, כי יעקב המשיך נשמת יוסף וכונתו ברחל, ונשמתו של יוסף היתה תלויה למעלה ממסתו של יעקב שבע שנים עד שנפקדה רחל, וכמו שגילה האריז"ל שנשמת ראובן בא בעולם בבחי' בן תמורה, עד כדי כך שלכן אינו נכנס לארץ ישראל שהוא אחד מבני המדות, בן תמורה. מלבד הצער של סודן של דברים הרי יש בזה צער גשמי שאין לשער.

ו. לאחר שביקש ללכת ממנו, מתי אעשה גם אנכי לביתי, הנה הגיע זמן שישלם משכורתו, והנה חמיו היקר גונב ומרמה אותו מאה פעמים. מי שהרגש פעם מה זה עול ותרמית, יודע מעט מהו טעם של צער ועגמת נפש, ויעקב אבינו מאה טעמים כאלה. לא ישן בליילה, לא היתה לו מנוחה, 'זה לי עשרים שנה בביתך, ותידד שנת מעיני, לולא אלקי אבי, כי עתה ריקם שלחתיני'. כל צרה כזאת כלולה מאלפי צרות.

ז. בשעה טובה יצא מבית לבן, שוב חזר מן הפחת אל הפח, אולי על דעת יעקב שכשישוב לבית אביו, כבר ימות עשיו הרשע. והנה עשיו עומד בתקפו, גדל והצליח וגם עשה פרי, ובא לקראתו וארבע מאות איש עמו פשוט להרגו, להכותו אם על בנים, עשיו אומר למלאכים את האמת, הוא תאום של יעקב איש האמת, עשיו שונא ליעקב ועדיין מתנחם להרגך בתקופו, לא רק יעקב לבדו כמו בראשונה, אלא אושוויץ ממש, כמו שכתוב בפשטות בפסוק לבן חמש למקרא, 'כי ירא אנכי אותי פן יבא והכני אם על בנים'. והוא מוכרח להשתדל בדורון תפילה ובמלחמה, ובדרך נס כשבא לפניו עם עיני הרציחה שלו, ברגע האחרון נעשה נס ופלא שנתהפך 'וישקהו'.

ח. קודם לכן 'ויאבק איש עמו', מי בהיסטוריה היה לו מלחמה עם מלאך, זה לא דבר של מה בכך, וגם קיבל ממנו מכות יבשות ורטובות, כאבות מאד, ויגע בכף ירכו והוא צולע על ירכו. הן בגשמי היא צרה, והן ברוחני היא צרה צרורה שנגע בדורות של שמד, ולא כל ישראל יוכלו לעמוד בניסיון.

ונגע בממכין דאורייתא שהת"ח ידיו מעונים וכו'. אך גם פשטות הגיע אחד בעל כח עצום ונורא והכהו מכות רצח על מנת להרוג, והקב"ה נתן לו כח, והעלו אבק עד כסא הכבוד, הלך שם מכות כאלה שלא ידעו מי ניצח, וכן אמרו בגמ' 'איני יודע מי ניצח למי', וכשיאמר 'כי שרית עם אלקים' הוי אומר שיעקב יצא וידו על העליונה.

ט. לאחר שבא יעקב שלם עיר שכם, התחיל צרת דינה, צרה נוראה שאין לשער ובלתי אפשרי להעלות צער כזה על הדעת, ששום איש ישראל שוב לא יתנסה בזה, הבושה והחרפה שקליפת חמור טימא את בתו, ולאחר מכן 'שמעון ולוי עכרתם אותי' מלבד הטעם הפשוט, הרי היו גנוזים שם כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא שמתו. כל ימי הספירה של כל הדורות כלולים שם.

י. לאחר שלא רדפו אחרי בני יעקב, נשמרו לרווחה, והנה האשת חיל עקרת הבית מתה בשעת לידתה כשהיא רק בת ל"ד שנים, הולידה ילד יתום בנימין, נתאר לעצמנו איך היה נראה הברית של בנימין שאמר המברך 'ישמח האב ביוצא חלציו ותגל אמו בגן עדן בפרי בטנה'. עד הנה כבר עבר יעקב כל סוגי הצרות שאדם יכול לסבול בזה העולם, בכלליות ובפרטיות ובדקדוקי דקדוקיהם. י"ד שנה שכבר היה חי עם רחל, בתחילה היתה עקרה ועד שהולידה את יוסף יצאו מבית לבן הרמאי, בדרום בא עשיו, והיה יעקב מספר לרחל שיש לו אבא צדיק גדול מאד, ממש צדיק הדור, ומסתמא היתה רחל כוספת ומשתוקקת לזכות לראות זיו פני חמיה יצחק, ולבא לארץ ישראל, והנה מתה בדרך. ולא עוד אלא שגם צרת דינה סבלה אותה צדקת, ויש דעה בתרגום יונתן שדינה היתה בתה של רחל אלא שהוחלפה וכו'.

יא. ויהי בשכון ישראל בארץ ההיא, וילך ראובן וגו', הן אמת שכל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה, ויש סודות בשמות הקדושים, וסוד ב' נשמות דמנשה ואפרים שהוצרך יעקב להוליד ע"י בלהה להלבישם בתוך גוף, כמו שאמר לו הקב"ה 'גוי וקהל גויים ממך יצאו', גוי הוא בנימין, ועתה נשאר לו להוליד עוד קהל גויים, ב' שבטים מנשה ואפרים, וכמו שגילה האריז"ל שכבר המשיך את הנשמות שלהם, ולא ידע יעקב מה יהיה עם אלו הנשמות שכבר אינו מוליד עוד לאחר מעשה בבלול היצועים, והם משורש זרע רחל ולא מלאה, ואי אפשר לערב הצניורות כדפסק המ"ב, ולכן ביקש להוליד אותם ע"י בלהה שפחת רחל. אך בן חמש למקרא כשלומד את הפסוק הוא רואה איזה צער היה ליעקב אבינו, אז חללת יצועי עלה, איזה צער היה בזה. הגם שבאמת 'רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום', שהקב"ה עושה עם נקודות הבחירה סיבה להנהגתו ית',

ואח"כ הוריד יוסף את שני הנשמות במצרים ע"י אסנת בת דינה בת רחל, וכך ירדו הנשמות בדרך אחרת. ועתה שני בניך הנולדים לך בארץ מצרים לי

הם, כראובן ושמעון יהיו לי, נתת להם גופים לשני בני שהייתי צריך להוליד. והיה בשכון ישראל, אין יהיה אלא לשון צער.

יב. ביקש יעקב לישב בשלוה, התחילה הצרה של כל הצרות, קפץ רוגזו של יוסף, אי אפשר לתאר איזה צרה יותר גדולה, לא יודע אם איוב עבר צרות כאלה, הוא סבל ביום אחד את כל הצרות ונפל מאגרא רמא לבירא עמיקתא, כמבואר בספר איוב, ביום אחד באו המבשרים שמתו הצאן, עודו מדבר ובא אחד לבשר שמתו הבקר, עודו מדבר ובא מבשר שנשרפו כל בניו, היו צרות כמו הר שבאו בפעם אחת, משא"כ יעקב אבינו סובל וסובל צרות משונות מלפני שנולד, איוב מתגעגע לירחי קדם, יעקב גם שם לא היה לו מנוחה. והוא כבר בן מאה שנה ועדיין לא מצא מנוחה, תמיד היה נרדף. עתה כשביקש לישב בשלוה, הרי כבר נמנו עשר צרות, והנה לוקחים ממנו בנו האהוב, ואינו יודע מה שנעשה איתו, ויתאבל על בני ימים רבים, אין לנו השגה מה זה לאבד השראת השכינה, וימאן להתנחם, ורש"י מגלה שיעקב חשד את הבנים שהם הרגוהו, איזה הרגשה היא זאת שהרגו הבנים את אחיהם, אין לשער איזה מין צער הוא, רח"ל. ולא עוד אלא שהוא עצמו שלח אותו אל אחיו, ולא עשה לו ליה במקום סכנה, והרגיש שהוא צריך כפרה.

ברוחני ובגשמי עברו עליו צרות משונות כאלה.

יג – טו. לאחר שאיבד את יוסף, איך נראית המשפחה, הוא חושב שסופו לגהינם ואין אבותיו הק' שמחים איתו, והקב"ה אמר לו לפני שבעים שנה, שהוא בן עולם הבא רק כשכל בניו בחיים, כ"ב שנה הוא רואה את עצמו נפול ונכשל ואינו במדרגת אמת. והנה עוד צרה, שמעון איננו, ואת בנימין תקחו, עלי היו כולנה.

טז. בפי' ויגש כבר נתברר שהקב"ה היה לו חשבון ארוך, ועוד יוסף חי, אך היה לו פחד לעזוב את א"י ולרדת לארץ טמאה מלאה זנות ועריות, כמ"ש החזקוני בפי' אל תרדה מרדה מצרימה. לאחר מכן חלה יעקב, ורצה לגלות את הקץ וכל מה שהוא רוצה, לא הולך לו.

יז. לאחר הסתלקותו, הגם שבאמת לא מת, אבל עושים לו ארבעים יום חנטה, בזה"ק מתואר איזה עגמת נפש היה זה ליעקב אבינו ויחטו הוופאים, מצריים טמאים טפלו בגופו הקדוש, עד כדי כך שארוז"ל שיוסף נענש על זה וגם אותו חנטו. [אין הכוונה חנטה שחתכו את הגוף והכניסו כמה מיני רוקח של בשמים, שזה לוקח מאה עשרים יום, אלא חנטה בת מ' יום שהיא מבחורץ לגוף, אך אעפ"כ אין זה לפי קדושתו של יעקב שגויים טמאים שלא טבלו במקוה, יטפלו בגופו הטהור, בפרט שהוא חי...]. הרי שאין לו מנוחה גם לאחר ההסתלקות.

ולא עוד אלא שגם בזיבולא בתריתא צריכים רחמים, כמבואר בגמ', לאחר שסוהבים את המיטה שלו חצי שנה וכבר משתוקק להטמן עם אביו"ק, בתחילה הרופא אומר שצריך להמתין מ' יום, וגם בסוף העשוי הרשע הזה שכבר עקב אותו בבטן, והנה כאן מעכב את קבורתו, אע"פ שכבר שילם לו הכל כתוב וחתום, הוא מכחיש הכל. כי כשאין יעקב אין אמת בעולם ויכול לשקר אפי' במילתא דעבידי לגלויא, למה לא הביאו את השטר ממצרים להראות לחברא קדישא שהשטח שלו, מעשה שהיה ושכחו את השטר במצרים, והרשע הזה עומד ומעכב את הקבורה, גם לאחר ששילמו בכסף מלא. וגם רחל לא נטמנה עמו. עד לרגע האחרון לאחר שחושים בן דן ערף את ראשו של עשוי, קבורה במערת המכפלה.

מעשי אבות סימן לבנים, יעקב הכין למצב הגלות 'נסתרה דרכי' מה אפשר לומר על חיים כאלה? כתב הקדושת לוי ע"פ ה"פ 'למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומאלה משפטי יעבור, וצ"ע איך אפשר לתפוס את יעקב שאומר 'נסתרה דרכי', הרי לא היה לו מנוחה בעולם כלל, לא היה בהסטוריה צדיק שסבל כ"כ הרבה. וכתב הקדושת לוי שיעקב אבינו אמר דיבור זה כהכנה לבניו, מעשי אבות סימן לבנים, שבניו היו צריכים לעבור גלות ארוך וקשה עד מאד, והיה יעקב אבינו צריך להכין להם דיבור 'קשה' כזה, למה למה למה.

ולא לעצמו אמר כך, ולכן לא כתוב בתורה"ק שאמר יעקב 'נסתרה דרכי מהשם', רק בני"ך כתב כך, ופירושו המפרשים שגם בתורה כתוב כך, בפסוק

ויאמר יוסף את בני יוסף ויאמר מי אלה. ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלקים בזה וגו' (מה, ט ח)

פרש"י מי אלה שאינם ראויין לברכה, הראה לו יוסף שטר אירוסין ושטר כתובה וביקש יוסף רחמים על הדבר ונתה עליו רוח הקודש ע"ש. וצ"ל לשון אומר: בזה"ו וגם להבין בעי מה זה סיבה להיותם ראויים לברכה, ומ"ש רש"י שביקש יוסף רחמים וגו' עיקר חסר מן הספר.

וכד הוינא טליא בהיותי אצל הגה"ק מאוסטרווצא זי"ע, אמרתי לבניו לברא באופן זה, דיעקב אמר מי אלה שאינם ראויים לברכה משום שלא היו במצרים ישראלים כשרים לעדות, ונמצא שבניו נולדו בלא קידושין. אמנם יש לומר להמבואר בקידושין (ס"ה ע"ב) המקדש בעד אחד אין חוששין לקידושין ואפילו בשניהם מודים משום דחב לאחריה וברש"י שם. שקרובות נאסרו בו וקרוביו בה ולפי זה יש לומר דכיון דבבני נח לא שייך קרובה דאף מי שנתגיי

מעשי אבות סימן לבנים, יעקב הכין למצב הגלות 'נסתרה דרכי'

הוא פשוט לומר על חיים כאלה? כתב הקדושת לוי ע"פ ה"פ 'למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומאלה משפטי יעבור, וצ"ע איך אפשר לתפוס את יעקב שאומר 'נסתרה דרכי', הרי לא היה לו מנוחה בעולם כלל, לא היה בהסטוריה צדיק שסבל כ"כ הרבה. וכתב הקדושת לוי שיעקב אבינו אמר דיבור זה כהכנה לבניו, מעשי אבות סימן לבנים, שבניו היו צריכים לעבור גלות ארוך וקשה עד מאד, והיה יעקב אבינו צריך להכין להם דיבור 'קשה' כזה, למה למה למה.

ולא לעצמו אמר כך, ולכן לא כתוב בתורה"ק שאמר יעקב 'נסתרה דרכי מהשם', רק בני"ך כתב כך, ופירושו המפרשים שגם בתורה כתוב כך, בפסוק

ויאמר יוסף את בני יוסף ויאמר מי אלה. ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלקים בזה וגו' (מה, ט ח)

פרש"י מי אלה שאינם ראויין לברכה, הראה לו יוסף שטר אירוסין ושטר כתובה וביקש יוסף רחמים על הדבר ונתה עליו רוח הקודש ע"ש. וצ"ל לשון אומר: בזה"ו וגם להבין בעי מה זה סיבה להיותם ראויים לברכה, ומ"ש רש"י שביקש יוסף רחמים וגו' עיקר חסר מן הספר.

וכד הוינא טליא בהיותי אצל הגה"ק מאוסטרווצא זי"ע, אמרתי לבניו לברא באופן זה, דיעקב אמר מי אלה שאינם ראויים לברכה משום שלא היו במצרים ישראלים כשרים לעדות, ונמצא שבניו נולדו בלא קידושין. אמנם יש לומר להמבואר בקידושין (ס"ה ע"ב) המקדש בעד אחד אין חוששין לקידושין ואפילו בשניהם מודים משום דחב לאחריה וברש"י שם. שקרובות נאסרו בו וקרוביו בה ולפי זה יש לומר דכיון דבבני נח לא שייך קרובה דאף מי שנתגיי

הוא פשוט לומר על חיים כאלה? כתב הקדושת לוי ע"פ ה"פ 'למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומאלה משפטי יעבור, וצ"ע איך אפשר לתפוס את יעקב שאומר 'נסתרה דרכי', הרי לא היה לו מנוחה בעולם כלל, לא היה בהסטוריה צדיק שסבל כ"כ הרבה. וכתב הקדושת לוי שיעקב אבינו אמר דיבור זה כהכנה לבניו, מעשי אבות סימן לבנים, שבניו היו צריכים לעבור גלות ארוך וקשה עד מאד, והיה יעקב אבינו צריך להכין להם דיבור 'קשה' כזה, למה למה למה.

ולא לעצמו אמר כך, ולכן לא כתוב בתורה"ק שאמר יעקב 'נסתרה דרכי מהשם', רק בני"ך כתב כך, ופירושו המפרשים שגם בתורה כתוב כך, בפסוק

ויאמר יוסף את בני יוסף ויאמר מי אלה. ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלקים בזה וגו' (מה, ט ח)

בדרך הדורש

דין ישראל ויוסף גיירה והיתה גרוה גמורה הוה שפיר בניו של יוסף ועל שם יעקב יקראו, ויודע שאין קידושין תופסין בגויי וזהו שאמר מי אלה ויאמר בני הם דייקא על שמי יקראו שהרי ניתנו לי בזה בשטר קידושין. היוצא מדברינו פה נפסקה ההלכה מפי יעקב ויוסף שיש להם דין ישראל ולא בני, והנה ב"נ נידון על המחשבה ולא ישראל [קידושין ל"ט]. והא"ש כי הם חשבו רעה על יוסף ונהפכה לטובה כאשר אמר יוסף בעצמו ואתם חשבתם עלי רעה אלקים חשבה לטובה, וא"כ כשיש להם דין ישראל אין ראוי לענוש אותם, אך מדאגה מדבר פן ידון אותם כב"נ ע"כ שלחו אליו אביך ציוה לפני מותו וגו', וסיימו ורמוזו בדבריהם עבדי אלקי אביך, פי שאנחנו עבדי ה' כישאל זה. כישאל זה ציוה אביו לפני מותו באמת מדבריך בניו של יוסף כנ"ל ודו"ק.

כקטן שנולד דמי ולא היו שם במצרים ישראלים וולתו לא היה חב לאחריני ושפיר מהני הודאת בעל דין. והנה הך הודואת בעל דין כמאה עדים דמי, אתנין עלה מקרא דכי יאמר כי הוא אי רש"י וכמ"ש רש"י ושאר ראשונים בקידושין שם. וזה שאמר יוסף לאביו בני הם אשר נתן לי אלקים "בוה" רמו לו שהקידושין היו כמטעם הודואת בעל דין ושפיר ראויין לברכה ודו"ק.

ויצו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר: (ג, טו)

אביך צוה לפני מותו, נראה ליישב שלא כזוב השבטים ויש להם על מה שייסמכו, דהנה כתיב ויאמר מי אלה ויאמר בני הם אשר נתן לי אלקים בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם ופירש"י שהראה לו שטר אירוסין ושטר כתובה, והענין בזה נראה כי ישראל הבא על הגויי ולדה כמותה כדילפי חז"ל מפסוק כי יסיר בקידושין ס"פ האומר, וא"כ איך חשבו אפרים ומנשה כבני יעקב, אמנם אי אמרי, שהי' להם

(התם סופר)

ליקוטים נפלאים פרשת ויחי

"ויהיו ימי יעקב שני חייו" (מוז, כח)

ולא כתוב "ויהיו שני יעקב" או בדומה לכך, לומר לך כי חייו של יעקב אחידים היו, בדרך אחת הלך כל שנות חייו. (הרש"ר הירש)

"ויחי יעקב בארץ מצרים" (מוז, כח)

צא ולמד, אומר רבי זלמן סורוצקין הרב של לוצק, שפרשת מיתתו של יעקב אבינו קרויה 'ויחי'. פרשת מיתתה של שרה אימנו קרויה 'חיי שרה'. כי אמנם רק אחרי מה שקרוי בפי הבריות 'מוות', רק אז מתחילים החיים האמתיים.

"אל נא תקברני במצרים" (מוז, כט)

יעקב חשש, בראותו בניו ובני בניו נאחזים במצרים (ויאחזו בה), שרואים הם בארץ זו ארץ מכורתם וברבות הימים ישכחו את מולדתם ויחליפו את הירדן ביאור מצרים. דאגה זו עוררה את יעקב בתור ראש המשפחה לחזק בלב צאצאיו את התקווה לשיבת בנים לארץ האבות. וזאת אשר אמר להם: בני, רצונכם לחיות במצרים, אני אין רצוני אפילו להיקבר בה. (הרש"ר הירש)

"ויתחזק ישראל וישב על המיטה" (מח, ב)

אמרו חז"ל, כי המבקר את החולה נוטל אחד משישים מחוליו, עוד אמרו כי דבר זה אינו אלא כאשר מבקר אותו אדם שהוא בן מזלו, אך באדם אחר אינו נוטל מחוליו כלום. כאשר היה יעקב חולה, רצו להביא לפניו את יוסף, אשר יטול אחד משישים בחוליו, שכן היה הוא היחיד בין האחים אשר היה בן מזלו של אביו וכמו שאמרו חז"ל כי היה מראה פניו דומה לשל אביו.

זהו שאומר הכתוב "ויוגד ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא אליך", כדי לקחת אחד משישים שכן 'הנה' בגימטריא שישים. ואז, כאשר ביקרו יוסף, אשר היה בן מזלו, ולקח ממנו אחד משישים שבחוליו "ויתחזק ישראל", כיון שהוקלה קצת מחלתו, "וישב על המיטה", מעתה ישב רק על חמישים ותשעת חלקי החולי שנתרו לו, שכן 'המטה' בגימטריא חמישים ותשע... (הגאון מוילנא)

"האלוקים הרועה אותי מעודי עד היום הזה"

(מח, טו)

מסביר המלבי"ם, שהנהגתו של הקב"ה עם יעקב הייתה כדרך רועה צאן.

ממש כפי שרועה הצאן אינו מביט על מעשיהם והכנתם של הצאן, אם זכאים המה למרעה או לא. כן ה' יתברך רועה אותי לתת לי פרנסתי ברווח, כדי סיפוקי.

"ויברך את יוסף ויאמר האלוקים אשר התהלכו אבותי לפניו... המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים..." (מח, טו-טז)

היה הגאון מפוניבז' זי"ע תמיד משדל ואומר בדרשותיו: "הילדים הם העיקר, הדור הצעיר הוא תקוות עתידנו!" באחת הדרשות הצביע על הפסוק הנ"ל ושאל: כתוב, "ויברך את יוסף ויאמר האלוקים אשר התהלכו אבותי לפניו וכו', המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים", ולכאורה אינו מובן, פתח ברצונו לתת ברכה ליוסף וסיים "המלאך הגואל... יברך את הנערים"? היכן כאן בדיוק הברכה ליוסף עצמו? אלא, הסביר בהתרגשות, "הברכה הטובה ביותר בשביל אב יהודי היא כשבניו מבורכים"...!

"בן יברך ישראל לאמר ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה" (מח, כ)

מעלה מיוחדת מצאנו בשני האחים אפרים ומנשה. מאז בריאת העולם הייתה נופלת תדיר מחלוקת בין שני אחים. הם היו תמיד סמל לקנאה ותחרות. כך היו קין והבל, יצחק וישמעאל, יעקב ועשו, ואף יוסף ואחיו.

לא כן היה אצל אפרים ומנשה, אף שהקדים יעקב את אפרים הצעיר, והיה מקום וסיבה לשנאתו של מנשה, הרי לא עורר הדבר כל קנאה, ושני האחים חיו באחוה גמורה. כלפי מידה זו אשר התגלתה באפרים ומנשה, בירך יעקב כי בהם יברכו "ישימך אלקים כאפרים וכמנשה" אשר הצטיינו במידת האחוה, ויהיו הם סמל ומשל לכל מי שירצה לברך את בניו באהבה ורעות. (מקדש מרדכי)

"בחרבני ובקשתי" (מח, כב)

בחרבני ובקשתי - היא חכמתו ותפילתו (רש"י) מפני מה נמשלה התפילה לקשת?

אומר האדמו"ר מקוצק שכן כאשר דורך האדם את קשתו, ככל שימתח יותר את המיתר, כך יגיע החץ למרחק גדול יותר. ואף בתפילה כן, ככל שמתפלל אדם בכוונה יתירה, מעומק לבו ובדבקות, עולה התפילה גבוה יותר ויותר ובוקעת שערי רקיע. סגולתה של התפילה כמו סגולתו של החץ תלויה במידת ההשקעה.

"ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים"

(מט, א)

הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע אמר: יודעלעך' תדעו! שלפני ביאת המשיח, יחזור על עצמו הדבר שהיה בהר הכרמל, שירדה

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים

פרשת ויחי

השם, עד היכן אפוא, מגיע עונשו של העובר על ברכתו של השם יתברך, ולא כל שכן על קללתו של השם יתברך, ועל אחת כמה וכמה כשאיינו מקדש את השם כי אם מחלל את השם! (מענינה של תורה)

"כרע רבץ כאריה" (מט, ט)

זו מידתו של יהודה, שאפילו כשהוא נופל לפעמים וכורע - "כרע רבץ" - בכל זאת הריהו גיבור ואמיץ כאריה. איננו נופל לזרועות היאוש, כי אם הוא מודה בכשלון ומתנער מיד לקום, על ידי תשובה. כשם שלא היה יהודה בוש להודות במעשה תמר, ומכך נוצר המשיח... (חידושי הר"ם ז"ל)

"יששכר חמור גרם... וירא מנוחה כי טוב ואת

הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול" (מט, יד-טו)
דרשו חז"ל, הובא ברש"י הק' ויט שכמו לסבול עול התורה, ועי"ז ויהי למס עובד להורות הוראה בישראל.

אפשר לומר, מדרך העולם הרוצים להצדיק עצמם על שאינם לומדים תורה, בזה שאומרים שהת"ח אינו יודע ומכיר בתענוגי העולם הזה ועסקיו, ולכן הוא מחובשי ביהמ"ד, אבל אם היה יודע ומכיר בהם ודאי גם הוא היה הולך אחריהם.

לזה בא הכתוב ואמר "וירא מנוחה כי טוב" הוא ראה שהמנוחה היינו לישיב בביתו במנוחה מבלי להתייגע, זהו דבר טוב שהגוף נהנה מכך, "ואת הארץ כי נעמה" והוא גם ראה וידע עד כמה שתענוגות העולם נעימים ומתוקים לגוף, ואעפ"כ "ויט שכמו לסבול" את עול התורה, ולכן זכה להורות הוראה בישראל. (מרן רבינו החתם סופר ז"ע)

"וירא מנוחה כי טוב... ויט שכמו לסבול"

(מט, טו)

אימתי זוכה אדם למנוחה אמיתית, אם "ויט שכמו לסבול" כאשר נוטל הוא על עצמו שיוכל לסבול את הכל, אדם שהוא סבלן - הריהו זוכה למנוחה אמיתית. (הרה"ק מהר"י מווארקא זצ"ל)

"ויאמר אליהם יוסף אל תיראו כי התחת

אלוקים אני ואתם חשבתם עלי רעה אלוקים

חשבה לטובה" (נ, יט - כ)

בספר עשרה למאה, מבאר דברי יוסף שענה לאחיו התחת אלוקים אנכי, כי אחיו מכרו אותו וחשבו לרעה והקב"ה חשבה לטובה, ואם יוסף ירצה לנקום בהם אינו יכול, כי התחת אלוקים אני, כי רק הקב"ה יכול לעשות שמרעה יצא טובה, אבל אני בשר ודם ואם אעשה רעה מי מבטיח שיצא טובה א"כ אינו מן המידה שאנקום.

אש מן השמים לאלהיו הנביא. אלא שלעתיד לבוא האש תרד לנביאי הבעל... ויצטרכו לטפס על 'קירות חלקים' כדי להחזיק עצמם באמונה!...

והוסיף ואמר: שהעצה לזה הוא "האספו ואגידה לכם" התכנסו ותעשו אגודה אחת, "את אשר יקרא אתכם" בזמן ההוא כש"יקרא" אתכם, מלשון אשר קר, כשהבעל דבר יקר אתכם, "באחרית הימים" לפני ביאת המשיח. והעצה לזה היא אחת: "האספו!!!"

דורשי רשימות מצאו חיזוק וסיוע לדברים הנ"ל מדיוק נפלא בפסוק: שהרי לפי פשוטו של מקרא שיעקב אסף את בניו ורצה לספר להם מה שיקרה בקץ הגלות, היה צריך לכתוב האספו ואגידה לכם את אשר "יקרה" ב"הא" ולא באל"ף? אין זאת אלא שהכוונה היא אמנם לקריאה ב"אלף". יעקב התכוון להגיד לבניו את הקריאה של באחרית הימים הסיסמא והדרישה של הימים ההם. וזו: "הקבצו ושמעו בני יעקב", התאגדו והתאחדו, כי התרופה המועילה ביותר לחבלי משיח היא אחדות ישראל!...

"כי באפם הרגו איש וברצונם עיקרו שור"

(מט, ו)

נאמר ברש"י: "כי באפם הרגו איש, אלו חמור ואנשי שכס וכו'. וברצונם עיקרו שור, רצו לעקור את יוסף שנקרא שור".
אומר רבי אברהם פאלאג' בשם אחד מגאוני צפת, רבי יוסף שאול, נכדו של הרב הגאון בעל ה'פתחי נדה', כאשר אדם עובר עבירה מוטב שיעשה אותה בשוגג, ללא כוונה לעבור עבירה. אולם כאשר האדם עושה מצוה, טוב שיעשה אותה עם כוונה. אלא שיש אדם שהוא ביש מזל, שהופך את היוצרות ועושה עבירות עם כוונה גדולה, ואת המצוות הוא עושה בלי שום כוונה. והנה, הריגת אנשי שכס, בגלל העבירה שעברו, הייתה בגדר מצוה. אולם איך היא נעשתה? "באפם" - עם כל הכעס, ולא בכוונה לעשות מצוה. לעומת זאת כשמכרו את יוסף - מעשה שהוא עבירה, עשו את הדבר עם כוונה: "וברצונם עיקרו-שור". זו הייתה, אפוא, הטענה כלפיהם: מדוע כך נהגתם, ש"באפם הרגו איש וברצונם עיקרו שור"? אם לא הייתה לכם ברירה אלא לעשות את הדברים הללו, לפחות הייתם הופכים את היוצרות, "באפם עיקרו שור וברצונם הרגו איש"... את יוסף הייתם מוכרים עם כעס, ואת אנשי שכס הורגים ברצון.

"לא יסור שבט מיהודה" (מט, י)

הרמב"ן אומר שלפיכך לא נתקיימה מלכות בית חשמונאי ולא נשאר מהם איש, אף על פי שקידשו את השם משום שעברו על ברכתו של יעקב "לא יסור שבט מיהודה", שהמלכות בישראל מגיעה רק לשבט יהודה והם - שהיו משבט לוי - נטלו לעצמם את המלכות.

אמר על כך רבי שמחה זיסל מקלם ז"ל: אם עונש כזה ניתן למי שעובר על ברכתו של יעקב, ואפילו בשעה שהוא מקדש את

סיפורים נפלאים פרשת ויחי

"ויקרבו ימי ישראל למות" (מז, כט)

שואל הזוהר הקדוש: מהו ויקרבו ימי ישראל למות, ימי, משמע לשון רבים, וכי כמה ימים האדם מת, הלא ביום אחד וברגע אחד אדם מת, והיה צריך להיכתב ויקרב יום ישראל למות, אלא, מתרץ הזוהר, כשרוצה הקב"ה לאסוף אליו את רוח האדם, כל אותם הימים שהתקיים האדם עלי אדמות, קרבים לפני הקב"ה ונכנסים בחשבון. אשרי חלקו של האדם, שכל ימיו קרבים לפני המלך בלא חרפה ובושה, ולא נדחה אף אחד מהם, ולפיכך נאמרה לגבי הצדיקים לשון קריבה, לפי שמתקרבים ימיהם לפני המלך בלי בושה. אוי לרשעים, שלא כתיב בהם קריבה, כי איך יתקרבו ימיהם לפני המלך, כשהם מלאים בחטאים, זו כוונת הפסוק ויקרבו ימי ישראל למות, לשון רבים, שאין מדברים כאן

על יום המיתה, אלא על קריבת הימים לפני הקב"ה לחשבון. מסופר על הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב זצ"ל, שהיה נוסע לפרקים למרחקים לצרכי ציבור, אם להכנסת כלה או למצוה אחרת. פעם נתעכב בנסיעתו זמן רב, וכאשר חזר לביתו, הקיפוהו ילדיו מכל הצדדים בשאלה, אבא, מה הבאת לנו. הוא השתמט וניסה לדחותם בקש, אך כאשר לא הרפו ממנו, והמשיכו לתבוע ממנו ביתר שאת, בצעקות ובתחנונים, נתעלף פתאום. לאחר שאשתו העירה אותו מהתעלפותו, שאלה אותו ממה התרגשת כל כך, האם נגעה ללבך כל כך בקשתם של הילדים,

שהיית צריך להתעלף, נענה רבי משה ליב ואמר, לא מפני בקשתם התעלפתי, אלא שבאותה שעה ציירתי לעצמי בדמיוני, איך יהיה כאשר אבוא לעולם הבא לאחר הדרך הרחוקה והארוכה של העולם הזה, וישאלוני מה הבאת מן הדרך הרחוקה הזו, אילו תורה ומצוות אתה נושא עמך, כמה בושה תכסה את פני, אם המטען יהיה דל או ריק. וכן מספרים על החפץ חיים זצ"ל, שהיה בעיר מולדתו ז'עטיל, הסמוכה לווילנה, אדם קל דעת שהיה יום יום מכתת רגליו מרחק כמה פרסאות מז'עטיל לווילנה, כדי לקחת מגבאי בית המדרש שם מעט

טבק להרחה, והיה חוזר את כל הדרך בו ביום. החפץ חיים, היה ממשיל מעשה זה בשיחותיו על חשבון הנפש ליום אחרון, שבוא יבוא האדם לעולם האמת, וישאלוהו מה הבאת מדרך כה רחוקה, ויתברר לו שלא הביא אלא קמטון טבק. עוד מספרים על ר' איצ'לה בלזר מפטרבורג, שפגש את הסבא מנובהרדוק בצעירותו, לאחר שהסבא ירד משולחן חותנו, והיה טרוד מאוד במסחרו. שאלו ר' איצ'לה, למה עזבת את הלימוד ונכנסת למסחר, השיב לו שיש לו משפחה גדולה שצריכה להתפרנס, ואם לא יצא למסחר, כיצד יחיה. השיבו ר' איצ'לה, וכיצד תמות - אין לך דאגה?!... שאלה זו פגעה כחץ בליבו של הסבא, והייתה אחד הגורמים לפרישתו מעסקיו. (אוצרות התורה)

"אל נא תקברני במצרים" (מז, כט)

פירש רש"י "אל נא תקברני במצרים", שאין מתי חוצה לארץ חיים אלא בצער גלגול מחילות. יהודי בא בימים נכנס אצל הרבי מקוצק ז"ע, וסיפר לו שהוא מכין עצמו לעלות לארץ ישראל, שכן הוא רוצה למנוע מעצמו לעתיד לבוא, לעבור את הצער של גלגול מחילות. אבוי - קרא הקוצקאי - אבוי, עד כמה אדם אוהב את גופו המלא רימה, שהוא דואג לו אפילו לימים שלאחר מותו. (בשפתי צדיקים)

"חכלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב" (מט, יב)

חז"ל למדו מכאן שאדם צריך להראות פנים שוחקות לחברו, חכלילי מלשון חייך-לי בעיניים וזה שווה יותר מהמשקה חברו יין, ולבן שיניים מחלב, רבי יוחנן בכתובות (ק"א ע"ב) דורש, טוב המלבין שיניים לחברו יותר ממשקהו חלב, שנאמר "ולבן שיניים מחלב", אל תקרא ולבן שיניים אלא וליבון שיניים. חז"ל למדו פרק חשוב בחיים שאדם צריך להראות לחברו פנים שוחקות, שהוא אות אהבה וחיבה יותר ממשקהו

סיפרה אחת מבנותיו של הרה"צ ר' אשר פריינד: כשהיית ילדה קטנה שתיתי מהכוס שבידי, ונשפך מעט מהמשקה על חולצתי - והחולצה התלכלכה. לקח אותי אבי למול המראה ושאל: מה את רואה במראה? "חולצה מלוכלכת!" ענית. אמר לי אבי "קחי סמרטוט ונקי את המראה!" ענית, "אני צריכה לנקות את החולצה, לא את המראה!" אמר לי אבי: "נכון מאוד! כך את צריכה לדעת, שבכל פעם שאת רואה דבר לא טוב אצל הזולת, את צריכה לנקות את עצמך ואת מבטך, ולא את הזולת, הזולת הוא רק המראה שמראה לך את הלכלוך שלך!!"

* * *

וכבר אמר הבעש"ט הקדוש: **"כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו" - כל הנגעים שאדם רואה בחוץ, אלו הם נגעי נפשו...**

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת ויחי

הסוחר העשיר היה נבון, מצד אחד הבין שתהא זו שטות מצידו להחמיץ הזדמנות נדירה זו, מאידך גיסא. אם ייתן לו את שארית כספו, לא יהיה לו כסף להוצאות הדרך. לאחר עיון מדוקדק הגיע למסקנה שאין לוותר על ההזדמנות הנפלאה שניתנה לו להתעשר. באשר להוצאות הדרך - אמר העשיר - בלאו הכי השהייה בדרך הינה דבר זמני. קיבל על עצמו להתנהג בתקופה קצרה זו בצמצום גדול, וכאשר חשב כן עשה נתן למוכר את רוב כספו. השאיר לעצמו עשרים רובל להוצאות הדרך ההכרחיות ביותר, ובתמורה נתן לו המוכר תיבה קטנה ובה האבנים היקרות. הסוחר העשיר יצא לדרכו הביתה. כאשר היה בא למלון לחניית בניינים, לא ביקש אוכל טוב כדרך העשירים גם לא ביקש חדר מיוחד עבורו כדרכו תמיד, הוא לן ואכל עם העגלונים העניים באולם גדול ומשותף לכולם.

באחת האכסניות פגש אותו עשיר אחד ששאל אותו: "האם אין כבודו פלוני בן פלוני?" ויען לו "כן אני הוא", ויאמר לו: "א"כ, איך זה ייתכן שהינך נמצא בין העניים, הלא דרכך להימצא במקום מגורי העשירים?" ענה לו הסוחר: "הלא ידעת היטב כמה עמל ועגמת נפש אדם מוכן להוציא על רווח של מאה רובל. דע לך שאני מרוויח ע"י היותי על חיי רווחה בדרך, אלפי רובלים". ואז סיפר לו את אשר הזדמן לו ולבסוף הראה לו את האבנים היקרות שקנה. כשראה העשיר את האבנים אמר: "אמנם כן, השכל האמיתי מסכים עם מה שעשית. אבל עדיין אני מתפלא איך יכולת לקבל על עצמך תנאי חיים כה גרועים, הלא ידעת את טבען המפונק והענוג?" ענה הסוחר: "באמת מפעם לפעם תוקף אותי דיכאון גדול, אבל כאשר זה קורה לי אני פותח את התיבה ומתבונן באבנים המאירות ומיד אני מתעודד ושמוח". כך גם לומדי התורה, כאשר הם מתבוננים בייקרה של התורה ובשכר הטוב הצפון ללומדיה, הם מתעודדים ויש בכוחם להתגבר על כל הקשיים. (מורשת אבות)

"ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד" (מט, יד)

לסבול עול תורה (רש"י)
בימי צעירותו הקרה רבי שלום מבעלזא לעשן, ובמיוחד עשה זאת בעודו לומד תורה בבית המדרש.
עד שיום אחד היה עד למאורע שבגללו הזיר עצמו מעישון: רבי שלום ישב ולמד, והנה ראה כי אחד מבאי בית המדרש מתכונן לעשן את מקטרתו. מתכונן, הא כיצד? טרח הלה וניקה את המקטרת, אחר פיטם אותה בטבק, ולבסוף הצית והחל מעשן. בזמן שהאיש טיפל במקטרתו הספיק רבי שלום ללמוד דף גמרא שלם!
באותו רגע הניח רבי שלום מידו את מקטרתו שלו ואמר "אם הכלי הזה מסוגל לגרום לאדם לבטל עצמו מלימוד דף גמרא, אין הוא נכנס מעתה לפי!" אמר ועשה. ומהעת ההיא חדל לעשן. (מעשיהם של צדיקים)

חלב. קצת אכפתיות. ישנם אנשים עם מועקה בלב חייבים לעודדם ולשמחם ולדאוג להם.
מסופר על חתן צעיר לימים שהיה צדיק מאוד, ובקושי היה מדבר עם אשתו, וכל זמנו היה יושב ולומד. הכלה הצעירה הרגישה מועקה בלב ולא יכלה להמשיך לחיות כך בחיי בדידות. הכלה פנתה לרבי יהושע לייב דיסקין - השרף מבריסק זצ"ל ושטחה בפניו את צרת לבה, אמר הרב אני אדבר עם בעלך והכל יסתדר, למחרת בבוקר שלח הרב שליח לבית אותו חתן וביקשו שיבוא אליו בשעה אחת בצהריים, חתן זה רק שמע שגדול הדור רוצה להיפגש עמו התרגש עד למאוד ולא ידע את נפשו "מה הרב רוצה ממני", כך עברו שעות של התרוצצות במוחו מה הרב רוצה ממני עד שהגיע השעה המיוחלת, הלה פנה לביתו של הרב, דפק הוא בהתרגשות, הרב הכניסו ורק אמר לו שלום ולא דיבר עמו מאומה, והחתן הזה מחכה בחוסר סבלנות מה הרב רוצה ממני והשעה היא אחת ורבע, והרב לא דיבר עמו מאומה, וכך השעון מסתובב עד שהגיעה שעה אחת וחצי, וחתן זה כבר התפוצץ ושאל: רבינו, מה כבודו רצה ממני? אני לא יכול לחכות! אני מאוד במתח, השיב לו הרב: רציתי שתרגיש פשוט מה אשתך מרגישה שאינך מדבר עמה מאומה, הלה הבין את הרמז, ומאז שינה את דרכו. (מאמר אפרים)

"יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתיים וירא

מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו

לסבל ויהי למס עובד" (מט, יד-טו)

יששכר, שהוא הסמל ללומדי התורה. הוא מטה שכמו לסבול עולה של תורה. את ההקרבה והעול של לומדי התורה, מסביר החפץ חיים במשל:

עשיר גדול סוחר באבנים טובות נסע למדינה רחוקה כדי לסחור באבנים טובות. לפני צאתו לדרך הצטייד בשלושת אלפים רובל לצורך המסחר ובעוד ארבע מאות רובל להוצאות הדרך. משהגיע למחוז חפצו רכש סחורה בכל הכסף שהיה לו ולא נותרו בידו אלא מאתיים רובל המוקצבים לנסיעה בחזרה.

כאשר ביקש לצאת לדרכו בחזרה הביתה בא אליו אחד הסוחרים והציע לו אבנים יקרות מאוד במחיר זול במיוחד. הסוחר השיב לו שכבר הוציא את כל כספו ואין באפשרותו להיענות להצעה המפתה. הפציר בו המוכר וביקשו לשלם הפחות יאות לראות את האבנים ואז יבין שאין כמותן בכל העולם. כאשר הראה לו את הסחורה, נוכח הסוחר לדעת כי לפניו הזדמנות יוצאת מן הכלל. שווי האבנים הללו הגיע לסך של כמה אלפי רובל. עקב עלילות שקר שהוציאו עליו, נאלץ המוכר להיפטר במהירות מהסחורה שלו, לפני שיחרימו את כל רכושו ונתרצה למוכרן במחיר מוזל מאוד.

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת ויחי - בקרת בונה

"ראובן בכרי אתה" (בראשית מט, ג)

בספרו 'מקדש הלוי', שברכה גדולה בירך יעקב את בניו. שכן אף שלמראית עין נראה לנו כי תוכחה גלויה הינה ההיפך הגמור מברכה- מכל מקום לא כן הם פני הדברים.

הברכה הגדולה ביותר- הינה דווקא התוכחה הזו שהוכיח יעקב את בניו, שכן באמצעותה הוא מאפשר להם לעשות חשבון נפש ולתקן את דרכיהם מכאן ואילך, ולהיות ראויים לברכה לעולמי עד!

נמצא איפוא, כי אם אנו מבקשים לדעת מהי ה'רושה' הטובה והמשובחת ביותר- נוכל ללמוד זאת מהירושה שהוריש יעקב אבינו לבניו: לראובן, שמעון ולוי- דווקא דברי המוסר אשר עסקו בנקודות אותן עליהם לתקן- הם אשר היו ירושה טובה ומשובחת, והם אשר היו ראויים להיאמר על ידי יעקב השוכב על ערש דווי- לבניו המתקבצים סביב מיטתו ומטיים אוזנם למוצא פיו!

מכאן, יש לנו ללמוד, כיצד עלינו להתייחס לתוכחה שאנו זוכים לה מפעם לפעם. אסור לנו לדחות את התוכחה הזו בשום פנים ואופן! עלינו לשמוח בה, לקבל אותה באהבה, ולדעת כי טובה גדולה טמונה בה בעבורנו!

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	יציאת חמ
י"מ	16: 18	17: 31	18: 03
ת"א	16: 35	17: 28	17: 58
מי"ב	16: 34	17: 27	17: 58
כ"ג	16: 38	17: 31	18: 02

כאשר יעקב אבינו בא להיפרד מבניו לפני פטירתו, הוא פונה אל שלושת בניו הראשונים: ראובן, שמעון ולוי- ומוכיח אותם על מעשיהם בדברים נוקבים ומייסרים.

אנו רואים שהוא מוכיח את ראובן כאשר הוא אומר לו: "פחז כמים אל תותר פי עלית משכבי אביך אז חללת יצועי עליה" (בראשית מט, ד).

וכן בהמשך כאשר הוא מוכיח את בניו שמעון ולוי: "שמעון ולוי אחים כלי חמס מְכַרְתֶּיהֶם, בְּסוֹדֶם אֵל תְּבֹא נַפְשִׁי בְּקֶהְלֶם אֶל תִּחַד כְּבֹדִי, כִּי בְּאֶפֶס הָרְגוּ אִישׁ וּבְרַצְנָם עִקְרוּ שׁוֹר, אָרוּר אֶפֶס כִּי עַז וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּהּ, אֲחַלְקֶם בְּיַעֲקֹב וְאֶפְצִים בְּיִשְׂרָאֵל" (בראשית מט, ה-ז).

ולכאורה יש להתפלא, לשאול ולדרוש: כלום אלו הברכות שמאציל יעקב לפני פטירתו? האם זה מה שיש לו לומר להם?

אנו היינו מצפים שברגעי הפרידה האחרונים בהם נפרד יעקב מבניו- הוא יתמקד דווקא במעלותיהם ולא בחסרונותיהם, בדיוק כפי שאנו מוצאים שעשה לשאר בניו.

ומוצאים אנו במדרש (רבה צח, ה): "כיוון שראו אותו שהוא מקנטרן, התחילו מסתלקין לזווית, כיון שראה שהן מסתלקין לזווית, התחיל קורא לכל אחד ואחד."

הרי לנו, כי גם השבטים הקדושים הרגישו בדברי אביהם שאין בהם משום ברכה, אלא להיפך. ואם כן מה טעמו של יעקב שכך מוכיח את בניו לפני פטירתו?

וביאר הגאון הרב יוסף צבי הלוי דינר זצ"ל

הצלחה בגור"

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרוך בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה ליביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה שאול בן סילביה משה בן דנימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל נעמה בת שרה בנימין בן ברכה יצחק בן רבקה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן ארייס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שואל ומשיב בהלכה - קדשת שביעית - חלק א'

מהם פירות קדושת שביעית?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מספרו 'הכשרות למעשה': פירות, שגדלו בשדות של יהודים בארץ ישראל בשנת השמיטה - חלה עליהם קדושת שביעית. וכן בפירות הגדלים בגינה פרטית, או בעצי הפקר. [בזמננו, רוב השדות והמטעים כלולים בהיתר המכירה, ולפיכך, מעיקר הדין אין נוהגת בפירות אלו קדושת שביעית מכיוון שהשדה שייכת לנוכרי, ויש מחמירים]. כמו כן, אין נוהגת קדושה בפירות, שגדלו במצעים מנותקים, וכמובן שלא נוהגת בפירות של יבוא חוץ לארץ.

פירות האילן נקבעים להיות 'פירות שביעית' וחלה עליהם קדושה בכל הדינים, אם חנטו בשנה השביעית. **הערה:** רש"י (ר"ה יד. ד"ה אף) ביאר שעד לרגע החנטה עולה השרף באילנות, ורק מחמת אותו שרף יכולים הפירות להמשיך לגדול. לכן החנטה הוא השלב המשמעותי בתהליך גידול הפירות, ולפיו קובעים את שנת גידולם. והוסיף הריטב"א (שם) משהגיע לחנטה כבר קיבל כל יניקתו הצריכה להביא הפרי לכלל שלימות, ומעצמו הוא ממשיך יניקתו וגומר פרוי מכאן ואילך.

חנטה הוא בזמן הסמוך לשליש הגידול שהפרי גדל וראוי קצת למאכל. **מקורות:** רמב"ם (פ"ד משמיטה ה"ט).

ויש אומרים, שחנטה הוא אחר נפילת הפרח, כאשר מתחיל הפרי להראות. **מקורות:** תוספות (ר"ה י"ב ע"ב ד"ה התבואה), ריטב"א (שם) ועוד. עניין זה משמעותי בעיקר לגבי פירות שהבשלתם בחורף, כמו חלק מזני האבוקדו או קיווי. בפירות אלו לעיתים, נפילת הפרח מתרחשת בשנה השישית, אך הם מגיעים לשליש גידול רק לאחר ראש השנה.

יצא מכלל פירות האתרוג, מכיוון שהוא זקוק להשקיה תמידית כירק, הולכים בו אחר לקיטה. **מקורות:** גמרא קדושין (ג). ויש אומרים שאף לימון דינו כמו אתרוג וכמ"ש הר"ש סירילאו (שביעית פ"ט ה"ד) מכיוון שהוא דומה בהרבה דברים לאתרוג. ויותר מכך הלימון הוא הכלאה של אתרוג עם ליים (סוג של פרי הדר). ולמעשה יש פוסקים שהחמירו בלימון הן לפי החנטה והן לפי הקטיפה. אולם בשו"ת מנחת שלמה (סימן נא אות כב) כתב שדין לימון כדון פירות הדר.

ולכן בפירות המשווקים בחודשים הראשונים של השנה השביעית, אין כלל קדושה. ולגבי הזמן, שבו יש להתחיל לחשוש, הדבר תלוי בסוג הפרי: יש פירות שחונטים כבר בסביבות ט"ו בשבט ויוצאים לשוק כמה חודשים אח"כ [שקדים, שסק, תפוחים ועוד], ולכן יש להיזהר בהם החל מאמצע השנה השביעית ועד לאמצע השנה השמינית. ולעומתם יש פירות שבהם עוברת כמעט שנה מאז החנטה ועד הקטיפה [פירות הדר]. ולכן יש להיזהר בהם בשנה השמינית.

קדושת שביעית בירקות תלויה בלקיטה, הסמוכה בדרך כלל לשיווק הפירות לצרכנים. כבר עם תחילת השנה השביעית מגיעים לשוק ירקות הקדושים בקדושת שביעית והם מצויים עד החודשים הראשונים של השנה השמינית.

פירות של גויים - אין בהם קדושה אף אותם שגדלו בארץ ישראל. ויש מחמירים כפי שבעז"ה נבאר בעלונים הבאים.

היתור והזכיה

כאשר האדם מוותר לחברו - אין הוא מבין, שלמעשה הוא זה שזכה. לעיתים ניתן לראות עובדה זו אף בחוש, כפי שמסופר בסיפור הבא: בעל מונית סיפר, שלתחנת מוניות הגיעו שתי הזמנות לנסיעה. אחת בתוך העיר והשנייה הזמנה מחוץ לעיר. בשעות העומס, כל נהג מונית מעדיף נסיעה עירונית שיש בה פחות תמורה כספית - אולם נסיעה קצרה עם פחות פקקים מאשר נסיעה מחוץ לעיר, הנתקלת בעומסי תנועה ופקקים.

מכיוון שהוא היה ראשון בתור, וכיוון שהנסיעה הראשונה שהוזמנה, הייתה בתוך העיר, היא הייתה מיועדת לו. אלא שאחרי המתין נהג מונית אחר, שהיה אדם מסכן בעל מצב כלכלי ירוד, ולכן החליט לוותר על מקומו ונתן את הנסיעה העירונית לנהג השני.

הוא יצא לדרכו מבני ברק לתחנת הרכבת בתל אביב, וכצפוי הדרך הייתה עמוסה בפקקים ונאלץ לבזבז זמן רב ודלק, אך עשה זאת בשמחה כשהוא יודע שעל ידי ויתורו גרם טובה לחבר נצרך. הוא הוריד את הנוסע בתחנת הרכבת ובעודו מתכונן לשוב לבני ברק, הבחין במראה, שהנוסע רץ במהירות לכיוון המונית ומסמן לו שיעצור.

הנוסע סיפר לו שאיחר את הרכבת ומכיוון שהרכבת הבאה אמורה לצאת רק בעוד כמה שעות והוא ממהר, הוא מבקש שסייע אותו לחיפה, נסיעה שכל נהג מונית מייחל לה בגלל הרווח הגדול. כך גמלו לו מן השמיים על ויתורו למען הזולת. (מעובד מתוך קונטרס שנכתב ע"י איש החינוך הדגול רבי משה אבידן שליט"א)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PhineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

שאלות בהלכה

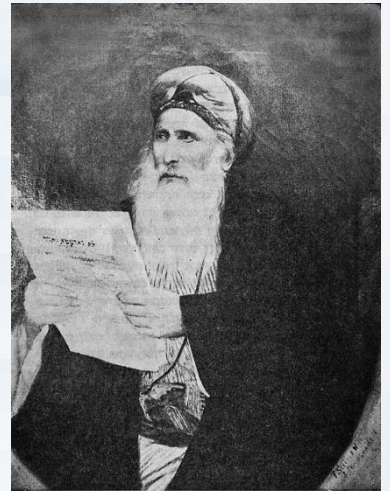
נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

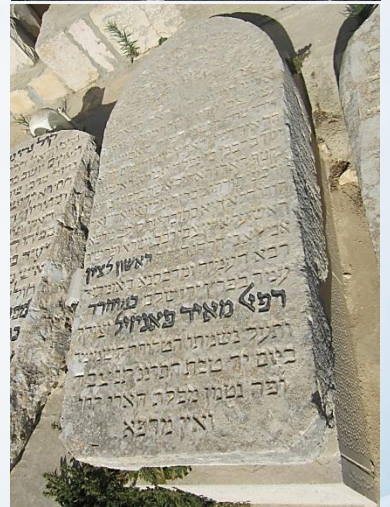
אם ראשונים כמלאכים - הראשון לציון הרב רפאל מאיר פאניצ'ל זצ"ל

הראשון לציון הגאון הרב רפאל מאיר פאניצ'ל זצ"ל המכונה 'המרפ"א' זיע"א- נולד בשנת ה'תקס"ד (1804) בטאטאר פאזארדז'יק שבבולגריה כבן יחיד להוריו. בשנת תקס"ז (1807), והוא כבן שלוש, עלה לארץ ישראל עם הוריו. כבן יחיד דאגו הוריו והכניסוהו לאחד ה'חדרים'. בשנת ה'תקע"ט (1819), בהיותו כבן 15 שנים בלבד נפטר אביו ומכספו של אביו לא הגיע לאלמנה והוא ואימו נותרו חסרי כל. בין השנים תקפ"ח-תק"ץ (1828-1830) נסע בשליחות רבני ירושלים לתוניס, מרוקו, לוב ואלג'יר כשד"ר לגייס כספים לטובת עניי ירושלים. בשנת ה'תקצ"א (1831) נסע לערי איטליה בשליחות ישיבת חברון, ושם השלים בין היהודים שנחלקו לשני מחנות בקהילת רומא, פסק דינו של רבינו התקבל על כולם והמחלוקת שככה לחלוטין. כשהגיע הדבר לאוזני האפיפיור, הזמין את רבינו לסיור בגנזי הוותיקן, לחזות בשרידי כלי המקדש.

בשנת ה'תר"ג (1843) חזר לירושלים ומונה לנשיא כוללות הספרדים בירושלים ולראש בתי הדין. בנוסף היה ממונה על קופת התמחוי של העדה. הקים תלמוד תורה 'דורש ציון' לעדת הספרדים ואת הישיבה הגדולה 'תפארת ישראל'. בשנת ה'תרכ"ג (1863) יצא לשליחות נוספת במרוקו ובתוניס, ושם התפרסם כבעל מופת. ב-ט"ו באב ה'תר"ם (1880) נפטר הראשל"צ הגאון ר' אברהם אשכנזי, ורבינו מונה במקומו כראשל"צ. תפקיד אותו מילא עד יום פטירתו. היה אהוב ומקובל על כולם. רבינו פעל רבות לביטול עלילות דם. נפטר ב-י"ד טבת ה'תרנ"ג (1892). חי כ-88 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: ר' יהודה (סוחר ידוע ונחשב לאחד העשירים הגדולים). **אימו:** מרת שרה. **אשתו:** מרת וויזאנה (בת החכם ר' אשר הלוי, מגדולי רבני ירושלים. נישא בשנת ה'תקפ"א-א (1821). **בתו:** מרת וידה (נישאה לראשל"צ הגאון ר' חיים משה אלישר). **מספריו:** **ילב מרפ"א**- מערכות בהלכה, לפי א-ב, שו"ת, חידושים ודרושים **ילשון מרפ"א**- שו"ת **יחידושים על הרמב"ם יתורה מציון**- מחידושי תורתו.

בשנת ה'תר"א חיפשו חכמי ישראל את גדול העיר כדי לשלחו לגולה. הם מצאו את רבינו כאדם המתאים ביותר למשימה זו. רבינו שם פניו לארצות צפון אפריקה. הדרך הייתה קשה והרת סכנות מחשש שודדים. מרוקו הייתה התחנה הראשונה ובהמשך הגיע לתוניס.

רבינו התקבל בפנים קודרות. כשביקש לדעת מדוע סיפרו לו, כי אותה שנה היא שנת בצורת. החורף התקרב אל קיצו, ובשל העובדה שאין גשם הרעב החל להראות את אותותיו ובני העיר התהלכו מודאגים עד מאוד, שכן בעוד זמן קצר הקיץ יגיע. רבינו ביקש לעזור ליהודים ולכן התעטף בטליתו והחל להתפלל מעומק הלב.

עוד בטרם סיים את תפילתו ענני גשם החלו להיראות בשמיים, ובזמן מועט החשיכו את שמי תוניס. גשם זלעפות ירד, והבארות התמלאו במים חיים תוך זמן קצר. השמועה על הנס, שאירע בזכות הצדיק הגיעה לידיעת היהודים, וזמן קצר לאחר מכן השמועה הגיעה אל בית-המלך. המלך ביקש לראות את הצדיק מחולל הפלאות.

כאשר רבינו נכנס לבית-המלך, המלך עמד על רגליו ביראת כבוד. המלך שאל את הצדיק במה יוכל להשיב לו כגמולו?, אולם רבינו השיב כי 'בורא העולם הוא זה שעשה את המופת'. בו במקום ציווה המלך לערוך כתב מלכותי למען הרב ובו ביקש המלך כי בכל מקום בו יופיע הרב, יעמידו לכבודו משמר צבאי וסוס לרכב עליו. בנוסף, לאות הוקרה העניק לו לבוש רקום ואף מילא את כיסו בכספים רבים למען שליחותו. כשרבינו יצא מהארמון ליווה אותו המלך על לפתח ארמונו.

בזמן שהותו בתוניס אירע מופת נוסף על ידי הרב שפרסם את קדושתו בקרב היהודים והמוסלמים כאחד. היה זה כאשר הלך רבינו עם רבני המקום, והגיעו לקרבתו של גן מפואר בעיר המלוכה. רבינו, שהיה עסוק בשיחה תורנית עם המרא דאתרא, לא הבחין, שהוא מתקרב לשערי הגן.

בדרכם פנימה עצרו שומרי הגן ואמרו: "הגן סגור בשעות הערב". רבינו מסיבה כלשהי לא השגיח בדבריהם והמשיך בדרכו היישר לתוך הגן. השומרים, כשראו זאת, חסמו את דרכם של שאר המלווים באומרו: "אסור להיכנס, בשטח הגן בשעות הערב משוחררים שני כלבים גדולים ורעבים לטרף!".

זעקת שבר יצאה מפי רבה של תוניס. חרדה עצומה ודאגה לשלומם של רבינו. בחרדה רבה עקב אחר דמותו המתרחקת של רבינו. לפתע הגיחו שני הכלבים מקצה הגן כשהם מבקשים להתנפל על רבינו, שחדר לתחומם. כשהם הגיעו לרבינו, נעץ בהם הצדיק את מבטו הקדוש, והם נעצרו באחת.

הצדיק החזיק את השרשראות, שהיו קשורים בצווארם ומשך את שני הכלבים אחריו, כאילו מדובר בכבשים ולא בכלבי תקיפה. זמן רב הוסיף לטייל בגן כשהשומרים מתבוננים בהשתאות. מעולם לא ראו מחזה מעין זה. כאשר יצא הצדיק מן הגן, ניגשו אליו מלוויי היהודים בהדרת כבוד. המרא דאתרא שאל את הצדיק: "האם רבינו עשה זאת בעזרת קבלה מעשית?".

"לא", השיב הרב. "וכי פלא הוא?", תהה. "הרי הובטח לנו, כי 'מוראכם וחתכם יהיה על כל תינת הארץ' (בראשית ט, ב). אין לי שום חשש מאף בריה שתזיק לי. החשש היחידי הוא מפני בורא העולם!". מעשה זה התפרסם ובני תוניס פתחו את כיסם לרווחה והוסיפו נדבות רבות לטובת עניי ירושלים. שליחותו של רבינו הוכתרה בהצלחה מרובה.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחס שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

כחו של ויתור

שנגרם לי."

כל הנוכחים בבית הדין היו המומים. לא בכל יום נשמעת פניה נרגשת מאב בית הדין אל אחד הצדדים בתוספת ברכה כי אם יוותר ולא יעמוד על דעתו, הוא יזכה לפרי בטן, ואם זה לא מספיק, הוא מסרב לקבל את הברכה.

באותו הזמן, נכח באולם בית הדין אברך שהגיע על מנת להתלמד, כיצד נעשה דין תורה, ומיד כששמע את פנייתו של אב בית הדין לחתן, הוא התרגש מאוד ואמר:

"כבוד אב בית הדין, אני מוכן לשלם לצלם את כל תוספת התשלום, שמגיעה לו מהחתן, ובתמורה לכך, אני מבקש, שהברכה של הרב לפרי בטן תחול על אחותי הנשואה כבר מזה עשר שנים ולא זכתה לילדים".

החתן, ששמע באותו רגע את בקשתו של אותו אברך מתלמד, הבין, כי ברכתו של אב בית הדין אינה ברכה פשוטה, אלא שווה הרבה.

הוא מיד חזר בו והכריז: **"אני חוזר בי! אני מסכים לדברי כבוד אב בית הדין ומוכן לשלם לצלם את כל המגיע לו ברגע זה, ובלבד שכבוד אב בית הדין יברך אותי ואת כלתי בפרי בטן".**

"זה כבר מאוחר מדי", השיב אב בית הדין לחתן, "לאחר שלא הסכמת להצעה, גילית, שאינך באמת מעוניין בכך, ולכן איני מוכן לעשות איתך עסקה זו".

החתן לא רצה לוותר על אותה הברכה והחל ממש להתחנן על נפשו: **"לא, לא, אני באמת מוותר לו".** אמר וכדי להראות, שהוא מתכוון לכך, הוציא מיד מכיסו צ'ק, כדי לשלם לצלם, "ובלבד שייתן לי הרב את ברכתו היקרה".

אב בית הדין שתק כמה רגעים והרהר מעט. "אתה, החתן תשלם לו את הסכום, ואני אברך אותך, שתזכה לפרי בטן".

"אך גם את האברך המתלמד שמסר נפשו והיה מוכן לשלם לצלם את הכסף ובלבד, שיזכה בפרי בטן, אני אברך, שתזכה אחותו עוד השנה לפרי בטן, בריא ושלם".

הכול היו מרוצים מהפשרה, החתן כתב מיד צ'ק לצלם ונפרד ממנו בידידות, ואב בית הדין עמד בנוכחות הדיינים וברך את החתן ואת אחותו של האברך, שיזכו עוד השנה להתבשר בבשורות טובות.

באותה שנה, נפקדה הכלה, אשת החתן בבת, וכמוה, נפקדה אחותו של האברך, אף היא באותה שנה, בבת בריאה ושלימה, אחר עשר שנים! של ציפייה ארוכה וקשה לפרי בטן.

להלן סיפור מדהים ומרגש, המעובד מתוך ביטאון 'קול ברמה' - ויש בו כדי ללמדנו, מהו כוחו של ויתור ולמה זוכה האדם המוותר.

הסיפור אירע בבית-הדין בעיר חולון. אל בית הדין הגיעו לדין תורה חתן טרי, והצלם שצילם את חתונתו. הצלם הגיע לתבוע את החתן, מפני שלאחר שצילם והסריט את החתונה, החתן לא היה מוכן לשלם את כל הסכום שנקבע מראש.

החתן, מצד שני טען, שאין הוא מוכן לשלם את כל הסכום שנקבע עם הצלם, מפני שהצלם לא עשה את עבודתו כראוי, ומדוע?

רבנים חשובים רבים הגיעו לחתונה ולא צולמו, ולכן אין לחתן מזכרת מנוכחותם בחתונה, והדבר מצער אותו מאוד ועל כן אינו מוכן לשלם לצלם את כל הסכום, שכן הוא לא עשה את עבודתו נאמנה.

הצלם, טען מנגד, כי השתדל לעשות את הנדרש ממנו, אך הסיבה שלא הספיק לצלם את כל הרבנים החשובים שהגיעו לחתונה, היא מפני שהרבנים הגיעו לדקות ספורות והתערבבו בקהל הרב שנכח בחתונה, לכן הוא לא הספיק להגיע לכולם ולצלם בטרם אותם לפני שעזבו את החתונה.

בית הדין שמע את הטענות והחל לדון ולחקור בצדדי הדין על פי כללי התורה. לאחר שבדקו את כל הצדדים, נשאר בית הדין בספק:

מצד אחד החתן לא קיבל את העבודה כפי שדרש וציפה, מצד שני הצלם עשה כל אשר ביכולתו, על כן, מחוסר ראיות נשאר בית הדין בספק.

מכיוון שכך, פנה אב בית הדין אל החתן ואמר לו: "ראה חתן יקר, הרי החתונה כבר הייתה, וכעת אתה יוצא לחיים חדשים עם כלתך".

"הצעתה היא לך שתוותר לצלם ותשלם לו את כל הסכום שקבעתם ביניכם על עבודתו, וכך בוודאי תזכה לחיים טובים עם רעייתך. אם תשאיר את הצלם עם צער וקפידא, הדבר לא יוסיף לכם".

אב בית הדין לא הסתפק בכך ואמר לו: **"ראה, אם תוותר לצלם ותשלם לו את כל הסכום, אני אברך אותך בנוכחות הדיינים שתזכה עוד השנה לפרי בטן".**

שקט השתרר בבית הדין והכל חיכו לשמוע את תגובתו של החתן. אך לתדהמתם הרבה, החתן נעמד לעיני כולם ואמר: **"איני מוכן לוותר לו, לא אשלם לו שקל נוסף על העוול,**

הרב הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתאי בן אסתר יא אטון זצ"ל	ולד יחיאל בן יוסף ז"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברק דב ז"ל
אביבה בת שושנה רייזל ע"ה	זרבה בת שושנה רייזל ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	נעמי בת כותן ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מרים בת בלה ע"ה	מדל בת שמעון ע"ה
חי זידי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	רחל רפאל בת השמת ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל	סלים בן פרחי ז"ל	יעקב בן אסתר ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	לטיף בן פרחי ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל
מישא אסתר בת זרה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	מרים בת שרה ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל	אביבה לוי ע"ה
	עפאת בת השמת ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
משה בן רוזה ז"ל	משה בן רוזה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	נעימה בת גורג'יה ע"ה	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
דוד בר חסיבה ז"ל	דוד בר חסיבה ז"ל	שני בת אסתר ע"ה
חוה בת יעקב צבי ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה	מסודי בת חביבה ע"ה
רפאל בן אסתר ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה	יעקב בן נעמה ז"ל
שמעון בן חנה ז"ל	שמעון בן חנה ז"ל	שרה בת מורברי רחל ע"ה
גורג'יה בת נעימה ע"ה	גורג'יה בת נעימה ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

אוֹצְרוֹת הַפָּרָשָׁה

פרשת "ויחי"

"ויתחזק ישראל וישב על המטה" [מח, ב].

בספר "מעשה שושן" מצינו מעשה נאה השייך לפרשתנו, וליקחו בציודו. שריפה פרצה בעיירה כילתה את בתיה, ותושביה נותרו חסרי קורת גג. נחלץ רב המקום לעזרה ויצא לנדוד מעיר לעיר, לעורר את רחמי היהודים בכל אתר ואתר לעזור לאחיהם הנתונים בצרה ולשקמם. והאנשים נענו, מי פחות ומי יותר. כל סכום שהשיג שלח לעיירה, להחיות את נפשות התושבים ולהתחיל בפעולות הבניה.

הגיע לעיר אחת והלך מחנות לחנות, עורר את הלבבות והתרים את הבעלים. בהגיעו לאחת החנויות, חנות תכשיטי זהב מהודרת ובוהקת בשלל האבנים הטובות, היהלומים ואבני הברקת, אך פתח פיו וסיפר שהגיע להתרים, חייך הבעלים חיוך רחב ונתן לו "שלום עליכם" לבבי: "רואים שכבודו אינו בן המקום", אמר... "כיצד רואים זאת", תמה הרב. "משום שאם היה כבודו בן המקום היה יודע שאיני נותן מאומה לצדקה!" השיב העשיר הקמחן... "אם כך, התחלפו התפקידים", השיב הרב, "במקום שכבודו יקיים מצוות גמילות חסדים, אקיים אותה איפוא אני!"

"במה יקיים כבודו מצוות גמילות חסדים?" שאל העשיר. "בכך שאני מקיים כאן מצוות ביקור חולים", השיב הרב, "וביקור חולים הוא מכלל מצוות גמילות חסדים!"

תמה העשיר: "מי חולה כאן, שכבודו מבקרו?" ענה הרב: "כבודו הוא החולה!". מחה העשיר: "אני? בריא אני וחסון, אין בי חולשה ורפיון!". אמר לו הרב: "הן לא יכחיש כבודו את דברי שלמה המלך, החכם מכל אדם! ושלמה המלך אמר בחכמתו: 'יש רעה חולה ראיתי תחת השמש, עושר שמור לבעליו לרעתו'. ואם חנן ה' את כבודו בעושר וכבודו מתפאר שאינו נותן מכספו לדלים ואינו עושה בו צדקה וחסד, אין ספק כי עושרו שמור לו לרעתו, שכן יצטרך ליתן לעתיד דין וחשבון מדוע לא ניצלו לטובה! אם כן, הרי שלמה המלך מעיד בו כי הוא 'רעה חולה', ובאתי לקיים בו מצוות ביקור חולים!..."

צחק העשיר ואמר: "אם היה רוצה כבודו לקיים מצוות ביקור חולים באמת ובתמים – היה הולך לבית החולים ומוצא שם עשרות חולים באמת, הנאנקים במכאובם ומשוועים למבקרים, ולא היה בא לכאן כדי לצאת ידי חובת מצווה זו על פי דרוש והלצה..."

אמר לו הרב: "טעם כמוס עימדי, מדוע רצוני לקיים מצווה זו דווקא כאן, ולא אגלהו אלא אם תבטיחני להרים תרומה למצווה שאני עוסק בה עתה"... אמר העשיר: "מוסכם, הבה ואשמע!"

אמר הרב: "הלא ידעת מה שאמרו חז"ל, שבתחילה היה יעקב אבינו חולה אנוש, ורק בבוא יוסף אליו לבקרו כתוב 'ויתחזק ישראל, וישב על המטה'. ומדוע? משום שהמבקר את החולה, נוטל אחד משישים מחוליו. וזה רמוז בתבית 'המטה', שהיא חמישים ותשע בגימטריא, היינו שישים חסר אחד. לפיכך תבין מדוע מעדיף אני לבקר חולה כמון, שהממון הוא מחלתך, וליטול אחד משישים מחולייך..."

נאים הדברים, אבל כשחושבים אודותם אינם כה מבדחים... העושר השמור לבעליו לרעתו, חלילה, אינו רק בממון. כל אדם יש לו 'עושר' משלו: אחד חנונו ה' בממון שיוכל לעזור בו לעניים – ועלינו לדעת שיש משפחות הרעבות ללחם, פשוטו כמשמעו! יש מי שחנונו ה' בכושר עסקנות, יכול הוא להועיל לבית הכנסת, לקהילה ולחברה, לארגן שיעורי תורה ופעילות חסד עניפה. יש מי שחנונו ה' בכושר הסברה ויכול הוא למסור שיעורי תורה. הכלל הוא, שהאדם לא נוצר לעצמו, אלא נברא כדי להועיל לזולת, לתרום לחברה ולהגביר כבוד שמים. איש איש כברכת ה' עליו, ככשרונותיו וכיכולתו. איש איש בתחומו! מה רב ההבדל בין הרב, שיצא לנדודים מפרכים כדי לעזור לאחיו, לבין העשיר שנקט בגישת הרעה החולה!... ואנו, אין דורשים מאיתנו לנדוד. אך נישא עינינו סביב, ונראה במה יכולים אנו לעזור, באיזה שטח נוכל לתרום! (מעייין השבוע).

"יששכר חמר גרם רבץ בין המשפתים" [מט, יד]. מסירות נפש לתורה – זו הדרך להתעלות.

לפנינו מעשה אמיתי, שהיה באחת ממדינות אירופה בסוף מלחמת העולם השנייה:

הטנקים הסובייטיים כבר נראו באופק, מתקרבים ומעלים ענני אבק. הגרמנים התארגנו לעזיבה חפוזה, אבל בלי רשעות אחרונה, הם לא רצו לעזוב. בדקות האחרונות ממש של שהותם שם, אספו את היהודים שנשארו במחנה העבודה, והורו להם לעמוד במעגל.

ביניהם היה יהודי אחד, שהיה אדם פשוט – לכאורה לפני המלחמה, אבל היה ראש וראשון במחנה לכל עניין של יהדות ורוחניות. הוא ידע הלכות יותר מאשר האחרים, וזכר את הזמנים – מתי ראש השנה ומתי יום כיפור. למרות הרעב והקור, עבודת הפרך וההשפלה – הוא השתדל לקיים כל מצווה שיוכל ולעורר גם את האחרים.

הגרמנים ידעו שהיהודים מתייחסים אל אותו אדם בכבוד גדול, ולכן העמידו אותו באמצע המעגל, שעה לפני שברחו על נפשם. המפקד הגרמני ניגש אליו עם בשר חזיר נעוץ בשיני מזלג, ועם אקדח ביד השנייה. הגרמני קרב את נתח הבשר לפיו של היהודי החלש והמורעב, ואמר לו: "אתה רואה שם, באופק, את ענני האבק? אלה הטנקים

הסובייטיים. אנחנו בורחים מכאן עכשיו, ואתם כולכם משוחררים ללכת. כל אחד יוכל לחזור הביתה אל אשתו ואל ילדיו". היהודים במחנה לא ידעו אז, שהם נותרו אחד מעיר ואפילו לא שניים ממשפחה. "אתה חייב לאכול עכשיו את הבשר הזה!" אמר הגרמני. "אם תאכל, אתה משוחרר. המלחמה הסתיימה, ואתה חוזר הביתה עם כולם. אבל אם אתה לא אוכל – אני יורה בך באקדח הזה. תחליט מה אתה בוחר, אבל עכשיו ומיד. אין לנו זמן. מה בחרת?"

היהודי הביט בו בבוז. "כל שנות המלחמה שמרתי על עצמי שלא לאכול שום דבר טרף, וגם ברגעים האחרונים של המלחמה אני לא אוכל דבר לא כשר!" הוא התייחס לאותה שעה כשעת-שמד, ולכן היה מוכן למסור את נפשו על כשרות המאכל. הגרמני ירה בו, והוא נפל מת על האדמה.

בנו של אותו אדם ניצל. והעדים למעשה סיפרו לו על סופו המר של אביו ששרד את כל שנות המלחמה הארוכות והנוראות, ונהרג למרבה הכאב בשעות האחרונות שלפני השחרור.

אך הסיפור לא הסתיים כאן. חלפו עשרות שנים. סוחר נשק אמיד ישב במשרדו הנאה ששכן במרכז תל אביב. הטלפון צלצל. זו היתה אשתו, שרצתה לבקש ממנו בקשה קטנה: "כשאתה חוזר הביתה, תקנה בבקשה ארוחת צהריים. חזרתי היום מאוחר מהעבודה. ואין לי זמן וכוח לבשל".

"אין בעיה", אמר הבעל המסור. ירד מהמשרד, התניע את הרכב היפה שלו, והגיע למסעדת הטריפה שהוא רגיל לקנות בה. שניים שלושה לקוחות עמדו לפניו בתור, והוא חיכה בסבלנות. מבלי משים הביט במוכר, ראה אותו מכניס לפיתות את נתחי החזיר. פתאום עברה בגופו צמרמורת. הוא נזכר, שכשהיה ילד סיפרו לו על סבא שלו, שנהרג ממש בסוף המלחמה, כדי לא לאכול חזיר. הוא עמד לרגע אחוז הלם, ואחר אמר לעצמו: 'מה קורה כאן?! או שאני לא נורמאלי או שסבא שלי לא נורמאלי! אחד מאיתנו לא שפוי – אני עומד לקנות כעת אוכל טרף לכל המשפחה שלי... וסבא שלי מת בסוף המלחמה, רק כדי שלא לאכול את זה...'

הוא יצא מהתור, עמד בצד והתלבט. 'ברור לי, שסבא שלי היה אדם חכם. אם יש מישהו לא שפוי פה, אולי זה אני... אני חייב לבדוק מה קורה!'. הלך ובירר, וחזר בתשובה שלמה.

ולא זו בלבד – לאחר שהכיר את אור האמת בעצמו, הטעימו גם לאחרים. הוא הקים את אחד מארגוני הקירוב הגדולים בעולם, וכבר בניס רבים השיב אל אביהם שבשמיים. עשרות אלפי שבתות נשמרו בזכותו, באלפי בתים נשמרת בזכותו הטהרה, ילדים קטנים לומדים בחינוך טהור, שלום בית שב אל משפחות יקרות, שלא לדבר על כשרות המאכלים שזכו לה המונים בזכותו... זהו כוחה של מסירות נפש על כשרות המאכל בעת שמד. הסב מסר נפשו שלא לטמא גופו במאכלי טריפה, וזכה על ידי כך שנכדו עם כל משפחתו ועוד רבבות יהודים יתקרבו אל בוראם וייעשו יהודים יראים ושלמים (שיחות הרב זמיר כהן שליט"א).

"ואתם השבתם עלי רעה אלקים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב" [ג, כ].

מעשה בגנב שהצליח לגנוב מיהודי עשיר את מפתחות מכונית הפאר שלו, ונכנס לתוכה וברח בנסיעה מהירה... בתוך זמן קצר, כבר יצא מהעיר, והחליט לסעוד את לבו במסעדה. הוא החנה את המכונית בצד הכביש ונכנס למסעדה, ולפתע אירע דבר מחריד... פיצוץ רב-עוצמה הרעיד את כל האזור! הפיצוץ העז נבע ממטען חבלה שהוצמד לתחתית רכב-השרד שמיועדנו הגנב גנבו זה עתה... התברר כי זמן מה לפני גניבת הרכב, מחבלים עוינים הצמידו לתחתית הרכב פצצה עם מנגנון השהייה.

בחסדי שמים, לא היו פגיעות בנפש, אך הרכב היקר התפוצץ לגמרי ולא נותר ממנו כי אם אפר שריפה... עד מהרה, בעל המכונית הגיע לזירת האירוע. הוא הודה לה' יתברך על שרכבו נגנב וחייו ניצלו בנס, ולאחר מכן פנה בתביעה אל הגנב: "ידידי היקר, כבר מרגע הגניבה, התחייבת כלפיי בהשבתו, וגם לאחר שהתפוצץ אתה חייב בהשבת דמיו!" [שכן לאחר שגנב ביצע בחפץ 'קניין גזילה', הוא מתחייב אפילו במקרה של אובדן החפץ מחמת אונס].

הגנב לא נבהל מהתביעה וטען כנגדו: "עליך להודות לי שהצלתי את חיידך, אילולא גנבתיו היית אמור לנסוע בו באותה שעה, ומי יודע איך הנסיעה הזו היתה מסתיימת...". עם מי הדין?

השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א: מעשה בראובן שנכנס לחנות המשקאות של שמעון שונאו, ושבר לו בקבוקי יין יוקרתיים. מיד לאחר שהזיק, נכנסו לפתע לחנות שוטרים ובלשים לערוך בה חיפוש, ולבדוק אם אין שם משקאות חריפים שלא שולם עליהם מכס. לאחר חיפוש ממושך, העלו חרס בידם. ומה היתה האמת? - את בקבוקי היין שרוסקו זה עתה, הצליח שמעון להבריא ולא שילם עליהם מכס, ואלמלא ראובן היה שוברם, היה שמעון נענש נוראות! נמצא אפוא שגרם המזיק להצלת חבירו... ודנו הפוסקים: האם חייב ראובן לשלם עבור הנזק?

וכתבו כמה פוסקים כי יש לחייבו, כיון שבשעה ששבר את החביות, נתחייב בתשלומים, ומה שאחר כך באה הצלה לשמעון מכח שבירה זו, אין זה פוטרו מתשלום שכבר נתחייב בו, ואין לנו עסק בעתידות. ולכאורה נוכל ללמוד מכאן אף בנוגע לנידון דנן, שברגע 'משיכת' הרכב נתחייב הגנב באונסיו, וממילא אף שגרם להצלה, יש לחייבו.

אמנם, עדיין יש לטעון שקיים מרחק רב בין שני המקרים: בקבוקי היין, היו שווים את מלוא מחירם בשעת עשיית הנזק [ואם למשל היה מגיע אז לקוח ומבקש לקנותם, היה משלם עליהם את מחירם המלא]. ולכן חייב המזיק; אך במקרה שאלתנו, במצב כזה, שלרכב מוצמד מטען חבלה בצורה נסתרת, והוא עומד להתפוצץ ולהישרף כליל בתוך זמן קצר, הרי הוא אבוד מהבעלים ומכל אדם, ונחשב להפקר. ומכיון שהגנב גנב את הרכב בשעה שלא היתה לו כלל שוויות ממונית, נראה שאינו צריך לשלם לנגנב את דמי הרכב.

לסיכום: יש לפטור את הגנב מתשלום דמי הרכב.

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ אור בת יפה ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ מרים מורסיה בן שרה ז"ל, לע"נ זינט בת מרים ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ אליהו בן כשוור ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ ליידיה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ חיים בן לונה ז"ל, לע"נ תמר בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם דוד בן תמר ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יז טבת תש"פ: הדלקת נרות: ירושלים 4:17 תל-אביב: 4:32 חיפה 4:21 מוצאי שבת: ירושלים: 5:33 תל-אביב: 5:35 חיפה: 5:32 ר"ת: 6:10

פרשת ויחי חסד של אמת

מצוה לגמול חסד עם המתים, לטפל בערכי קבורתם וללזוזתם למנוחתם!

נלמד מהפסוק: "ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים" (פרק מז-כט) ופירש רש"י: חסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת, שאינו מצפה לתשלום גמול. עכ"ל. וחז"ל דרשו: וכי יש חסד של שקר שהוא אומר חסד ואמת: אלא כך אמר לו יעקב ליוסף: אם תעשה עמי חסד אחר מיתתי הוא חסד של אמת. (תנחומא).

ידוע מה שנסתפקו חז"ל בגמרא (סנהדרין מו.) האם קבורת המת הוא משום בזיון המת [שלא יתבזה לעין כל שלא יראו אותו מת ונרקב] או משום כפרה לנפטר [שמתכפר בזה שמורידים אותו לתחתיות]. ונפקא מינה בין הטעמים באופן שצויה שלא יקברוהו שאם הטעם משום בזיון, אין שומעין לו שהרי יש בזיון לקרוביו, ואם הטעם משום כפרה שומעין לו שהרי אינו מעונין בכפרה. [ולכאורה הרי צריך לקוברו מצד האיסור של "לא תלין נבלתו" ומדוע שומעין לו? אלא י"ל ששומעין לו בכך שלא יקבר בעפר, שכן מצד האיסור די שיקבר בארון. ולפי"ז ייצא עוד נפ"מ בספק הגמרא, שאם הטעם משום כפרה צריך לקוברו דוקא בעפר, ואם הטעם משום בזיון ניתן לקוברו בארון].

לאור ב' הטעמים המבוארים בגמרא [בזיון המת אצל הקרובים, וכפרה למת] ניתן להבין את בקשת יעקב אבינו, "ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים". שהרי אף כי קבורה מכפרת בכל מקום, אבל הקבורה בארץ ישראל מכפרת יותר, וכפי שנאמר "וכיפר אדמתו עמו". ואמרו חז"ל (כתובות קיא) כי הקבור בארץ ישראל כאילו קבור תחת המזבח.

הוא הדבר שביקש יעקב מיוסף, שאמנם מצד כבוד המשפחה די אם יקבור אותו במצרים, אבל מצד הכפרה מבקש "ועשית עמדי חסד ואמת" שיקברנו בארץ ישראל.

לפי"ז נוכל ליישב את קושיית **הכתב סופר** ששאל (בשו"ת יו"ד סימן קה): מדוע נחשבת התעסקותו של יוסף בקבורת אביו, "חסד של אמת" - שאינו מצפה לקבל שכר על כך. הרי יש בזה תועלת ליוסף שנשמר כבודו? אלא י"ל שאם זה מצד כבודו של יוסף די היה שיקבר במצרים, ורק מה שביקש יעקב לקוברו בארץ ישראל משום כפרתו, הוא זה שנחשב לחסד של אמת, שאין התועלת בזה ליוסף אלא ליעקב.

בשו"ע (יו"ד סימן שס"ב ס"ה) נפסק שאין לקבור רשע אצל צדיק, ואפילו רשע חמור אצל רשע קל. והמקור לדין זה במשנה (סנהדרין מו) "ולא היו קוברים אותו בקברות אבותיו אלא שתי בתי קברות היו מתוקנין לב"ד. עייש".

בשו"ת מהרש"ם (ח"ז סימן מז) מובא מעשה בטבח שהיה מחטיא את הרבים, שהיה מאכיל נבילות במזיד, וכשמת, שילמו יורשיו ממון הרבה כדי שיקברוהו ליד צדיק. ונשאל המהרש"ם האם צריך לפנות את החוטא מקברו או לא?

והשיב המהרש"ם שאף שברשע רגיל פסק כבר **החתם סופר** (בשו"ת יו"ד סימן שמא) שבדיעבד אם קברו רשע אצל צדיק אין מפנים אותו מקברו, אבל דין אחר יש למחטיא את הרבים, עליו אמרו חז"ל שאינו יוצא מהגהנום לעולם (ר"ה יז) על כן צריך לפנותו. ואין לחשוש שמא עשה תשובה שהרי אמרו (יומא פז.) שמחטיא הרבים אין מספיקים בידו לעשות תשובה.

"חייבים לנסוע אליו מיד"...

פעם שמע הצדיק **רבי אריה לוי** זצ"ל כי יש חולה בבית החולים "הדסה" ששעותיו ספורות וכי החולה מבקש לראותו. היה זה זמן קצר לפני שרבי אריה היה אמור למסור את שיעורו הקבוע בבית הכנסת. אמר לו נכדו שקודם יאמר את השיעור ומיד אחר כך יסעו לבית החולים.

רבי אריה סירב ואמר לנכדו כי מכיוון שאדם זה מבקש ממנו לבוא אליו מתוך מחשבה שאלו הם שעותיו האחרונות, חייבים לנסוע אליו מיד, כדי שלא נגיע לשם חלילה לאחר שילך הלה לבית עולמו.

כשהגיעו רבי אריה ומלווהו לאותו אדם בבית החולים, מיד פרץ הלה בבכי וביקש מרבי אריה לומר עמו את הווידוי, ולאחר כחצי שעה השיב את נשמתו ליוצרה. **דרך אבות**

"כסף עבור קדיש?!"...

יהודי הפנה שאלתו לאחד מגדולי הפוסקים: שכרו אדם לומר קדיש על נפטר בשנת האבל, שכידוע הוא חסד גדול למת. וכשהתחיל לומר, ביקשוהו לומר קדיש על נפטר אחר. האם מותר לו לכוון על שניהם, או שעליו לייחד את הקדיש לעילוי נשמת נפטר אחד בלבד?

השיב לשואל: שאלה כזו יש להפנות לפוסק הוראה שידין רב לו גם בתורת הנסתר ובקי ויודע מה פועלת אמירת הקדיש לתיקון הנשמות.

הלך אותו אדם והפנה שאלתו לפני הגאון **רבי בנימין אבא שאול** זצ"ל. אחז רבי בן ציון בידו בהתרגשות והביע תמיהתו בפליאה עצומה: "פלא! לוקחים כסף עבור אמירת קדיש?!"

יגילו במלכם

עלון "איש לרעהו" פרשת ויחי הוקדש לעילוי נשמת

רבי חיים מנחם מנדל בן ר' מאיר עבי כהן זצ"ל

שיום היארעייט חל בכ' בטבת, ת. נ. צ. ב. ה.

הוקדש על ידי המשפחה היקרה שיחיו - ברכת רוב נחת מעומקא דליבא

בכח התפלה להציל ולהושיע מכל צרה וצוקה!

נלמד מהפסוק: "אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי" ... (פרק מה-כב)

ובתרגום אונקלוס: "בצלתי ובבעותי" ודרשו חז"ל בגמרא (ב"ב קג.): וכי בחרבו ובקשתו לקח, והלא כבר נאמר (תהלים מד) "כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיעני! אלא "חרבי" - זו תפלה. "קשתי" - זו בקשה.

תמה המשגיח דלייקווד, הגה"צ רבי נתן מאיר וואכטפויגל זצ"ל בשיחותיו (הובא בלקט רשימות): איך אפשר לפרש כך את הנאמר בפסוק "בחרבי ובקשתי" כפי שתירגם אונקלוס ופירש רש"י, ולהוציא המקרא מדי פשוטו כאשר נאמר מפורש חרב וקשת!?

אלא לומדים מכאן - אמר המשגיח - שתפלה זו מציאות של "חרב" וזו מציאות של "קשת" בעולם הרוחני. והוסיף בשם הגה"צ **רבי יוחם ליבוביץ זצ"ל**: הדרך הגדולה והיחידה לזכות לכל דבר היא התפלה. וכשנעניין בסיפורי התורה נווכח לראות ששום דבר לא זו בלי התפלה.

בספר ה"עיקרים" (מאמר ד-פט"ז) מבאר את הקשר ההדוק שישנו בין האמונה בהשגחת השי"ת על בראוי לבין התפילה. וכך כתב: "התפלה היא ענף מסתעף מן ההשגחה, שקבלת התפלה תורה בהכרח עליה. ומי שלא יתפלל בעת צרתו הוא מפני שאינו מאמין בהשגחה מן השמים, ואפילו אם מאמין בה אלא שמסתפק ביכולת השם להצילו, הוא גם כן כפירה".

"אמנם מי שמאמין בשניהם" - כותב ספר העיקרים - "אלא שירא פן יגרום החטא ולא תהיה תפלתו נשמעת, אף על פי כן אין ראוי שימנע בעבור זה מלהתפלל לא-ל על צרכיו, כי על ידי תפלתו הוא נכנע ונענה ויתקן את מדותיו. ואי אפשר לכוחות העליונים לחול על המתפללים זולת בהבנה שיהיה השפע חל עליהם, והבנה זו תפלה.

ולמדנו שני דברים, האחד, שאף אם יהיה המתפלל בתכלית הרוע כמנשה, מוכן לקבל החסד ע"י התפלה, והשנית, שהתפלה היא נשמעת אף מתוך הצרה כמו שהעיד הכתוב ובהצר לו חלה את פני ה'. (דה"י לג). וזה מורה על גודל הפלגת חסד השי"ת על בראוי. עכ"ד.

הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א רגיל לומר שבזמננו שהנסיונות מרובים כל כך, והקושי לחנך גדול מאוד, נראה שעיקר מצות חינוך הוא בתפלה על הבנים שיהיו תלמידי חכמים ויראי שמים.

וכפי שמצינו לחז"ל (בתנוד"א יח-י): מעשה בכהן אחד שהיה ירא שמים בסתר, והיו לו ששה בנים וארבע בנות, ובכל יום ויום היה מתפלל ומשתטח ומבקש רחמים ומלחך בלשונו עפר כדי שלא יבוא אחד מהם לידי עבירה ולידי דבר מכווער. אמרו: לא יצאה אותה שנה עד שבא עזרא והעלה את ישראל מבבל ואותו כהן עמהם, ולא הלך הכהן לעולמו עד שראה כהנים גדולים ופרחי כהונה מבניו ומבני בניו עד חמישים שנה. ועליו הכתוב אומר: "בטח בה' ועשה טוב, שכן ארץ רעה אמונה והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך".

"הדבר החשוב והמועיל ביותר לאדם הוא התפלה" - כותב **הגרי"מ שכטר שליט"א** (בספרו **לקט אמרים ח"א**) - "עד שחז"ל מגדירים זאת בפסוק "לא תאכלו על הדם" - קודם שתתפללו על דמכם (ברכות י:). שהתפלה היא כדי להחיות הנפש והדם. היש חסד גדול מזה שניתנה רשות לאדם לעמוד לפני השי"ת ולהתפלל על נפשו ודמו והקב"ה מאזין אליו..."

לא התייאש מן הרחמים...

כשבצל ה"כתב סופר" היה כבן שש שנים, חלה בחולי מסוכן ונטה למות רח"ל. הרופאים כבר נתייאשו מרפואתו. כבר קראו לחברא קדישא והדליקו נרות והתפללו תפלות הנהוגות קודם הפטירה.

או-אז פנו הרופאים לאביו בעל החתם סופר ואמרו לו: ידענו אדונינו כי איש אלוקים קדוש אתה, ואם אתה בתפלתך לא תוכל להושיע לבנך, הרי מצינו אפסה כל תקוה...

בשמוע החתם סופר דבריהם, העמיד עצמו בפנינת החדר ליד הארגז אשר כתבי יד קדשו בו, והחל לחלות את פני ה' בתפילה ובצעקה ובדמעות וב"ה שנתקבלה תפלתו. ואמרו הרופאים, עתה ידענו ביותר כי איש אלוקים הוא, ולפי ראות עינינו נתחדשה התקוה שיתרפא מחוליו.

אמר להם החתם סופר: "ממני לא סרה התקוה אפילו רגע אחד כי חסדי ה' לא תמו ולא כלו רחמינו". הכל ראו כי החולה השיב רוחו ונפשו וגם הח"ק כיבו הנרות והלכו לביתם בשמחה. והעידו תלמידי החת"ס ששמעו אז יוצא מפיו כי "על יובל שנים נתקבלה תפלתו" וכך היה שהאריך הכתב סופר ימים עוד חמישים שנה.

כשהגיע יום ה"ב-מצוה" של הכתב סופר, דרש דרשה לרבים וקבל דורונות ובתוכם קיבל מהרב בער פרנק זצ"ל מגש כסף ועליו מסודרים נרות, וכששאלהו לפרש המתנה הזו, השיב: "לפני שבע שנים, הדליקו בני ה"חברא קדישא" נרות אלו בעבורך בהיותך בגיל שש חולה מסוכן נוטה למות, ותהילה לה' נתהפך אז ה"נר" ל"רן" "ברן יחד כוכבי בוקר". נרך לא כבה ואתה מאיר ככוכבי בוקר, והנרות הללו שהח"ק הועידו עבורך נתונים לך". נרות אלו עברו בירושה אל בעל ה"דעת סופר".

הלמות עמלים

בטוח בכוחה של תפלה...

אחד מהגאונים המופלאים בערי המערב, היה הצדיק **רבי רפאל משה אלבאז** אב"ד בעיר "צאפרו". פעם הלך רבי רפאל משה בחבורת יהודי וגוי, והנה בתוך כדי הליכתם ראו לפתע מרחוק נחש ענק שעביו כעובי האילן. נחש זה הפיל חיתתו על כל בני האיזור, ואפילו לירות בו ברובה לא ניסו מאימת הנחש הענק.

אמר הגוי שהיה עמם כי "נראה שהנחש עדיין לא קלט אותנו ואם יראה נהיה בסכנה ולא נוכל להתקדם ליעדנו". לכן - אמר הגוי - אנסה בכ"ז לירות עם הרובה שבידי, בראשו של הנחש, אולם אם אחטיא אנחנו אבודים.

או-אז התערב רבי רפאל משה ואמר לגוי: תמתין עד שאשא תפלה זכה וברה מעומק הלב לפני שוכן מעונה שיתן בידנו את הנחש הנורא הזה ולא נהיה ח"ו טרף להכשתו.

אחר שהתפלל בדביקות ובלב שלם להשי"ת פנה לגוי ואמר לו: "עכשיו תירה כי ה' עמנו!" ואכן כיוון הלה לעבר הנחש וביריה אחת הרגו. ברגש ובשמחה רצו לעבר הנחש והגוי פשט מעליו את עורו והרבה בתשבחות על רבי רפאל ותפלתו, ונתפרסם המאורע ונעשה קידוש ה' גדול בקרב גויי האזור.

מעשי חכמי הספרדים

"שיבואו להתפלל בכותל..."

ילדה מארגנטינה סבלה במשך שבעה חודשים מחום גבוה וכאב רגלים עד שלא יכלה לעמוד על רגליה. הרופאים שלא הצליחו לאבחן מחלתה המליצו לפנות לרופא מומחה גדול בבוסטון. המצב הלך והחמיר וגם הרב פירר שליט"א המליץ לטוס לבוסטון.

הלכו לשאול בעצתו של הגאון **רבי חיים קנייבסקי שליט"א** והשיב: שלא תיסע אין בכך תועלת. שתבוא עם הוריה לארץ ישראל להתפלל בכותל המערבי". חזרו ושאלו: "האם הכוונה שיסעו לכותל המערבי... יתפללו ויחזרו?" השיב: "כן! שוב שאלו: "אולי כשיהיו כאן כדאי שידרשו ברופאים שבארץ?" ענה רבי חיים: "שיבואו להתפלל. אחר כך נראה".

ואכן הגיעו ההורים עם הילדה והתפללו בכותל המערבי. אח"כ עלו להתברך אצל רבי חיים, כעבור שבועיים הודיעו שהמחלה עברה והילדה בריאה לחלוטין.

כל משאלותיך

החוטא לחברו צריך לפייסו ולבקש מחילתו!

נלמד מהפסוק: "זיראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אותו ויצוו אל יוסף לאמר... אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמלוך ועתה שא נא לפשע... " (פרק נ-טו, טז, יז)

ופירש רש"י (מהמד"ר): "מהו ויראו: הכירו במיתתו אצל יוסף, שהיו רגילים לסעוד על שולחנו של יוסף והיה מקרבן בשביל כבוד אביו, ומשמת יעקב לא קרבן". [ובתנחומא איתא: מה ראו שפחדו? ראו בעת שחזרו מקבורת אביהם שמברך על הנס שנעשה לו בבור שהשליכוהו בתוכו].

יסוד גדול כתב הפלא יועץ וזה לשונו: אם ציער חברו וחטא כנגדו בין בגופו בין בממונו בין בכבודו, אינו נמחל לו עד שירצהו. ואף אם הנחבל ימחול מעצמו ויעביר על מדותיו, וכמנהג העולם שאומרים בכל לילה "הריני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי", לא סגי בזה, דנהי שזה מועיל הרבה, אבל עכ"פ חיובא רמיא עליה דאיניש לעשות את מה שמוטל עליו ולרצות את חברו. עכ"ל.

ולכאורה פלא הוא: מדוע אם הנחבל מוחל מעצמו, צריך עדיין לרצות אותו? הרי מדובר שבאמת מוחל ובלב שלם ושוב אין לו כל תרעומת על הפוגע, ומה יש לו עוד לרצותו?!

אלא יסוד גדול כלול כאן, אותו ניתן ללמוד מאחי יוסף: נאמר בפסוק שיוסף אמר לאחיו: "ועתה אל תעצבו... כי למחיה שלחני... ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה..." הרי מפורש בתורה שיוסף העביר על מדותיו ומחל להם [וכמו שכתב רבי יהודה החסיד זצ"ל (בספר חסידים יא): אין חסיד אלא מי שעובר על מדותיו כשבאין בנ"א בפניו אשר חטאו... ועתה מתחרטים ומבקשים מחילה... ומוחל להם בלב שלם... וכן בני יעקב כשחטאו ליוסף מחל להם ולא השיב להם כגמולם"]. שהרי לא יתכן שיוסף דיבר ח"ו בפה ולבו בל עמו, כשאמר להם שהקב"ה הוא זה ששלח אותם לטובת כולם.

ואם כך הם פני הדברים, נשאלת השאלה, מדוע נזקקו אחי יוסף לחשוש אחרי מות אביהם ולבקש מחילה ג' פעמים אחרי שיוסף פייסם בכל מיני פיוסים והבהיר להם שהם לא עשו לו כל רעה?!

אלא בהכרח לומדים מכאן את יסודו של הפלא יועץ, שבקשת המחילה של הפוגע והפיוס לנפגע היא מטרה קדושה בפני עצמה, ואינה תלויה כלל בדעתו של הנפגע אם מחל או לא, שאף כי מחל צריך לבקש ממנו ממנו מחילה. ואף אם לא מחל, לא מבקשים יותר מ'ג' פעמים.

נשאל הגר"י זילברשטיין שליט"א: א: בחור נשתדך עם נערה, והנה למחרת הבחין הבחור כי אביה אדם קשה מאוד וראה שגם הכלה נמשכת בדעותיה אחריו. הוא הסיק מכך שלא ימצא איתם שפה משותפת והחליט לבטל את השידוך.

בנתיים קיבל הבחור הצעת שידוכין אחרת ובטרם בירך על המוגמר, ניסה הבחור לבקש ממנה מחילה ולא עלתה בידו, משום שהיא נפגעה, כי זו לה הפעם השניה שעזובה מאותה סיבה. ועתה נפשו של הבחור בשאלתו: מה לעשות כדי שלא תהיה עליו קפידת הכלה ויוכל להקים בית נאמן בישראל.

הביא הרב זילברשטיין את תשובתו של הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, שהבחור חייב לשלם את הבושת עפ"י הערכת בית דין כמה דמי בושת לכלה שעזובה פעמיים ויותר מזה אינו חייב.

אך הגר"ש אלשיב זצ"ל השיב, שאת הקנס וודאי יש עליו לשלם מדין בושת, אך עדיין עליו לחשוש מהנזק העלול לצאת ח"ו לחתן מאי-המחילה של הנפגעת. ועל זה עדיין לא יצא ידי חובה מתשלום הקנס, ולכן על הבחור לעשות כל ההשתדלות שבעולם כדי שהכלה תתפייס.

בקשת מחילה, פיוס וישועה...

מעשה מופלא אירע בביתו של הגאון רבי אברהם שאג זצ"ל: יום אחד הביאו לו סכום גדול של כסף שיופקד אצלו. הוא היה שקוע בתלמודו, והניח את הכסף בין דפי הספר שבידו ולאחר שסיים את עיונו הניח את הספר בארון הספרים.

כעבור זמן, הגיע בעל הפקדון לבקש פקדונו. אך רבי אברהם לא מוצא את הפקדון במקום המיועד לפקדונו. עלה חשד בלבו שמא המשרתת שעבדה אז בביתו, היא שלקחה את הכסף... נאלץ רבי אברהם לשלם מכספו לבעל הפקדון.

והנה בערב פסח, כאשר ניקה רבי אברהם את ספריו מחשש חמץ, עלעל בדפי הספר שבו הניח את הפקדון ונפל הכסף לפניו. חרה הדבר לרבי אברהם על שחשד במשרתת. הוא קרא לה וסיפר לה כל שאירע ובבכי גדול פייסה וביקש ממנה מחילה על שחשד בכשרים ולא נתקררה דעתו עד שאמר לה שהוא מוכן לתת לה כל מה שתבקש ממנו.

המשרתת אמרה שמוחלת במחילה גמורה אך מבקשת: מכיון שעברו כבר חמש עשרה שנה אחר נשואיה ועדיין לא זכתה לילדים, לכן מבקשת היא ברכה להפקד בזרע של קיימא...

בירך אותה רבי אברהם והבטיח לה: "לשנה הבאה לעת כזאת את נפקדת..." וכך הוא! את המעשה סיפרה בתה של אותה משרתת שנולדה מברכה זו, והוסיפה: "אמי השתוקקה כל חייה לבוא לארץ ישראל ולהשתטח על קברו של אותו צדיק. עתה זיכני השי"ת ובאתי למלאות רצון אמי".

עפ"י "האיש על החומה"

"פיוס והארת פנים" על שום מה?

היה זה בשנת תשכ"ג. תפלת שחרית הסתיימה, ומהיכל ישיבת חברון בשכונת גאולה יצא ראש הישיבה הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל כשאליו מתלווה תלמידו הגאון רבי נפתלי קרביץ שליט"א, והם עשו הילוכים לאט ובנחת לכיוון פאתי שכונת רוממה.

משחזר הרב קרביץ: לפתע מבחין ראש הישיבה שעל המדרכה שממול פוסע הרה"ח רבי יצחק מאיר לוי זצ"ל, שהיה אז חבר כנסת של אגוד"א. פנה אלי רבי יחזקאל ואמר: "הבה נעבור את הכביש. חפץ אני לברכו לשלום".

ואכן עברנו אל המדרכה שממול, שם פגשו השנים, כאשר רבי יחזקאל מצדו מאיר לו פנים בצורה בולטת, מתעניין בשלומם ובמעשיו ומברכו בחום ומעומק הלב.

התפלאתי מאוד - מספר הרב קרביץ - שכן זו לא היתה דרכו של ראש הישיבה. העזתי ושאלתי את מורי ורבי מה ראה על ככה להתאמץ במיוחד לרצות את הרי"מ לוי ולשמחו. נענה רבי יחזקאל והשיב לי דברים כהווייתן:

"לפני כעשור, כיהן רבי איצ'ה מאיר כשר בממשלה. הממשלה דאז קיבלה החטלה מסויימת שפגעה ביהדות החרדית. דעתי היתה אז שעל אגוד"י לפרוש מהממשלה ופעלתי בכל כוחי לשם כך יחד עם הגרא"י פינקל זצ"ל והגרא"ז מלצר זצ"ל. ואכן כך נעשה ואגוד"י פרשה, אף שדעתו של ר' איצ'ה מאיר לא היתה נוחה מכך וכדעתו צידדו חלק מגדולי התורה.

מאז מקנן בלבי החשש שהרי"מ לוי חש שפגעתי בו בכך שגרמתי לפרישתו מהממשלה, ועל כן חשוב היה לי לרצות אותו ולפייסו ולהאיר לו פנים.

מתוך ראיון עמו

להמתין ולזכור לבקש מחילה...

כאשר נכדתי של המשגיח הגה"צ רבי דוב יפה זצ"ל נהייתה בת מצוה, ביקש רבי דוב ממנה סליחה ומחילה על כך שכאשר היתה בת ארבע... התארח בביתם והכינו לילדה ביצה לאכול, ובטעות חשב המשגיח שהכינו את הביצה עבורו ואכל ונגרם מכך צער לילדה. זכר זאת המשגיח והמתין עד שתגדל ותהיה בת מצוה כדי לבקש את מחילה... (כי קטנים אינם בני מחילה הם).

חוי עבודת הימים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

'האם הסיפור הבא דרמטי?'

להשיג עבורם הסעה - אך ללא הצלחה. חלפו שלוש דקות נוספות ולצדם עוצר רכב בן 8 מקומות, אך כמעט ריק. מסתבר שמדובר בזוג שנסעו לשבות במירון לבד, ללא הילדים. בדיוק באותו בוקר, לאחר שסיים הבעל אמירת 'שנים מקרא ואחד תרגום' החליט ביחד עם אשתו שהשבת צריכים להיות אצל "רַב שמעון"...

"הרגשנו שהאנשים הנפלאים האלה יצאו למירון רק למענינו" משחזרים בני המשפחה. הזוג העלו על רכבם שש נפשות, ולקחו אותם עד פתח הצימר במירון אותו הזמינה המשפחה ממודיעין-עילית מראש.

חלפה כרבע שעה ולצדם עוצרים שני רכבים נוספים. הראשון רכב בן חמש מקומות, בו היו בעל ואישה. השני רכב בן 9 מקומות בו נהגה אישה בַּנְפָּה. בעלי הרכבים היו שניהם מהיישוב הסמוך 'מצפה-נטופה' והכירו אחד את השני.

בעלת הרכב הגדול הבחינה במתרחש, אמרה שהיא בשמחה רוצה לעזור אך הבעיה שהיא מאוד ממהרת להגיע הביתה [המרחק בין מצפה נטופה למירון 25 ק"מ] ואז הבזיק לה פתרון: היא תמסור את הרכב הגדול שלה לנהג של הרכב הקטן, ואילו היא תיסע הביתה עם הנהגת של הרכב הקטן...

האיש אכן התנדב להסיע אותם. העמיס על הרכב הגדול את כל הציוד, כולל הנפשות שנותרו להמתין... הביא אותם עד פתח הצימר "והכל בהתנדבות, ברוע, בסבלנות ובשמחה!"

* * *

במשך כל השבת, ובעצם עד היום, הם לא מפסיקים להתפעל הן מחסדי השי"ת שסיבב את העניינים בדיוק כך. מי יודע, האם כאשר היו יוצאים מוקדם יותר גם היה מזדמן להם רכב כזה גדול שיאסוף אותם משום-מקום? ממילא צריך תמיד להודות להשם, ולדעת שהכל לטובה!

ועוד תובנה חשובה מאוד: תיגשו בבקשה עם הסיפור הזה לאנשים ותשאלו אותם האם זה סיפור דרמטי? מסתבר שרוב האנשים יחפשו הגדרה אחרת: מחזק! מפעים! מרגש!

ואתם יודעים למה זה לא דרמטי? כי רק אם סיפור כזה היה מתרחש אי-שם בארה"ב, או במדינה אחרת, הוא היה דרמטי. כי שם יכול אדם להמתין לעזרה במשך שבועיים רצופות ואף אחד לא יעזור לעזור לו!

במילים אחרות: ככל שהסיפור פחות דרמטי - הוא בעצם הרבה יותר דרמטי. רק אצלנו פשוט וברור שעוצרים בדרך, לעזור, לסייע, להסיע משפחה גדולה, לסחוב להם את הציוד - גם אם מדובר ביום שישי קצר ומלחיץ. אכן, מי כעמך ישראל!

לקראת שבת-קודש פרשת חיי-שרה תש"פ, התעתדה משפחת 'אינטרטור' ממודיעין-עילית לשבות באתרא קדישא מירון. לקראת הנסיעה הם תרו אחר רכב גדול, כזה שיהיה בו מקום הן לבני המשפחה והן למזון ולציוד שתכננו לקחת עימם. הם מצאו רכב מתאים, אך ביום חמישי נודע להם שהרכב לא כשיר לנסיעה. יצאו שוב למסע חיפושים, ובליל-שישי השיגו טנדר מספיק גדול.

מכיוון שמדובר ביום שישי חורפי - היום קצר והמלאכה מרובה - תוכננה היציאה מוקדם מאוד בבוקר. אך שורה של עיכובים גרמה להם להתניע רק בשעה 10:30. הם האמינו בלב שלם שאם זה מה שהתרחש, כנראה שזו השעה הטובה ביותר לצאת למירון. וכך מצאו את עצמם נפשות רבות בלי עין הרע, עם אוכל לשבת בשפע רב, מצפינים והולכים.

* * *

150 קילומטרים מפרידים בין מודיעין-עילית למירון, אך רק אבותינו שעלו לשם על חמורים ספרו את הקילומטרים. כיום לוחצים על דוושת הגז וגומאים את הדרך במהירות.

האמנם? כבר באמצע הדרך התנהג הטנדר כמו חמור עייף - בואכה מירונה בימים ההם - והחל לגנוח. המאמץ היה גדול מידי עבורו, אך הוא המשיך לנסות. בצומת גולני החליט הטנדר שהיה מספיק. אז הם עצרו אותו בצד ונתנו לו לנוח. אם היה מדובר בחמור אמיתי הם גם היו מאכילים ומשקים אותו, אבל הוא לא ביקש.

בתום מנוחה קצרה הוחלט לחדש את המסע, אך הטנדר לא נענה למשימה. בני המשפחה התחילו להפעיל סגולות. דבר ראשון אמרו תהלים, ביקשו עזרה מהשם. בהמשך הודו לקב"ה מראש על החסד שהוא עתיד לעשות עימם, הפרישו צדקה וקיבלו עליהם קבלות. כל המאמץ היה מרוכז למטרה אחת: שתגיענו למחוז חפצנו לחיים לשמחה ולשלום!

ואכן, הטנדר לא נשאר אדיש. סוף-סוף, לאחר מאמצים מרובים, הסכים להתניע. יצאו לדרך בששון אך כעבור ארבעה קילומטר החל לצאת עשן מהמנוע ולחדור לתוך הרכב!

בחסדי השם, שוּלֵי הכביש במקום התאימו לעצירה מיידי - ללא סיכון או הפרעה לתנועה - וזה בדיוק מה שהם עשו. נמלטו מהרכב, יחד עם כל הציוד השבתי. רק תתארו לכם איך נראית "יציאת מצרים" של נפשות רבות מתוך רכב מעשן...

* * *

אם יציאת מצרים עברה בשלום, השאלה המרכזית נותרה בעינה: כיצד מגיעים עכשיו לארץ-חמדה, לציון המצוינת במירון... אבל כמעט מיד עצר להם רכב. הנהג נוכח בבעיה וניסה

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

לרפואת: מיכאל בן לאה, דניאל משיח בן תמר

פרשת ויחי

וַיִּתְמַךְ יָד אָבִיו לְהִסִּיר אֹתָהּ (מח, יז).

תמוה, למה יעקב גופא לא אמר לאפרים לעמוד לימינו ומנשה לשמאלו, ובזה לא היה צריך לשכל ידו.

ופירש הגאון רבי חיים מוואלוז'ין צ"ל: טבע האדם להקטין מעלת חברו, למעט לדבר בשבחו, ולהבליע דברי שבח על חבירו. אבל כשמדבר בחסרונותיו, אז מגדיל ומגזים הדברים ואומרם בהדגשה, שאז נחשב הוא - המספר - לצדיק לעומת חברו. העומד כנגד חברו, נמצאת "ימינו" של זה כנגד "שמאל" חברו, ושמאל חבירו כנגד ימין חברו, לרמז ש"ימין חברו" - חשיבותו ומעלתו, עומדים תמיד כנגד "שמאל האדם" - נוהג להכהות ולהחליש מעלת חבירו, ואילו "שמאל חברו" היינו חסרונות חברו וחולשותיו עומדים כנגד "ימינו", שדרכו להגדיל החסרונות.

אבל יעקב אבינו ע"ה איש האמת, לא הוסיף ולא גרע, לכך שיכל ידיו לברך הבנים באופן ש"ימין שלו" תהיה ל"ימין הבנים", ו"שמאלו" תהיה ל"שמאל הבנים".
ובזה הורה דרך מוסר השכל לבניו שאסור למעט במעלת חברו, ולא להגדיל ולהגזים ברעתו...

וַיִּרְא יוֹסֵף... וַיִּרַע בְּעֵינָיו... וַיִּמָּאן אָבִיו וַיֹּאמֶר יְדַעְתִּי בְּנֵי יַדְעִיתִי (מח, יז).

ותמוה, מה תשובה היא "ידעתי בני ידעתי" הלא ראה יוסף את מעשה אביו אך "וירע בעיניו", כי מאחר שמנשה הבכור על כן ראוי הוא להיות מיומן לברכה ומשום כך רצה שיברך את מנשה ביד ימינו, ומה נתן לו ומה תוספי לו התשובה "ידעתי בני ידעתי"?

אמר על כך רבי ירוחם ממיר ב"דעת תורה", וזה לשונו הזהב:

"מזה תראו כי לא כפי הרגיל אצלנו הולכים 'לאיש צדיק' לבקש ממנו ברכה, וחושב כי האיש הצדיק בודאי יש לו 'קופסא' מלאה ברכות, ומבקש ממנו שיתן לו אחת מהם. לא כן הדבר, גם לברכות יש מהלך וסדר, ורק זה המוכן ומותאם לברכה רק אליו תגיע הברכה, אבל בשום אופן לא ישיגה זה שאינו ראוי לה ולא תחול על זה שאינו מותאם לה.

החפץ חיים היה רגיל להשיב לבאים אצלו לבקש ברכות: מריה דאברהם! מה רבו הברכות ללומד פרק אחד במשניות! ומה אתם באים אצלי? בודאי החפץ חיים לא היה ח"ו מונע טוב מבעליו, אלא הביקורת שלו היה עליהם בסברם שברכה מאיש צדיק תפעל יותר מלימוד התורה, והרי היא מקור הברכות. ברכות לא נמצאות ב'קופסאות' של צדיקים לחלקם לכל הבא אחריהם, לברכה צריכים להיות מותאמים לזה, ומי יודע את הסדר והמהלך של ברכה?"

ר' ראובן בכרי אָתָה... פָּחוּז פְּמִים אַל תּוֹתֵר כִּי עֲלִית מִשְׁפְּכֵי אָבִיךָ (מט, ג-ד).

מובא בגמרא בשבת (דף נו.) לגבי חטא דוד בבת שבע: "רבי דאיתי מדוד - מהפך ודריש בזכותיה בדוד" - ודרש שדוד רק רצה לעשות ולא עשה, ומוכיח זאת מהפסוק "מדוע בזית את דבר ה' לעשות הרע" - ולא כתוב "ויעש" כמו שכתוב בכל הרעות. ויש להבין את הלשון "מהפך בזכותו".

ביאר הגאון רבי יהונתן אייבשיץ צ"ל באופן נפלא: דהנה, מובא בגמרא בעבודה זרה (דף ד:): שדוד עשה את מעשה בת שבע רק כדי להורות שיש תשובה על חטאים ועוונות, ולפי"ז דוד לא חטא כלל. אך אם נמצא שהיה אדם קודם דוד שעשה תשובה - נמצא שדוד חטא, מכיון שעניניו ה'תשובה' היה ידוע כבר, ואין שוב צורך להורות שאפשר לחזור בתשובה.

והנה על הפסוק "וישב ראובן אל הבור" (לז, כט) פירש רש"י - ששב לשקו ותעניתו לעשות תשובה על שבלבל יצועי אביו. וא"כ, דוד לא היה צריך לעשות את מעשה בת שבע, הואיל והיה ידוע שמועילה תשובה! נמצא איפוא שדוד חטא.

אן בגמ' שם (שבת נה:): נחלקו התנאים בפירוש הפסוק "**פחוז כמיים**": רבי אליעזר דרש את תיבת "פחוז" שהיא ר"ת "פזתה, חבתה, זלזלתה", כלומר - היית פיז, נתחייבת, וזלזלת. וזוהי דרשה לגנותו של ראובן. ורבי אליעזר המודעי דרש: **הפוך** את המילה ודרשה - "עזעזתה, הרתעתה, פרחתה חטא ממך", פירוש: יראת לחטוא ולא חטאת ולכן נמחק החטא ממך. וזו דרשה לשבחו של ראובן.

וכעת נבין את דברי רבי, שכפי שמוכר בגמ' היה "**מהפך** בזכותו", דהיינו שהפך את המילה "פחוז" ודרשה כ"א המודעי - לשבחו של ראובן, וא"כ ראובן לא חטא כלל, וממילא לא עשה תשובה כלל, ונמצא שדוד היה הראשון שהורה שמועילה תשובה, וא"כ דוד לא חטא כלל, כיון שעשה את מעשה בת שבע רק כדי להורות שמועילה תשובה!
(מתוקים מדבש)

וַיִּרְא מְנַחֵם כִּי טוֹב וְאֵת הָאָרֶץ כִּי נִעְמָה וַיִּט שְׁכָמוֹ לְסַבֵּל (מט, טו).

משל נפלא המשיל רבינו החפץ חיים צ"ל, על חשיבות לימוד התורה וערכה שלא יסולא בפז:

עני אחד הלך בדרך ונפשו מרה עליו. בביתו שרר מחסור ולא היה לחם לפי הטף. כך היה מהלך ומהרהר במר גורלו. לפתע צד את עינו נצנוץ. 'אסור ואראה' - חשב העני - 'שמא מטבע הוא המנצנץ לעומתי'.

התקרב העני למקום וראה להפתעתו בצידי הדרך מוטלת לה אבן והיא מנצנצת באור יקרות. נטל את האבן וגילגלה בידו מצד אל צד.

'אלך אל ידידי הצורף' - חשב העני - 'ואשאל אותו שמא אבן זו שווה משהו'... נכנס העני אל הצורף. הצמיד הצורף אל עינו את זכוכית המגדלת ובחן את האבן ומיד קפץ כנשור נחש...

'היודע אתה מה מצאת?' - צעק הצורף בהתרגשות - 'אבן שלא תסולא בפז, עין לא ראתה כמותה! ראוייה אבן זו להיות משובצת בכתרו של הקיסר!'

מיד שלח הצורף להודיע לקיסר כי מאן דהוא הביא לו אבן נפלאה מאין כמותה ואכן מיד שלח הקיסר שליחים שיביאו לו את האבן ואת בעליה. בחן הקיסר את האבן והיא מצאה חן בעיניו מאד.

'כמה מבקש אתה בעד האבן?' - שאל הקיסר את העני.
'אדוני הקיסר' - אמר העני - 'בשעה שמצאתי את האבן לא ידעתי כלל מה שוויה, על כן ייתן לי הקיסר כמה שבלבו לתת'...

נתן לו הקיסר סכום כסף עצום בעד האבן הטובה ומאז התעשר האיש ולא ידע עוד מחסור כלל.

כן הוא גם הנמשל - **אמר החפץ חיים** - תורתנו הקדושה יקרה היא מפנינים ומשולה היא כאבן טובה, אמנם כפי הנראה אין אנו יודעים את שוויה העצום שהרי לעיתים אנו מניחים את לימוד התורה הקדושה ועוסקים בדברי הבאי...

עלינו לדעת כי כל הלומד ולו רק מילה אחת של תורה, ישלם לו מלך מלכי המלכים את שכרו לאין שיעור...

וַיִּרְאוּ אַחֵי יוֹסֵף כִּי מַת אֲבֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִשְׁטַמְנוּ יוֹסֵף וְהַשֵּׁב יִשֵּׁב לָנוּ אֵת כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ אֹתוֹ (ג, טו).

מבאר בעל הטורים (וכן במדרש רבה בשינוי לשון): 'לו ישטמנו יוסף - כשחזרו מלקבור את אביהם, עבר יוסף על הבור שהשליכוהו בו ובירך ואמר: 'ברוך שעשה לי נס במקום הזה'. אמרו: עדיין הוא זוכר מה שעשינו לו!'

מדברי המדרש עולה, שלולא הלך יוסף לבור, לא היו האחים חוששים שישב להם כגמולם, משום שהכירו את צדקתו. מעתה יש להתפלא: מדוע הליכתו לבור גרמה להם פחד, והרי על פי דין חייב היה לברך!

אמנם המפרשים ביארו, שיוסף היה יכול ללכת בדרך אחרת ולא לראות את הבור, אך עדיין קשה: מה היא הטענה על שהלך בדרך זו כדי לראות את הבור ולברך ברכת הודאה על הנס?

הגאון רבי מרדכי מן, ראש ישיבת "בית הלל", ביאר זאת על פי דברי הרמב"ם (פרק ד' מהלכות דעות, הלכה ח'): 'כיצד היא הנטירה? ראובן שאמר לשמעון: השכר לי בית זה או השאילני שור זה, ולא רצה שמעון, לימים בא שמעון לראובן לשאול ממנו או לשכור ממנו ואמר לו ראובן: הא לך, הריני משאילך ואיני כמותך, לא אשלם לך כמעשיך - העושה כזה עובר בלא תטור, אלא ימחה הדבר מלבו ולא יטרנו, שכל זמן שהוא נוטר את הדבר וזוכרו שמא יבוא לנקום, לפיכך הקפידה תורה על הנטירה עד שימחה העון מלבו ולא יזכרו כלל'. וכן כתב בספר החינוך.

ולפי זה יש לחקור: כיצד יהיה הדין במקרה שאדם עשה לחבירו רעה, אך הלה ניצל מידו בנס, והזדמן לו המקום: האם יברך על הנס, וממילא יזכור את מה שעשה לו חבירו, ונמצא שלא מחה את עוון חבירו מליבו, וכאשר יברך יתחזק הדבר בליבו ויבוא לידי נטירה, ויתכן שזו 'מצוה הבאה בעבירה', או שמא לא יברך כדי שימחה המעשה מזכרונו?

והנה, כאשר ראו האחים שיוסף הלך לבור, הסיקו שהוא זוכר עדיין ולא נמחה המעשה מליבו, ולכן חששו שיבוא לידי נטירה ונקמה. אך באמת, יוסף לגודל צדקותו מסוגל היה לזכור רק שהיה בבור והצילו הקב"ה - אך לא לזכור את אלו שהשליכוהו לבור, או לזכור אך להתייחס לכך כפי שאמר להם: שאלוקים חשבה לטובה ויצא מהמעשה דבר טוב, וממילא אין מקום לנטירה או לנקמה!
ולכן הלך יוסף לבור, ובירך ללא חשש...

(ושלל לא יחסר)

גליון 395
שנה ט' תש"פ

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

כשנפטר רב אבהו הורידו עמודי העיר קיסריה דמעות, כשנפטר ר' יוסי שפעו מרזבות העיר ציפורי דם. כשנפטר ר' יעקב בר אחא נראו הכוכבים ביום. כשנפטר ר' אסי נעקרו כל אילנות של ארזים, גם כשנפטר ר' שמואל בן ר' יצחק נעקרו כל האילנות. כשנפטר ר' חייא ירדו אבנים של אור מן השמים. כשנפטר ר' מנחם בר סימאי נחלקה ונמעכה צורת הפרצוף של צלמים ומטבעות. כשנפטר ר' תנחום בריה דרבי חייא איש כפר עכו נעקרו כל הצורות שעושים על שם המלך שמת. כשנפטר ר' יצחק בר אלישור נתרבו הגניבות בנהרדעא, ונחפרו שבעים מחתרות מתחת לבתים שדרכם חדרו הגנבים. שעה שהיה ר' יצחק בחיים לא היו גנבים בזכותו. כשנפטר ר' המנונא ירדו אבנים עם ברד מן השמים. כשנפטר רבה ורב יוסף קרבו העמודים שעל גשר הנהר פרת זה לזה. כשנפטר אביי ורבא קרבו זה לזה עמודי הגשר שעל הנהר דיגלת. וכשנפטר רב משרשיא גדלו קוצים על האילנות. וכל זאת כדי להראות שאף העולם היה בצער בזמן פטירתם של הצדיקים, ולכבודם השתנו סדרי בראשית.

(מ"ק כ"ה - ב')

פרשת השבוע

האחד להעביר דרכו את הראש, והשני לנסות בו את מרדכי אם יכעס.
לא יסור שבט מיהודה (מ"ט - י') מסופר על הרה"ק הי"שמואל ישראל" מאלכסנדר זיע"א, שכשהיה פעם לרפואה באחד ממעיני הישועה, בא לקראתו אדם אחד ושאלו, מדוע הכהן גדול בתפלתו ביוהכ"פ, סיים בלשון התרגום "ולא יעדי עביד שולטן מדבית יהודה" הלא הוא מקרא מפורש "לא יסור שבט מיהודה" וגו' וע"ז פי' התרגום כנ"ל ולא יעדי וגו', ומדוע בחר בלשון התרגום. השיב לו הרבי על אתר תיכף ומיד, הרי אז נכנס הכהן גדול לקודש הקדשים דאסור לשום אדם להיכנס עמו, והחזיק ביד ימין מחתת הגחלים וביד שמאל החזיק כף הקטורת, א"כ לא הי' באפשרות לקחת עמו ג"כ ספר בידו, והרי אי' בחז"ל (גיטין ס') דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרו בעל פה.

ארור אפם כי עזו ואברתם כי קשתה (מ"ט - ז') מסופר על הרה"ק רבי מרדכי מנעשכיו זיע"א, שהשתוקק ימים רבים להשיג טלית מארץ ישראל, אולם בימים ההם מיעטו האנשים לנסוע לארץ הקודש, וכך עבר זמן רב עד שאחד החסידים שביקר בארץ הקודש, מילא את מבוקשו של רבי מרדכי, והביא לו מן הארץ טלית מהודרת ומרשימה. נתן רבי מרדכי את האריג הצחור לאחד מתלמידיו, שיתפור ממנו טלית קטן בצורה ובגודל המתאים. אולם בשעה שקיפל התלמיד את האריג כדי לגזור את בית הצוואר שלו, חתך בטעות שני בתי צוואר. כשראה התלמיד מה עולל לרבו, נבהל מאד וחשש שרבי מרדכי ישמיע באזניו דברים קשים על שגגתו. אולם כשבא האיש אצל רבו וסיפר לו מה שקרה לו בשעת התקנת הטלית היקרה, אמר לו רבי מרדכי בבת שחוק, מה אתה כל כך נפחד ונבהל, הרי באמת דרושים לטלית קטן שלי שני בתי צוואר,

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים 5:33 ת"א: 5:35 ר"ת: 6:07

פרשת ויחי

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:17 ת"א: 4:32

ארוך, והמכתב כאילו נמחק מזיכרונו של הפונדקאי, במשך הזמן הזה הספיק להיות פעמיים במעזיבוו אצל הבעש"ט הקדוש, ואפילו אז לא נזכר במכתב, גם הבעש"ט לא הזכיר לו את דבר המכתב. ולכאורה, נראה היה כי עד יום מותו לא יזכר בו. ואולם לא כך היה:

ימים רעים באו על הפונדקאי, נתהפך עליו הגלגל, ראשית ירידתו נגרמה בשל הפריץ, אשר הפונדק היה שייך לו, הלה העלה את המחיר שתבע תמורת שכירות הפונדק. זו היתה רק ההתחלה, ובהמשך תכפו ובאו עליו צרות רבות, עד אשר נתרשש כליל ונאלץ לוותר על הפונדק ולחפש לו מטה לחם במקום אחר.

באותה עת כבר לא היה הבעש"ט הקדוש בין החיים. שאלמלא כן היה בא אצלו הפונדקאי האומלל ומבקש את ברכתו. באין ברירה אסף הפונדקאי את מטלטליו והתכוון לפנות את הפונדק לבעלים החדשים. הלך מחדר לחדר וממחסן למחסן וקיבץ את החפצים העשויים להביא לו תועלת ברבות הימים.

במהלך חיפושיו הגיע גם אל האורווה, והחל אוסף את שמצא שם בארגזים, באחד הארגזים הסב את תשומת לבו מכתב, המכתב המונח בקרקעית הארגז, היה צהוב מיושן וניכר עליו כי מצוי הוא שם ימים רבים, הושיט הפונדקאי את ידו אל המכתב, ובהבחינו באותיות הרשומות על המעטפה הכיר בהן את כתב יד קדשו של הבעש"ט. אז נזכר: הן זהו המכתב שמסר לי הצדיק אז, כששהה בפונדקי היה זה לפני כחמש עשרה שנה בערך, על מנת למסרו לשני אנשים בברודי.

הביט הפונדקאי במכתב וכל גופו החל רועד, דמעות זלגו מעיניו, דמעות של צער וחרטה, עתה, בטוח היה שכל ירידתו וכל אסונו פקדו אותו, כיון שמעל בשליחותו של הבעש"ט הקדוש. "כיצד אוכל לסלוח לעצמי על שעכבתי את מכתבו של הבעש"ט זה חמש עשרה שנה?" התייפח הפונדקאי בחשכת האורווה. מי יודע מה כתוב בו, במכתב, ועד כמה היה נחוץ למסרו ליעדו, ובעצם, חלפה מחשבה בראשו, מי יודע אם אותם אנשים, שאליהם הפנה הבעש"ט את אגרתו, נמצאים עדיין בחיים?

ואז בבת אחת, התנער הפונדקאי מבכיו, ובצעד נמרץ קם והחל פוסע. "אלך עכשיו אל ברודי העיר" גמלה החלטה נחושה בלבו, "אלך אפילו ברגל! ובלבד שאמצא את שני האנשים הללו, או את בני משפחותיהם, ואמסור לידיהם את המכתב!".

אהבת ישראל של הבעש"ט הקדוש זיע"א

מעשה זה סיפר הרד"ק רבי אברהם יהושע העשיל – ה"אוהב ישראל" מאפטא זיע"א:

באחד מימי טבת הסגריריים נסעו הבעל שם טוב הקדוש זיע"א ומקורביו בדרכים מושלגות ובוציות למצוות פדיון שבויים מישראל. בדרכם עברו ליד פונדקו של יהודי, היה זה הפונדק היחידי בחבל ארץ זה, והנוסעים סרו פנימה לתפילת מנחה. למראה האורחים החשובים הבאים תחת צל קורתו, אורו פניו של הפונדקאי, היה זה יהודי חסיד וירא שמים, שלא זכה בכל יום לקבל אורחים יהודים, ובימות החורף על אחת כמה וכמה, לא יפלא, כי כשנוכח שהבעל שם טוב הקדוש וחסידיו הם אורחיו הפעם, שמח האיש שמחה רבה, וערך לכבודם משתה גדול. במהלך השיחה נודע לפונדקאי מטרת נסיעתם של הבעל שם טוב ותלמידיו, והוא מסר לידי הצדיק סכום נכבד למען פדיון השבויים.

בטרם נפרדו ויצאו לדרך, פנה הבעש"ט למארח ושאלו אותו למצבו ולמצב בני משפחתו. "אולי ברצונך לבקש בקשה מיוחדת?" שאל. "ברוך ה'" השיב הפונדקאי, "אינני חסר דבר!". השיב הבעש"ט: אמנם לך אין כל בקשה ממני, אך לי יש בקשה ממך. ואנא אל תשיב פני ריקם. "מדוע אפוא מבקש רבנו ואינו מצוה? הן נכון אני לעשות למענו כל שביכולתי" השיב היהודי. ביקש הבעש"ט פיסת ניר, עט ודיו וכתב מכתב כלשהו. את המכתב נתן בתוך מעטפה, ועליה רשם את שמות הנמענים, היו אלה שמותיהם של שני פרנסים בקהילת ברודי. נתן הבעש"ט את האגרת החתומה בידי הפונדקאי ואמר: בקשתי היא, כי אתה בעצמך תמסור אגרת זו ליעדה, אל תשגר אותה על ידי שליח ואף לא באמצעות הדואר. הניח הפונדקאי את המכתב בתוך כיסו ואמר: מבטיח אני למלא בעזרת ה' את בקשת רבנו.

בנתיים הלכו הבעש"ט והנלווים אליו אל פתח הפונדק, ברצותם לצאת לדרך, יצא הפונדקאי לפנייהם אל האורווה, על מנת לרתום את הסוסים לעגלה, ושם באורווה, כשהתכופף להוציא את הרתמות ממקומן, נשמטה המעטפה מכיסו ונפלה לארגו סמוך. הפונדקאי שהיה עסוק במלאכתו, כלל לא שם לבו לאשר התרחש. עד מהרה יצא הבעש"ט ומקורביו לדרך, הפונדקאי ליווה אותם כברת דרך ארוכה, וכששב לביתו פרח עניין המכתב מזיכרונו לגמרי. עברו ימים רבים, חלף פרק זמן

משל ונמשל

מעשי אבות סימן לבנים

משל לעשיר מופלג שהיה לו בן יחיד, בבן זה תלה כל תקוותיו, אבל הבן היה קל דעת וכילה ממון אביו בהבלים ובעסקים מפוקפקים, צבר הפסדים ושקע בחובות, והאב השקיע סכומי עתק לחלצו. כך נקפו ועברו השנים, הבן צבר חובות והאב טורח לכסותם, והאדם כידוע אינו חי לעולם, בהגיע שעתו של האב קרא לבנו ואמר לו: "ככל שהיית מכלה את ממוני, כך הוספתי וצברתי הון, עתה עובר הממון לרשותך. יודע אני שבמהרה תכלהו ותאבדו בעסקים כושלים והימורים מפוקפקים, ויודע שתמכור נכס אחרי נכס לכסות את החובות עד שלא ישאר בידך מאומה, על כן אני מצווך לאמר: הזהר והישמר לבל תמכור את הבית ואת הגן סביבו, כי נחלת אבות הם, ויהיו לך לפליטה, אם תשמע לקולי, תושע", ככלותו לצוות עצם את עיניו ונפטר.

כאשר קם הבן מאבלו נפתחו בפיו אופקים חדשים, הונו הרב של אביו עמד לרשותו, ועדת חנפנים ומתווכים מפוקפקים עטו עליו וסיבכו אותו בעסקה כושלת אחת אחר רעותה. וכאשר חזה אביו, כן היה, עד מהרה עלה כל העושר בעשן, והוא נותר עם חובות גדולים, מכל כל נכסיו, אך צוותא אביו שמר, נותר ברשותו אך הבית הריק מוקף הבוסתן הענק. הנושים מיררו את חייו, ויום אחד ירד לטייל בבוסתן וליבו דווי, אמר לעצמו: אילו היה אבי מניחני למכור לפחות את הבוסתן, מילא הבית הוא נחלת אבות, אבל הבוסתן סביבו, מה ערכה אילו הייתי יכול למכור את מחציתו, אם לא את כולו, הייתי מכסה חלק מהחובות ופורק מעלי את עול הנושים, אך חזקה עליו פקודת אביו, כך הלך קדורנית והנה הבחין בסימן החרוט בגזע עץ. התקרב וראה שהעפר במקום שונה, קרע על ברכיו וחפר ומצא ארגז עם מטבעות זהב שאביו טמן עבורו לעת צרה, שמח מאד כיסה את כל חובותיו ועוד נותר לו ממון רב והיה לעשיר מופלג.

ולא נדרש ממנו עתה אלא שיכלכל את צעדיו בתבונה. והנמשל נוקב כל כך: האבות הקדושים יצרו נכסים רוחניים כה רבים, והנחילו אותם לדורותיהם אחריהם לעולמי עד, אשרי המשתמשים באוצרות הרוח בתבונה, בגדר "מעשי אבות סימן לבנים", והולכים בדרכי אבות לטוב להם כל הימים. היו אנשים ואף דורות אשר התרחקו מדרכי אבות וצברו חובות כבדים, ואז באה זכות האבות וחילצה אותם, כמו שאמר משה רבנו בחטא בעגל "זכור לאברהם יצחק וישראל עבדיך" דוד אחר דוד ניצל את מיכסת זכות האבות, עד שיש דעה בגמרא כי "תמה זכות אבות" כלתה במהלך הדורות, ואנו שבנו וצברנו חובות כה רבים מה היא עלינו עתה? והתשובה: עדיין נותר אוצר חבוי, שאהבות טמנו עבורנו, זה הוא שורש האבות החבוי בתוכנו, הטמון בנו, מידות הרחמנות והביישנות וגמילות החסד, והאמונה העמוקה המושרשת בלבנו, נגלה את שורש האבות הטמון בנו ונתעורר על ידי לשוב למורשתנו, להיחלץ משפל מצבנו ולהאיר את נתיבנו.

(ספר בית יעקב)

ימים רבים נדד הפונדקאי בדרכו לעיר ברודי, וכשסוף סוף הגיע למחוז חפצו היה שבור ורצוץ, עייף ויגע, והצמא והרעב נתנו בו את אותותיהם. עיר גדולה היא ברודי, והפונדקאי לא הכיר בה איש, פנה אפוא אל בית המדרש ושאל את השמש ואת המתפללים אם מכירים הם את שני הפרנסים ששמותיהם רשומים על מעטפת מכתבו של הבעש"ט איש מבין הנוכחים לא הכירם. פנה אל זקני בית המדרש: הללו בוודאי זוכרים שמות מלפני חמש עשרה שנה, "בטוחים אנו", השיבוהו, כי לא היו מעולם בברודי פרנסים הנושאים שמות כאלה, אין זאת אלא שטעה כותב המכתב והזכיר שמות שלא היו ולא נבראו! אבל הפונדקאי עמד על דעתו: "את המכתב הזה כתב הבעש"ט הקודש, ואין זה יתכן כי יד קדשו תטעה!".

עודנו עומד ומתווכח עם אנשי ברודי, והנה נכנסו נערים במרוצה אל בית המדרש, וקראו בצהלה: "נבחרו פרנסי החודש לעירנו - שנים עשר פרנסים" ומנה את שמותיהם, בין השמות נקבו הנערים גם בשני השמות שהיו רשומים על המעטפה שבידי הפונדקאי. בלא לומר מילה עזב הפונדקאי את בית המדרש ואץ לחפש את שני הפרנסים החדשים, סוף סוף מצאם ובידיים רועדות הגיש להם את האיגרת ששיני הזמן נגסו בה. וכך היה כתוב באיגרת:

אל פלוני ואלמוני, פרנסי החודש ומנהיגי הקהילה בעיר ברודי, הנה, בבוא אליכם זה המוכ"ז (המוסר כתב זה), השתדלו נא לטובתו, כי איש הגון הוא וחי כל חייו בעושר, עתה נהפך עליו הגלגל וירד מנכסיו, ולכן, אני ישראל בן שרה בעל שם טוב, מבקש מכם כי תתאמצו לבוא לעזרתו".

כשסיים ה"אוהב ישראל" מאפסא את הסיפור אמר לחסידיו: "אתם מתפלאים ומתפעלים, בוודאי על רוח הקודש של הבעש"ט, שצפה וראה מראש את שעתיד לבוא על אותו פונדקאי, ואילו אני מתפעל מאהבת ישראל שיקדה בלבבו, עד כי מרוב אהבתו לכל אדם מישראל הביט בו ובמצבו במבט חודר, שהבהיר לו מה יהא גורל אותו אדם לאחר שנים רבות, ומסיבה זו השתדל לעזור לכל אדם גם לאחר שהוא עצמו כבר לא היה בעולם הזה".

צ"ן אדם לחברו

הצדקה מגינה ומצילה

מסופר על הגה"ק רבי נחום מהורודנה זיע"א, (רבו המובהק של ה"חפץ חיים" הקדוש זיע"א) שהיה הולך בדרך ואוסף כדרכו כסף לצרכי צדקה, והנה פגש בדרכו עשיר גדול בעל נכסים ואדמות, אשר הלך לבטח את רכושו הרב בחברת ביטוח, והנה כשראה העשיר את רבי נחום, צד רעיון במוחו, הוא ניגש אל רבי נחום ואמר: רבי, עכשיו אני עושה את דרכי אל חברת הביטוח על מנת לבטח את רכושי מפני פגיעות כפגיעתה של אש, אך אם יבטיח לי כבוד הרב שהאש לא תשלוט ברכושי, מסכים אני לתת לו לצרכי צדקה את סכום דמי הביטוח, במקום לשלמו לחברת הביטוח, וכך אעשה מידי שנה בשנה. השיב לו רבי נחום, בטוח אני כי זכות הצדקה תגן על נכסיך מפני שרפה, מיד נתן העשיר את סכום הכסף לרבי נחום, והצדיק חלקו לעניים, וכך היה מידי שנה בשנה, במקום לבטח את רכושו בחברת ביטוח, היה האיש נותן לרבי נחום את דמי הביטוח. באותם שנים פרצו שריפות רבות בבתי הכפר ובשדות, אך אל רכושו של העשיר מעולם לא הגיעה האש.

כל אלמנה ויתום לא תענון

פעם סיפר נכדו של הרה"צ רבי אריה לוי זיע"א: בהיותי ילד עשיתי מעשי קונדס כדרכם של ילדים, בסמוך ליום העצמאות הלכנו אני וחבריי לכיתה, והתערבנו בינינו בידי מי יעלה

לטפס למשוך דגל תלוי, ולהסירו, מעל אחד המשקופים היה תלוי דגל, טיפסתי, משכתי והורדתי, בעלת הבית הבחינה במעשה, וקראה מבעד לחלון: ילד אני יודעת מי אתה, נמלטתי והחבאתי את הדגל. למחרת הגעתי לתלמוד תורה, וסבי קורא אותי לחדרו בתלמוד תורה "עץ חיים". נטל ר' אריה ספר תנ"ך בידו, דפדף בו, וכאשר הגיע לספר שמות אמר לי קרא: ואני קורא "כל אלמנה ויתום לא תענון" ור' אריה חוזר ואומר לי: קרא ובקול רם, ואני חוזר ושונה את הפסוק, "קרא בשלישית" אומר לי ר' אריה, או אז החל להטיף לי מוסר: התורה מצווה לא לצער אלמנה, איסור זה כאיסור אכילת חזיר, אשה זו שהסרת את הדגל מפתח ביתה, אלמנה היא, הכיצד העזת לצערה? ואני יושב נוזף ומהרהר בלבי, הוא אינו מתריע כנגדי על שעברתי על לא תגנוב, אלא מתרכז בנקודה אחת ויחידה, הצער שהסבתי לאלמנה, מה אעשה? שגיתי, אני בצרה, אמרתי, אחזיר את הדגל. לא, לא די בכך, עליך לסור לביתה ולבקש את סליחתה, שאם לא כן שנינו בצרה, טוב, אמרתי, בתום הלימודים בערב אגש ואבקש את סליחתה, בערב? אמר סבי בקול מלא התרגשות, לא, גש עכשיו. כמובן שלא נותרה לי ברירה, ניגשתי מיד לאותה אלמנה וביקשתי את סליחתה, אולם מאז ועד עצם היום הזה מזהדה בתודעתי באזוני קריאתו הכיצד העזת לצער אלמנה?

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"ד טבת

הרה"ק רבי לוי יצחק מסטעפין ב"ר יוסף מאוסטילא (תרל"ד)

יום ראשון ט"ז טבת

הרה"ק רבי רפאל מבראשד ב"ר יעקב יעקיל (תלמיד רבי פינחס מקאריץ תקפ"ז)

הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנא ב"ר איתמר (תשל"ח)

יום שני ט"ז טבת

הרה"ק רבי צבי הירש מדראהביטש מונקאטש המכונה רבי הערשע דראהביטשער (תר"ב)

יום שלישי י"ז טבת

הרה"ק רבי אפרים פישל מסטריקוב ב"ר יוסף יהודה לייב (תלמיד המגיד - תקפ"ב)

הרה"ק רבי אריה לייב ליפשיץ ב"ר חיים (אריה דבי עילאי - תר"ז)

הרה"ק רבי יעקב ב"ר זאב (המגיד מדובנא) (תקס"ו)

הגה"ק רבי פינחס אפשטיין ב"ר ישעיהו (תשל"ג)

יום רביעי י"ח טבת

רב הונא בר מר זוטרא (ד"א תשפ"א)

רב משרשיא בר פקוד (ד"א תשפ"א)

הרה"ק רבי צבי אלימלך ב"ר פסח (בני יששכר - תר"א)

יום חמישי י"ט טבת

הרה"ק רבי רבי יעקב מקאלבסוב ומעליץ ב"ר נפתלי צבי מרופשיץ (תקצ"ט)

הרה"ק רבי אברהם שמואל בנימין סופר ב"ר משה (כתב סופר - תרל"ב)

יום שישי כ' טבת

רבינו משה בן מיימון (הרמב"ם - ד"א תתקס"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" רמזים וסימנים על המצוות.

האוכל בשוק (י"ב)

א) יש אומרים שמותר לאכול בשוק בלילה, דאולי כיון שאין רואין אותו אוכל, אין זה גנאי [שיח יצחק שם]. ובדורינו שלילה כיום יאיר, יש לדון רק מצד שאולי אין אנשים בשוק. ולמעשה גם בלילה אין לאכול כלל, דלא פליגינן [הגר"י וילברשטיין] (דבעצם כך שאוכל כמו שאוכל הכלב, ברשות הרבים, יש חסרון). (שלמי חיים, להג"ר חיים מליץ שליט"א)

ב) יש אומרים שבזמן הזה אין האוכל בשוק נפסל לעדות - משום שכיום שרבו האוכלים ברחובות, אם כן אין בזה בושה כל כך, ואין לחשוש שיעיד עדות שקר [הגר"א וייס והגר"א שלינגר]. ויש חולקין דגם בזמן הזה פסולין לעדות, דסוף סוף חו"ל קבעו דבר זה לפסול, ואין הדבר משתנה. [הגר"ח קניבסקי]. אך מכל מקום כל זה הוא לענין הפסול, אך מצד הלכות דרך ארץ - דברים שחוו"ל קבעו משום הלכות דרך ארץ אינם משתנים, וגם אם דרך רוב האנשים לאכול בשוק נמשך האיסור לאכול בשוק [מין הגרש"ז אויערבאך וצ"ל]. (שם)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לע"נ הרה"ק רבי חיים מרדכי זיע"א

בהרה"ק רבי איתמר מנדבורנא זיע"א

נלב"ע ט"ז טבת תשל"ח תנצב"ה

פרשת ויזוי תש"פ

הנהלת חשבונות ולאחר מכן לעבוד כמה שעות, ואז... תבוא הרווחה הכלכלית ויגיע אל המנוחה והנחלה.

"איני אוחז מזה", ענה ראש הישיבה. הלה חזר לביתו ולעת עתה גזז את תכניתו. המשפחה ב"ה הוסיפה לגדול, והיוקר המשיך להאמיר, והוא המשיך לחתן עוד צאצאים... אלא שהבעיה הגדולה הייתה, שכעת הוא כבר לא הצליח להשיג ערבים... כדי שיוכל ללוות כסף מהגמחי"ם. הוא ניסה למצוא עצה להיחלץ מהמצב, אולם לא מצא עצה. שוב עלה עם ההצעה הנ"ל למרן ראש הישיבה הרב שך. ראש הישיבה אחז בידו באהבה רבה: "איני מבין את מצבך, אבל כבר אמרתי לך - איני אוחז מזה..."

"זה... אסור?!", שאל.

- "לא, חלילה! אין כאן איסור. אבל אם שאלת לדעתי, איני אוחז מזה..."

טוב, אם זה לא אסור, ועצה אחרת אין, והדוחק נורא ואיום... אז הוא החל ללמוד הנהלת חשבונות וקלט היטב את החומר ובפרק זמן קצר כבר עמד לבחינות והשיג ב"ה תעודה. הוא באמת עמד בהבטחתו לעצמו, למד ביום ועבד בלילה והרוויח טוב, בדיוק לפי התוכנית המקורית.

אולם כאן קרה דבר מוזר. פתאום צצו הוצאות בלתי צפויות ומפתיעות. חפצים בבית נהרסו, רופאים נצרכו, והדוחק במקומו עומד, שכן הכסף הנוסף שהרוויח שולם לצרכים אחרים... ערך הלה חשבון נפש והגיע למסקנה: כנראה המצב כתוצאה מהקפיידא של ראש הישיבה, שכן עבר על עצתו ודבריו, ולא שמע אליו! עלה האברך בפעם השלישית, נבוך בעליל. בשברון לב התוודה, וביקש מחילה מהרב על שהמרה את פיו, שכן לא בזדון עשה כן אלא בשל מצבו הכלכלי.

שוב אחז הרב שך בידו, ואמר בקול אוהב: "חלילה וחס, מעולם לא הקפדתי, ובפירוש אמרתי שאינו אסור. אבל אסביר לך - לבן תורה יש הנהגה מיוחדת, הנהגה ניסית, מעין 'אוכל קמעה ומתברך במעיו'. בן ישיבה, שהתורה היא כל עולמו, אמנם מרוויח מעט, אולם בכסף זה - יש ברכה עצומה! ראה, כיוון שיצאת לעבוד, גם אם אתה קובע עיתים, ואפילו עיתים רבות, לתורה, שוב אין זו ההנהגה המופלאה שהקב"ה מתנהג עם עמלי תורה. ועולמנו הלא

ויזוי יעקב (בו, כוז)

סיפר הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: פעם אחת כשנסעתי במונית, פנה אליי הנהג ואמר: "כבוד הרב, אפשר לשאול אותך שאלה?"

"שאל. אם אדע, אענה בשמחה", עניתי לו.

"איני מבין", אמר הנהג, "אני עובד, ואף אשתי עובדת, ויש לנו משפחה קטנה, ואיננו מצליחים אף פעם לגמור את החודש, 'אין הקומץ משביע את הארי'. וכך בכל חודש אנחנו תמיד במינוס בבנק. ואילו אתם, אצלכם, בלי עין הרע, מדובר בדרך כלל במשפחות מרובות ילדים ופיות רבים שיש להאכיל, והבעל לומד בכולל, וחיים! הכיצד?"

עניתי לו: "את התשובה לשאלתך יודע אני, כיוון שכתובה היא ברש"י הקדוש!"

תמה הלה: "ברש"י? מהיכן ידע רש"י שאהיה נהג, ואשתי תעבוד, ולא נגמור את החודש...?"

אמרתי לו: "רש"י הקדוש לא מדבר עליך, רש"י מדבר עלינו!"

- "עליכם?! הבה נשמע!"

הסברתי: "הפסוק אומר 'ויחי יעקב'. יעקב אבינו, עמוד התורה, מצליח לחיות... וכולם שואלים ומנסים להבין: 'ממה אברכים כמו יעקב אבינו חיים? מ- 1400 שקל - כולל מבחנים ושמירת סדרים?! כיצד ניתן לגדל משפחה בסכום זה?' על זה עונה רש"י: 'פרשה זו סתומה'. באמת אי אפשר להבין איך, אבל המציאות בשטח היא, כי אכן חיים! יש ברכה..."

וכבר היה מעשה: אברך למד בכולל, חי מהבטחת הכנסה. המשפחה ב"ה גדלה, הוא עצמו היה עסוק בהשאת ילדיו הגדולים, עבורם התחייב לתת סכום לא מבוטל. בצר לו עלה אל מרן הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל וסיפר על מצוקתו. אותו אברך כבר התווה לעצמו תכנית לפתרון בעיית המצוקה, לפיכך, ביקש אישור מהרב שך ללמוד הנהלת חשבונות. הוא הסביר לרב שהוא יוכל ללמוד בכולל בבוקר ואחר הצהריים, אלא שבמקום לימוד בכולל ערב וכולל חצות... וכולל אשמורת הבוקר... יוכל ללמוד

הוא 'עולם של פגעים'... וישנם נזקים והפסדים... לכן אמרתי לך שאיני אוחז מזה".

ידוע, שהתקופה שבה מחתנים את הילדים היא בערך מגיל ארבעים עד שישים. וכבר אמרו חז"ל שהאותיות 'מם' ו'סמך' שבלוחות הברית - בנס היו עומדים. ויש בכך רמז, שבתקופה שבין מ"ם לסמך [כלומר כשאדם נמצא בגיל שהוא בין ארבעים לשישים], על אף כל ההוצאות המרובות, וההתחייבויות העצומות עבור כל בן או בת שזוכים להשיאם ולוקחים הלוואות מגמח"ים וכיו"ב, עם כל זאת רואים כיצד חיים ועומדים בנס... [מתוך 'להתעדן באהבתך']

וַיֹּאמֶר קְרוֹם נָא אֵלַי וְאֶפְרָכֶם (מוז, ט)

השבוע חל היארצייט של הגאון רבי שלמה איגר זצ"ל שנפטר בי"א טבת תרי"ב. הוא בעל 'גליין מהרש"א' על הש"ס והשו"ע, בנו חביבו של הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל, שכותב עליו באחת מתשובותיו, שדבריו שהגיעו אליו בימי חוליו - "היו לי למשיב נפשי ולהחיות רוחי לשעשע בדבריו, אשר העלה בכוחו הגדול וידו החזקה בחריפות ובקיאיות גדול".

בצעירותו היה מגדולי הסוחרים, ובכל זאת היה שקוע בלימוד ולומד עם תלמידיו בעיון ובפלפול גדול, וכאשר היה צריך להפסיק מלימודו לקבלת שרי המלוכה ואנשי הצבא, שבאו אליו בענייני המסחר, גם כשהדבר ארך זמן רב, כאשר היה חוזר לתלמידיו, המשיך ללמוד איתם בדיוק מהמקום שפסק ממש, ולא הוצרך להתחיל מתחילת הענין או החידוש שלמדו מקודם, עד שהדבר היה לפלא בעיני הרואים והשומעים.

הגאון ר' חיים דוידזון שהיה דוד אשתו, רבה של ורשה, שאלו על כך, והשיב לו ר' שלמה איגר שזוהי ברכת אביו ר' עקיבא איגר שבירכו קודם שהכניסו לחופה ואמר לו: "הנה אתה יוצא מביתי ומרשותי ותבוא לבית גבירים בית חותנך [חמיו של ר' שלמה איגר ר' ישראל הירשזון שהיה גביר גדול], ויזדמנו לך עסקים גדולים שיגרמו לך להפסיק מלימודך, תהא זאת ברכתי לך, שמיד כשתחזור ללימודך לא תצטרך לחפש ולעיין שוב במה שהפסקת, כי אם מיד תוכל להמשיך ממקום שהפסקת בלא שום יגיעה ובזה תבא בשלום על מקומך ולימודך". ברכה של ר' עקיבא איגר.

הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל סיפר, שיהודי סוחר בפולין פנה אל הגאון רבי שלמה איגר זצ"ל בימי מגוריו בוורשה, שיבקש מאביו הגרעק"א ברכה לרפואת אשתו החולנית אשר הרופאים נואשו מלרפאותה. הסכים ר' שלמה למלא את בקשתו, אחרי שהלה הבטיח לתת מכספו לצדקה, את מלוא הסכום שהיה דרוש לרכישת בגדי חורף עבור מאתים לומדי תורה בישיבתו. "אין זה מדרכי להטריח את אבא בכגון דא, אך מפני גודל המצוה להחיות נפש התלמידים בבגדים חמים אצא מגדרי", אמר רבי שלמה. מיד נתן אותו

סוחר את הכסף בידו, ור' שלמה כתב לאביו בקשה שיתפלל עבורו. כעבור ימים ספורים הגיע מענה מהגרעק"א בו נאמר: "התפללתי ולא נעניתי, אולי יש טעות בשם". ואכן התברר שבאמת היתה טעות בשמה של החולנית שנתחלף בשם אמה, ושוב התפלל הגרעק"א למענה, והודיע שוב לבנו: "התפללתי בעדה ונעניתי". והאשה נתרפאה.

כשסיים את הסיפור הוסיף ר' אהרן קוטלר בהתפעלות, "צאו וראו כמה גדול כח התורה, שהגרע"א היה בטוח שתפילתו נענית ודאי, ואם לא נענה, מוכרח להיות שיש פה איזו טעות". [לקראת שבת מלכתא-הרב אברהם פוקס]

אֲשֶׁר לְקַחְזֹתִי מִיַּד הָאֲבוּרִי בְּחֶרֶב־בִּי

וּבְקִשְׁתִּי (מוז, כב)

בחרבי ובקשתי - היא חכמתו ותפלתו (רש"י)

הסיפור המיוחד שלפנינו משלב בתוכו תפילה, ביטחון בה' וישרות בלתי מצויה. הסיפור ארע בשנים האחרונות בביתו של אחד מראשי הישיבות המפורסמות, אשר נפטר לאחרונה במיטב שנותיו, וסופר מפי בני המשפחה במהלך ימי השבעה.

שנים מספר קודם פטירתו עמד ראש הישיבה להשיא את בתו הצעירה לחתן בן תורה מופלג ובר אוריין. כמנהגו של עולם, הוצרך הוא להתחייב על סכום גדול בעבור רכישת דירה לזוג הצעיר למען יוכל החתן המופלג לשבת על התורה ועל העבודה מתוך נחת והרחבת הדעת. קשה היה הדבר עד מאוד לראש הישיבה, בהיות שכל ימיו ואף לאחר שזכה לחתן כמעט את כל ילדיו, הקפיד הוא שלא להיות חייב דבר לאיש. אולם מה לא עושים כדי לזכות בחתן בן תורה? ראש הישיבה לא התחייב אפוא, בטרם ערך תכנית כלכלית ברורה שבאמצעותה קיווה לממן את חלקו בדירה לזוג הצעיר. הרעיון שמאחורי התכנית היה פשוט: למכור את הדירה שבה דר עד עתה, ולרכוש תחתיה דירה בעיר מרוחקת. הפרש המחיר שבין שתי הדירות אמור היה להותיר בידיו סכום נאה שהיה בו כדי לכסות את כל חלקו בדירה המיועדת לזוג הצעיר בלא ליטול חובות כלל.

התכנית היתה נפלאה, אלא שזמן קצר לאחר החתונה שנחוגה בשעה טובה ומוצלחת, התברר כי בשל הצטברות של כמה עניינים בירוקרטים, לא היה ניתן להוציאה אל הפועל. היה אפוא על ראש הישיבה למצוא דרך אחרת לגייס את הסכום הנדרש. נראה היה כי אין לו מנוס אלא להתחיל 'לגלגל חובות' כלשון העם, אולם ראש הישיבה החליט שלא להתייאש. בני הבית היו מודאגים ואף הביעו את חששם לפני ראש הישיבה שהרגיעם בתשובה ובהוראה ברורה: "התפללו!".

דבריו לא הפתיעו את בני המשפחה. הן משחר טל ילדותם לימדם אביהם כי אין דבר שאי אפשר לבקש מריבון

העולמים, אף מאז ומתמיד נודע אביהם בקרב תלמידי ומכיריו הרבים כ'עמוד התפילה', ורבים מאלו שזכו לשמוע את תפילתו היו מציינים בהתפעלות, כי די בשמיעת ניגון תפילתו כדי להבין מתוכו בנקל את פירוש המילים. אלא שהפעם בכל זאת התגנבה לליבם התחושה, כי מי יודע, אולי דווקא עכשיו בגילו המבוגר יחסית, יצטרך אביהם 'לגלגל' כספים בהלוואות כשבדרך הטבע אין לו היכולת להיחלץ מכך. וכי מהיכן 'יפול' עליהם בפתע פתאום סכום כה גדול? לעומת זאת, לראש הישיבה, בבטחונו החזק בבוראו, לא היה כל ספק כיצד לפעול. הוא הורה מיד לבני המשפחה לפתוח במסע חיפושים אחר דירה מתאימה לרכישה. כאשר לשאלות שחזרו על עצמן "כסף מנלן?" השיב ראש הישיבה בביטחון: "מתפללים".

כשסוף סוף נמצאה הדירה המיוחלת, דירה נאה וצנועה באחת הערים החרדיות, לא נרתע ראש הישיבה מלחתום על חוזה הרכישה, מתוך ביטחון מוחלט בריבון העולמים שישמע תפילתו ויסייע בידו להמשיך לשבת על התורה ועל העבודה כשאיפתו הטהורה מבלי כל מפריע. לשם השלמת תהליך הרכישה נאלץ הוא ליטול 'משכנתא' גדולה מהבנק, ואף לפנות לכמה וכמה גמחי"ם לבקשת הלוואה, כדי להשלים את הסכום הדרוש. אולם במקביל הוא לא פסק מלהתפלל לפני ה'. בתפילתו ביטא את שאיפתו של דוד המלך עליו השלום: 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי' - מבלי שיאלץ להיטרד מלימוד התורה בגלגול חובות שאין לו מושג כיצד לפורעם.

אך חלפו כמה ימים, והנה התרחש הלא יאומן. בשעת צהריים, עת שב ראש הישיבה לביתו לאחר בוקר גדוש בהרבצת תורה, נשמע לפתע צלצול טלפון. הדובר שמעבר לקו הזדהה כעורך דין תל אביבי אשר הופקד כאחראי על ירושתו של נפטר פלוני, קרוב משפחה רחוק של ראש הישיבה. איש זה היה זקן וגלמוד, ובמשך עשרות שנים השתדל ראש הישיבה לקרבו, כשמפעם לפעם ובפרט בערבי חגים היה מתקשר אליו לאחל לו שנה טובה וכיוצא בזה. זה עתה נפטר האיש, וראש הישיבה השתתף בהלווייתו והספידו נרגשות. אולם למרות הקשר הנעים שהיה לו עם המנוח, הופתע לחלוטין לשמוע מפי עורך הדין כי האיש חתם בפניו על צוואה שבה הוא מורה להוריש לו חלק נכבד מירושתו, העומד על סכום של מיליון ש"ח טבין ותקילין. 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו' - בקעה ההודאה מאליה מפי ראש הישיבה משיים את השיחה עם עורך הדין. הנה שמע ה' לתפילתו ובדיוק בזמן שבו היה כה זקוק לכך, שלח לו במפתיע סכום נכבד שכיסה את עלות הדירה ואף הותיר בידיו סכום נכבד ביותר.

אלא ששעות ספורות לאחר מכן חל מהפך מפתיע. שוב צלצל הטלפון בביתו של ראש הישיבה, ומעבר לקו נשמע קולו הרשמי של עורך הדין: "ברצוני לעדכנך כי זה עתה הופיעה במשרדי אחיינית המנוח, אשר החליטה לערער על צו הירושה בטענה כי הוצאת את הצוואה מידי במרמה

ובלשון חלקלקות, תוך הפעלת לחץ נפשי וכדו". מעבר לקו השתררה שתיקה של הלם.

מיותר היה לומר כי לדברים לא היה כל שחר, וכמו קרא את מחשבותיו המשיך עורך הדין: "הבהרתי לאחיינית כי אין כל ממש בדבריה, הלא בפני חתם המנוח על הצוואה. כמו כן הוספתי שבאפשרותי להעיד בכל בית משפט שתדרוש, כי דבר הירושה נפל עליך כרעם ביום בהיר, וניכר היה שלא ציפית לו. אלא שהיא מתעקשת כרגע להקפיא את צו הירושה, ונראה כי לא יהיה מנוס מלהמתין לצו מחודש מבית המשפט. מכל מקום", הרגיע עורך הדין את ראש הישיבה, "למרות שיתכן שהתהליך יקח זמן רב, ברור לי כשמש כי לבסוף בית המשפט לא יקבל את טענת האחיינית וכי יורה להותיר את צו הירושה על כנו".

דבריו הנחרצים של עורך הדין הניחו במעט את דעתו של ראש הישיבה, אלא שדקה קצרה לאחר שהסתיימה השיחה החלו לקנן בליבו חששות אחרים מהסוג שעורך הדין לא היה מסוגל להבין. לנגד עיניו חלפו סוגיות שונות בהלכות קניינים. מן הסוגיות עלה בליבו החשש כי כיון שכמסתבר, קרובו שלא היה שומר תורה ומצוות לא חתם על הצוואה ב'קנין' כדת, לפיכך יתכן שאין לצוואה תוקף הלכתי, ועל הירושה לעבור אפוא לידי האחיינית, שדרגת קרבתה למנוח היתה גבוהה בהרבה משלו.

את הימים הבאים העביר ראש הישיבה בעיון מעמיק בספרי הלכה ושו"ת, כאשר אחר העיון הגיע למסקנה כי אמנם לדעת רוב הפוסקים אין כל חשש בצוואה, אולם לדעת הגרי"ש אלישיב, שאותו החשיב למורו ורבו, יש חשש בדבר. ראש הישיבה שקע בהרהורים, ובסופם החליט באומץ ובביטחון שלא להיכנע לפיתוי הכספי. אין הוא מעוניין להיכנס אף לחשש קל של גזל, וליבו בטוח בה' כי ימציא לו את הכסף הנדרש לו בדרכים כשרות יותר.

בטרם יפוג תוקפה של ההחלטה, מיהר להתקשר לעורך הדין כדי להודיע לו כי בשל חששות הלכתיים הוא מוותר על חלקו בירושה. אלא שלא הספיק הוא לפצות את פיו, וכבר נשמע מעבר לקו קולו הצוהל של עורך הדין: "כבוד הרב, אינך צריך לדאוג. העניינים סודרו. אמש נפגשתי מדעתי עם האחיינית, הבהרתי לה שוב תוך שאני מגבה את דברי במסמכים ובפסקי דין תקדימיים, כי לבקשתה אין כל סיכוי להתקבל. היא שמעה והשתכנעה ולבסוף החליטה להגיע עמך לפשרה. בפניך עומדות עתה שתי אפשרויות: או להסכים לפשרה, או להמתין עד שבית המשפט יאמר את דברו, וכאמור הדבר יכול להימשך זמן רב".

כצפוי, בחר ראש הישיבה בדרך הפשרה. הוא נפגש עם האחיינית והציע לה להחליט בעצמה על גובה הסכום שאותו היא מבקשת כפיצוי על הסרת התביעה. האישה הרהרה לרגע, ולאחר מכן שטחה בהיסוס את הצעתה: "אם תסכים, אטול לעצמי עשרים אחוז, ושמונים אחוז יוותרו בידך".

'עשיר ורש נפגשו', ולשניהם, ברוך השם, היה 'עונג שבת' למהדרין...

עוד סיפור של 'השגחה' מפי בעל המעשה: נסעתי באזור שקט בשיקאגו. לילה, גשם. נהגתי בזהירות, ולפתע התפרץ מולי רכב ופגע ברכבי חזיתית. בניסי ניסים יצאתי חי ושלם בגופי, רק המכונית הפכה לגרוטאה. לעומת זאת, ברכב שמולי, אחד מהנוסעים הגויים נהרג. שלושת הגויים האחרים מיד האשימו אותי ברצח. הם קראו למשטרה, וטענו במלוא התוקף שאני אשם בתאונה. השוטרים לא ביררו מדי הרבה. אם הנאשם הוא יהודי, זה מספיק להם. עם הוכחות הם כבר יסתדרו...

כעבור כמה ימים קבלתי זימון לבית משפט. החוק האמריקאי נוקשה מאד. ידעתי שאם הגויים האלה החליטו להעליל עלי עלילה, הם יסדרו את כל העדויות וההוכחות כדי שבטוח אצא אשם. העונש המינימלי לגרימת תאונה הוא שנתיים מאסר, וזה במקרה הקל. על פי ההיגיון - אין לי שום סיכוי לזכות במשפט.

בתקופת ההמתנה למשפט החלטתי לעשות מה שיהודי עושה. התפללתי להשם וביקשתי מעומק ליבי שיחוס עלי ועל משפחתי ויגזור את דיני לטובה. הוא השופט העליון על כל הארץ. יחד עם זה התחזקתי מאד באמונה ובטחון. שוב ושוב שיננתי, שרק הקב"ה עושה הכל ואין יכולת לשום אדם להועיל ולהזיק. ידעתי הוא העורך דין הטוב ביותר, ורק עליו נשענתי.

יום המשפט הגיע. נציג התביעה החל להרצות את דבריו באופן תקיף ומרשיע ביותר. אחר כך פנה השופט אלי לשמוע את הצד שלי. אמרתי רק משפט אחד: "נסעתי בזהירות כחוק, והרכב שבא מולי התפרץ וגרם את התאונה". יותר מזה לא היה לי מה לומר. השופט הקשיב ברצינות, והתחיל לחקור את הסיפור. מי היה במכונית האדומה, ומי במכונית הכחולה.

"האם יצאת לבד מהרכב?" שאל השופט את אחד הגויים שהיו ברכב.

- "לא. מישהו הוציא אותי."

- "אתה יודע מי הוציא אותך?"

- "לא."

- "זה היה אני..."

בעוד הגוי עומד נדהם, ואני עוד לא תופס את גודל הישועה, אומר השופט: "אני הייתי שם. נסעתי מאחוריך וראיתי הכל. נסעת כמו חיה רעה. תגיד תודה שאותך לא שמים בבית הסוהר..."

ו'ברוך השם', אני עומד כאן היום ומודה להשם על כל נפלאותיו... [מתוך 'השגחה פרטית']

מבחינתה היתה זו הצעה לשם התמקחות גרידא, בטוחה היתה שהרב יתקש או ידרוש אחוזים גבוהים יותר, אך מה רבה היתה הפתעתה כאשר ראש הישיבה הסכים מיד להצעתה. הפעם היה זה בגדר 'מתנה', ולא בגדר 'ירושה'. ההסכם נחתם במשרדו של עורך הדין, והכסף שהיה בו לכסות ברווח את חלקו של ראש הישיבה בדירה, הועבר מיד לחשבון הבנק של ראש הישיבה, ומשם להחזר החובות שזה עתה נלקחו לשם רכישת הדירה המכובדת לזוג הצעיר.

אף אנו זכינו בעקבות הירושה לסיפור נוסף שיש בו כדי להמחיש את כוחה של תפילה הבוקעת ממעמקי הלב, תפילה שבכוחה לפעול ניסים גלויים ולשדד את כל מערכות הטבע. [מתוך 'בך בטחונ' הרב צבי נקר]

מא-ל אביך ויעזרך (מט, כה)

מא-ל אביך - היתה לך זאת והוא יעזרך (רש"י)

מספר בעל המעשה: שמי ישראל שפר. יש לי חברת הסעות כבר שלוש עשרה שנה. היה זה בערך לפני שנה. ביום שישי אחד, יוצא טנדר מהחברה שלי לצימר בצפון, למושב סמוך למירון. בטנדר נוסעת משפחה של שלוש עשרה נפשות. כולם שמחים ומאושרים. יש להם הרבה ציוד. קרטונים מלאים בקופסאות ארוזות היטב של כל האוכל - בשר ודגים ומיני מטעמים, ממתקים ופינוקים, כמו שמתאים לשבת מיוחדת שהולכת להיות 'החוויה' של השנה...

אלא... שבדרך הם נתקעים עם פנצ'ר בגלגל, ולנהג אין כלים מתאימים לטפל בזה. עד שהוא מקבל עזרה, עד שהגלגל מתוקן, עד שאפשר לנסוע, עובר המון זמן של יום שישי חורפי... השמש לא עומדת במקום והמשפחה נכנסת ללחץ. ולא רק זה, אלא שבשלב מסוים אומר הנהג שהוא התבלבל, הוא אינו יודע את הדרך והבטרייה בפלאפון שלו נגמרה. מנסים להתקשר אלי מהפלאפון של המשפחה, כדי שאכוון אותם, אבל אני כבר כיביתי את הטלפון. אין עם מי לדבר...

בלית ברירה, בגלל קוצר הזמן, הם משנים את המסלול, ופונים לישוב החרדי הקרוב ביותר - חצור. הם דופקים על דלת של משפחה חרדית עם ארבעה ילדים, ומבקשים כי יאותו להכניסם בצל קורתם. הם נתקעו בדרך, וישמחו אם יקיימו בהם מצוות הכנסת אורחים. המשפחה החצורית מקבלת את פניהם בשמחה, כשעיניהם נקרעות לרווחה... הילדים של המשפחה ה'מתארכת' מכניסים עוד קרטון ועוד קרטון, עוד אוכל ועוד אוכל, סלטים, בשר, ממתקים...

בעל הבית הנרגש אינו יודע את נפשו. "רבותי!" הוא קורא, "נשלחתם הנה מהשמים!!! תדעו לכם שהשבוע הגעתי למצב כזה שלא היה לי שום דבר להוצאות שבת, רק חלות. והנה, אתם מגיעים הנה, וממלאים לי את הבית עם אוכל!".

השגחה פרטית

דברי התעוררות וחיזוק וסיפורי השגחה מופלאים המתרחשים בימינו מתוך "קו השגחה פרטית"

השגחה שבועית

אנשים התקשו להאמין לסיפורים

הסיפורים המרכזיים של שני העלונים האחרונים, הסיפור של היהודי היקר שמחל לגיסו ונושע בנן זכר לאחר 10 שנים של צפייה (מתוך שיעור 116). והסיפור שבא בעקבותיו, של רבי שלמה שמחל לנפטר ואשתו גרפאה באותו יום בדרך נס (מתוך שיעור 122), עוררו הדים נרחבים.

אנשים התקשו להאמין שהסיפורים התרחשו במציאות. בראש שלנו קשה להבין שאשה משותקת מתחילה ללכת פתאום בלי שום רופא.

הענין הוא שאנו נוכחים באותו הדבר שעליו חונכנו, "האדם המתנהג מעל הטבע - הקב"ה מתנהג אתו מעל הטבע".

זהו לשון ספר בית אהרן בשם התולדות יעקב יוסף זי"ע: **איש הישראלי שמתנהג עם הקב"ה בדרך הטבע, הקב"ה מתנהג עמו גם כן בדרך הטבע. ומי שמתנהג עם הקב"ה שלא בדרך הטבע, הקב"ה עושה עמו נסים גם כן שלא בדרך הטבע.**

מעל הטבע נשמע לנו סוג של סיגוף, להפסיק לאכול, ולחיות חיים שרק צדיקים גמורים יכולים לחיות.

אבל מחשבה זו בטעות יסודה. נחשוב יחד מה זה "טבע", יודעים דברי הרמב"ן בפרשת בא **"שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע"**.

לחיות עם ה"טבע", זה לחשוב על כל דבר בצורה טבעית. אם אדם הזיק לי, באופן טבעי אין כל סיכוי שאמחל לו. בדרך הטבע רואים שהנזק הגיע דרכו והוא אשם. אין כל הצדקה למחילה.

אבל אדם שחי מחוץ לטבע, חי את הפירוש "להאמין שכל מקרינו כולם נסים, אין בהם טבע" כלשון הזהב של הרמב"ן. אם כן, גם האדם שהזיק לי נכלל בעולם הנס. זהו נס משמים, כמוכא בסוף ספר פלא יועץ, בשם הגאון המופלג מוה"ר צבי הירש ז"ל: **"תגביר עליך המדה הזו למחול לכל מי שרע לך, אף אם אינו מבקש מחילה ממך, שיש לשמוח מאד אם בא לו איזה חרפה או דבר רע מן אדם, כי האדם ההוא בודאי הוא שליח מהקב"ה, כמו שכתוב 'ה' אמר לו קלל, והוא השבט של ה' יתברך, וכי יש לאדם המוכה לכעוס ולנקום ולנטור להשבט המכה אותו אדרבא, אם יודע שנתחייב מיתה והמושל ריחם עליו והכה אותו בשבט קל ופטר, ראוי לו לשמוח באותו השבט"**.

לכן אין שום פלא על הניסים שארעו. האנשים האלו חיו מחוץ לטבע, והקב"ה התנהג אתם מחוץ לטבע.

שבת שלום ומבורך
פינחס שפר

דברים שבלב

על פי השיעורים שנמסרים ב"קו השגחה פרטית" במהלך השבוע בספר חובות הלבבות "שער הבטחון"

ואהבת לרעך - לא רק לשכן ולזקן

"ואהבת לרעך כמוך!" מי שמתחזק בבטחון, משתדל לפרוע את מה שהוא חייב לקרוביו, אלו החיובים מצד עצם העובדה שהקב"ה הניח אותו בתפקיד הנעלה כראש המשפחה. כשהוא **עושה חפציהם** - מה שהם צריכים, הוא מקיים **"ואהבת"**! הורים משקיעים בילדים יומם ולילה. אמא עומדת בבית ומכינה ארוחת צהריים, בוקר וערב. היא מכבסת ומארגנת, כדי שיהיה טוב לבני הבית, ובכל פעולה מסך הפעולות הללו היא מקיימת מצוות **"ואהבת"**!

רבינו מרז"ב במצווה גדולה זו, שרבי עקיבא אומר שהיא כלל גדול בתורה, ומפרט: **וירף ידו מהזקתם** - שלא יעמס עליהם עבודה רבה וטרחה גדולה מדי. העובדה שאני צריך משהו, לא אמורה לשעבד אלי את בני המשפחה. צריך להתחשב בהם, בכוחות שלהם, במה שהם מסוגלים, והעיקר - במה שיהיה להם לתועלת. דעת תורה היא: שהילדים לא נולדו כדי לשרת אותי. אמנם יש להם מצוות כיבוד אב ואם, אך זה בשביל תועלת להם, לעולם הבא. מה שמעניין אותי זה שהם לא באו כדי למלא צרכים שלי. להפך, אני זה שקיבלתי תפקיד גדול מהבורא יתברך. אני זה שמתקיימים בי דברי רבי חנניא בן עקשיא - **"רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות"**.

המצווה של **"ואהבת"** נכנסת גם במצוות שבין אדם למקום. כשהיהודי עושה קידוש בשבת ומברך כהלכה, ובוצע את החלה כמו שחז"ל קבעו, עושה סימן עם הסכין על החלה התחתונה בליל שבת, ועל החלה העליונה ביום השבת, וככה גם מלמד את הילדים לעשות - אזי הוא מקיים גם בין אדם לחברו, הן גם זאת אומר רבינו, **ויורם אפני תועלותם בעניני התורה והעולם ועבודת הבורא**.

בכל דבר שעושים למשפחה ולילדים, לא רק לשכן ולזקן בבית הכנסת, לא רק לאנשים בחוץ, אלא גם בתוך הבית, מקיימים את המצווה הגדולה הזאת. וספר הזיכרונות פתוח ברצף, ללא הפסקה, וסופר ומונה כל הזכויות, והחשבון הולך ותופח, נשמר ונגנז לבצח נצחים.

(מתוך שיעור 124)

רבינו מחלק את כלל בני האדם לשניים. הבודדים ובעלי המשפחות. תחילה הוא מעודד את הבודד שחי לבד, ואחר כך הוא ניגש אל האיש שהוא בעל בעמיו, אבא, סבא, דוד, שכן, אח. יש לו קרובים בתוך הבית - אישה, בנים ובנות. השנים עוברות והוא זוכה גם לחתנים ולכלות. יש לו אהבים מחוץ לבית, בבית הכנסת, בעבודה, בשכונה, בקהילה. על הדרך הוא נפגש גם עם כמה מתנגדים ואף אויבים. לא שחלילה רצה להרע להם, רק שזה קרה שיש פוגע ויש נפגע, מעליב ונעלב. גם זה סוג של קשה. יש חברותא ויש בר פלוגתא, ועם כולם צריך להסתדר.

אז איך מסתדרים? בואו נדבר על הקרובים, האנשים שבתוך הבית. בחור צעיר זכה להקים את ביתו. הוא כבר לא בודד, אבל משהו מהבדידות נשאר בתוכו, איזה רצון לפרטיות, לפינה אישית, לקצת חופש, בלי אנשים מסביב. מי שזכה והקים משפחה, מסובב כל הזמן באנשים. יש לו אישה, בנים ובנות. לא אחד ולא שניים. יש אשר מגדלים במסירות עשר, חמש עשרה ואף יותר נפשות ב"ה, וזה לא קל ולא פשוט בכלל. יש קשיים ובעיות, ויש צרכים רבים עד מאד. יש מחויבות עצומה, ממש כל החיים סובבים סביב הקרובים האלה, האשה והילדים, ובכל זמן מזדמנים מצבים של ניסיון. אצל אנשים כאלה - רובו של עם ישראל קדושים - השגרה אינה שגרתית כלל, כי תמיד יש משהו מיוחד, חתונה, בר מצווה, ברית, מסיבת חומש, מסיבת סידור, מסיבת סיום, אירוסים, והכל עם תפילה שכולם ירגישו טוב וידעו לקרוא ויסתדרו בחיידר ובבית הספר, ויקבלו כל מה שהם צריכים.

החיזוק האדיר שרבינו מלמד אותנו בפרק ד' בחלק השלישי הוא: שבכל העניינים שמתעסקים עם הקרובים והאהבים מקיימים מצוות **"ואהבת לרעך כמוך"**! (ויקרא יט, יח)

כולם יודעים שיש חיובים בין בעל לאשתו ובין אשה לבעלה, בין האב לילדיו ובין האם לילדיה, אבל מי שלומד שער הבטחון קולט שהוא לא רק נתון במצב של "יריחים על צווארי", אלא הוא זוכה בכל רגע ובכל עניין במצוות

ניסיון שבכל יום

סיפורי השגחה מופלאים שסופרו ב"קו השגחה פרטית"

ה(לא)נוף יפה יותר

לפעמים אני שומע חברים מדברים על זה שהבן שלהם צריך מורה פרטי. "זה לא פשוט", מספר לי חבר, "עולה הון תועפות, וחופץ מזה צריך הרבה תפילות שההשתדלות תעזור".

אני מהנהן לו בהשתתפות. מה הוא יודע, החבר הזה. בן אחד שלו צריך מורה פרטי והוא נבהל. לי יש ארבעה בנים. טובים, נחמדים, מוכשרים. את האלף-בית הם קלטו מצוין. בחיידר הם הבינו הכל, והצליחו במבחנים. לאט לאט הכיוון התחלף. הצינונים במבחנים התחילו לרדת, הקליטה וההבנה נעלמו ברגע שהם פתחו דף גמרא. הכל נעשה קשה וכבד. בשביל בני, לקרוא שורה בגמרא היה טיפוס קשה ומעייף, שבסופו רואים את התהום.

הייתי עומד ומתפלץ. המורה הפרטי, ששילמתי לו טבין ותקילין היה מסופק מאד. הוא טען שהוא משתדל, באמת משתדל, אבל הוא לא יכול לשנות את המוח של התלמיד מבפנים. וזה לא בן אחד, ולא שניים. ארבעה! בארבעה בנים דיברה תורה, ואצלי כולם כמו התם ושאינו יודע לשאול.

מה לא עשינו. כמה תפילות וכמה תחנונים, כמה צדקות וסגולות, דמעות ובכיות. הצער שהיה מנת חלקנו אינו ניתן לשיעור כלל, והלא עמלינו אלו הבנים! כל כך משקיעים בהם ומתאמצים בשבילם. מה מלמלה האמא כאשר קמה אל התינוקות בלילות, על מה התפללנו כששן ראשונה יצאה, במה התנחמנו כששבוע שלם שהה הילד בבית עם חום גבוה, ומה מחזיק את האמא העמלה כשהיא שולחת את בניה ללמוד אצל בית רבן, מציידת אותם בכריך מלא אהבה ובלחישה חמה ורותחת?

גדלים הנערים האלה, אשר אליהם התפללנו, והנה, לא פיללנו. אפשר להשלים עם זה שהבן שלך לא השפיץ של הישיבה, אבל אי אפשר להשלים עם זה שהוא בינוני עד חלש, כשאתה יודע שפעם היה אחרת, והמלמדים בגיל הצעיר צפו לו עתיד מזהיר... וזה לא בן אחד. אלו ארבעה! הרגשנו שקיר של ברזל מפסיק בין תפילותינו לבין כיסא הכבוד. הן לא מגיעות לשם.

בערב פורים תשע"ט, השתתף הבחור שלי שבישיבה קטנה, בהכנות לקראת מסיבת פורים בשיעור שלו. הבחור שלי, שבכל מה שקשור לרעיונות ותכניות הראש שלו עובד יפה, אמר את דעתו, אלא שאז השתיק אותו אחד החברים. לא סתם, אלא בקול רעש גדול, וכך אמר לו אותו חכם:

"מה אתה מתערב? יש לך דעה של בהמה! מי שאל אותך בכלל? ושתדע לך, שאתה לא סתם בהמה, כי אם איבך מוכן לגדל אותך, אז אתה בהמה גסה, כמו שלמדנו השבוע (בי"ק עט): 'איך מגדלים בהמה דקה, אבל מגדלים בהמה גסה...'".

הבחור שלי שתק. מה היה לו לענות? הוא חזר הביתה וסיפר לי על העלבון הנורא הזה. כאן נשברתי. כל כך הרבה אני משקיע. כל כך הרבה משלם, מתאמץ, ממש כורע תחת הנטל של הכספים ושל כאב הלב, וזאת התוצאה? שמכרזים רבים על בני כבהמה? למחרת, בייג באדר, החלטתי לקיים מה שאמרו חז"ל, שמי שיש לו צרה, ילך אצל חכם שיבקש עליו רחמים. השליח ציבור בבית הכנסת שאני מתפלל בו, הוא תלמיד חכם עצום. בגלל היותו בשנת אבל על אביו, הוא מתפלל אצלנו יום לפני העמוד, ואחרי התפילה הוא יושב ולומד סדר מיוחד לעילוי נשמת אביו.

אחרי הסליחות של תענית אסתר, ניגשתי אליו ושפכתי את לבי. סיפרתי לו על הניסיון שאנו עוברים בבית, ועל ההשתדלויות העצומות שאנו עושים למען צאצאינו היקרים. סיפרתי על נסיעה מיוחדת לקברי אבות, שאני ואשתי ערכנו במיוחד. היינו בפולין בייג מנחם אב תשע"ח לרגל יומא דהילולא של סבי הקדוש הרה"ק נתן נטע שפירא בעל מגלה עמוקות, שבני שיחיו הם נכדים בן אחר בן, ובציונו של הסבא של אשתי, הרמ"א זי"ע. כמה התחננו וכמה העתרנו, ואנו מרגישים שתפילותינו נתקעות אי שם ברקיע ואינן מגיעות למעלה. אנו מתפללים ומתחננים ואיננו נענים.

"ואחרי כל זה קוראים לבן שלי 'בהמה'", קראתי בכאב כזה, שפלא שקירות בית המדרש לא הזדעזעו.

הת"ח השתתף בצערי, הכאב שלי נשקף מעיניו. הוא התבונן רגע בספר שלפניו, ספר חסידים לרבי יהודה החסיד, ואמר לי - "תראה איזו השגחה פרטית! אני לומד את הספר לעייב אבי ז"ל מדי יום. ובדיק עכשיו אני עוסק בסעיף שעונה על שאלתך! תראה מה

מתחממים לאור התורה

שמי בנימין. לפני שנתיים, בחורף הקר, לא היה לי תנור אמבטיה. שתי בנות יקרות כבר היו לי אז, ואנחנו ניסינו להסתדר בלי תנור, ללא הצלחה. זה היה קשה ומסוכן, אך לא היה לי כסף לקנות תנור. כמשפחה אברכת עם מלגה מהכולל חיינו בצמצום גדול, וציפינו לישועה.

ואכן, כבר היה נראה שהישועה קרובה. נדיב אחד החליט לתרום לאברכים תנורי חימום. שלחתי מכתב שאני אברך כולל וזקוק לתנור אמבטי, ואכן קיבלתי מכתב תשובה, שאני זכאי לקבל תנור. זמן מה לאחר מכן פורסמה הודעה שהחלוקה תתקיים באחד הימים בשעה שש בערב.

חזרתי הביתה, וסיפרתי שהשעה שש נקבעה לשעת החלוקה, אך איני יודע מה לעשות. בשעה זו אני נתון בעיצומו של סדר ב' בכולל, והשאלה היא אם שווה להפסיד מהלימוד בשביל תנור. האם חיינו עד עכשיו כדי שביום החלוקה אפסיד מהלימוד?

אשתי עורדה אותי שהתורה שווה הרבה יותר מהתנור, ועדיף לא לוותר על הלימוד. בשעה שש וחצי, כאשר ידעתי כי ברחבה כלשהי מחלקים תנורים ומי יודע מה יישאר לי, שקעתי בגמרא. לימוד מתוק כזה אני מאחל לכל יהודי. הרי הייתי צריך להצדיק את הוויתור על ההשתתפות בחלוקה בזמן שנקבע, ולכן הלימוד היה חזק מאד.

בשעה שש וחצי מתחלף לי החברותא, אך זה לא הגיע. למדתי לבד, והוא הופיע סוף סוף בשעה שבע, בסבר פנים לא מרוצה בעליל. "הלכתי לחלוקה של התנורים כדי לקבל רדיאטור", סיפר לי החבר, "בשש החלוקה עוד לא התחילה בכלל. רק בשש וחצי הגיעו התנורים, והיו מעט מדי רדיאטורים. התחילו לחקור כל אחד אם הוא באמת נזקק לזה, וכשהגיע התנור שלי כבר לא נשאר כלום. תקעו לי ליד תנור אמבטי, ואני כלל לא זקוק לו. יש לי כבר".

התיישבנו ללמוד, ובשבע וחצי, בסיום הסדר, אומר לי החבר, "אולי אתה רוצה את התנור? אין לי מה לעשות בו".

קיבלתי את התנור מהחבר, והודיתי להשם על שלא התפתתי להפסיד מהלימוד, ומה שנגזר שיגיע אלי, הגיע בלי מאמץ כלל. כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ.

(יום שלישי, פרשת ושב, לילה, סיפור 4)

הנהג הנבחר

אני גר באשדוד ומתפרנס כנהג הסעות. מנהג יפה עשיתי לי, ועומד בו

כתב רבי יהודה החסיד לפני 850 שנה בסעיף תקנג: **יש מתפלל ונענה ויש מתפלל ואינו נענה, והטעם, לפי שצער חברו ועלבונו של חברו אינו מעלה על ליבו של מתפלל זה, כי היה לו לחשוב, אם הייתי מצטער בצער החבר, הייתי מתפלל עליו, וכתוב "ואהבת לרעך כמוך", ומאחר שאינו מצטער בצער הצדיק, לא יתכן שיהיה נענה, כי המרחם ירוחם.**

ואם אין מצטער בצער חברו, מה בין זה לבהמה שאינה חוששת בצער חברתה?.

עודני עומד ושומע את הדברים הנפלאים, והנה אני נזכר במשהו חשוב. ניגשתי ללוח שנה עם תאריכי הפטירה של גדולי ישראל, והתברר כי זיכרוני אינו מטעה אותי. אכן, היום, י"ג באדר, הוא יום ההילולא של רבי יהודה החסיד! דבריו הקדושים נגלו לי ביום הזיכרון שלו, ובוודאי יש להם משנה תוקף! אין זה כי אם מסר ישיר משמים. עלי לבדוק, צערו של מי לא נגע ללבי, ומי הוא אשר אטמתי את אזני לשמע זעקתו.

חזרתי הביתה, וסיפרתי לאשתי על שיחתי עם הת"ח, ועל הגילוי המופלא של רבי יהודה החסיד. היא שקעה בהרהורים ואחרי כמה דקות אמרה: "נראה לי שאני יודעת למה הכוונה. לפני שמונה שנים דפק אצלנו בדלת השכן הצדיק שלנו. הוא ביקש לסגור את החצר שלו ולבנות לו חדר. יש לו עשרה ילדים והוא מצטופף אתם בשניים וחצי חדרים. זוכר שלא הסכמנו לכך? אמרנו שזה יפריע את הנוף, מצאנו עוד כמה תירוצים, ועד היום הוא ממשיך להצטופף בדירה קטנה. הוא מקיים את הכתוב וצדיק באמונתו יחיה שגם זו לטובה, והוא לא חזר על בקשתו פעם נוספת, ונשאר ידידינו.

וזה אחרי שאנחנו את שלנו כן הרחבנו. אנחנו גרים בדירה מרווחת ונעימה. לא הרגשנו את הצער שלו, ולא חשבנו על ההתמודדות שלו. יש לי הרגשה שהעניין קשור לזה. תגיד לי אתה, מה יש לנו מכל הנוף והאור, אם הלב שלנו חשוך? אם אין לנו יום ולילה, ואנחנו מסתובבים כאובי לב ועגומי נפש?"

התרוממתי בבת אחת, ואמרתי, "זה העניין! אנחנו נעשה מעשה, והישועה בוא תבוא. דבר ראשון מכינים לשכנים משלוח מנות מפואר. פאר וכבוד נותנים לשמו!"
בפורים הבאתי את המשלוח המרשים לביתו של השכן. הוא התרגש והתפעל, וכמובן שאל "מה יום מיומיים?"

סיפרתי לו שאשתי ואני עשינו חשבון נפש, ונזכרנו שלפני שמונה שנים הוא ביקש מאתנו לבנות. אנו מצטערים מאד שלא אפשרנו לו זאת, ולהווי ידוע שאנחנו נותנים את הסכמתנו, והוא יכול לבנות ברגע זה, והטוב בעיניך עשה!

אבל השכן הצדיק נענה ברוגע: "הכל לטובה. הסתדרנו עד היום ונמשיך להסתדר. בשעתו הזדמן לי סכום כסף גדול ויכולתי לערוך שיפוצים, אבל מאז כבר אכלנו את הכסף. אין לי אפשרות לבנות עכשיו". ונפרדנו בשמחה באיחולי פורים שמח.

משלוח מנות כבר קיימתי, ואחר כך החלטתי לקיים גם מתנות לאביונים בהידור רב, לשמח את השכנים בחדר הנוסף ויהי מה.

על החלק הזה אל תשאלו אותי: מאיפה היה לי כסף. זה כמו שלא תשאלו מאיפה היה לי כסף לשלם לארבעה מורים פרטיים במשך שנים. תאמינו לי שהרבה יותר זול לבנות לשכן חדר, מאשר לפרנס ארבעה מורים. החלטתי שאני לוקח את העניין על עצמי. לשכן סיפרתי שמצאתי נדיב לב שמהדר במתן בסתר וישלם את הרחבת החדר למשפחתו הברוכה. אני מכיר קבלן מנוסה ומומחה, וכך, כמה ימים אחרי פורים כבר התחילו עבודות הבניה אצל השכן. רק דבר אחד ביקשתי ממנו, "הנדיב אמר, שהוא רוצה לתרום את החדר, בתנאי שתתפלל על צאצאיו שיחיו שיצליחו בלימודים!" מחיר כזה אין כל בעיה לשכני הצדיק לשלם.

בפסח היתה שמחתם של שכניי שלמה. הם חגגו את המועד בתוך בית מרווח ומשופץ. אפילו את המזוזה המהודרת שבפתחו של החדר נתתי לו, כדי שהנתינה תהיה למהדרין מן המהדרין.

אז עוד לא יכולנו לשער איזו תועלת תגיע לנו.

תקשיבו טוב: בזמן הקיץ שאחרי פסח ראינו אצל הבנים שיפור עצום משבוע לשבוע. תוך חודשיים שלחנו את המורים הפרטיים לדרכם, ועד סוף הזמן הפכו בניי לבחורים הטובים ביותר בכיתה! בתשע"ט נעו הציונים של הילדים בין חמשים לשישים אחוז, ועכשיו, בתש"פ, הציונים שלהם הם בין תשעים למאה אחוז, בתוספת הערות של התפעלות מצד הבחונים. במקום שילמדו אותם, הם מלמדים אחרים. הבחורים שלי נעשו לחברותות המבוקשות ביותר.

אנחנו מרגישים שנשברו המחיצות וכל התפילות והתחנונים והדמעות שהשקענו כל השנים, עולים סוף סוף בבת אחת למעלה. זכינו לקיים בהידור **אשרי משכיל אל דל** ונתקיים ערבנותו של דוד המלך **ביום רעה ימלטהו ה'** (תהילים מ"א). העננים הכבדים והשחורים שכיסו את שמי חיינו מורידים גשמים, גשמי ברכה וטללי תחיה, הנוף החדש והאושר הזה שווה יותר מבניה של חדר, פי מאות ואלפים.

שיהיה לכולנו נחת מכל צאצאינו!

(מתוך שיעור 126)

בכל תוקף

- לכבות את

הפלאפון בשעת

התפילה. יום אחד,

בשעת ערב מאוחרת, אני

מקבל הזמנה להסעה למחרת

בבוקר לשדה התעופה. למחרת אני

יוצא לדרך עם הלקוח שלי, זה מספר

לי, כי הוא ניסה לתפוס אותי בשמונה בערב

אך לא הצליח. "נו בוודאי", אמרתי לו, "בשמונה

בערב התפללתי מעריב והטלפון היה מכובה."

"יודע אתה לאן אני טס?" המשיך הנוסע שלי,

"לאירופה, לציונו של בעל התוספות יום טוב.

תדע לך שאחרי שלא ענית לי, התקשרתי לנהג

אחר וקבעתי אתו שהוא יסיע אותי, אלא שלאחר

זמן התחרטתי על הזמן שקבענו, וביקשתי

להקדים את זמן היציאה, שעה שאותו נהג כבר

היה תפוס עם נסיעה אחרת. לכן, מאוחר יותר

ניסיתי שוב להשיג אותך, ואכן אנחנו נוסעים

עכשיו יחד."

התרגשתי מאד. בעל התוספות יום טוב הרי

הרעיש עולמות בעניין השתיקה בעת התפילה,

ואף חיבר מי שברך מיוחד למקפידים על כך.

הרגשתי בזה הארה משמים, שדווקא אני נבחרתי

להסיע יהודי לכיוון ציונו של בעל התוספות יום

טוב, זכותו תגן עלינו. ראיתי בזה חיזוק למנהגי,

לכבות את הפלאפון בבית הכנסת.

(יום שני, פרשת ויגש, לילה, סיפור 4)

הטרמפ

אני גר בבית שמש. קבעתי עם סבי שיחיי, שגר בחיפה, להיפגש עמו בשעה שבע וחצי בבוקר לצורך עניין חשוב ביותר. כדי להגיע מבית שמש לחיפה בשעה כזאת, צריך לצאת כבר בארבע לפנות בוקר מהבית. קבעתי עם חברי, בעל רכב, שנתקשר זה לזה בשעה עשרים לארבע, כדי שנוכל לצאת בזמן.

למעשה, החבר לא ענה לצלצולי, ובשעה ארבע הוא התקשר אלי בהתנצלות שבגלל סיבות טכניות הוא אינו יכול להסיע אותי.

מה עושים? ליד ביתי יש כביש ראשי. ירדתי למטה, וחיכיתי לטרמפ. בשעה מוקדמת כזאת הרחובות ריקים, ובערך כל עשר דקות עוברת מכונית בודדת. השעה כבר היתה עשרים לחמש, כשהבנתי שאני מחכה לשווא, וכמעט שחזרתי הביתה, מוותר על התכנית להיפגש עם סבי. אלא שבאותו רגע האיר בי הרהור: מה עם תפילה? לא ביקשתי מהשם שיעזור לך! עמדתי ואמרתי כמה פרקי תהלים שהקב"ה יסייע בידי להגיע לחיפה, והנה אך כיליתי דברי, ומכונית עוצרת לידי. "לאן אתה צריך?" שאל הנהג.

"לחיפה!" ענית.

"הו, איזו השגחה פרטית!" התרגש הנהג, וסיפר: "יצאתי לדרך עייף כל כך, שלא ידעתי איך אשרוה. פחדתי שאירדם בדרך והתפללתי להשם שיזמן לי מלווה הגון שיעזור לי לשמור על ערנות, והנה, שמע השם לתפילתי והזמין לי אותך."

עמדנו נפעמים איך התאחדו תפילותינו. הוא חיפש מלווה, אני חיפשתי נהג. עשיר ורש נפגשו, עושה שניהם השם.

(יום ראשון, פרשת ויצא, בוקר, סיפור 3)

הנצחה פרטית

הכולל העולמי לאמונה ובטחון
'קו השגחה פרטית'
- פטרון חודש טבת -
הרה"ח ר' דניאל שארר שליטי"א
להצלחה בכל העניינים

עלוניים ל-280 בתי כנסת

נתרמו לזכר הרה"ק

רבי **שלמה בן יוסא** זצוק"ל הי"ד **מקריין**
לזכר הרה"ק רבי **ישעייה** ב"ר **משה** זצוק"ל
מקערטסטר

לזכות **עידן ישראל** בן **אסתר**

חוג' **איריס** בת **סוליקה** ויוצ"ח שיחיו

לע"נ הילדה **מרים חנה** הי"ד

בת יבלחט"א הרב **יעקב** שליטי"א

נרצחה ע"י בני עוולה בצרפת כ"ה אדר תשע"ג

לכבוד הספר תורה החדש שנכתב לזכותם

לזכות **עובדי מרים פיננסיים**

עלוניים ל-100 בתי כנסת

נתרמו לעילוי נשמת

הרה"ג ר' **מאיר** בן הרה"ג ר' **ישראל** זצ"ל

עלוניים ל-30 בתי כנסת

נתרמו לרפואת

חיה חוה אלטע בת **דבורה רייזל**

- נא לומר **פרק תהילים** לרפואתה -

המעוניינים להפיץ את העלון
בבתי כנסיות, חנויות וכדומה
מחמנים להתקשר למשרד ההפצה
בטלפון **02-5866-075**
- שימו לב למספר החדש -

מעלון הגליונות הלא תשלום למפיצים 250 עלונים ומעלה.

מענה אנשי בין השעות 12:00 ל-14:00

ניתן להשאיר הודעה בכל שעות היממה וחזור אליכם בס"ד
לקבלת העלון במייל הרשמי ובתוכנת PO23011300@GMAIL.COM

להגדיל שמו הגדול

אנשי בשורה אנו

כי בעזרת ה' החל מהגליון הקודם - 32

יוצא העלון גם בשפת האנגלית

לעת עתה גירסת האנגלית זמינה רק בתפוצת אימייל

להצטרפות: EN023011300@GMAIL.COM

החפץ בעילום שמו, ביתר עילית
משני צדי הקו

שלום, כבר חצי שנה שיש לי הוראת קבע ל-3 בתי כנסת, בחודש האחרון נולד לי ילד
רביעי בחוק ה'. ברצוני להוסיף עוד בית כנסת. אני מרגיש שהתרומה מביאה לי נחת.
שיחה נכנסת במערכת

לחשורת סיפורים למחר ז' פקס 02-6745888 | במייל PO23011300@gmail.com | בווידאו קולית במספר הטקס 02-5866-075

קח גם אתה שותפות קבע בהפצת האמונה בעולם
ותוכה להבטחת הווהר למוכי הרבים: בניס ובני בני יראים ושלמים.
התקשר עכשיו לקו השותפות 02.6313.742

העברה לבנק לאומי סניף 902 חשבון 57390056
משלוח בדואר לת.ד. 5475 ירושלים
בעמדת נדרים פלוס ברחבי הארץ ע"ש 'שער הבטחון'

שיחו בכל נפלאותיו

רב שיח תורני רעיוני בין משתתפי "קו השגחה פרטית"

הוורטים שאתם פוגשים כאן נאמרו בחבורה העולמית, בקו השגחה פרטית,
ונערכו כאן ב'חבורה' אחת, בתוספת שמות וערים להנעים את הקריאה.
הנכם מוזמנים לקחת חלק, לשמוע וכן להשפיע על החבורה, ולשתף אותנו בהגיגי לבכם. (בשלוחה מס' 2)

העבד והאדון, השפחה והגבירה, ואנחנו...

רבו. גם אם משהו חוץ מהאדון ירצה לתת לו משהו,
הוא יוכל לקבל את זה רק אם האדון יאשר את זה. כך
גם אנחנו, גם אם נראה שדברים מגיעים באמצעות
בני אדם, זה הכל מהשם יתברך, ורק ממנו.

חיים מאיר מעפולה: המלבנים מסביר את ההבדל
בין האדון לגבירה. האדון הוא המשפיע הראשון,
והגבירה כפופה גם היא לאדון, ורק ממה שהיא
מקבלת ממנו, היא נותנת לשפחה. גם נתינתו של
הקב"ה כן. הוא מקור השפע, וגם מסובב את האופן
שבו השפע יגיע אל האדם. הקב"ה לא רק מכין לנו
את הטוב, אלא גם משגיח עלינו ומושיט לנו אותו.

שמחה בונים מחצור: השפת אמת מדייק, שעיני
עבדים אל יד אדוניהם, ועיני השפחה אל יד גבירתה.
כל העניין שהם מחכים ומצפים להתייחסות של
האדון, הוא בשביל היד - בשביל לקבל כדי מחייתם,
אבל אנחנו "עיינינו אל ה' אלוקיננו", לא אל יד ה'
אלוקינו. הציפייה שלנו אינה רק למתת, אלא לה'
אלוקינו לבדו, להיות דבוקים בו!

השפת אמת מביא את דברי התולעת יעקב, על מה
שאנו אומרים בראש השנה "אם כבנים, אם כעבדים,
עינינו לך תלויות". לא משנה מה המצב שלנו, אם
בחינה של עבד ואם בחינה של אדון. בכל מקרה
עינינו לך תלויות, לעבדך שלא על מנת לקבל פרס,
עד שיחוננו, כי כל המטרה בקשר עם הקב"ה היא
להימשך אחרי רצונו יתברך, ואז ממילא נקבל גם את
השפע כפי רצונו.

דניאל לייב מאנטוורפן: והרה"ק רבי לוי יצחק
מברדיטשוב ז"ע, בקדושת לוי, בליקוטים, מברר
שכל העניין הזה, כעיני עבדים אל האדון וכעיני
השפחה אל הגבירה זה "עד שיחוננו", אבל
אחרי שיחוננו, אחרי שנמצא חן בעיניו,
או אז הרינו כבנים, והבן - אביו ממלא
משאלתו ובקשתו בכל אשר יבקש
ממנו, על הצד היותר טוב.

(הווארטים השבוע נאמרו
בחודש שבט תשע"ט)

דוב מאיר מברכפלד: בשבת בבוקר אנחנו אומרים
בתפילה את פרק קכג משירי המעלות, "הנה כעיני
עבדים אל יד אדוניהם... כן עיינינו אל ה' אלוקיננו".
נשאלת השאלה, איך דוד המלך מדמה את הציפייה
להשם לציפייה לאדון בשר ודם? הלוא למה מחכה
העבד? לכסף ולמזון בסך הכל. יותר מזה האדון אינו
יכול לתת גם אם הוא רוצה. לעומת זאת, הקב"ה
נותן לנו הכל, ואנחנו מצפים ממנו להכלי: לפרנסה,
וגם לכל מה שאי אפשר להשיג בכסף, נחת, בריאות,
ילדים, זיווגים...

חשבתיו, שהדמיון אינו בכמות אלא באיכות. אמנם
העבד מצפה לאדון שיתן לו רק חתיכת לחם, אבל
התלות שלו בו היא מוחלטת, ואין לו שום סיכוי
לקבל משהו ממישהו אחר. הוא מחכה רק לאדון,
מיחל רק אליו, סומך רק עליו. מבחינה זאת, כך הוא
אכן הדבר. העבד מצפה לאדון מתוך תלות מוחלטת,
וגם אנחנו תולים עיינינו אל הקב"ה בתלות מוחלטת
לגמרי, בלי מחשבה שאנחנו מסוגלים להגיע למשהו
אילולא רצונו יתברך.

ה' יעזור שנזכור זאת תמיד, ונהיה קשורים אליו כל
הזמן.

שעי' מסאו פאול: פעמים רבות אנשים בונים כל
מיני דברים על אנשים אחרים או על דברים אחרים.
למשל, בעניין של פרנסה, השכיר סומך על הבוס
שלו, האברך על הראש כולל. אם הם לא יוכלו לתת
לו, אז יש איזה חבר שהבטיח לו פרוטקציה באיזה
מקום. הוא יוכל לממש איזו השקעה או לשבור
קופת חיסכון. יש לו כל מיני רעיונות איך
להסתדר באמצעות עזרה וסיוע מצד בני
אדם ועצות טבעיות.

העבד שעיניו תלויות אל אדונו,
אין לו אפשרות ליהנות
מבני אדם אחרים,
שהרי כל מה
שקנה עבד
- קנה

רבות

אנשים מכל
העולם מעידים:

האזנה לקו
בתמידות מביאה

שלווה, רוגע ושמחה.

הצטרף גם אתה לרבות ששינו את חייהם, חייג:

מארץ ישראל - 400 / 02-30-11-300

מארה"ב - 646-58-979-52

מאנגליה - 0-330-3900-489

מבלגיה - 3233-696-766

קו השגחה פרטית לנשים - שלוחה 4 בתפריט הראשי

קו השגחה פרטית

אידיש. עברית. אנגלית.

"וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חָלָה" (מח, א)

מִפְּנֵי מָה הֵצְרִיכוּ אַחֲרָיִם לְהוֹדִיעַ לוֹ שְׂאֲבִיו חוֹלָה, וְכִיצַד זֶה לֹא יָדַע עַל כֵּךָ יוֹסֵף מַעֲצָמוֹ? וְכִי לֹא הָיָה גַם הוּא נִכְנָס אֶצְל אָבִיו, כְּשֶׁם שֶׁנִּכְנְסוּ אֵלָיו אַחֲרָיִם!?

אֲלֹא שֶׁבָּחוּ שֶׁל יוֹסֵף לְמַדְנּוּ כֵּאֵן, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁהָיָה מִהֵדָר בְּכָבוֹד אָבִיו, לֹא הָיָה נִכְנָס אֶצְלוֹ בְּכָל שָׁעָה, שֶׁלֹּא יָבוֹא מִתּוֹךְ הַהֲרַגְל לְהִקָּל בְּכָבוֹדוֹ.

וְכֵן מִפְּנֵי צְדָקוֹתָיו, נִמְנָע יוֹסֵף לְהִכְנִס אֶל אָבִיו בְּכָל שָׁעָה. שֶׁלֹּא רָצָה לְהִכְנִס אֵלָיו בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְצָא לְבָדוֹ, וְהָיָה מִמֵּתִין עַד שִׁישְׁהוּ עִם יַעֲקֹב אָבִינוּ אֲנָשִׁים נוֹסְפִים, וְרַק אִזּוֹ הָיָה מִבְּקָרוֹ. וּמַדּוּעַ?

כְּדִי שֶׁלֹּא יִגִּיעַ מִצָּב שְׂאִין אִישׁ נוֹסֵף נִמְצָא עִמוֹ, וְיָבוֹא לְשָׂאֵל אֶת יוֹסֵף: "סִפֵּר לִי כִּדְיוֹק מָה עָשׂוֹ לָךְ אַחִיךָ, כְּשֶׁשָּׁלַחְתִּי אוֹתְךָ אֵלָיְהֶם!" וּמֵאַחֵר וַיִּשְׁאַלְהוּ אָבִיו, יֶאֱלָץ יוֹסֵף לְגַלוֹת מָה עוֹלְלוֹ לוֹ וְכִיצַד, וְחָשַׁשׁ שֶׁאִם יִשְׁמַע זֹאת יַעֲקֹב, יִקָּלֵל אֶת אַחִיו.

וְאָמַר יוֹסֵף בְּלִבּוֹ: "יִוָּדַע אֲנִי שֶׁכָּל דְּבָרָיו שֶׁל אָבִיא גְזֵרוֹת הֵם, וּמִתְקִימִים בְּמִלּוּאָם, כְּשֶׁם שֶׁמִּתָּה אִמִּי, לְאַחֵר שֶׁאָמַר לְלִבּוֹ: "עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ לֹא יַחִי". וְאִם כֵּן, אִם יִקָּלֵל אָבִי אֶת אַחִי שְׂמִימוֹתוֹ, בְּוַדָּאִי יָמוּתוֹ. וּמֵאַחֵר וְכָל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא, אֲלֹא בְשֶׁבִיל שֶׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, עָלוּל כָּל הָעוֹלָם לְהִתְרַבּ בְּגִלְלִי."

(בְּרַאשִׁית רַבְתֵּי פְּרֶשֶׁת וַיְחִי)

בְּקוֹר חוֹלִים

"וַיֹּגֵד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנִי יוֹסֵף בָּא אֵלָיךְ וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֹּשֶׁב עַל הַמֶּטֶה" (מח, ב)

מִעֲלֵתָהּ שֶׁל מִצְוֹת בְּקוֹר חוֹלִים, מִבְּאֲרֵת בְּגִמְרָא בְּמִסְכַּת נְדָרִים (ל"ט:), "אָמַר ר' אַחָא בַר חֲנִינְא כָּל הַמְּבַקֵּר חוֹלָה נוֹטֵל אֶחָד מ־60 מִצְעָרוֹ", אִךְ דּוֹקָא כְּאֲשֶׁר הַמְּבַקֵּר הוּא בֶן מִזְלוֹ שֶׁל הַחוֹלָה.

עוֹד מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ חַז"ל בְּמִדְרָשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה פד, ו) מִן הַפְּסוּק "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב, יוֹסֵף", שִׁיוֹסֵף הָיָה בֶן מִזְלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב.

מִעֲתָה נִתֵּן לְבָאֵר אֶת הַפְּסוּק כִּךָ: "הִנֵּה" – בְּגִימְטְרִיא 60, "הַמֶּטֶה" – בְּגִימְטְרִיא 59, נֶאֱמַר לְיַעֲקֹב שֶׁהִנֵּה בְנֵי יוֹסֵף שֶׁהוּא בֶן מִזְלָה בָּא לְבִקְרָה, וְעַל יְדֵי בִיקוּרוֹ הוּא יֵטֵל אֶחָד מ־60 מִן הַחֲלֵי שְׁלָהּ.

מִמִּילָא "וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֹּשֶׁב עַל הַמֶּטֶה", כְּלוֹמַר שֶׁעַל יְדֵי הַבְּקוֹר בְּאֵמַת הַתְּחַזֵּק יִשְׂרָאֵל כִּי נוֹתֵר מַחֲלוֹי רַק אֶחָד מ־59, בְּגִימְטְרִיא "הַמֶּטֶה".

(חֲמִשׁ תּוֹרַת הַגֵּר"א)

"וַעֲתָה שְׁנֵי בְנֵיךָ הַנוֹלָדִים לָךְ... כְּרֹאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יֵהִיוּ לִי" (מח, ה)

יֵשׁ לְהִבִּין מָה הִיְתָה כּוֹנֵת יַעֲקֹב אָבִינוּ בַּמֶּלֶה "וַעֲתָה"?

כְּשֶׁחֲלָקוּ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְטִים, קִבַּל שִׁבְט יוֹסֵף שְׁנֵי חֲלָקִים, אֶחָד לְמִנְשָׁה וְאֶחָד לְאֶפְרַיִם.

בְּחַז"ל מוּבָא שֶׁלְעֲתִיד לְבוֹא, כְּשֶׁתְּחַלֵּק הָאָרֶץ לְשִׁבְטִים, לֹא יִקְבְּלוּ בְנֵי יוֹסֵף שְׁנֵי חֲלָקִים, כִּי אִם אֶחָד, כִּפִּי שֶׁנֶּאֱמַר בְּסִפְרֵי חִזְקִיאֵל "וְשַׁעַר יוֹסֵף אֶחָד", הֵינּוּ שְׂאֵז יֵהִי לְיוֹסֵף חֲלֵק אֶחָד לְשְׁנֵי בְנָיו.

זֹאת הִיְתָה כּוֹנֵת יַעֲקֹב בְּאֶמְרוֹ "וַעֲתָה", בְּזִמְנֵי הַזֶּה, נִחְלַתֶם שֶׁל "שְׁנֵי בְנֵיךָ הַנוֹלָדִים לָךְ" תִּהְיֶה נִפְרָדֶת, "כְּרֹאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן", אִךְ לְעֲתִיד לְבוֹא, נִחְלַתֶם תִּתְאַחַד וְשְׁנֵיהֶם יִקְבְּלוּ חֲלֵק אֶחָד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

(מְשֹׁךְ חֻקָּמָה)

"וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף רֹאה פְּנֵיךָ לֹא פָלַתִּי וְהִנֵּה הִרְאָה אֶתִּי אֱלֹקִים גַּם אֶת זְרַעְךָ" (מח, יא)

מַדּוּעַ הִשְׁתַּמֵּשׁ יַעֲקֹב בְּלִשׁוֹן "פָּלַתִּי", וְלֹא אָמַר "חֲשַׁבְתִּי"?

בְּאֶמְרוֹ "פָּלַתִּי" הַתְּכַוֵּן יַעֲקֹב לְשִׁתִּי מִשְׁמַעֲיֹת:

- א. בְּמִשְׁמַעוֹת הַפְּשׁוּטָה – לֹא חֲשַׁבְתִּי שֶׁאֲרָאָה אֶת פְּנֵיךְ.
- ב. "פָּלַתִּי" – גַּם לְשׁוֹן תְּפִלָּה, כִּפִּי שֶׁמִּזְכֹּר בְּתִהֲלִים (קו, ל): "וַיִּפְלַל פְּנִיחִס".

יַעֲקֹב הַתְּכַוֵּן לומר לְיוֹסֵף: כְּאֲשֶׁר נִעְדַרְתָּ מִן הַבַּיִת, אֲפִלוּ לֹא הִתְפַּלְלִיתִי שֶׁאֲזַכֶּה לְרֹאוֹת אוֹתְךָ שׁוֹב, שֶׁהִרִי אֶמְרוּ לִי "טָרַף טָרַף יוֹסֵף". מָה רַבָּה שְׂמִחָתִי עַל כֵּךָ שֶׁלְּבִסוֹף "הִרְאָה אֶתִּי אֱלֹקִים גַּם אֶת זְרַעְךָ".

(נִיחוּצֵי אוֹרוֹת)

"ידוע הדבר כי מן המדות הנאות לספר בשבח החכמים והצדיקים,
כמו שנאמר (משלי כה, כז): "וְחָקֵר כְּבוֹדָם כְּבוֹד" (שערי תשובה ג, רכו)

הלולא דצדיקיא | חיים הופקוביץ

רבי סלמן ב"ר מאיר ציון מוצפי' יום שלישי י"ז טבת (תשל"ה)

לפחות שבועים ימים אשפוזו בפקוח רפואי צמוד!

אך רבי סלמן בשלו: "הבטחתי לחברי הקבוצה כי עשרים וארבע נפשות יצאנו, עשרים וארבע נפשות נשוב. הבטחה צריה לקיים, ילדי היקר קום ממטתה יען חוזרים אנו לעירנו"

לתדהמת הכל קם הילד ממטתו, ועמד על שתי רגליו כשהוא פריא ושלם בכל אבריו. כעבר שעה קלה עמד עם אביו ועם רבי סלמן בשער היציאה מבית החולים.

רבי סלמן נולד בבגדאד שבבגדאד.

בצעירותו למד תורה מפי החכם רבי יהודה פתיה ומפי החכם נסים כדורי ז"ע. לאחר שהשלים את למוד הש"ס והפוסקים, למד עם רבותיו את תורת הקבלה וסודותיה.

בשל מחלת אביו חכם ציון מוצפי, נטל על עצמו את על פרנסת משפחתו, והיה למנהל עסקיו של אחד הגבירים העשירים של הקהלה היהודית הבגדאדית. הוא הקפיד להקצות שעות ספורות בלבד לנהול העסק, ובשאר שעות היום עסק בעסק הנצחי - עסק התורה הקדושה.

ממשכרתו הנדיבה חלק רבי סלמן ביד נדיבה לאברכים הלומדים ב"מדרש בית זלכה" ולמוסדות תורה בארץ ישראל.

בשנת תרצ"ה עלה רבי סלמן לארץ ישראל, ומעתה ואלה הקדיש את כל עתותיו ללמוד התורה הקדושה. הוא חי חיי צנעה ודחקות, ברח מפל פרסום, וקבל על עצמו חומרות יתירות בעניינים רבים. במקשה שנים ארפות קם בכל לילה בשעת חצות לקונן על חרבן בית המקדש.

הוא הקים את ישיבת "בני ציון" על יד קבר רחל אמנו, וכעבר מספר שנים עקב התנפלות חוזרות ונשנות מצד הערבים המקומיים עברה הישיבה לשכונת "מקור ברוך" הירושלמית.

בשנת תשי"ד חלה במחלה קשה ובעקבותיה אבד את הכרתו. למחרת היום, כאשר שבה אליו רוחו ספר פי נשמתו עלתה לבית דין של מעלה, אך קבלה ארפה לרדת בשנית לעולם הזה למשה זמן מה. "מוכן ומזמן אני בכל עת למסור דין וחשבון בפני בית דין של מעלה. שלם אני עם מעשי" כה אמר פעמים רבות למקורביו.

ספריו רבים הם: "שפתי צדיקים", "האלף לה שלמה" פרוש על סדור "פננות הרש"ש" ועוד. חלקם סדרו ויצאו לאור רק לאחר פטירתו על ידי בנו הצדיק חכם בן ציון מוצפי שליט"א.

מדי שנה בשנה יצא רבי סלמן למסע השתטחות על קברי צדיקים בגליל יחד עם קבוצה ממקורביו ובני משפחתו. מסע זה ארך לעתים קרוב לשבוע ימים.

באחת השנים, כאשר הלכו בשולי בית החיים העתיק של טבריה, חלף במקום רכב שנסע במהירות גבוהה ובפראות, ופגע בארץ קשה באחד מילדי הקבוצה. הילד הבהל לבית החולים "פוריה" בעיר כשמצבו אנוש והכנס מידית לחדר נתוח. כעבר שעה קלה יצא הרופא אל אבי הילד שהמתין בחוץ והודיע לו בעצב:

"בנה נפגע פגיעת ראש קשה, עשינו כמיטב יכולתנו בכדי ליצב את מצבו אך העלנו חרס בידנו. הילד עדין חי, אך לצערנו נראה כי אלו שעותיו האחרונות."

לשמע הבשורה הקשה מהר האב האמלל ליצור קשר עם רבי סלמן.

"לא יתכן", זעק רבי סלמן, "מטרת נסיעתנו הייתה קדושה. תפלה ותחנה על ציון הצדיקים. לא יתכן שימתח קטרוג כל כך קשה עלינו".

"נעלה כלנו כעת לציונו של רבי מאיר בעל הנס ונקרע שערי שמים" הודיע רבי סלמן לחברי הקבוצה.

"צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים", התחנן רבי סלמן על ציונו של רבי מאיר, "גוזר עלינו גזירות טובות! עשרים וארבע נפשות היינו כשיצאנו לדרך, ועם עשרים וארבע נפשות אנו רוצים לשוב. כולל נפשו של הילד הזה".

לאחר מכן נסע רבי סלמן לבית החולים בכדי לבקר את הילד החולה. הרופאים נסו לומר לו כי אין סכוי להחלמת הילד. גוסס הוא ויש לקרא ליד מטתו ודוי וקריאת שמע, בדרך הנוטים למות.

אך רבי סלמן סרב לשמע על כך והודיע נחרצות לרופאים: "טעות היא בידכם!" ונכנס לחדרו של הילד. כעבר דקות מועטות יצא משם ופניו חתומות.

לא עברו כמה רגעים ולנגד עיני הרופאים התהפך מצבו של הילד לטובה. המדדים התיצבו הצפופים חדלו ונורות האזהרה כבו. הילד פקח את עיניו והחל נושם ככחות עצמו.

"לוקחים אנו את הילד עמנו" הודיע רבי סלמן.

"לא יקום ולא יהיה", הודיעו הרופאים, "הילד חיב להתאושש".

הדמנות לילדי ישראל לדעת ולהכיר את גדולי הדורות

חדש!
לכבוד חנכה

אור עולם 9

ה"נונה ביהודה" רבי חיים מוולוז'ין
רבי חיים סולוב'ציק רבי יצחק אלחנן
רבי חיים עוזר גרודזינסקי רבי אשר זלמן מלצר
ה"ספא" מסלבודקא

נתן להשיג גם באידיש ובאנגלית
עכשו בחניות הספרים

נאה דורש

פנינים על פרשת שבוע מספרי הרב יעקב פוזן

הברכה המיוחדת

וידגו לרב בקרב הארץ (מח, טו)

"הכלי יקור" מדיק בלשון הכתוב, שהיה לו לומר "וידגו בארץ", מהו "בקרב הארץ"?

באר על פי מה שאמרו חז"ל (סוטה יא ע"ב): "...וכינו שמכירין בהן מצרים באין להרגן, ונעשה להם נס ונבלעין בקרקע, ומביאין שורים וחורשין על גבן, שנאמר: 'על גבי חרשו חרשים'. לאחר שהולכין היו מבצבצין ויוצאין פעש בשרה, שנאמר: 'רובה בצמח השדה נתתיה'; וכינו שמתגדלין באין עדרים עדרים לבתיהן".

נמצא לפי זה, שישיראל היו פרים ורבים בקרב הארץ ממש, בתוך האדמה!

ובאמת, לא לחנם נעשה להם נס זה שהיו נבלעים בקרקע, וודאי היה זה כדי שלא תשלט בהם עין הרע של המצרים, על כן פשו בקרקע, כדגים המכסים במים, ומחמת היותם בקרב הארץ ממש נעשו רבים כדגים, כי לא שלטה בהם עינא בישא, ועל זה נאמר: "ותמלא הארץ אתם".

במדבר (בראשית רבה צ, א) כתוב שמדבר כאן על ברכה רוחנית: "מה דגים הללו גדלים במים, כיון שיורדת טפה אחת מלמעלה מקבלין אותה בצמאון כמי שלא טעמו טעם מים מימיהם, כך ישיראל גדלים במים - בתורה, כיון שהם שומעים דבר חדש מן התורה, הם מקבלים אותו בצמאון, כמי שלא שמעו דבר תורה מימיהם".

יעקב ברכם שיהיה להם צמאון לרוחניות. פעם שמעתי הסבר נוסף ל"וידגו לרב". לא ממש פשט, אבל זו אמת גדולה:

כששוחטים למשל פרה או תרנגולת, לא תמיד אפשר לאכל אותה, וזאת מחמת תקלה כלשהי שארעה בעת השחיטה, כגון הגרמה, חלדה, עקור. במקרה כזה דינה של הבהמה שהיא נבלה, ונאלצים למכר לערבי בפינו. את כל הבהמה השלמה הוא שהיתה שוה תרפ"ט אלפים, מוכרים במחיר מוול לנכרי. אמנם הבהמה היתה שוה, נכון, אבל בשחיטה היה פנצ'ה, ושוב אינה ראויה לאכילת יהודי.

בשעה טובה ומצלחת השוחט שחט את הבהמה והכל בסדר, חלק, גלאט. אפשר לאכל אותה? עדין לא, הבהמה צריכה לעבר בדיקה. בדיקה חיצונית ובדיקה פנימית. ממששים, ואם מצאו משהו - סירכא, זה לא גלאט, לא חלק. שוב מוכרים לערבי בפינו. הבהמה היתה כשרה והשחיטה כשרה, אבל נפסלה בבדיקה.

גם כשהשחיטה והבדיקה עברו בשלום, עדין אי אפשר לאכל את הבהמה הוא. קדם צריכים להכשיר אותה. ואם היתה איזו טעות, כגון שלקחו קרש שאינו מנוקב ושמו לכמה דקות - נגמר הספור. הבהמה הוא 'טרייף'. 'לכלב תשליכון אותו'.

ברוך ה', כבר הכשירו את הבשר והכל בסדר. עכשיו צריכים לבשל אותו. היתה איזו טעות, הכניסו כף חלבית בן יומו, אין פי ששים כנגד זה. אוי ואבוי! התבשיל נטרף, וכאן אי אפשר אפילו למכר לערבי, ואפילו לא לתת לכלב. אסור בהנאה! ישר לפח האשפה. הכל היה בסדר עם השחיטה והמליחה, אבל בבשול משהו השתבש.

כל זה כששוחטים פרה, תרנגול או ברוז. אבל אם לוקחים דג מהים, צריכים רק לבדק האם יש לו סימני שהרה - סנפיר וקשקשת. אם כן? אפשר מיד לבשל ולאכל אותו. אין בעיות לא בשחיטה, לא במליחה, לא בבדיקה, ואין בו אסור בשר בחלב. אם הדג טהור - הוא טהור עד הסוף, בלי פנצ'רים!

יש ילד שהמלמדים כל כך נהנים ממנו, משתעשעים אתו, כזה פיינער בחור'ל, אבל כשהוא קוצת גדל והולך לשיבה קטנה, לפתע מגלים שהתחבר שם עם בחור מקלוקל, מתחיל להתגלש החוצה, מאבד את הטעם בלמוד.

לפעמים קורה שברוך ה' בשעור א' ו-ב' הבחור עדין במצב של עליה, ובשעור ג' מתחילה לה ההדרדרות.

לפעמים הכל בסדר בשיבה קטנה, אבל בשיבה גדולה מתחילות הצרות... פתאום מתחשק לו מחשבים, ופה ושם...

זו היתה הברכה שברך יעקב את יוסף - "וידגו לרב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני שהרה שלהם הנם תמידיים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא ידרדרו, וישארו בקדשתם וטהרתם לאורך ימים.

(דבי ראובן סרלנשטיין זצ"ל - יחי ראובן)

בסוף הדרך מתר לשאל מתי נגיע...

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מט, א)

באר רש"י: "בקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכניה". שעת האלה לא התגלתה באותה שעה וגם לא אחר כך. דניאל חקר את הקץ, עד שאמר לו הקב"ה: "ואתה לך לקץ ותנוח ותעמד לגרלך לקץ הימין" (דניאל יב, ג).

הקב"ה אינו רוצה שנעסק בחשוב המועד הזה, כפי שאומרת הגמרא (סנהדרין צו ע"ב): "מאי וניפח לקץ ולא יכוב, אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: תפח עצמן של מחשבי קצין".

טעם הדבר, משום שאנשים המחשבים את הקץ עלולים להגיע לכפירה בביאת המשיח, כשיראו שהמשיח לא בא במועד שנראה להם. אחד משלשה עשר עקרי האמונה שכתב הרמב"ם הם: "אני מאמין בביאת המשיח ואף על פי שיתמהמה אהכה לו בכל יום שיבוא", וכתב ה"חתם סופר" שאדם שאינו מאמין בזה - הריהו ככופר בכל התורה כלה.

אם כן - תמה המלבי"ם - איך ראינו בהרבה ספרים שחכמים עשו חשבונות גדולים של גאלה? הוא משיב על כך על פי מעשה -

לאב אחד היה ילד שובב וכשרוני ביותר, שלא אהב ללמוד, ובמהלך כל זמן הלמודים מחשבותיו רחפו אי-שם.

פעם נגש ושאל אותו, מהי שאיפת חיו ומהו החלום הגדול ביותר שהיה מבקש לקבל במתנה.

הילד לא היה זקוק לזמן רב כדי לענות: "יריד ליפציג"...

ליריד המפרסם שהתקנים מדי שנה בגרמניה, היו מגיעים מכל רחבי אירופה וגם מארצות המזרח. הסחורות הטובות ביותר יבאו לשם. בנוסף, הוקמו בו אטרקציות מיוחדות לילדים,

כדי למשוך אנשים למקום. כל זאת בנוסף לבתי מלון ומפארים ולצימרים משבחים... חלומי של כל ילד ממצע היה להגיע פעם בחייו לליפציג.

אמר האב: "יהי כן, מוכן אני לקחת אותך עמי לליפציג בנסיעה הקרובה, אך כל זאת בתנאי שתהיה ילד טוב, והתעודות שתביא תהיינה עם ציונים גבוהים ביותר".

הילד שמע בהתלהבות את ההצעה והחל שוקע ראשו ורבו בלמודיו. כעבור זמן לא רב נפרו התוצאות המצוינות. הציון מאה התנוסס בראש כל מבחן, והילד המתין בקצף רוח לנסיעה המבטחת...

הגיע החפשי. האב שכר עגלה ועגלון, הניח עליה את הסחורה שלו, וסדר עבדו ועבדו הילד מקום לישון, שכן הדרך ארכה - לכל הפחות שבועים נסיעה.

סוף סוף סדרו כל העניינים לשביעות רצונו של האב, והילד שמע את שריקת ההצלחה בסוסים, ועקב בהנאה מרבה אחר רגלי הסוסים השועטים קדימה.

חלפו עשר דקות, והבן מרים עינים לאבא ושואל: "הגענו?" "איי הגענו?" - מחיך האב - "חלפנו רק עשר דקות, וזו נסיעה של שבועים!"

חלפו עוד שעתים, שעבור הילד נדמו כמו שלש שנים. הוא מרים עינים לאבא ושואל: "מתי מגיעים?"

האב מזעיף פניו: "שב בשקט, ואל תבלבל אותי! אני טרוד כעת בחשבונות של הסחורות, ואני צריך להחליט לאן ללכת. בינתיים תסתכל החוצה, תראה את ההרים ואת הנוף, את השועלים והדבים..."

אבל הילד נרגע רק לזמן קצר, ושוב חזר על שאלתו הקבועה: "מתי מגיעים?"

כעת פקעה סבלנותו של האב, והוא הזהיר את הילד: "אם עוד פעם אחת תשאל מתי מגיעים, אזרק אותך מהחלון, ותשאר כאן ביער, עם החיות המפחידות!"

הבן נבהל. אם אבא מאים זה עלול להיות רציני... סוף סוף הוא משתתק, והאב נושם לרוחה.

כך חלפו עליהם שבועים, מדי ילילה חנו במקום חניה, ובבקר המשיכו בנסיעה.

כשהגיע היום האחרון למסע, פנה בעל הבית אל העגלון ושאל: "עגלון, עוד כמה זמן נסיעה נשארת?" "כשלוש שעות וחצי" - השיב העגלון.

חלפה שעה או שעתים, ושוב פונה האיש לעגלון: "מתי נגיע לליפציג?"

עונה העגלון: "בעוד פחות משעה, עברתי בדרך קצור מיחדת". והילד שמצוי כבר שבועים בתענית דבור זוקף את אוזניו בתמהון, ושאלתו מתפרצת מאליה: "מדוע לאבא מתר לשאל מתי מגיעים, ועלי אסרת זאת בכל תקף?"

"פשוט" - מסביר האב - "אתה שאלת את השאלה הזו ביום הראשון, כשאף יצאנו לדרך, וידעת היטב כי הדרך ארכה ומדבר בשבועים נסיעה, אבל אני שואל ביום האחרון, כשבכל רגע אפשר שגומר המסע".

כן הדבר גם בשאלתנו - מסיים המלבי"ם - כשיעקב בקש לגלות את הקץ, נסתלקה ממנו שכניה. כשדניאל שאל על הגאולה בתחלת הגלות, אומר לו הקב"ה: "ואתה לך לקץ ותנוח ותעמד לגרלך לקץ הימים", שהרי אז ידוע היה שתהיה גלות ארכה ביותר. גם התנאים כבר ידעו שהגלות תהיה ארכה מאד, ורבי שמעון בר יוחאי צועק בספר הזהר בפרשת שמות: "אוי, מי יעמד בגלות!"

אבל אנחנו, שנמצאים כבר בסוף הגלות, כשהעגלה כבר מגיעה לעיה, יכולים לשאל: מתי נגיע?... לנו מתר לשאל, לבקש, לדבר ולהתחנן על סיום הגלות.

(רבי בן ציון מוצפי שליט"א - דורש ציון)

המנוחה האמתית

וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבל (מט, טו)

במבט שטחי, ישנה כאן לכאורה סתירה מניה וביה: "וירא מנוחה כי טוב", טוב להיות במנוחה ובשלמות נפש, ואם כן "ויט שכמו לסבל"?! אמתמה, וכי מי שאוהב מנוחה מחפש לסבל? הרי אדרבה, אדם כזה אינו עושה כלום, אלא יושב בכסא-נוח, שותה כוס קפה וקורא ספר מעניין; כך בערך נראית מנוחה אצל אדם, ומהו אם כן ענין "ויט שכמו לסבל" אצל מנוחה?

והנה פסוק זה נאמר על שבט יששכר, המיחדים בלמוד התורה, והם שהיו ראשי הסנהדרין, וחז"ל פרשו את ענין המנוחה שהוא מסמל את למוד התורה, ועדין צריך להבין, וכי למוד התורה מנוחה יקרא! והרי אין התורה נקנית אלא על ידי עמל וגיעה, ובפרקי אבות מונה התנא בין הדברים שבהם התורה נקנית, מעוט תענוג ומעוט שנה, וכי מעוט שנה יקרא מנוחה?

אמנם ודאי שיש באורים עמקים ונכונים למה נקראת התורה מנוחה, אבל גם בפשטות הדברים הוא כך, וממש כך: מנוחה במובנה הפשוט היא רק למי שמוכן לסבל, ונביא משל מן החיים. ראובן, אחרי חצי יום עבודה קשה, החליט ללכת הביתה מקדם כדי לנוח קצת. הוא מגיע הביתה מבקש שישדרו לו ארוחה ושתיה, ובינתיים מתישב בכסא-נוח לקרא איזה דבר מענין. בני ביתו הביאו לפניו את האכל והשתיה, והוא מברך ומתחיל לאכל. והנה מרגיש שהאכל לא כל כך טעים, חסר מלח, והוא קצת מקפיד [באמצע ה"מנוחה"], וצועק למי ששומע: "נא להביא מלח" - ואין עומד על ידו שישמע, מרים קולו קצת יותר: "נא להביא מלח", אין קול ואין עונה. בלית בררה הוא מרים את עצמו מהכסא והולך להביא מלח, מתישב עוד פעם ולועס.

האכל עדין לא כל כך טעים, כבר ראה שאין אף אחד בבית, מתרומם שוב להביא קצת חרדל, באמצע רוצה לשתות - אוף, זה לימונאדה! מתרומם פעם שלישית, מביא ספר, קצת לימון, לא רע, אבל הספר קצת משעמם... מתרומם פעם רביעית, מחטט בבית, אין מה לקרא, אוף! איזה בית זה! לא מתעצל, לובש מעילו, הולך לקנות משהו מענין.

יוצא לרחוב - מישוהו מבני הבית לקח את הרכב... אין דבר, הולך ברגל עד המרכז המסחרי, מתעייף קצת [מה לא עושים בשביל המנוחה...], קונה משהו מענין, מגיע הביתה, מתישב שוב. אוף, זה כסא נוח! הקפיצים דוקרים. בעצם, היום חזר מקדם והחניית עדין פתוחות, כבר מזמן החליט שהגיע הזמן לקנות כסא-נוח חדש...

עוד פעם למרכז המסחרי, מחנות לחנות, מוצא כסא מתאים, סוחב אותו הביתה. איזה יפי, יוצא לרגע, חוזר לכסא-נוח, תהו ובהו, הילדים כבר חזרו מבית-הספר וראו את הכסא החדש, מריבות עד לשמים: 'אני רוצה לשבת', 'לא אתה כבר ישבת, עכשיו התור שלי'... את המשוך הספור על ה"מנוחה" הזו יכול כבר כל אחד מאתנו לדמין מחיי היום-יום של עצמו...

אם כן, מה נפלא מה שאמרה תורה "וירא מנוחה כי טוב - ויט שכמו לסבל", אדרבה, כך, ורק כך, על ידי שמוכן קצת לסבל, ועל ידי התמסרות לתורה - זוכה הוא לקנות לעצמו מנוחה אמתית ושלמות נפש.

(רבי שמשון פינקוס זצ"ל - תפארת שמשון)

לתגובות והערות: שגי'א 054-888199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 16:33

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 17:34

ר"ת: 18:07

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 436 10.01.2020 - יג' טבת תש"פ

וְיָמַת יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים (גבו)

פְּרִשְׁת - וְיָדָה

וְיָמַת יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים (גבו)

רבינו בחיי כותב בפסוקנו דברים נלהבים, מעוררים כל נפש, על השכר המצפה לאדם בעבור המצוות שהוא מקיים. הוא מוכיח זאת מכך שיוסף שקבר את אביו, זכה וקבל שכרו במי שגדול משניהם, הוא משה רבינו ע"ה, שנתעסק בעצמותיו, שנאמר ו'יקח משה את עצמות יוסף עמו', וכו'. דהיינו, יוסף שהתאמץ במצוות קבורת אביו, זכה שבקבורתו-שלו יתעסק מי שגדול משניהם, מיעקב ויוסף, הלא הוא משה רבינו. שגם משה רבינו ע"ה שנתעסק ביוסף, קיבל שכרו בגדול ממנו, זה הקב"ה, שנאמר ו'יקבור אותו בגי'.

והמסקנה, לדברי רבינו בחיי, היא: 'מכאן למדנו שכל המשתדל במצוות לעשותם, יש לו שכר גדול; אם בחייו - פעולתו הטובה תביא פריה ממרחק, ואם במותו - שכרו אתו, בספר שאינו נמחק יוחק. ועל כן, יתחייב אדם שיעשה המצוות בזריזות, לא בעצלתיים, לא לכבוד עצמו רק לכבוד שמים, לעבוד עבודת ה' יתעלה ולשמור משמרתו, ולהשתעשע בתורתו, להתחזק בתוחלתו', וכו'.

הנה לפנינו סיפור נפלא, ממנו אפשר ללמוד על השכר שמקבל האדם בחייו על שמירת המצוות, וכפי שכותב רבינו בחיי 'אם בחייו - פעולתו הטובה תביא פריה ממרחק'. בסיפור שלפנינו, אכן, האדם עשה מצווה במקום אחד, והברכה הגיעה לו במרחקים, וכפי שניווכח... אנשי החוק הניצבים ב'מחסום ארז', סמוך לגבול רצועת עזה, יודעים שכאשר מתקרבת למחסום מכונת הנהוגה על ידי ערבי, יש לעוצרה, ולבדוק את מסמכיה, ולוודא שלא מדובר ברכב שנגנב זה עתה מיהודי תושב ארץ ישראל והגנב הערבי מתכוון להכניס את המכונת לעזה. שם, לא ניתן כבר להחזיר את הרכב,

במציאות ה'חמאס' של ימינו. הבדיקה העיקרית מתבצעת באמצעות בדיקת אמינותם של מסמכי הרכב. החיילים משקיעים מאמצים על מנת לוודא שהמסמכים אינם מזויפים.

במקרה שלפנינו, התקרבה למחסום ארוז מכונית חדשה, נוצצת, שהיתה נהוגה בידי ערבי. החיילים נכנסו לכוננות, עצרו את הרכב, ודרשו מהנהג הערבי להציג מסמכים. הלה ציית לדרישה, הוציא את המסמכים, ועל פי כל הבדיקות נראה היה שהמסמכים הם אמיתיים, והמכונית היא אכן בבעלותו של הערבי, שעל פי נתוני המסמכים רכש אותה לפני זמן קצר במרכזה של ארץ ישראל. החיילים התכוננו כבר לאפשר לערבי להיכנס לתוך רצועת עזה.

ועכשיו קרה משהו. מפקד המחסום שניצב מאחורי הרכב, ובדק את שלדתו, התקרב אל הנהג הערבי בפנים מאיימות, ואמר לו: 'תגיד לי, הרכב הזה הוא שלך?!'... והערבי, כאינו מבין את השאלה, מצביע על המסמכים... 'הנה, תסתכל מה כתוב כאן', מגיב. והמפקד אינו מרפה; 'אם לא תודה בזה – הרגע שהרכב הזה גנוב,

אני אוכיח לך זאת שחור על גבי לבן, ואז העונש שלך יהיה הרבה יותר גדול. מאיפה גנבת את המכונית הזו?!... בטחוננו העצמי של הערבי התמסס קמעה, ולא עברו עוד דקה-שתיים, והוא הודה שגנב את המכונית מהישוב 'מעלה אדומים'. ניגשו החיילים אל המפקד, ואמרו לו: 'הנביא אתה, או בן נביא; מהיכן ידעת שהוא גנב את האוטו, הרי המסמכים שידרו אמינות מליאה, ואי אפשר היה לראות בהם כל רמז לזיוף!'. במקום להשיב, קרא הקצין לחייליו וביקש מהם ללכת אל מאחורי הרכב, ולהביט ב'סטיקר' המודבק על הפגוש הגדול והיוקרתית של הרכב החדש. החיילים ראו, ופרצו בצחוק. גם הם הבינו עתה מהיכן תפס מפקדם שהרכב גנוב. מה היה כתוב שם, ב'סטיקר'? רק 3 מילים. 'אין עוד מלבדו'.

לא צריך להיות מפקד צבאי במחסום ארוז, כדי לדעת שערבי לא ידביק על מכוניתו 'סטיקר' מעין זה, ולאחר שגנב את המכונית, הוא פשוט שכח להוריד את הסטיקר... בכך עוד לא תם הסיפור. אולי אפילו לא התחיל. משהתקשרו החיילים לבעל הרכב, והודיעו לו שיבוא לקחת את רכבו, וסיפרו לו כיצד גילו שהרכב גנוב, התרגש האיש עד לדמעות, ואמר: 'עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלוקים!'

עד מהרה התברר שה'אחראים' לגילוי של הרכב, הם פעילי התשובה של אחת הישיבות המפורסמות, המקיימים פעילות עניפה בישוב מעלה אדומים, שליד ירושלים. פעילים אלה זכו להחזיר בתשובה רבים מתושבי המקום, תוך שהם מוכיחים לכולם בדרכי נועם את מתיקות התורה. משהגיעו לבעל-הרכב הנ"ל, סירב האיש לשמוע את דברי הפעילים, ולא רצה לשמוע מילה וחצי-מילה בענייני תשובה.

שעות מספר לפני כן הוא רכש מכונית יוקרתית חדשה, וליבו היה נתון כל-כולו בצבעה המטאלי של המכונית, במושבים המרופדים ובאיזור המשוכלל שלה. מה לו ולתשובה... פעילי הישיבה יודעים מזה-כבר שאי אפשר להכריח אף יהודי לחזור בתשובה. אם הוא אינו מתעורר מהדברים המושמעים באוזניו, ועל אחת כמה וכמה כשהוא נוקט בגילויי-התנגדות וסירוב, צריך להיפרד ממנו בשלום ובנחת, ולהמתין לשעת-כושר אחרת. וכך עשו תלמידי הישיבה. אבל, לפני שנפרדו מהאיש, שאלו אותו אם יהיה איכפת לו שידביקו על פגוש-מכוניתו, שנרכשה זה-עתה, את הסטיקר עם המילים 'אין עוד מלבדו'. האיש הרחרר לרגע, ולמרבה הפלא השיב החיוב. 'כן, אני מוכן שתדביקו את הסטיקר הזה על הפגוש', אמר. הסטיקר הודבק על הפגוש, ומחצית השעה לאחר מכן, כשהחנה הנהג את מכוניתו ליד ביתו, נגנבה המכונית... הנהג הגיע, כולו מזועזע, להיכל הישיבה, ניגש אל הגר"י סופר ואמר בחצי-התרסה: 'נו, אתם רואים, ביקשתם להדביק את הסטיקר, ואני הסכמתי, ועכשיו הרכב נגנב; זו תורה וזו שכרה?!

ראש הישיבה שמע את הדברים, ואמר לבעל הרכב שדבריו אינם צודקים, ומי שתלה על רכבו סטיקר 'אין עוד מלבדו', בוודאי לא יינזק בשל כך. 'מה שברור שהדבר היחיד שביכולתי לעשות בנידון, הוא לאסוף כמה בחורים ולומר פרקי תהלים על מנת שהרכב יימצא במהרה... 'ולא עברה שעה-שעתיים והנהג מקבל את הטלפון מ'מחסום ארז', ומתבשר שרכבו אותר, רק בגלל הסטיקר שהיה על הפגוש האחורי... וכיצד הגיב עתה הנהג המאושר: עכשיו נוכחתי לדעת ש'אין עוד מלבדו', ואי אפשר לסמוך על אף אחד אחר, אלא על השם יתברך, הכל-יכול. התקיימו בו, בנהג זה, דבריו של רבינו בחיי ש'כל המשתדל במצוות לעשותם, יהיה לו שכר גדול מכך, ופעולתו הטובה תביא פריה ממרחק, וכו'. הסכמתו להדבקת הסטיקר, ופרקי התהלים שנאמרו בישיבה, הביאו את המכונית ממרחק... (ברכי נפשי).

וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת יְמִינוֹ וַיִּשֶׁת׀ עַל רֹאשׁ אַפְרָיִם וְהוּא הַצָּעִיר וְאֵת שְׁמָאֵלוֹ עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה שְׂכַל אֵת יָדָיו כִּי מְנַשֶּׁה הַבְּכוֹר (מח,יד)

האחים הקדושים רבי זושא מאנפולי, ורבי אלימלך מליזנסק נחלקו בעניין דרך עבודת ה' אם קודם צריך האדם להכיר בשפלות עצמו ועל ידי זה, יבוא להבנת גדולת הבורא ברוך הוא, או להיפך, שע"י שיעמיק האדם להתבונן בגדלות הבורא ברוך הוא, יבוא לראות שפלות עצמו.

רבי אלימלך סבר שקודם צריך להכיר האדם בשפלות עצמו ומתוך כך יגיע להכרה בגדולת הבורא ברוך הוא.

ורבי זושא סבר כי קודם צריך האדם להכיר בגדולת הבורא ברוך הוא ומתוך כך להכרה בשפלות עצמו.

ושאלו את פי הצדיק, המגיד ממזרזיטש (רבי ברוך בער) מהי הדרך הנכונה?, ואמר להם ששניהם כאחד טובים, אך זה שיבוא ע"י שפלות עצמו לידע גדולת הבורא ברוך הוא, הוא במדרגה גבוהה יותר (ספר 'שפתי קדושים' פרשת וישלח).

דרכו של רבי אלימלך הובאה בספרו הקדוש 'נועם אלימלך':
הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת, מטיפה סרוחה. ולאן אתה הולך, רצה לומר איזה סיבה ואופן הביאך שתהיה הולך בעבודתו יתברך, בזכרך שתשוב לעפר רימה ותולעה, הסיבה הזאת מביאה לאדם הכנעה גדולה והוא העיקר ושורש לאדם שע"י הכנעה יהיה הולך ומתגבר ביראת ה' ובתורה הקדושה.
ונמצא כי עניין גדולת הבורא ברוך הוא בא מצד הנשמה, וכן 'מְנַשֶּׁה' אותיות 'נשמה', רומז לגדלות הבורא ברוך הוא. ו'אַפְרָיִם' אותיות 'אפר מי' שרומז לשפלות עצמו, רצה לומר מי אנוכי, כי אין אני רק עפר ואפר, וזה שפלות עצמו.

ונמצא לפי זה כי יעקב אבינו ע"ה ובנו יוסף הצדיק היו מחולקים גם כן במה שנחלקו רבי זושא ורבי אלימלך, ולכן יוסף העמיד את בניו כאשר מְנַשֶּׁה מצד ימין ואַפְרָיִם בצד שמאל, כי סבר שדרך עבודת ה' היא שקודם אדם צריך להכיר ברוממות האל יתברך, ועל ידי זה יבוא לשפלות עצמו שרמוזה בתיבת אַפְרָיִם.

ולעומתו יעקב אבינו, שם את יד ימינו על אַפְרָיִם ושמאלו על מְנַשֶּׁה, רצה לומר שקודם בעבודת ה' היא שיבוא האדם להכרה בשפלות עצמו, וע"י זה יגיע להכרת גדולת הבורא ברוך הוא. כמו שאמר המגיד ממזרזיטש שזהו המדרגה הגבוהה יותר.

(לוקט מהעלון 'אוצר פניני החסידות' בשם 'אמרי יוסף' - רבי יוסף מאיר מספינקא זיע"א)

**וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף הֲנֵה אָנֹכִי מוֹת וְהָיָה אֱלֹהִים עִמָּכֶם וְהִשִּׁיב אֶתְכֶם אֶל אֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם
(מח, כא)**

בס"ד נבאר את הפסוק:

**וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל - יִשְׂרָאֵל אוֹתִיּוֹת 'יִשְׂר' אֵל, רִמּוֹ לִקְב"ה שֶׁהוּא אֵל 'יִשְׂר' כִּי 'צַדִּיק ה' בְּכֹל דַּרְכָּיו
וַחֲסִיד בְּכֹל מַעֲשָׂיו (תהילים קמה, יז).**

וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל - אוֹמֵר הַקְּב"ה הַנִּקְרָא (יִשְׂר-אֵל)

'אֵל יוֹסֵף' - אֵל הָאָדָם

**'הֲנֵה אָנֹכִי מוֹת' - מֵאַחַר שֶׁבִיטְלַת אֶת 'אָנֹכִי' שֶׁמִּרְמֹז לְדִיבְרָה: "אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ .. לֹא יִהְיֶה לְךָ
אֱלֹהִים אַחֲרָיִם עַל פְּנֵי (שְׁמוֹת כ, ב)**

וְהָיָה אֱלֹהִים עִמָּכֶם - עֲכָשִׁיו תְּבוֹא מִיַּד הַדִּין שֶׁקְרוּיָה בְּשֵׁם 'אֱלֹהִים' וְזֹאת כִּדְ.

**'וְהִשִּׁיב אֶתְכֶם אֶל אֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם' - שְׁמִידַת הַדִּין כְּאִשֶּׁר תִּכֶּה בָאָדָם, הוּא יִפְשֵׁף בְּמַעֲשָׂיו
וְיַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, וְזֶה מֵה שִׁישִׁיב אוֹתוֹ לְדֶרֶךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְיִזְכֶּה לִלְכַת שׁוֹב בְּדֶרֶךְ אֲבוֹתָיו.
(עוֹרֵךְ הָעֵלוֹן)**

הֲנֵה אָנֹכִי מוֹת וְהָיָה אֱלֹהִים עִמָּכֶם (מח, כא)

על בעל הגאווה אומר הקב"ה: 'אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת' ומכאן אמרו שהגאווה היא סגולה בדוקה לקיצור ימים (רח"ל). כיוון שאם הקב"ה לא יכול לדור יחד אתו אז מי צריך להיעלם? פשוט שבעל הגאווה. מאידך, כשמסלקים את הגאווה זוכים להשראת השכינה. רמז לדבר אומר בעל התולדות יעקב יוסף בפסוק: אם תקיימו 'הנה אנכי מות' דהיינו תמיתו את מידת האנוכיות והגאווה, תזכו מיד ל'והיה אלהים עמכם' להשראת שכינה ולברכה מתמדת. (עלון 'מתוק מדבש')

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה (מח, ח)

רש"י: מי אלה - מֵהֵיכֵן יִצְאוּ אֵלּוּ שְׂאִינָן רְאוּיִים לְבִרְכָה.

**בעל הקדושת ציון מבאבוב זיע"א הסביר את דברי רש"י לשבח בדרך צחות ע"פ הקדמה:
ידוע כי ביום בר המצווה צריך האב לברך 'ברך שפטרני מעונשיו של זה' וזאת כיוון שעד בר המצווה נענש האב על חטאי בנו ומכאן ואילך האב פטור מלהיענש על חטאי הבן.
כאשר ראה יעקב את מנשה ואפרים הוא התפעל כל כך מצדקותם המופלאה ושאל מהיכן יצאו אילו שאינם ראויים לברכת 'ברוך שפטרני?' שהרי הם נקיים מכל חטא ואביהם לא אמור היה להיענש בסיבתם. (עלון 'מתוק מדבש')**

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן שירה בת גילה.
לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.
לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עוזיה בת שוליקה, שולה בת עזיה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 561 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מ"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 448 שנה י' העלון מוקדש לחמי מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף ז"ל - ט"ו טבת י' טבת תש"פ

999 פרשת

בסוף פרשת יוגש מסיים הפסוק (מז, כז): "וַיִּפְּרוּ וַיָּרְבוּ מְאֹד וּפְרִשְׁת וַיְחִי מִתְחִילָה ב' וַיְחִי יַעֲקֹב". במאמר זה ננסה להבין איך בני התורה - שתורתם אומנותם יכולים לכלכל את ביתם כעין "ברכה בעיסה".

כתוב בספר "דברי נפתלי" (לרבי נפתלי הברשטאם זצ"ל): ויש לפרש בדרך צחות את הסמיכות של הפרשיות וגם מאמר חז"ל - 'פרשה זו סתומה'. הרחוקים מתורה ומצוות שואלים, לחדדים יש הרבה ילדים בלי עין הרע, אם כן איך הם חיים? וזו הסמיכות "ויפרו וירבו מאוד" א"כ איך "ויחי יעקב" איך יעקב עמוד התורה חי. ועל זה אומרים חז"ל פרשה זו 'סתומה', כלומר אי אפשר להסביר את זה בשכל כיון שזה דבר שהוא מעל השכל, ועל כן יש ברכה!

סיפר הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: נסעתי במונית, פנה אלי הנהג: "אפשר לשאול שאלה?" "שאל. אם אדע, אענה". אמר: "איני מבין, אני עובד ואשתי עובדת ויש לנו משפחה קטנה, ואיננו גומרים את החודש, אין הקומץ משביע, ואצלכם, בלי עין הרע, משפחות גדולות ופיות רבים - מה הוא יודע, לכל אחד שלושה פיות, האחד בראש ושנים בנעליים... והבעל בכלול, וחיים!" אמרתי: "את התשובה לשאלתך יודע אני, כי כתובה היא ברש"י!"

תמה: "ברש"י? מהיכן ידע רש"י שאהיה נהג, ואשתי תעבוד, ולא נגמור את החודש?"

אמרתי לו: "רש"י לא מדבר עליך, רש"י מדבר עלינו!" "עליכם?! הבה נשמע!" ענה הנהג.

אמרתי: "הפסוק אומר 'ויחי יעקב' יעקב עמוד התורה וכולם שואלים ממה אברכים חיים מ- 2000-1400 שנה כולל מבחנים ושמירת סדרים??? על זה עונה רש"י: 'פרשה זו סתומה'. באמת אי אפשר להבין איך, אבל ברוך השם חיים!... יש ברכה!"

אברך אחד למד בכלול, חי מ'הבטחת הכנסה'. המשפחה גדלה, ההורים היו עסוקים בְּהַשָּׂאת שאר הצאצאים.

עלה אל הרב שך זצ"ל, וסיפר על מצוקתו. וזה לא רק הכסף. הגמרא אומרת (בבא מציעא נט.) שכאשר הקמח פָּלָה מן הכד, הריב נוקש בבית... ביקש אישור ללמוד הנהלת חשבונות. כך יוכל ללמוד בכלול בבוקר ואחר הצהריים, ובמקום כולל ערב וכולל חצות וכולל אשמורת בוקר, יוכל לעבוד כמה שעות ותבוא הרווחה. ענהו ראש הישיבה, "איני אוחז מזה". המשפחה הוסיפה לגדול, והיוקר המשיך להאמיר, וההורים חיתנו עוד צאצאים, וכבר לא השיג עֲרָבִים עבור הגמח"ם. לא מצא עצה, ועלה שוב עם ההצעה. ראש הישיבה אחז בידו באהבה רבה: "אני מבין את מצבך, אבל אמרתי - איני אוחז מזה..."

"זה... אסור"? שאל. "לא, לא, חלילה! אין כאן אסור. אבל אם שאלת לדעתי, איני אוחז מזה..."

טוב, אם זה לא אסור, ועצה אחרת אין והדוחק נורא ואיום... אז החליט ללמוד מקצוע. למד וקלט היטב ועמד לבחינות והשיג תעודה. ועמד בהבטחתו לעצמו, למד ביום ועבד בלילה והרוויח טוב. ראה איזה פלא, קרה דבר מוזר צצו הוצאות משומקום, בלתי צפויות ומפתיעות, אביזרים נשברו, רופאים נצרכו, והדוחק במקומו עומד...

999 פרשת

ערך חשבון נפש, והבין: קפידא של ראש הישיבה, שעבר על עצתו ודבריו! על כן עלה בשלישית, נבוך בעליל. בשברון לב התוודה, ובקש מחילה.

אחז הרב שך בידו, ואמר בקול אוהב: "חלילה וחס, מעולם לא הקפדתי. ובפירוש אמרתי, שאינו אסור, אבל אסביר לך - לבן תורה יש הנהגה מיוחדת - הנהגה נסית, מעין - 'אוכל קמעה ומתברך במעיו'. מרוויח קצת, ויש בו ברכה. כיון שיצאת לעבוד, גם אם אתה קובע עתים, ועתים רבות, לתורה. שוב אין זו הנהגה המופלאה, שהקב"ה מתנהג עם עמלי תורה. ועולמנו הוא עולם של פגעים... לכן אמרתי שאיני אוחז מזה..."

ידוע שהתקופה שבה מחתנים את הילדים זה בערך מגיל ארבעים עד שישים. ואמרו חז"ל שהאותיות 'מ' ו-'ס' שבלוחות בנס היו עומדים ובא לרמז שהתקופה בין 'מ' ל-'ס' (בגמטריה בין 40 ל-60) על אף כל ההוצאות המרובות חיים בגדר של חיים מעל הטבע - בדרך נס.

והגאון רבי פנחס גולדווסר שליט"א הוסיף על זה דבר נפלא: ידוע ומפורסם הרמב"ם (שמיטה ויובל פ"ג ה"ג): ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש מכל באי עולם אשר נדבה אותו... "הרי זה נתקדש קדש קדשים" - אפשר שדבר זה מרמז על מה שאמרו חז"ל (במגילה י'): "א"ר לוי: דבר זה מסורת בידינו מאבותינו מקום ארון אינו מן המידה וכו'. שמע מינה בנס היה עומד". שהנהגת הקב"ה עם המקדיש את עצמו "לעמוד לפני ה'" היא כבקודש הקדשים, שלא כדרך הטבע כלל. העמידה לפני ה' היא "בנס היה עומד".

על מסורת זאת מאבותינו יעיד לא רק רבי לוי, אלא כל הנוהג בעצמו כשבט לוי - רואה ברכה בכספו - מעין המעט שמחזיק את המרובה, כפי שנאמר על שרה אמנו ע"ה שהיתה לה ברכה בעיסה (בבצק) שהספיק להמון אנשים... 'פרשה זו סתומה' - כך הם פני הדברים אצל לומדי התורה בלתי מובנים איך הם מכלכלים את עצמם...

תפ"פ

ויחי - תוכן ענייני הפרשה

- יעקב חי 17 שנות שלווה במצרים.
- יעקב קורא ליוסף ומשביעו שלא יקברנו במצרים, אלא בחברון (במערת המכפלה).
- ברכת יעקב לאפרים ומנשה-ברכת הנצח של האבות לבנים.
- ברכות יעקב לבניו "איש אשר כברכתו ברך אותם".
- פטירת יעקב אבינו ע"ה - בכיה ואבל במצרים שבעים יום.
- עליית יוסף ואחיו לארץ ישראל לקבור את יעקב במערת המכפלה, עמהם באים כל עבדי פרעה, וזקני ארץ מצרים, ובדרך - ליד הירדן בגורן האטד - מספד גדול.
- האחים מבקשים מיוסף מחילה על המכירה, ויוסף משיבם שאין בליבו תרעומת עליהם, וניחם אותם שהיה זה בהשגחת ה', כדי שיפרנסם בשנות הרעב.
- גדולת יוסף ופטירתו, ומשביע את אחיו, שיעלו את עצמותיו לארץ ישראל לכשיגאלו.

בבנים, ויש לך טרדות רבות. אולם חייב אתה לקבוע עתים לתורה. טוב היה אילו היית לומד בקביעות לפחות פרק משניות או דף גמרא ביום.

השיב לו האברך: "הורגלתי בישיבה ללמוד עשר שעות ביום. איזו חשיבות יש ללימוד פרק משניות אחד? כשאפנה מעסקי, אחזור ללמוד עשר שעות ביום כימים הראשונים". השיב לו ה'חפץ חיים': "אמשול לך משל למה הדבר דומה, לאדם שנעשה חולה וחלוש. נתן לו הרופא תרופות לחולשתו, וציווה עליו שלא להיכנס לבית המרחץ במשך שנה. ויהי היום, לאחר כמה חדשים, נתאווה האיש ללכת לבית המרחץ, כיון ששהה שם כשעה, נחלש עד שהיה קרוב לעילפון. מיד רץ למקווה של מים קרים, כדי להתקרר מעט, אך המקווה היה סגור. יצא האיש החוצה, והביא לעצמו ספל מים קרים, שפכם על לבו ועל פניו שלא יתעלף. הייתכן שיאמר, כי חפץ הוא דווקא במקווה שלמה כדי לקרר את עצמו, ואין לו חפץ בספל מים?! ואם יאמר כן, אך לשוטה יחשב! אף בעניינך כן הוא, אין לך לתור אחר לימוד שאינו בהישג ידך, אלא מה שתוכל לעשות בלימוד התורה, עשה! דרך ארץ קדמה לתורה לימוד התורה חייב להיות מלווה בדרך ארץ, וכמו שאמרו חז"ל (אבות ג, ז): "אם אין דרך ארץ אין תורה", רצה לומר, שצריך תחילה לתקן את עצמו במידות, ובזה תשכון התורה עליו, שאיננה שוכנת לעולם בגוף שאינו בעל מדות טובות.

דרך ארץ קדמה לתורה

רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, היה רגיל לנסוע מדי פעם לעיר חברון, להשתטח על קברי האבות. בדרך כלל היו מתלווים אליו בחורים הלומדים בישיבתו, ורבי איסר זלמן היה נכנס עמם לבקר במעונו של הסבא מסלבודקא, שהתגורר בחברון. "היום הבאתי עמי את הגדול שבכולם!" הכריז רבי איסר זלמן באחד מביקוריו. "עילוי שהעולם עוד ירעש ממנו!" שמח הסבא לקראתם, והזמינם להסב עמו ליד השולחן. תוך כדי הארוחה, הבחין הסבא שהעילוי הצעיר היושב לידו, מלקט באצבעותיו גרגירי סוכר שנפלו על השולחן, ומכניסם לפיו. לא מצא הדבר חן בעיניו, בחושבו כי יש בזה פגם בהלכות דרך ארץ ונימוס, אולם שתק ולא העיר לו מאומה. כשיצא הבחור, אמר הסבא לרבי איסר זלמן: "אם הבחור לא ישנה את הליכותיו, לא רק שהעולם לא ירעש ממנו, אלא הוא יגדל כעם הארץ, ולא תהיה לו שייכות עם התורה". בדברים אלו סיים הסבא את אותה פגישה. רגיל היה המשגיח רבי מאיר חדש זצ"ל לספר לתלמידיו את הסיפור, תוך שהוא מוסיף: "הכרתי את העילוי בצעירותו ובזקנותו, ואכן הסבא צדק..."

[מתוך הספר 'להתענג בתענוגים' - עם רבותינו בפרשת השבוע]

"לא יסור שבט מיהודה ומחקה מפין רגליו עד פי יבא שילו..." (מט, י)

וברשי: "מלך המשיח שהמלוכה שלו". וב'פרדס יוסף' (פרשת כי תשא ד'ה 'ושמעתי אומרים') הביא שפעם שאלו את ה"אבן עזרא": "אבי אל חי שמך למה מלך משיח לא יבא". וזו השאלה ששואלים בני ישראל להשי"ת למה אין משיח בא. ושאלה זו נקראת באותיותיה ישר והפוך, כי התיבה 'יבא' נקראת הפוך 'אבי', וכן כולם. והשיב להם בחכמה גדולה התשובה שעונה השי"ת על שאלה זו: "דעו מאביכם כי לא בוש אבוש שוב אשוב אליכם כי בא מועד", ואף תשובה זו נקראת ישר והפוך! [אוצר פלאות התורה]

"יששכר חמר גרם ריבץ בין המשפתיים: וירא מנחה פי טוב... ויט שכמו לסבל..." (מט, יד-טו)

אחד מארבעים ושמונה קניינים שהתורה נקנית בהם הוא "ביישוב" (אבות, ו, ה) כלומר, מנוחת הנפש ויישוב הדעת. ויש לשאול, שהיה ראוי, אם כן, שתינתן התורה דווקא בארץ ישראל, כאשר נמצאים איש תחת גפנו ותחת תאנתו, ולא במדבר שמים, אחרי שהשתעבדו ועונו במצרים בעבודת פרך? עמד על כך המשגיח רבי ירוחם (ממיר) הלוי ליוואויץ זצ"ל, בספרו 'דעת תורה' בפרשתנו, והוא מבהיר את העניין לאשורו: מנוחה היא אמנם קנין נחוץ להשגת התורה, אבל מהי 'מנוחה'? זאת לימדנו הבורא דווקא על ידי נתינת התורה במדבר. אנשי העולם סוברים כי מנוחה פירושה, מנוחת הגוף. אך לאמיתו של דבר טעות היא בידם, שכן אדם המתרגל לחיות במנוחה, בתנאים נוחים שלא חסר לו מאומה, אם מגיע מצב שונה במקצת ממה שהורגל בו, כבר הוא מאבד את יישוב דעתו. שבט יששכר התברך במידה זו של מנוחה, ידוע ידע, כי להשלמת התורה וקניינה עליו לרכוש מנוחה אמיתית, היא מנוחת הנפש, מה עשה? "ויט שכמו לסבול", הוא התרגל לסבול, לשבור את הגוף, ועל ידי שבירת הגוף באה המנוחה האמיתית. כך הגיעו לכדי "וירא מנוחה כי טוב", דווקא על ידי "ויט שכמו לסבול".

בלימוד התורה צריך להיות שקוע עד הצואר

את המעשה הבא, סיפר רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, ראש ישיבת טלז: "פעם נודעתי אודות גביר אדיר, שעסקו מסתעפים סביב כל העולם, וביקשתי להיפגש עמו, בכדי להתרימו עבור הישיבה. הלה טרוד היה בעסקיו, עד שכמעט ולא מצא פנאי לקבוע פגישה אתי. בסופו של דבר, נקבעה הפגישה באחד הימים לשעות הבוקר המוקדמות. השכמנו קום אני ומלווי, התפללנו ונחפזנו לדרכנו. כאשר הגענו, התברר שאיחרנו את המועד. הגביר היה בעיצומה של שיחת טלפון, ומי יודע עד מתי תתמשך. לא היתה בידינו ברירה אלא להמתין. כאשר סיים סוף-סוף את שיחתו, ניגשתי אליו ואמרתי לו: "ימחל נא לי כבודו, אין כוונתי להתרימו, כי אם להציג לפניו שאלה אחת: באיזו שעה חוזר אתה הביתה? ובאיזו שעה עוזב אתה את ביתך בבוקר?" השיב הגביר: "בשעה אחת עשרה בלילה חוזר אני לביתי, ובשעה חמש לפנות בוקר, אני כבר בדרכי לעבודה". חזרתי ושאלתי: "אם כן הדבר, מה לך מכל הבית המפואר שלך, הלא מעולם אינך נהנה ממנו, בלילה הכל חשוך, ובבוקר טרם האיר השחר אתה כבר יוצא מהבית". "הרב צודק", השיב הגביר, "אמנם הבית המפואר אינו עבורי, כי אם עבור אשתי ובני ביתי, אני לכשעצמי טרוד כל היום כולו בעסקי המסועפים".

הסתכלתי עליו בהשתוממות, והוא הבחין בכך, על כן חזר ונענה: "דעו נאמנה, כבוד הרב, כי אם רוצים להצליח בעסק, צריכים להיות שקועים בו לגמרי..."

כששמעתי את דבריו, פניתי למלוי, ואמרתי להם: "היום קיבלנו הרבה יותר מתמיכה כספית. קבלנו שיעור כיצד אנו צריכים ללמוד את התורה - צריכים להיות שקועים בלימוד עד 'צוואר', כדי להצליח בעסק התורה".

תקבע עתים לתורה

סיפר ה'חפץ חיים': שמעתי על תלמיד חכם אחד, שפגש באברך שהיה מתמיד גדול בתורה, ולבסוף התבטל מן התורה לגמרי, בגלל שהיה טרוד בגידול הילדים ובפרנסתם. אמר לו אותו תלמיד חכם: "שמעתי עליך שנעשית מטופל

”בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף בֶּן פֶּרֶת עָלֵי עֵינַי בְּנוֹת צַעֲדָה עָלֵי שׁוֹר” (מט, כב)

וברש"י - "ועוד דרשוהו לענין שלא ישלוט בזרעו עין הרע ואף כשברך מנשה ואפרים ברכם כדגים שאין עין הרע שולטת בהם", ע"כ.

אומרת הגמרא (בבא מציעא קז:): "והסיר ה' ממך כל חולי" - אמר רב, "כל חולי", זו עין רעה, שכל החוליים תלוים בה. רב לטעמיה, דרב סליק לבי קברי, נזדמן לבית הקברות, עבד מאי דעבד, יודע היה ללחוש על הקברות ולהבין בכל קבר וקבר באיזו מיתה מת, ואם בזמנו מת או קודם זמנו על ידי עין רעה, ואמר: **תשעים ותשעה מן המתים בעין רעה מתו, ואחד בדרך ארץ**, בהגיע זמנו מת.

אם כן "עין הרע" יש בכוחה להזיק לאדם. והגמרא בברכות (כ:) מספרת על רבי יוחנן שהיה יפה תואר, הלך לבית הטבילה כדי שהנשים שיוצאות מהמקווה יראו אותו ויהיה להם בנים יפים כמותו, שאלו אותו חכמים האם אין אתה מפחד מעין הרע?! אמר להם, אני מזרעו של יוסף שאין עין הרע שולטת בו.

וכן אומרת הגמרא בברכות (נה:): שכל אחד יכול לומר שהוא מזרעו של יוסף ולבטל בכך עין הרע. עיין שם. והקשה החיד"א בספרו "דבש לפי" (מערכת ע' סימן יט) ויש להבין מאמר חז"ל זה דמלשון חכמינו ז"ל משמע שהם נתנו עיצה זו לכל אדם שמפחד מעין הרע לומר "אנא) מזרעא דיוסף קא אתינא".

כאשר האדם מתפעל מחברו הוא מנתק אותו מבורא העולם

מצינו על כך ביאור נפלא בדבריו הקדושים של רבי נפתלי מרופשיץ ז"ע (בספרו "זרע קודש" פ' ויצא דף כח, א) וזה לשונו: צריך להאמין שכל העולם כולו ומלאוהו הם צל ודמיון לעילא מיניה, וצריך לקשר כל דבר בשורשו, למשל ששמעתי בילדותי סגולה מפי האומרים, שמי שרוצה שלא ליתן עין הרע לתינוק יסתכל למעלה.

ולדעתי אפשר אמר זאת איזה צדיק בחכמתו, כי עין הרע בא מזה כאשר אדם רואה איזה דבר נאה או איזה גדולה בממון או בבנים או בגבורה או בכל מעלה, והוא מתמיה מאוד על מעלתו של זה, אע"פ שמתמיה באהבה זה לזה, אעפ"כ גורם רעה בזה שמתמיה, שהוא מפריד הדבר משורשו.

כי אילו היה הרואה חכם ודבוק בהשם יתברך לא היה מתמיה כלל, כי מה שייך לתמוה על מידת תפארתו של הקב"ה כביכול, כי זה שהוא רואה הוא לתפארת ה' או דמיון לחכמתו יתברך מה שהאציל בצלמו ודמותו, רק צריך לישא למרום עיניו ובזה מקשר הדבר לשורשו. וזה עין טובה ולא עין הרע... וצריך להודות ולהלל לה' על כל הטובה שמתפשט בעולם הזה כמו שמצינו שעשו אמותינו רחל ולאה שהודו לה' על כל הטובה ולא תמהו כלל.

ואלה הם דברי חז"ל במתק לשונם במדרש: "ויזכור אלקים את רחל", ילמדנו רבנו, הרואה אדם נאה איך צריך לברך? אומר ברוך שככה לו בעולמו. הן-הן הדברים הנ"ל שצריך להודות שעשה דמיון וככה בעולם, דהיינו בעולם הזה עשה ככה תפארת מעולם העליון", עד כאן דבריו.

גם האדם בעצמו יכול להזיק לעצמו

ויתירה מזו, גם האדם עצמו שיש לו חכמה או עושר, הרי הוא עצמו גם כן שוכח שהכל הגיע לו מן השמים, והוא משתף פעולה עם הנותן עין הרע בכך שגם הוא מחזיק טובה לעצמו בחושבו שהוא חכם גדול ויודע לעשות עסקים. נמצא שע"י שניהם יחד מתנתק האדם ח"ו משורש כל השורשים וגורם נזק לעצמו. ולכן העצה היעוצה לבטל עין

הרע הוא להסתכל כלפי מעלה אל הקב"ה, שהקב"ה הוא המשפיע לנו את כל ההשפעות ברוב רחמינו וחסדינו. ואם יעלה ברצונו למנוע שפע זה כי אז "אין עצה ואין תבונה נגד ה'", וע"י זה שהוא מקשר את חיותו לשורש העליון - הקב"ה - אינו יכול להיפגע מעין הרע, כי האדם מבין שהכל מאיתו יתברך.

בפרשת מקץ (מא, טו-טז) כתוב: "ויאמר פרעה אל יוסף חלום חלמתי ופתר אין אתו וְאֲנִי שָׁמַעְתִּי עֲלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לְפָתֵר אֹתוֹ, וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת פְּרֹעַה לֵאמֹר, בְּלִעְדֵּי, אֲלוֹקִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרֹעַה".

פרעה (נוטריקון פה רע) רצה לתת עין הרע בכוחו של יוסף הצדיק, והיות ששורש עין הרע הוא להכניס באדם מחשבה פסולה של: "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", לכן מטרת פרעה היתה להגדיל את כוחו של יוסף בכדי להכניס בו גאווה באומרו לו: "חלום חלמתי ופותר אין אותו". כלומר - החכמים הכי גדולים שלי לא היו מסוגלים לפתור אותו: "ואני שמעתי עליך לאמור תשמע חלום לפתור אותו". הדגיש לו את כוחו המיוחד: "שמעתי עליך" שלך יש כוח מיוחד שרק אתה מסוגל לשמוע חלום ולפתור אותו, ובכך רצה לנתק אותו משורש כל השורשים ולהזיק לו.

ברם יוסף הצדיק שהרגיש בזה הוא מיד חיזק והתקשר עם שורש כל השורשים: "ויען יוסף את פרעה לאמור בלעדי", טועה אתה, כי אין זה כלל בכוחי הדל לפתור חלום, אלא: "אלקים יענה את שלום פרעה", כי הוא המשפיע מחכמתו לבשר ודם שידע לפתור חלום, ועל ידי זה ביטל יוסף את העין הרע שרצה פרעה להכניס בו.

מעתה יתבאר עומק דברי חכמינו ז"ל אשר לימדו אותנו סגולה נפלאה לבטל עין הרע ע"י שיאמר: "אנא פלוני בר פלוני מזרעא דיוסף קא אתינא דלא שלטא ביה עינא בישא". והעניין הוא על פי מה שמצינו בגמרא (סנהדרין יט:): "כל המלמד את בן חבירו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו".

לפי זה אנו למדים מיוסף הצדיק רעיון קדוש זה לקשר הכל לשורשו: "בלעדי, אלקים יענה את שלום פרעה", ולא להתפתות למחשבת גאווה בבחינת "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", הרי אנו נחשבים כזרעו של יוסף, שהרי הוא לימד אותנו דרך בעבודת ה', וכל המלמד את בן חבירו תורה, כאילו ילדו.

נמצא שכאשר איש מישראל מפחד מעין הרע, עליו ללמוד מיוסף הצדיק שלא לייחס שום כוח לעצמו אלא לקשר הכל לשורש כל השורשים - הקב"ה, וממילא אז יש לו את הזכות המלאה לומר: "אנא פלוני בר פלוני מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא", ואין כאן שום שקר, שהרי אנו באמת מזרעו של יוסף, מכיון שלמדנו ממנו לקשר הכל לה'.

ילד פלא

אברך הגיע עם בנו לרבי חיים קנייבסקי שליט"א וסיפר לו שבנו הוא ילד פלא היודע ג' סדרים מהש"ס והוא חושש מעין הרע מה יש לעשות? השיב לו הגר"ח, שילמד עמו מוסר כל יום ואז לא יזיק לו עין הרע. ונשאל הגר"ח (הובא ב"דרך שיחה" עמ' עו) מה ענין מוסר לעין רעה? והשיב הגר"ח, כשאדם מחזיק עצמו בגאווה אנשים נותנים בו עין הרע ולא כן כשמחזיק עצמו לעניו, ע"כ.

אדם שמחזיק את עצמו בגאווה הוא מייחס לעצמו את כל ההצלחות ועל ידי זה מנתק את עצמו מהשורש ועין הרע יכולה להזיק לו. מה שאין כן אם ילמד מוסר ויהיה עניו יכיר שהכל בא מלמעלה והוא לא פעל כלום ואז גם אם יתנו בו עין הרע לא תוכל לשלוט בו משום שהוא מחובר אל השורש!

"אלוקים חֲשָׁבָה לְטֹבָה..." (ג. כ) - סיפור

מעשה בנפוליאון בונפרטה קיסר צרפת, שהיה הולך וכובש מדינה אחר מדינה, ובעת מלחמתו נגד רוסיה, הגיע אל עיר אחת שהיתה מבוצרת, ולא עלה בידו להבקיע את חומת העיר, על כן בנה עליה מצור סביב והקיף את העיר בחילותיו עד שייכנעו אליו. כל צבאותיו התחפרו סביבות העיר וישבו שם ימים רבים. ויהי כי נקפו הימים, ובני העיר לא נכנעו, פנו לנפוליאון כמה מקציניו בדרישה לנטוש המערכה ולשוב אל ביתם. הציע נפוליאון שהוא בכבודו ובעצמו עם מפקד הגדוד יכנסו לעיר בדמות כפריים חקלאים, וירגלו את העיר. ואכן כך עשו, נפוליאון והמפקד נכנסו לעיר והתחילו לרגלה, ובדרכם הגיעו לבית מרזח ששם נמצאו חיילי צבא רוסיה. נכנסו לשם וישבו ליד שולחן בקצה המרזח, הזמינו יין כמו כולם ושמו אוזנם כאפרכסת לשמוע שיחת החיילים. והנה שמעו אותם אומרים כי המצב הכלכלי בעיר הוא ללא נשוא, והרעב כבד עד כי עוללים שאלו לחם ופורש אין להם, ולא נשארה להם ברירה כי אם להיכנע בפני צבא נפוליאון. דברים אלו הרנינו את ליבו של נפוליאון והמפקד אשר אתו. לפתע הסתכל עליהם חייל רוסי אחד, והכירו שהוא נפוליאון! מיד אמר לחבריו: 'הביטו אל הכפרי היושב בקצה החנות, זהו נפוליאון שצר עלינו את העיר!' ויחרדו ליבותם של נפוליאון והמפקד, אולם למזלם דבריו לא נתקבלו באוזני שומעיו. המפקד שליווה את נפוליאון, ברצותו להסיר מהם כל ספק כי טועים הם, ובחששו שמא עדיין לא סר מר המוות, פן ייגשו אליהם ויחקרו אותם מאין באתם - לכן פקד בקולו, וציווה את נפוליאון להגיש לו כוס שכר. נפוליאון הבין כוונתו בזה, ניגש אל המוזג והביא את מבוקשו. בהגישו את הכוס עשה תנועה רשלנית, וכוס השכר נפלה ונשפכה על בגדי המפקד. המפקד קם בחמת זעם, היכהו, הפילו לארץ וצעק עליו: שוטה, מה עשית? אז יצא נפוליון החוצה ונס על נפשו, וכשנמלט נפוליאון ניגש המפקד למוזג ושילם לו על אירוחם, בעודו שומע איך חבריו של החייל הרוסי לועגים לו: 'אילו היה זה נפוליאון, מי היה מעז להרים יד עליו ולהכותו?!' עזב המפקד את בית המרזח והלך בעקבות הקיסר, והגיעו שניהם אל צבאם חיים. והי בהגיעם שם, נפל המפקד על פניו וביקש על נפשו שימחל לו על מעשיו, כי הוראת שעה הייתה זו, לבל יפול הקיסר ביד שונאיו. ענה הקיסר ואמר לו: לו יכולתי להענישך ולהשיב לך מידה כנגד מידה - לתת לך מכות כאלו שיצילוך ממות ולהביאך לידי חיים טובים של מלך - הייתי עושה זאת ברצון, כי כן עשית, וע"י מכותיך הגעתי ממות לחיים טובים, והשבת אותי אל מלכותי, אך איני יכול לעשות זאת. ציוה נפוליאון והעלהו בדרגה ונתן לו מתנות רבות, וכעבור מספר ימים הובקעה העיר. וזהו שאמר יוסף: "התחת אלוקים אני"? - שהרי רק ביכולת הקב"ה לעשות כביכול 'רע' שממנו תצמח אך ורק טובה!

סיפרו לו על העניין ובקשה אחת בפייהם: 'אולי יש בידו לפעול משהו?' ר' שרגא ענה שאין לו ניסיון בדברים כאלה, אך ישתדל לעזור. מיד התקשר לממונים וקיבל גם הוא תשובה שלילית. לא הסתפק בכך, ונסע לדבר עימם אישית, מרחק של שעה נסיעה, אולי מפגישה פנים מול פנים יצא משהו... וקיבל אותה תשובה, שאפילו תמורת כסף רב אין מקום פנוי. ביקש לראות את מפת החלקה, אולי יש מקום שנתעלם מהם, אך גם מהמפה לא נתגלה מקום פנוי. ר' שרגא לא אמר נואש, ונסע לבית העלמין, לראות במו עיניו אולי ימצא משהו. כשהגיע פגש את השומר, וביקש ממנו לערוך עמו סיור בחלקה. הלה טען שאין בכך שום תכלית, שהרי יודע בברור שאין שם מקום פנוי, שנים כבר לא קוברים בחלקה ההיא. אבל ר' שרגא בשלו, לבסוף הסכים השומר והתחילו ללכת. באמצע עצר השומר פתאום מול מצבה שקועה באדמה, ואמר: "לפני הרבה שנים היה קבור כאן בחור אחד, עכשיו אני נזכר שהעלו אותו לקבורה בארץ ישראל". התקשר ר' שרגא אל אביו של אותו בחור, והוא אישר שאמנם כנים דברי השומר. וכך היה המעשה: "לפני שנים רבות בני נהרג בתאונת דרכים ונקבר באותו מקום, לאחר זמן מה, בהיותי בארץ ישראל סיפר לי אדם, שכאשר היה בני ילד אמר לו כי ברצונו להיקבר בארץ ישראל! הדבר היה מוזר שילד יאמר דבר כזה... משום כך החלטנו להעבירו לישראל. מכיוון שאין בדעתי להשתמש באותו קבר, שמח אני להעמידו לרשות הנפטר". מיד הודיע ר' שרגא למשפחת הנפטר שהיו כבר באמצע ההלוויה שהצליח להשיג מקום... מה רבה היתה הפתעתם כשהגיעו ונוכחו שהמקום הוא ממש ליד אביו וסבו של הנפטר!... ["ברינה יקצורו"]

חזק חזק ונתחזק

בברכת התורה רון ברינה

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוח: סמי בן שמחה: גורגי בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה סלמן בן חבו ודוד: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: שלמה בן זוהרה אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: סמי בן חנה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: ישראל מאיר בן עטרה מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוחה בת שמשון מרים בת עזיזה: נוראני בת מרים ורבי: כותן בת חביבה: אהובה (דייז) בת טובה שמחה בת סרח: חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה
זיווג הגון - זהבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר (Jimmy Shmuel ben esther)
רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: אלקנה רחמים בן איריס

<p>לרפואת: הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א אברהם בן חנה: יעקב ישראל בן גלית ארטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זלית בת חנה דוד בן שמחה: מנחם בן עליזה: איתן חיים בן שלומית פאולה בת דינה: זהבה בת הודיה: לילך בת מרגלית מרים קרן בת רבקה: אילה בת ציפורה שרה בת רבקה: שרה תהילה בת חנה אברהם בן אטו: פיבי בת חביבה בן חמו מרית בת רחל: רחל בת נעורה: גלית בת רות</p>	<p>לזרע של קימא: יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה רייזל בת מינה: שירה בת שושנה מיטל בת לולו: לילית בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל יובל בן שלומית הודיה בת ציפורה: רחל בת חיה עדי בת מל</p>
--	---

"וְעֲשִׂיתָ עִמָּדֵי חֶסֶד וְאַמֶּת אֶל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם : וְשִׁכְבְּתִי עִם אֲבֹתַי" (מז, כט-ל)

נסתרות דרכי ה' - סיפור

לפני שנים נפטר בארה"ב בפתאומיות אברך. משפחתו רצתה לקבורו בחלקה מסוימת, בה היו קבורים אביו וסבו. אך לאחר בירור אצל הנהלת בית העלמין התברר שכבר זמן רב לא קוברים באותה חלקה ואין בה אף מקום פנוי. מחוסר ברירה התקשרו בני המשפחה לגביר הנכבד ר' שרגא ניהוז.

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752
או במייל: Ronbarina@gmail.com
כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
 ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מוקדש לע"ג הרה"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גודגיה זיע"א

ע
ר
נ
ת
ע
ש
ב
ת

עלון מס' 1103

לע"ג דפאל בן פרחא ז"ל	לרפואת מרדכי ניר בן רחל הי"ו	להצלחת צבי בן יפה ורעייתו ובי"ב הי"ו
לע"ג מזל בת שרה ע"ה	ויחי	שלמה בן מרגלית זיווג הגון
לע"ג אליהו בן מרים ז"ל	י"ד בטבת תש"פ, ירושלים	להצלחת מרים בת שרה תחי
לע"ג שמעון בן שמחה ז"ל	כניסת שבת 4:16	להצלחת אליהו בהן בן מזל הי"ו
לע"ג חזקיה בן אסתר ז"ל	יציאת שבת 5:33	לרפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה הי"ו
לע"ג אידן מרים בת דולת ע"ה	רבינו תם 6:10	לרפואת הרב ידידיה ציון בן שרה הי"ו

י"ד יעקב, ויקרבו ימי ישראל למוות, פרש"י ז"ל כל מי שנאמר בו למות לא הגיע לימי אבותיו, ונכס"ד ויקרב"ו ר"ת ו"אם יאמר קריבה ר'חוק ו'חסר ב'שניו, ב) ויאמר ליוסף, פרש"י וי"א אפרים. תיבת ויאמר ר"ת ו'אפרים ר"ן מ'אצל יעקב א'מר, או ו'אפרים ר'גיל א'צל יעקב מ'גיד, מכיון שהיה לומד אצלו הלך והגיד לאביו, ג) בזה, פרש"י הראה לו שמר אירוסין ושמר כתובה, תיבת בזה במ"ק שטר, ד) לא פללתי, פרש"י לא חשבתי, תיבת פללתי במ"ק חשבתי ע"ה, א"נ פללתי עם האותיות מספרו תקנת, שחשב יע"א שאין עוד תקנה ועצה לראות יוסף, ה) וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי, אפשר לרמוז, אפרים לשון פריה ורביה, וגם היה רגיל אצל יעקב לכן הקדימו, מנשה לשון נשיה ושכחה, גיד חנשה, א"נ אפרים כגמט' אשל, שמקיים א'כילה ש'תיה לינה לוייה, כמו א"א ויטע אשל, ו) בחרבי ובקשתי פרש"י הוא חכמתי ותפלתי, מוכרחים לפרש כך, שאם נאמר חרב וקשת ממש, וכי יע"א תפש אומנותו של עשו ועל חרבך תחיה, אלא היא התפלה שהוא כחרב וכחץ נגד האויבים והמקטרגים, ובספר הישר פרשת וישלח כתוב גם יעקב הרג כמה מלכים ע"י קשתו ותפילתו:

ואני נתתי לך שכם אחד, ונקדים מארז"ל (כ"מ ק"ז ע"ב) רב הוה בבית הקברות, וראה תשעים ותשע מתו בעיה"ר, וחלק המאה מיתת עצמם, בזמנם, ומצינו ששאלו את רב גידל לא דהיל מר מעינא בישא, וא"ל אנא מזרעא דיוסף וכו', וא"כ נמצא שיוסף הוא חלק המאה שלא שולט בו עיה"ר, ובוה יוכן בס"ד ואני נתתי לך שכם אחד, על" אהיך תיבת, על" מספרו מאה, ור"ל שיעקב נתן ליוסף חלק המאה שמתים מיתת עצמם בהגיע זמנם, ולא שולט בהם עיה"ר, כמו צ"ט חלקים שמתים בעיה"ר (מפרשים):

ויאמר ישראל אל יוסף ראה פניך לא פללתי, ארז"ל הבא על א"א פניו מוריקות, אבל אם ישתה כוס עיקרין אין פניו מוריקות, אבל אינו מוליד ונעשה עקר, ובוה נבין, יעקב אבינו אמר בלבו ח"ו יוסף נטמע ביניהם מכיון שמצרים שטופי זמה. ועל פניו ודאי יוריקו, וזהו אומר ראה פניך לא פללתי לא חשבתי שאראה פניך כמקודם בהיר וקדוש כמלאך ה', אלא חשבתי שמא הוריקו מחמת העבירה, וגם אין לחשוד שמא שתית כוס עיקרין ולכן לא נשתנו פניך מהעבירה זה אי אפשר, והראיה והנה הראה אותי אלקים גם את זרעך, שאם היית שותה כוס עיקרין לא היה לך בנים (מפרשים):

סג סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

האסיר היהודי נתן גט לעגונתו בעצת אדמו"ר הזקן

דרישתה בתוקף ותטען כי מאחר שהרבי מליאוזנה שלח אותה אליו, בוודאי יש משהו בדבר והוא יכול לעזור לה למצוא את בעלה, כדי לקבל גט ממנו.

ידידים ומכרים אספו כסף וכך נתאפשר לעגונה לנסוע לוויילנה ולקיים את דברי הרבי.

* * *

באותם הימים, כאשר התנועה החסידית עדיין היתה בחייליה, היו רבנים ופרנסים שהביטו בעין לא טובה על התנועה הצעירה. בהעדר ידיעה ברורה על מהות החסידות וטיבם של החסידים, נחשדו הללו בכך, שהם "לא מספיק דתיים" ועלולים להוריד את העם מהפסים המקובלים של תורה ומצוות. הרגשה זו, שהתבססה כאמור בעיקר על אי-ידיעה, הביאה אז לתנועת "התנגדות" גלויה ופעילה. תנועה זו היתה חזקה ופעילה במיוחד בוויילנה. בין ה"מתנגדים" החריפים אשר בוילנה, היה גם ראש הקהל, ר' מאיר רפאליס, שהיה עשיר מופלג ועסקן רב פעלים. אל ר' מאיר זה באה עתה העגונה בפקודת אדמו"ר הזקן, כדי שהלה יעזור לה למצוא את בעלה האבוד.

לא קשה לתאר את "קבלת הפנים", לה זכתה העגונה האומללה, בביתו של ר' מאיר. הוא בעצמו לא היה באותה שעה בבית והעגונה סיפרה לאשתו את סיפורה העגום וביקשה להיפגש עם ר' מאיר, כדי למסור לו את בקשת הרבי למצוא את בעלה.

"הרבי שלך אולי בעל מופת הנו" — אמרה לה אשת הגביר, כשהיא אך בקושי מסתירה את חיוכה — "אולם בעלי אינו חסיד שלו, ובכלל, הרי זה מגוחך בתכלית; כיצד יוכל בעלי למצוא את בעלך שנעלם לפני שלוש שנים ואיננו?! אין הוא מכיר אותו ואין הוא יודע היכן הוא נמצא! אל נא תהיי איפוא פתיה, סעי לשלום הביתה ואל תבלבלי את המוח בהבלים אלה!"

בכ"ד טבת תל יום השנה לפטירתו של האדמו"ר הזקן, בעל התניא ושו"ע, מייסד שיטת חב"ד בחסידות. בקשר לכך אנו מביאים כאן את הסיפור הבא.

הידעתם עגונה מהי? עגונה היא אשה אשר בעלה עזב אותה, נעלם מן האופק מבלי להשאיר עקבות, מבלי שתהיה ידיעה ברורה בידי האשה אם הוא חי או מת, ומבלי להתגרש ממנה, ע"י מתן גט כדת וכדין. אשה כזו נדונה לאלמנות-חיות, באשר לפי הדין היהודי אין היא יכולה להתחתן שנית, כל עוד אינו מוכח בצורה הנעלה מכל ספק, כי בעלה אינו בחיים, או עד שלא יאוח לתת לה גט.

צערה של אשה כזו גדול ועמוק יותר מצערה של אלמנה או גרושה, אשר בפניהן פתוחה הדרך להינשא ולבנות ביתן מחדש, בשוך היגון על אוכדן הבעל. עגונה אין לה תקוה אלא למצוא את בעלה ולהביאו לידי מתן גט. אחרת — רע ומר לה.

עגונה כזו באה פעם אל האדמו"ר הזקן, רבי שניאור זלמן, לעיר ליאוזנה, ושפכה את מר לבה בפני הרבי. אביה היה נמנה עם חסיד אדמו"ר הזקן והוא שהביאה לרבי, כדי לבקש עצה ותושיה מה לעשות. זה שלוש שנים ומעלה שבעלה עזב את הבית ונעלם כלא היה. בזמן הראשון עוד קיוו כי הבעל יחזור הביתה, או לפחות יבוא ויתן גט לאשתו. אולם השנים נקפו והבעל איננו. ניסו לחקור ולחפש אחריו והעלו חרס.

אדמו"ר הזקן שמע את סיפורם של האשה ואביה, הוא שקע לרגע קט בהרהורים ולאחר מכן ציוה על האשה לנסוע לוויילנה ולפנות שם אל אחד מפרנסי העיר, בבקשה לעזור לה למצוא את בעלה. הרבי הוסיף ואמר, כי אם הפרנס לא ירצה לקבל על עצמו את המשימה — ואפילו אם יצחק ממנה, על כי היא באה מעיירה רחוקה עם בקשה מוזרה כזו — אל תתן לדחות את עצמה בקש, אלא תעמוד על

קבוצה גדולה של אסירים, וביניהם מספר אסירים יהודיים. הם נתנו לו רשימה ועליה היו רשומים שמות האסירים והמקומות מהם הם באים. בקראו את הרשימה, אורו עיניו של ר' מאיר. בין האסירים היהודיים הוא הבחין בשם מוכר; היה זה שמו של בעל העגונה, אותו שיננה לו האשה מדי יום ביומו!

התרגשותו של ר' מאיר לא ידעה גבול. הנה התגלגל לידו האיש המבוקש ואולי יוכל לעשות משהו למען העגונה האומללה. אולי, כרסם בלבו פתאום הספק, אולי זה רק מקרה, שני שמות דומים, אולי זה בכלל לא בעלה של האשה? הוא אמר לפקיד הממונה כי תיכף ישוב ורץ לאכסניה של ה"הקדש" כדי לחפש את האשה.

* * *

ר' מאיר מצא את העגונה והחל לחקור אותה על אודות בעלה. מה מראהו, בן כמה הוא, מה גובהו וסימנים אחרים. ככל ששמע את תשובותיה, התברר לו יותר ויותר, כי אכן בעלה האבוד הוא שנמצא עתה באורח פלא.

הוא לקח עמו את העגונה וחזר לתחנת המשטרה. שם הוא ביקש את הפקיד הממונה שיעביר לפניו בסך את כל האסירים, ואכן, העגונה הכירה תיכף את בעלה ואף הוא לא הכחיש את הדבר.

עתה הגיע תורו של ר' מאיר רפאליס לפעול. הוא לקח את האסיר הצידה והבטיח לו לעשות את הכל לשחרורו, בתנאי שיסכים לתת גט לאשתו. הלה הסכים בחפץ לב.

וכך באמת הסתיימה הפרשה. האיש ששחרר הודות למאמצי ר' מאיר, הלך עמו ברצון לבית הדין, שם חתם על הגט ושיחרר את אשתו מכבלי העיגון. העגונה, ששוב לא היתה עגונה, אלא גרושה צעירה ומלאת תקווה, נסעה הביתה בשמחה לאתר שהודתה לר' מאיר על עזרתו.

* * *

אם בחיי האשה, כבחי בעלה ובסטטוס המשפחתי שלהם, חל עתה שינוי, הרי השינוי הגדול ביותר חל אצל ר' מאיר רפאליס. בעקבות זה הוא שינה את יחסו אל החסידות מן

אולם העגונה שלנו לא נרתעה. היא נשארה כדי לחכות לר' מאיר וכאשר הלה הגיע מבית המדרש, חזרה וסיפרה לו את סיפור המעשה וביקשה לעזור לה למצוא את בעלה, כדברי הרבי.

נוכל להבין איזה רושם עשו דברי האשה על ר' מאיר רפאליס. גם הוא ניסה לשכנע את האשה שתוציא לה מהראש את ה"שטריות הללו", שאין להם כל שחר, אולם היא לא וויתרה ולא השתכנעה מדבריו, אלא חזרה ותבעה ממנו לקיים את דברי הרבי. "לא אצא מפתח ביתך, עד שלא תבטיח לי שתמצא את בעלי. הרבי אמר שאתה יכול למצאו" — אמרה לו בתוקף, אולם לאחר מכן עזבה כוחותיה והיא פרצה בבכי מר.

בראותו כי לא יוכל להיפטר מהעגונה, אמר לה ר' מאיר: "טוב, אעשה את הבלתי אפשרי ואתעניין, אולי אשמע משהו שיעזור לי למצוא את בעלך. אולם אני הלא לא מכיר את בעלך, ולא אוכל לעשות "הוקוס-פוקוס" ולהוציא מכיס מקטרוני, כדרך הקוסמים. זה צריך לקחת זמן. לכן, איפוא, לאכסניה של הקהילה, ותחכי שם. אם אשמע משהו על אודות בעלך, אודיע לך שם".

הלכה העגונה ל"הקדש" וחיכתה. אולם כל יום ויום היא באה אל הגביר, כדי להזכיר לו ולתבוע ממנו לעשות למען גילוי בעלה. בינתיים התפשט סיפור המעשה של העגונה בכל ווילנה והפך לשיחת היום. הרבה "מתנגדים" צחקו במלוא הפה למשמע תמימותה של האשה שנסעה מרחק כה גדול, כדי לשמוע בקול הרבי...

* * *

ר' מאיר רפאליס לא לחינם היה ראש קהילת ווילנה. היו לו קשרים מצויינים עם השלטונות המקומיים, עם מפקד המשטרה וכו' ואת קשריו אלה הוא ניצל לא פעם לטובת היהודים שהיו נתונים בצרה. מפעם לפעם, כאשר עברו בוילנה אסירים יהודיים, שנעצרו לרוב באשמת חוסר "רשיון מגורים" או "חטאים" דומים, היו מודיעים לר' מאיר והוא היה משתדל ומתאמץ לשחרר יהודים ככל שידו מגעת.

ימים אחדים אחרי בוא העגונה לעיר, נקרא ר' מאיר למשטרה ושם נאמר לו כי הגיעה

לרפואת הנפש והגוף לגבריאל נפתלי בן אביטל הי"ו

לרפואת שרה בת טוון הי"ו

לרפואת יהודית בת אילנה

לרפואת יצחק בן פודטונה מול הי"ו

הקצה אל הקצה. גם ה"מתנגדים" האחרים כווילנה והסביבה לא מצאו אפשרות להתעלם מגודל רוחו ודעתו הרחבה של אדמו"ר הזקן. שעזר למצוא את בעלה של העגונה והחלו להתייחס ביראת כבוד אל "המגייד מליאוזנה".

גלית הוא מקלל כבוד שבת ויום-טוב שלא לפי

סודן של דברים שהשערות הם בחינת הדינין ראוי לזהר מאד לגלח כל ערב-

שבת כדי שלא לגרם רעה לעצמו לתת כח לזדים לשלט עליו, חס ושלום. וגם

צריך לזהר לגלח קדם חצות, כי אחר חצות הוא זמן שמתגברת הקלפה, ולכן

אזהרה שמענו אפלו בערב-שבת להקפיד על זה. ואם חל ראש-החדש בערב-

שבת יקדים לגלח ביום חמישי, דחמירא ספנתא ולמחש בעי לצואת רבנו

יהודה הקסיד. ויזהר בעת התגלחת כשיפל משערות ראשו עליו תכף ינער

אותם מעליו. ובמקום שיש ספר ישראל לא יגלח על-ידי עכו"ם, כי כתבו

המקבלים שהתגלח על-ידי עכו"ם מסיר צלם האלקים מעליו. (וזה טעמי

שאינ אני מתגלח אלא מחמשה-עשר לחמשה-עשר ימים, לבחר הרע במעוטו;

אף-על-פי שיש תקון, הלב מהסס). ותקנתו שיהא מכון בשם אלקים בזה

האפן: א אל אלהי אלהים ויאמר קדם הגלות: ויברא אלהים את

האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו (בראשית א, כז). ואחר התגלחת צריך לטל

ידי. הבה נאמין לעצמנו את הנהגתו של הגרא"א דסלר, אם יבוא כל אחד

לחבירו ויודיע לו: "אתה יודע, הפסקתי לדבר בבית המדרש",

ויעשה כך בפני רבים ממכריו, הרי שלאחר מכן גם אם ירצה לדבר, יוכל

להתגבר בקלות על יצרו, ולו מפני הלחץ החברתי ואי הנעימות שתהיה לו

אם יפר את דבריו שהשמיע בפני החברים.

"ומכדי אנכד" כבדהו בכניסה לביהכנ"ס בכריעה כבדהו ביציאה לביהכנ"ס בכריעה

גדול שכרו של העושה כך ויבא על שכרו מאת השם יתברך וזה שער השמים

מודים דרבנן: כשהחזן אומר מודים יאמרו כל הקהל בלחש "מודים דרבנן"

ויכרעו ראשם לבד. חובה! וי"א שיכרע כל גופו וצריך להזהר לענות אמן ואח"כ יאמרו מודים.

אנו קהילת "פנים מאירות" קהילה ספרדית ירושלמית בשכונת "חומת שמואל" (הר חומה)

ירושלים. אנו נמצאים בשלבי בניה מתקדמים ומחפשים נדיב לב לבנין בית הכנסת.

בית הכנסת יקרא על שמו של הנדיב. בברכת התורה. הרב שי בר אשר 050-6229343.

הודעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקין בבית"ל "אהבת חיים" ע"ש חכם מנחם מנשה זיע"א

לזיכוי הרבים ניתן לשמוע את שיעורי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל 054-8594315 ללחץ 2

לרפואה והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרוח, שלמה בן חלה, מולוק מרים בת מול, דוולת רחל

בת מולוק מרים, איתן בן בלוריה, מאיר בן רחל, ציון בן מול, חבו חוה בת נוימה, ליאת מרגלית בת מרים

לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו לרפואת שמחה בת שרה הי"ו לרפואת תמר אליס בת קרן הי"ו

העלון יוצא ע"י הקרן יוזומביה מאושר העורך צבי ד. הי"ו נייד: 050-6875601 לע"ג עדנה בת מלכה ע"ה

לרפואת מאיר בן רחמה

לרפואת דוד בן מול הי"ו

לרפואת משה בן זוהרה הי"ו

לרפואת יוסף חי בן שפרה הי"ו

לרפואת מיכה בן מסעודה

לרפואת רפאל בן כולה הי"ו

לרפואת שולמית בת יהודית

לרפואת זכריה בן מול הי"ו

מאוצרות הפרשה

כיוון שיורדת טיפה אחת מלמעלה מקבלים אותה בצימאון כמו שלא קיבלו טיפה של מים מימיהם, כך הם ישראל גדלים במים בתורה. כיוון שהם שומעים דבר חדש מן התורה, הם מקבלים אותו בצימאון כמי שלא שמעו דבר תורה מימיהם. (בראשית רבה צז).

פעם שמעתי הסבר לברכה של "וידגו" לרוב, לא ממש פשט, אבל זו אמת גדולה: כששוחטים למשל פרה או תרנגולת, לא תמיד אפשר לאכול אותה, וזאת מחמת תקלה כלשהי שארעה בעת השחיטה, כגון הגרמה, חלדה, עיקור. במקרה כזה דינה של הבהמה שהיא נבילה, ונאלצים למוכרה לערבי ביפו. את כל הבהמה השלימה הזו שהיתה שוה תרפ"ט אלפים, מוכרים במחיר מוזל לנכרי. הבהמה אמנם היתה טהורה, נכון, אבל בשחיטה היה פנצ'ר ושוב אינה ראויה לאכילת יהודי. בשעה טובה ומוצלחת השוחט שחט את הבהמה והכל בסדר, חלק, גלאט. אפשר לאכול אותה? עדיין לא. הבהמה צריכה לעבור בדיקה. בדיקה חיצונית ובדיקה פנימית. ממשמשים, ואם סירכא, זה לא גלאט, לא חלק. שוב מוכרים לערבי – מצאו משהו ביפו. הבהמה היתה כשרה והשחיטה כשרה, אבל נפסלה בבדיקה. גם כשהשחיטה והבדיקה עברו בשלום עדיין א"א לאכול עד שיכשירו אותה. ברוך ה' כבר הכשירו את הבשר והכל בסדר, עכשיו צריכים לבשל אותו, ואם בטעות נכנס כף חלבי בן יומו אין פי שישים כנגד זה, אוי ואבוי! התבשיל נטרף, וכאן א"א אפילו למוכרו לערבי ביפו, אסור בהנאה! ישר לפח האשפה.

כל זה כששוחטים פרה או תרנגולת. אבל אם לוקחים דג מהמים, סנפיר וקשקשת. – צריכים רק לבדוק האם יש לו סימני טהרה אם כן? אפשר מיד לבשל ולאכול אותו. אין בעיות לא בשחיטה, לא במליחה, לא בבדיקה ואין בו איסור בשר בחלב. אם הדג הוא טהור עד הסוף, בלי פנצ'רים! – טהור יש ילד שהמלמדים כל כך נהנים ממנו, משתעשעים איתו. כזה פיינער בוחר'ל, אבל כשהוא גדל קצת והולך לישיבה קטנה, לפתע מגלים שהתחבר שם עם בחור מקולקל, מתחיל להתגלש החוצה, מאבד את הטעם בלימוד. לפעמים קורה שברוך ה' בשיעור א' וב' עדיין הבחור במצב של עליה, ובשיעור ג' מתחילה לה התדרדרות. לפעמים הכל בסדר בישיבה קטנה, אבל בישיבה גדולה מתחילות הצרות... פתאום מתחשק לו מחשבים, ופה ושם... "וידגו לרוב", שצאצאיו – זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידיים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים.

(יחי ראובן)

יששכר חמור גרם (מט, יד)

ב"בעל הטורים" מביא מדרש שקולו של החמור גרם ללידת יששכר, כי לאה שמעה את קול חמורו של יעקב, והבינה שיעקב הגיע, ויצאה לקראתו והביאה אותו לאהל שלה ונולד יששכר. שאל רבי גדליה אייזמן זצ"ל מה התורה באה לרמוז לנו כאן דבר זה, שקולו של החמור גרם לידת יששכר? התשובה היא, לפעמים נדמה לבן אדם בכל מיני הזדמנויות, מה אני כבר יכול לעשות, מי אני ומה אני? עליו לזכור, הנה מי גרם ללידת שבט יששכר, אשר ממנו יצאו חכמים וסופרים, יודעי בינה לעיתים? נעירת חמור! ומה כבר שווה נעירת החמור? והנה התוצאה "יששכר"!

וישתחו ישראל על ראש המטה (מוז, לא)

"וישתחו ישראל" – תעלא בעדניה סגיד ליה" ג גם לשועל יש להשתחוות בשעת מלכותו; 'על ראש המטה' – הפך עצמו לצד השכינה" (רש"י). מראשית דברי רש"י נראה שהשתחוה יעקב ליוסף, ואלו מהמשכם נראה שהתכוון להשתחוות לשכינה. למי אפוא השתחוה יעקב? פרש רבי שלמה קלוגר: המקבל טובה מאדם מן השורה – עליו להכיר לו טובה על כך, שכן הבחירה היתה נתונה בידו אם להיטיב עמו אם לאו. אולם המקבל טובה ממלך אינו חייב להכיר לו טובה על כך, שכן טובה זו ניתנה לו מידי ה', ככתוב (משלי נא א): "לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפץ יטנו". בכך ניתן לפרש את דברי רש"י: כאשר קיבל יוסף את בקשת יעקב לקוברו בארץ כנען, ביקש יעקב להודות על כך לה', ולפיכך הפך פניו כלפי השכינה והודה. ומדוע לא הודה ליוסף? משום שהחשיבו כמלך, שכן: "תעלא בעדניה סגיד ליה", ואם מלך הוא – ה' הטה את לבבו להיטיב לו. (אמרי שפר)

שכל את ידיו (מח, יד)

ביאר הרב מקוממיות ז"ל: שאחד שאל לאביו למה היה צריך יעקב להפוך את ידיו, היה יכול לומר תבוא לכאן ולכאן, ולמה היה צריך להפוך את ידיו. אלא היתה כאן מחלוקת בשיטות בעבודת השם, יעקב אבינו היתה לו שיטה שאם אני אוהז אחרת מהשני, אני הופך את עצמי ולא אומר לשני להתהפך, מכאן שצריך ללמוד לשבור את טבעך והרגלך אבל לא תכריח אחרים להשתנות, כמו שאומרים לפני הנחת תפילין של ראש ויד, כי היד הוא נגד הלב והראש הוא נגד המוח, ולזה בראש יש ארבעה בתים וביד שהוא כנגד הלב פרשיה ארוכה אחת. ולמה? כי אפילו אם במוח יש הרבה שיטות, זה אוהז כך וזה אוהז כך, כל אחד מותר לילך לפי שיטתו, אבל זה צריכים להכניס בראש שיש הרבה שיטות, ומותר ללכת כל אחד לפי שיטתו, אבל בלב צריכים להיות אחד. הגאון ר' חיים מוולוז'ין זצ"ל אומר היות ואם אני עומד מול החבר הרי שיד ימיני הוא נגד שמאלו ושמאלי נגד ימינו, והנה מעלות נקרא ימין והחסרונות נקרא שמאל, כשאני מסתכל על השני צריך לראות מיד את הימין, את מעלותיו, כמו 'שכל את ידיו' בימין שלי לראות את ימין שלו, לדון את כל האדם לכף זכות, ולחשוב אם אני הייתי עושה את זה כמה אלפי תירוצים היו לי, ואם חברך עשה את זה אין לך תירוצים עבורו להצדיקו. (קובץ דרישה וחקירה)

ויברך את יוסף ויאמר האלוקים אשר התהלכו אבותי לפניו...

המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים (מח, טו, יז)

היה הגאון מפוניבז' זי"ע תמיד משדל ואומר בדרשותיו: "הילדים הם העיקר, הדור הצעיר הוא תקוות עתידנו!" באחת הדרשות הצביע על הפסוק הנ"ל ושאל: כתוב, "ויברך את יוסף ויאמר האלוקים אשר התהלכו אבותי לפניו וכו', המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים", ולכאורה אינו מובן, פתח ברצונו לתת ברכה ליוסף וסיים "המלאך הגואל... יברך את הנערים"? היכן כאן בדיוק הברכה ליוסף עצמו? אלא, הסביר בהתרגשות, "הברכה הטובה ביותר בשביל אב יהודי היא כשבניו מבורכים"!

וידגו לרוב בקרב הארץ (מח, טז) מה דגים הללו גדלים במים

השפעת התפילה – על פי ההשקעה!

ונאני נתתי לך שְׁכֵם אחד על אחיך אשר לקחתי מיני האַמְרֵי בְּחָרְבֵי וּבְקָשָׁתִי (מ״ח, כ״ב) ופרשׁ: "בחרבי ובקשתי - היא חכמתו ותפלתו". לכאורה, עלינו להבין: מדוע תפילתו של יעקב נקראת בשם 'קשתי'? את התשובה, נבין על פי המעשה הבא:

היה זה בתקופת ההפגזות הקשות על היישוב היהודי בירושלים, בשנת תש"ח, כאשר בשלב מסויים הושגה באמצעות מתווכים הפוגה בין הצדדים הלוחמים, מה שאפשר ליהודי ירושלים לצאת מעט מבתיהם בכדי לשאוף אויר צח. בין היוצאים, היה גם מרן הרב מבריסק, אשר יצא לטייל מעט, ובדרכו פגש באחיו של רבי זאב איידלמן ושאלו אודות המצב. הלה, הסביר לרב מבריסק את תמונת המצב, ולאחר מכן הוסיף: "יום האתמול, היה יום קשה במיוחד! ההפגזות היו קשות מתמיד, ונחוצים היו רחמי שמים מרובים!". אולם הרב מבריסק, לא קיבל את דעתו... "אתה צודק... יום האתמול – היה יום קשה במיוחד, אולם דוקא היום – יש צורך ברחמי שמים מרובים! שכן אתמול, כאשר ההפגזות היו בשיאן, ואש ניתכה ארצה – היה ברור לכולם שיש צורך להתאמץ בתפילה... אבל היום, כאשר ההפגזות שכנו – ישנו חשש שאנשים יתפסו לאדישות ולשאננות, יסיחו את דעתם מן הרחמים, ותפילתם כבר לא תהיה כפי שהיתה ביום אמש..."

כמובן, חששו של הרב מבריסק, לא היה פן אנשים יחדלו מלהתפלל... אולם הוא ידע היטב, שבכדי לזכות לישועה ולעורר רחמי שמים – אין די בתפילות כלשהן... יש צורך להתאמץ, להשקיע בתפילה, מעומק הלב, וחששו היה כי התפילות בעת הפוגה לא תהיינה בהשקעה הראויה ומתוך מאמצים מספיקים...

ואכן, מיד לאחר אותה שיחה – שב הרב מבריסק אל ביתו, ואת שאר זמן הפוגה – ניצל לאמירת תהילים ברגש רב, תוך שהוא מעורר אף את מקורביו לעשות כמוהו ולהתאמץ בתפילה דוקא בשעה זו!

הרי לנו, כי תפילתו של האדם מתקבלת – בהתאם למידת ההשקעה שהשקיע בה: ככל שההשקעה רבה יותר – כך קרובה התפילה להתקבל! אין כל התפילות שוות, משום שכל תפילה נבחנת על פי המאמצים שהושקעו בה!

ומכאן תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של האדמו"ר מקוקצק שהיה אומר כך: הנה ידוע הדבר, שכלל שהאדם מותח את הקשת יותר ויותר – כך החץ יגיע למרחק רב יותר, ופגיעתו תהיה משמעותית יותר... נמצא, כי התפילה – כמוה כחץ: ככל שהאדם מתפלל בנונה רבה יותר ובכך כביכול 'מותח' יותר את הקשת הרוחנית שלו – כך תפילתו מגיעה גבוה יותר, והשפעתה רבה יותר! (מתוך הספר החדש "ללמדך" לרבי מרדכי פרינדליך זצ"ל) ***

העומק במשל השועל והדגים – מסר לחיים

וידגו לרוב בקרב הארץ (מח, טז) איתא במדרש (פ' צז) "וידגו לרוב בקרב הארץ" מה דגים הללו גדלין במים, כיון שיוורת טיפה אחת של גשמים מלמעלה מקבלין אותה בצימאון, כמי שלא טעמו טעם מים מימיהון. כך הם ישראל גדלין במים, בתורה - כיון שהן שומעין דבר חדש מן התורה הן מקבלין אותו בצימאון, כמי שלא שמעו דבר תורה מימיהון. מסופר במסכת ברכות (ס"א): פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה, בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהילות ברבים ועוסק בתורה. אמר לו: 'עקיבא אי אתה מתיירא מפני המלכות? אמר לו ר"ע: 'אמשול לך משל למה הדבר דומה, לשועל שהיה מהלך על גב הנהר, וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום, אמר להם, מפני מה אתם בורחים? אמרו לו, מפני רשתות שמביאים עלינו בני אדם. אמר להם השועל, רצונכם שתעלו ליבשה ודודו אני ואתם, כשם שדרו אבותי עם אבותיכם? ענו הדגים ואמרו לשועל: אתה הוא שאומרים עליך פיקח שבחיות? - לא פיקח אתה אלא טיפש אתה! ומה במקום חיותנו אנו נתייראים, במקום מיתנתנו על אחת כמה וכמה. אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה 'כי היא חיך ואורך ימים', כך, אם אנו הולכים ומבטלים ממנה על אחת כמה וכמה. הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, ראש ישיבת טל בארה"ב, שואל על דברי הגמרא, מדוע הוצרך ר"ע לספר לפפוס סיפור כה ארוך – ממש על השועל, הדגים והרשתות, בעוד שהיה יכול לומר לו בפשוטו את אותה התשובה עצמה שהשיבו הדגים לשועל; הוא יכול היה לומר כך: 'התורה היא חייו, בלעדיה אין לנו חיים', ותו לא. איזה תובנה נוספת מצא ר"ע במשל הדגים, שבשלה החליט לבסס את דבריו על המשל הזה דווקא? התשובה היא – היה הגר"מ גיפטר מבאר – כי במשלו של ר"ע טמון רעיון עמוק, המלמד מהו המבט הנכון וההשקפה הטהורה כלפי כל העולם הזה על חמדותיו וכו'. הבה ונתבונן: כאשר מוציאים את הדג מהמים, האם הוא מת מיד? – לא ולא. להיפך – ברגעים הראשונים הוא מקפץ ומשתולל, ולעומד מן הצד נראה הדג כביכול מלא שמחת חיים. במים – הוא שט בינוח שקט ורגוע, ואילו בחוץ – מרצו פורץ ועולה על גדותיו; הוא מתנפף בסנפיריו ובזנבו, ונראה שמתחיל 'לחיות'... כך נראים הדברים למי שאינו מבין מאומה בדגים... אולם, אם נשאל אדם המתמצא מעט, אדם המכיר את אורחותיו של הדג, הוא יוכל לומר בבירור כי כל הקפיצות הללו, כל הריקיים מלאי המרץ, אינם ביטוי לשמחתו ולאשרו של הדג, אלא דווקא למתון הקרוב... אלו אינם ריקודי שמחה – אלא פרפורי גסיסה. וכן ממש הם הדברים בכל הנוגע למצבו הרוחני של האדם אשר הרב גיפטר. אדם הפורש מבית המדרש, אדם המתנתק מצינור החיים שלו – מהתורה הקדושה, נראה לפעמים כשמח ומלא חיים; אנו רואים אותו מתלהב מכל התענוגים שהעולם הזה יודע להציע לו, ממצה את ההנאה הגשמית מכל רגע של חיו. אולם מהי האמת? האמת היא, שאדם אשר חי את חיו, תוך שהוא מנותק מהתורה הקדושה – נשמת אפו – הרי הוא חשוב כמת! כל ההנאות כל פינוקו של העולם הזה - אינם אות חיים, אלא פרפורי גסיסה. הם סימן ומופת ברור לכך, כי בעוד תקופה קצרה תהיה נפשו של האדם הלזה בבחינת מתה. גופו – אולי יישאר לטייל ולבלות' כאן בעולם הזה עוד מספר שנים, אבל רוחו ונפשו עומדים לשוב אל צור מחצבתם ולהניחו כאן, כשהוא מתבוסס ושוקע בביצת החומריות העכורה... והיא, איפוא, התשובה שהשיב ר"ע לפפוס בן יהודה באמצעות משלו. הוא פנה אליו ואמר לו כדברים הללו: נכון הדבר כי כעת, בעולם הזה, נראה כי אתם המאושרים; אתם משופעים בממון, אתם בעלי ההשפעה, אתם מצליחים לאגור נכסים, ואילו אנו בני התורה, נאלצים להתחבא כדי להגן על חיינו וללמוד את התורה הקדושה... ברם, לאמיתו של דבר, אנו חיים ואילו אתם מתים. כל השפע בו אתם שוחים – אינו אלא בגדר פרפורי גסיסה, משום שללא התורה הקדושה, בלי לימודה ועמלה, לא יתכן מצב של חיים. סיים הגר"מ גיפטר: אף ללומדי התורה בעמל יום אחר יום, לעתים 'נדמה' להם, ששם ברחוב יש חיים, שם משתוללים וחיים, נעים וזדים, והכל כל כך תוסס. אך עלינו לדעת, שאין אלו 'חיים' כלל. אלא פרפורי גסיסה, כדג המשתולל מחוץ למים... החיים האמיתיים הם חיים של תורה, בין כותלי בית המדרש. תורתנו 'תורת חיים' היא, בלעדיה אין חיינו חיים.

פינת ההלכה

האוכל שומשום מהחלה באמצע הסעודה האם מברך על זה?

שאלה: יהודה ויוסי דיברו בסעודת שבת דברי תורה מעניני הפרשה, ותוך כדי דיבורם יהודה לקט באצבעו כמה גרגירי שומשום שנשרו מן החלות והכניסם לפיו. אמר לו יוסי, עליך לברך בורא פרי האדמה. אמר לו יהודה, יש לי פטור משתי סיבות: (א) שהשומשום טפל אל החלה. (ב) שבתוך הסעודה אי"צ לברך. טען יוסי: מצד דין טפל הרי אתה אוכל את השומשום בנפרד, ומצד שזה בסעודה, הרי דינו כדברים הבאים שלא מחמת הסעודה. וכך המשכו לדון בברכת השומשום הנושר מהחלות. עם מי הצדק? תשובה: השאלה היא שאלת חכם ומעוררת אותנו להתבונן בהלכות ברכות על כל דבר הנכנס לפינו. ולהלכה נראה שיש לפוטרו כדין טפל אף שאוכלו בנפרד, כיון שעיקרו בא להיאכל עם החלה, ורק מה שנשתייר בנפרד אוכלו לחוד, ומבואר במשנ"ב (סי' קס"ח ס"ק מ"ו) שאם אכל שני מינים יחד עיקר עיקר וטפל ונשתייר מעט מן הטפל אחר שגמר את העיקר, אין צריך לברך עליו כיון שעיקר אכילתו היה ביחד ע"ש, ויש לפלפל עוד וקיצרתי. (הרה"ג רבי מרדכי שור ורובבורד שליט"א מורה ורואה זאת שמחה - מרדכי עיני ע"ה)

חידה שבועית

אינה קטץ תפילה לא ניתן לאורכו מחינה טכנית בלא משום צד משמעות האיזו? תשובה לחידה פר"ש: הלשון "בית פרעה" מה, ב – מה, טז. תשובה לחידה השבועית: שיניים.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת כהנא הלכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחות שטסמן – קובלר להולדת הבת הנכרה גני הדב: משפחת בינט לנשואי הבת

פטרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

קול תודה

עלון התחזקות חודשי בענייני השבת וההודאה לבורא עולם

צדיקים מודים לה'

אלים אב אהודי ה'

ויפר הגר"י זילברשטיין שליט"א סיפור ששמע מפי בעל המעשה יהודי תלמיד חכם, וכך סיפר: ירדתי במדרגות של ישיבת פוניבז', כשאני מלווה את אחד מגדולי התורה לביתו. והנה, כשהגענו כמעט אל סוף המדרגות, מעד הגדול הוא קמעה, וכמעט שנפל.

ברגע האחרון הצליח הגאון שליט"א לאחוז בידו, ולאזן את מצב גופו, וכך נמנעה ממנו הנפילה, שהיתה עלולה לגרום לו - בהיותו בגיל מבוגר מאוד - לנזק כבד, חלילה.

לאחר שהתייצב על מקומו, הייתי בטוח שעתה הוא ימשיך לרדת במדרגות, וילך לביתו. אבל הגאון נעצר, ומימן להמשיך בדרכו.

חשבתי, מספר הת"ח, שמה קיבל הגאון מכה כלשהי, ולכן הוא אינו מסוגל ללכת, אך עד מהרה התברר לי שב"ה לא קרה לו מאומה. סיבת עיכובו היתה בגלל הדברים שביקש להשמיע באזני.

"וכי מה אתה חושב, שלאחר מה שקרה לי עכשיו, אפשר להמשיך ללכת, ולעבור על כך לסדר היום!?" תמה הגדול שליט"א, והמשיך:

"איך מותר לי להמשיך לצעוד ולו צעד אחד קדימה, מבלי שאני נותן הודאה לבוראי ויוצרי על שהצילני מנפילה קשה? וכי כך מתנהגים עם מי שהטיב לך, עם מי שכל הכוחות בידי, וברצונו הייתי נופל, וברצונו הושיעני ופדאני מן הכאבים?"

וכך במשך דקות ארוכות דיבר הגאון אודות הנס שנעשה עמו, ועל חובת ההודאה שיש לו עתה כלפי הקב"ה, והאריך עד מאוד לבאר ולפרט את פרטי הפרטים של הנס.

למותר לציין שהיה זה עבורי שיעור המוסר הטוב ביותר שהייתי יכול לשמוע, אומר הת"ח, ומוסיף: כמה פעמים ביום אנחנו עוברים מבלי לשים לב על אירועים של 'כמעט נפילה', או 'כמעט תאונה', ומיד לאחר מכן ממשיכים בדרכנו כאילו לא אירע דבר!

מדבריו של אותו גאון וצדיק למדנו שאסור להתנהג כך, אלא מוטלת עלינו חובה להמחיש לעצמנו מה היה עלול להתרחש ולא התרחש, ולהודות על כך לאלוקים בפה מלא שיר והלל. (ברכי נפשי, בלק).

להאיר את כל החיים

הקול החמישי - מזמור לתודה

עוד מקור לחשיבות ההודיה לה' בשמחת חתן וכלה על ידי אמירת "מזמור לתודה", הוא מהפסוק בירמיה (הנ"ל) המברך את עם ישראל בחמשה קולות בחתונה: "קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות כי טוב ה' כי לעולם חסדו". מילות ההודיה המופיעות בפסוק, שאותם על החתן והכלה להביע ולומר בעת שמחתם, הם: "כי טוב ה' כי לעולם חסדו". נוסח זה נקרא בלשון חז"ל "הודיית תודה", שכן הוא תמצית של "מזמור לתודה". ואכן, מילות הודיה אלו כלשונן מופיעות שוב בתהלים רק ב"מזמור לתודה" בפסוק החמישי.

דבר זה מבואר ב'ויקרא רבה' (כז): "לעתיד לבוא כל ההודיות בטלות והודיית תודה אינה בטלה לעולם". מקור המדרש הוא מהקול החמישי הנ"ל. מדרש זה מובא בשולחן ערוך (או"ח נ"א, ט') עם תוספת הסבר, שהכוונה של "הודיית תודה" היא לפרק "מזמור לתודה". וז"ל השולחן הערוך: "מזמור לתודה יש לאומרה בגנינה, שכל השירות עתידות ליבטל חוץ ממזמור לתודה".

נמצאנו למדים, שנבואת ירמיה על "קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות כי טוב ה' כי לעולם חסדו", מורה לנו להודות לה' בשמחת חתן וכלה, על ידי אמירת פרק "מזמור לתודה".

מאמר זה מתוך החוברת "טוב ההודות, באור על מזמור לתודה" - מזכרת הודיה לכל שמחה, לפרטים: 055-6785647.

יום מזמור לתודה. והכוונה, שצריך האדם להודות בכל יום ויום ולהביא קורבן תודה, כי אין בעל הנס מכיר בניסיו שעושה לו הקב"ה. ובאמירת מזמור זה תהיה כוונתו בלבו כאלו

מביא תודה בית ה'".

על כן, היום כשאין לנו קורבן תודה, נראה שראוי הדבר ביותר לומר "מזמור לתודה" בחתונה ובשבעת ימי המשטה, במקום קורבן התודה שהיו מקריבים כשבית המקדש היה קיים.

את המזמור ראוי לומר בציבור ברוב עם בסעודת ה"שבע ברכות", כמו שהיה קורבן תודה נאכל ברוב עם כדי לפרסם את חסדי ה', כפי שנלמד מהפסוק (תהילים ק"ז) "ויזבחו זבחי תודה, ויספרו מעשיו ברינה" (ע' העמק דבר, ויקרא ז', י"ג).

בספר "שפת אמת" מובא, ששם החודש 'טבת' הוא מלשון "הטבה", שאורם של ימי החנוכה בתחילת החודש, בהם מודים להשי"ת, מיטיבים ומאירים את כל המשך החודש. ללמדנו, שהודיה בתחילת תקופה, בכוחה להטיב ולהאיר את כל הימים הבאים אחריה.

על פי זה נראה, שבתחילת כל שלב חדש בחיים, יש לעורר את הלב להודות לה', כדי להביא ברכה וסייעתא דשמיא לכל המשך שלב זה של החיים. כמו שיהודי פותח את יומו באמירת 'מזמור אני' - כך מוצאים אנו בחתן וכלה שיש להם מצוה להביא קורבן תודה בזמן נישואיהם, כמו שכתוב (ירמיה ל"ג, י"א) "קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה... מביאים תודה בית ה'". הודיה זו תפתח להם את שערי השפע של ברכה והצלחה, להטיב ולהאיר את כל המשך חייהם.

"מזמור לתודה" כקורבן תודה

בספר "קב הישר" (פרק י"ח) כתוב, שבזמננו אמירת "מזמור לתודה" היא במקום הקרבת קורבן תודה. שאף על פי שאין לנו היום אפשרות להביא קורבן תודה, מכל מקום הרעיון שביסוד הקורבן לא התבטל. גם לנו יש דרך להביע ולהראות את הכרתנו בטובות שהשי"ת עושה אתנו. אחת הדרכים לעשות זאת היא על ידי אמירת פסוקי "מזמור לתודה" בכוונה הראויה.

זה לשונו: "חז"ל תקנו לומר בכל

ווארט של הודיה

כתב הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע בספרו "קדושת לוי" (שיר השירים): "...א-ל מלך גדול ומהולל בתשבחות, שעל זה בלבד שאנו זוכים לשבח לשמו הגדול, על זה יש לנו להלל שזכינו לזה, זה 'מהולל בתשבחות', שאנו מהללים אותו ית' על שזכינו לשבח, ובעבור התשבחות אנו מהללים".

הכל לטובה

סיפור אמיתי

○ וף שנת התשס"א בבית משפחת גלמן שבבורו-פארק ארה"ב. הבית נראה כמרקחה, חפצים הוסטו ממקומם, רהיטים וספרים מכוסים היטב בניילונים, הרבה אבק ולכלוך, ריח עז של צבע טרי מורגש בחלל, וערמות של שברי אבנים עדיין לא פונו. השיפוצים הנרחבים בדירה גרמו ללא מעט טרדה וטרחה לבני הבית. ימים לא קלים עברו עליהם, אך לפי התוכנית, בסיום הבלגן, צפויה למשפחה רווחה רבה, והכל היו מוכנים לשאת בקשיים ובלבד שבסוף יהנו מהנוחות ומההקלה שתבוא בעקבותיהם.

בוקר אחד פגש מר גלמן את הקבלן שביקש שיסדרו לו מקדמה על העבודה. גם בעל חנות הרהיטים התקשר והזכיר לו כי עליו לפרוע את חובו. עוד מספר בעלי מקצוע התקשרו, ומר גלמן החליט ללכת לבנק ולמשוך במזומן עשרים אלף דולר - סכום אותו חסך משך זמן רב כדי לממן את כל בעלי המקצוע שהיו שותפים למלאכת השיפוצים בבית.

מר גלמן ספר את השטרות, הכניס אותם למעטפה, והניח בתוך התיק שנשא בידו. מאחר שהבנק היה ליד אזור התעשייה, החליט שזה הזמן לרכוש כל מיני פריטים קטנים לשיפוצים שבבית.

כשסיים את הקניות שב לבית עם צרור של שקיות, אולם כשביקש להוציא את המעטפה מהתיק, גילה שהתיק נעלם.

מיד נזעקו כל הילדים, ופשטו אל כל פינה בבית, חיטטו, הזיזו, הסיטו דחפו, התלכלכו מכף רגל ועד ראש - אך התיק לא נמצא.

מר גלמן ניסה להזכר האם שב עם התיק הביתה, אך הוא התקשה להזכר. היו בידי הרבה שקיות וחבילות, וכנראה שהתיק לא היה ביניהם. כלומר, רוב הסיכויים שהתיק אבד במרכז המסחרי, והסיכויים למצוא אותו בעיר כה גדולה וסואנת, שואפים לאפס גמור.

מר גלמן היה המום.

בין רגע הפך לבעל חוב. כיצד ישלם על השיפוצים??

הילדים עמדו סביב מביטים מתוסכלים ואינם יודעים מה לחשוב וכיצד מתנהגים בשעה כה קשה.

מר גלמן שבר את השתיקה, עם חיוך לא מובן על שפתי, פנה אל ילדיו ואמר להם:

"ילדי היקרים, דעו לכם, 'אין אדם נוקף אצבעו למטה אם לא נגזר עליו מלמעלה'. זה נסיון. הקב"ה שכל כך אוהב אותנו מנסה אותנו לראות מה נעשה במצב שכזה. הבה ניתן יד ביד ונרקוד לפניו כי 'כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד'..." והוא תפס בידי ילדיו, עשה מעגל ורקד עמם בדבקות עד שהשמחה מלאה את ליבו ואת לב כל

ילדיו, והיה נדמה להם כאילו זכו הם בסכום גדול של כסף.

בתוך כך נסר בחלל הבית צלצול הטלפון.

"האם זו משפחת גלמן?" שאל קול זר באנגלית. "אפשר לדבר עם מר גלמן?"

"ערב טוב. שמי ג'ון קליין, אני ממנהטן. רציתי לשאול האם אבד לך אולי תיק?"

"כן!" השיב כשכולו רועד. "תיק כחול כהה, בפנים היו מסמכים ומעטפה, במעטפה היה סכום גדול של כסף..."

מר גלמן היה המום.

בין רגע הפך לבעל חוב.

כיצד ישלם על השיפוצים??

הילדים עמדו סביב מתוסכלים

ואינם יודעים מה לחשוב וכיצד

להתנהג בשעה כה קשה.

קרא בהתרגשות.

"ובכן אני מצאתי את התיק, ולפי מספר הטלפון שעליו הגעתי אליכם. תנו לי את הכתובת המדוייקת ואבוא להשיב לכם את התיק."

הנה עומד לקרות הלא יאמן, כולם המתינו בדריכות לראות האם בתיק תהיה מעטפת הכסף, ואולי יחליט בסופו של דבר לא להשיבו.

כעבור כשעה נשמע צלצול בפעמון. בפתח הופיע אדם גבוה ובידו החזיק את התיק הכחול. "האם זה התיק

ש'אבד?' שאל בחיוך. "אוי, תודה רבה לך" אמר מר גלמן, וביקש מהזר להמתין רגע. הוא נכנס לחדר צדדי, רוקן את התיק, ואכן המעטפה הכילה את כל הסכום בשלמותו.

"במה נוכל להודות לך??" שאל. "אמור לי כמה תרצה לקבל תמורת טרחתך בגין החזרת התיק."

להפתעתו השיב: "אם ברצונכם לשלם לי הייתי מעדיף תגמול מסוג אחר לגמרי" והוסיף: "בסך הכל אני רוצה ברכה. אמא שלי תמיד היתה אומרת שברכה של יהודי שווה יותר מכסף."

מייד כששמעו זאת הרעיפו עליו כל משפחת גלמן ברכות ואיחולים לאין ספור. ג'ון הודה לבני המשפחה וסב על עקבותיו.

בהגיעו לביתו תקפו אותו לפתע כאבי בטן עזים. בקושי היה מסוגל לדבר. מעולם לא היו זכורים לו כאבי בטן כה חזקים.

ג'ון ראה שהמצב לא נרגע וביקש להזמין בדחופות את הרופא. הרופא, ששמע את חומרת המצב שאל האם יוכל להגיע אליו למרפאה.

"לא. אני לא מסוגל לעמוד על רגלי, אני חייב ביקור בית", אך הרופא התנצל:

"לצערי לא אוכל להגיע לביתכם הערב, אתם חייבים להמתין למחר בבוקר. אני אגיע אליכם מוקדם עוד לפני שאפתח את הקליניקה.

"עד מחר?! שאל ג'ון. "אני עלול להפסיד מחר יום עבודה..." אך הרופא נותר בשלו. הוא נתן לו מספר הוראות כדי להקל מעט את כאביו עד לבוקר, וג'ון התקשר למנהל במקום העבודה לעדכן אותו על מצבו, ולהודיעו כי יאחר, ויתכן כי אף יעדר ממקום העבודה.

לאחר לילה של סבל הגיע הבוקר. החולה המתין לרופא ועד שהגיע אליו כבר התבררה הסיבה מדוע הביא הבורא על ג'ון את כאבי בטנו.

באותו בוקר קרסו "מגדלי התאומים".

ג'ון לא הגיע לעבודתו בקומה ה-88 שבאחד המגדלים עקב הכאבים המוזרים שתקפו אותו, ומי יודע אם לא טוב ליבו להשבת התיק ובעקבותיו הברכות המסוגלות של בני משפחת גלמן, הם שגרמו להעדרותו מעבודתו באותו יום.

כשכולו מצטמרר ואחוז התרגשות, התקשר ג'ון אל משפחת גלמן, סיפר להם על המאורע הנפלא, וסיים באומרו:

"עתה אני יודע היטב כי אמי צדקה. ברכה של יהודים שווה הרבה יותר מכסף."

(מתוך: "כי אתה עמדי" - הודיה ח"ב).

קבלי על עצמך לפחות דקה אחת ביום של הודיה לה', מסרי/ שם לישועה וקבלי/ שם אחר לתפילה. לגברים: 055.6708883 | לנשים: 077.3137119 שלוחה 1

ניתן לתרום לארגון גם בקו הצדקה של "קהילות"
073.2757000
 (קוד 8856) וכן במכשירי "קהילות" בבתי הכנסת
או באתר:
<https://kehilot.info/donate/8856>
כמו"כ ניתן לתרום בטל':
055.6789852
 ניתן לתרום לעלון ולהקדישו לע"ג או לישועה, או כהודיה לה' על חסדיו
 אנא עזרו לנו להמשיך להפיץ את אור ההודיה!

אתחברים להודיה לה'

ניתן לרכוש פנקסי הודיה, דיסקים, חוברות בנושא ההודיה ועוד, בעמדות ברחבי הארץ.
לברור העמדה הקרובה לביתך:
079.5420539 שלוחה 22

חדש! הופיע!
כי אתה עמדי - הודיה
 ב' חלקים
 הרב יאמניק שליט"א
 סיפורי אמונה ופרקי הדרכה לעורך את הלבבות להודות בכל עת.
 להשיג בחנויות הספרים ובטל': 053-31-700

להקדשת גליון
 לע"ג או לישועה
 ניתן להתקשר לטלפון:
055.6785647

העלון מוקדש ל
 שמעון יעקב מאיר בן מלכה לרפוא"ש
 שמואל בנימין בן בריינדל רייכל לרפוא"ש
 יקותיאל יהודה זלמן לייב בן מרים לרפוא"ש
 לגאולה שלמה ולחזרה בתשובה שלמה לכל עמ"י

ניתן לקבל את העלון במייל
 בשליחת בקשה ל:
 KT6171190@gmail.com
לקבלת העלון באנגלית
 KolToda1@gmail.com

{ אז נדברו }

פרשת ויחי תש"פ | עלון מספר: 448 | לסדר: "הנני מפרך והרביתך"

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ברכת מזל טוב חמה ולבבית
לידידינו הרב אורי שרגל
שליט"א לרגל השמחה השרויה
במעונו, בהולדת בנו בשעטו"מ,
יתן ה' ויזכה לגדלו לתורה
ולחופה ולמעשים טובים, ירווה
ממנו רוב נחת דקדושה אמן.

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"-

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

קונטרול אס!!! "שמרה זאת לעולם!!"

מרגש ומפעים להציץ בימים אלו על שיעורי דף היומי שהתרבו בבת אחת בעשרות יהודים שמתחילים עם כל החשק ועם כל הרצון הטוב... לא נותר אלא לאחל ולהתפלל מעומק הלב את התפילה שהתפלל דוד המלך בשעה שראה את העם מתנדבים מכל הלב: "ה' אלוקי אברהם... שמרה זאת לעולם ליער מושיבות לבב עמך והבן לבבם אליך!!! דוד המלך עשה קונטרול אס!!!"

אתה יודע מה זה קונטרול אס??? אני אסביר לך:

פעם גם אני לא ידעתי מה זה קונטרול אס... הייתי כותב את העלון... ופתאום היה איזה באג... וכל החומר נמחק. זה קרה פעם פעמיים שלוש... עד שיהודי אחד טוב הציע לי עצה טובה... כל פעם כשאתה כותב משהו ומאוד חשוב לך שזה ישמר אז כשאתה גומר לכתוב... תעשה קונטרול אס... זה קיצור דרך של שמירה!!! וככה אתה עושה שמירה לכל החומר הנכתב... זה הפשט בפסוק הזה... דוד המלך רואה את כלל ישראל במיטבו... איך שנדבה אותם רוחם והם רוצים להתחיל עם כל הלב... דוד המלך כ"כ מאחל ורוצה שזה ימשיך הלאה... מה עושה דוד? **קונטרול אס!!!** ה' אלוקי אברהם... **שמרה זאת לעולם!!!** אנא... תעשה שמירה... שההתלהבות הזו תמשיך הלאה... שלא תפסיק... אבל אותו יהודי הסביר לי שלא מספיק לעשות קונטרול אס פעם אחת... אלא כל פעם מחדש שיש משהו שחשוב לך לשמור אותו... תלחץ קונטרול אס... לכן... בשביל זה חז"ל נותנים לנו להגיד את הפסוק הזה כל בוקר באשרי ובא לציון!!! כן... התחלנו דף היומי... עם כל התלהבות עם כל החשק... אבל מיד אחרי השיעור... תעשה קונטרול אס!!! תישא תפילה השמימה... אנא ה'... שמרה זאת לעולם!!! תעשה שההתלהבות הזו תמשיך הלאה!! שלא תפסק... וגם אם היא תרד... יהיה תמיד אפשר לשחזר אותה מחדש...

אבל אם כבר התחילו מסכת ברכות... אז אי אפשר שלא להזכיר וורט אחד קצר מהנלמד השבוע... בדף ג' בברכות הגמ' מביאה פסוק ש-לילה נקרא נשף!! ואז הגמ' מקשה שרואים שגם יום נקרא נשף?? עונה הגמ' זה לא סתירה! גם היום וגם הלילה... שניהם נקראים נשף... רק מה? מהבוקר עד הלילה נקרא **נשף יממא**... ומהלילה עד הבוקר **נשף ליליא**!! מה הפשט בזה? מה זה הנשף הזה? תחליט: נשף יום או לילה?

אז העניין הוא כר: נשף זה מלשון נושף בעורף!!!!

אתה מכיר את המושג נושף בעורף?? האם פעם הרגשת את התחושה הזו שמישהו נושף לך בעורף?? כשאתה לפעמים שליח ציבור ואני מתפלל לאט... לפעמים אני מרגיש שמישהו עומד מאחורי ונושף לי בעורף... נו... נו... תמשיך כבר... כשאתה נוסע ברכב לאט... ומישהו נוסע מאחוריך ונצמד אליך ו... נו... הוא נושף לך בעורף... נו... תזוז כבר...

זה הכוונה נשף!!! אז זה!!! שהזמן נושף לנו בעורף!!!! לא משנה מתי... מהבוקר עד הלילה או מהלילה עד הבוקר... שניהם נושפים לנו בעורף... הזמן לא נח לרגע... הוא אז כל הזמן... **אתה יודע מתי גיליתי את זה?? בסוכות...** בצהרים הלכתי לישון בסוכה... ובדיוק השמש הציצה בין הקיינעס וסינוורה את הכרית שלי... נו... מה עושים?? יש עלי שמש!!! **חכיתי דקה על השעון!!!** ופתאום ראיתי שהצל פשוט אז... אבל עדיין לא לגמרי לגמרי... חכיתי עוד חצי דקה וראיתי איך שהצל ממשיך לזוז... תוך שלוש דקות השמש עברה את כל הכרית שלי... (אתה מוזמן לבדוק את זה בעצמך) פתאום קלטתי שהשמש כל הזמן זזה!!! כל הזמן!!! תמיד הייתי בטוח שרק השעון כל היום אז... תיק תיק תיק... אבל פתאום אני קולט שגם השמש כל הזמן נושפת!!! נושפת לי בעורף... הההלו... אני זזה... אני לא מחכה לך... לכן הזמן נקרא נושף!!! קופץ ממקומו ודוחף קדימה... נושף לנו בעורף ומעביר לנו מסר חד ונוקב: אדוני היקר... אם אתה לא תתפוס את עצמך לידיים... עוד רגע מגיע הסיום הבא של דף היומי ואתה תשאר באותו מקום... ר' ייד... הזמן נושף בעורף!! לא מחכה... נדמה לך שרק עכשיו התחילו דף היומי?? איפה... עוד רגע אנחנו כבר מסיימים סדר מועד... קפוצ על הכרכרה... תשמור את המאמר הזה... לתזכורת!!!

ניתן לקנות כמות מצומצמת של החוברת "מפליגים" לעידוד הלימוד בדף

היומי וקביעת עיתים לתורה, במוקדים להלן:

ירושלים: רחוב נחמיה 10

בני ברק: רחוב קיבוץ גליות 9, 0548446691

רחוב חזו"א 34 פינת הרב דסלר 0527117271

כמו כן ניתן לקבל זאת בדוא"ל.

האם ללכת ליועץ מקצועי... או לדעת תורה???

אחת מהנושאים המביכים והסבוכים ביהדות... שהרבה מאיתנו מסתבכים ולא מעזים לדבר על זה בקול... זה הנושא של **התייעצות בדעת תורה!!!** כידוע: כשיש ליהודי ספקות בכל מיני תחומים בענייני העולם הזה... הרי ע"פ השקפת התורה הכתובה הנכונה והאידיאלית ביותר ללכת ולהתייעץ... זה **בדעת תורה...** כלומר: כשיש לי שאלה בענייני העולם... איזה דירה לקנות או בענייני שידוכים וכדו'... או בהשקעות וכו'... הולכים לאדם גדול שכל כולו תורה. כל כולו עבודת ה'. מרום ופרוש לגמרי מכל הוויות העולם... **וניגשים אליו!!! דווקא אליו!!!** ושואלים דווקא אותו... והוא עונה לך... והעצה שהוא נותן לך זה העצה הכי הוגנת וזה מה שתעשה.

בינינו הרבה פעמים מתגנבת לה מחשבה... רבש"ע: בדיוק אותו לשאלו?? הרי התלמיד חכם הזה הוא האחרון שמבין בענייני העולם הזה... והרי אני לא אומר את זה ממקום של זלזול!!! **אדרבה ואדרבה...** כל הערכה שלי אליו היא רק בגלל שכל כולו קודש קדשים והוא לא מבין בענייני העולם... אז מה ההיגיון שבדיוק אותו אני אשאל בענייני העולם והוא יענה לי תשובה פרקטית? **אני רוצה לסייג את השאלה:** אני כעת לא מדבר על חסיד אמיתי שיש לו אמונת צדיקים והוא ניגש לצדיק שיענה לו נטו ממקום של רוח הקודש... אני מדבר על יהודי שרוצה עצה!!! וכשבן אדם צריך עצה בנושא מסוים... אז ההיגיון והספר אומרים שהולכים לאיש מקצוע או למאבחן שמתמחה ומתמקצע בתחום הזה... בשביל שיתן לך עצה הוגנת... אז מה ההיגיון שבדיוק אותו יהודי קדוש שכל כך מנותק מכל הוויות העולם הזה... בדיוק הוא הכתובת לתת לי את העצה הכי נכונה?? **זה הרי בדיוק הפוך מההיגיון???** מה באמת ההיגיון בזה???

חשוב אחת ולתמיד לפתוח את הנושא הסגור והחתום הזה!!! כי יש הרבה מאיתנו שמטילים ספק בדעת תורה רק מהסיבה הזו... לדוגמא: מן ר' חיים קנייבסקי שליט"א מדבר אש וגפריית נגד האינטרנט!!! ואני מכיר יהודים שמאוד מכבדים ומוקירים את מן שליט"א... ובכל זאת בנושא הזה ובעוד כמה נושאים דומים הם לא כ"כ ממושמעים... ולמה?? כי בינינו... מה ר' חיים קנייבסקי מבין באינטרנט?? וכי הוא מכיר מקרוב מה זה אינטרנט?? ובכלל... אם מדובר בפוליטיקה חרדית... אז בכלל מה מן שליט"א שייך ומבין בפוליטיקה חרדית?? (ושבו: זה לא נובע מזלזול אלא מהערכה... אני באמת חושב שאדם גדול כזה לא טומן את ראשו בכלכל הזה) וכמובן שיהודי חרדי שחונן משחר ילדותו על ציות מוחלט לגדולי ישראל... כשהוא שומע משפטים כאלו כל כולו מזדעק ומזדעזע... חס ושלום... אין אתה מדבר על גדול בישראל... אין אתה חושב שהוא כאילו לא מבין?? כן... אתה צודק... אבל חכה רגע... תסביר... תסביר למה לא... הבן אדם הזה בסה"כ צודק ברמת העקרון... יש על מן ר' חיים קנייבסקי סיפורים מדהימים על גודל השקיעות שלו בתורה... עד כמה הוא מנותק מכל הבלי עולם הזה... **הסיפורים האלו הם לא סיפורים מבישים... זה לא סיפורים שאנחנו מחפשים להסתיר אותם... ממש לא!** אדרבה... הסיפורים האלו הם שבילנו מודל לחיקוי לאיזה רוממות וניתוק מהבלי העוה"ז אפשר להגיע... והלוואי עלינו... אז אם מן ר' חיים קנייבסקי מסוגל להיכנס לרכב ובטעות להתיישב במקום של הנהג מרוב שהוא שקוע בתורה ולא שם לב איפה הנהג יושב... **אז מגיע יהודי פשוט וטוען:** שכמו שמן שליט"א כ"כ לא מבין בענייני רכבים ותחבורה... ככה הוא אולי לא מבין בשאר ענייני העולם הזה?? אז למה הוא לא צודק?? לפני שאתה מזדעזע מדברי הבלע שלו... ועסוק רק בלבטל את הדברים שלו... בא ננסה יחד להבין אחת ולתמיד למה הוא לא צודק?? למה גדולי ישראל שהם נקיים מכל הרפש והטיט של הפוליטיקה... דווקא הם אלו שמנהלים את המערכות הפוליטיות של הציבור החרדי?? אין זה הולך ביחד?? ממה נפשך... אם הם אנשים באמת גדולים... אז מוכרח להיות שהם מנותקים מזה... אז איך הם יכולים לנהל משהו שהם מנותקים ממנו?? וכן הלאה וכן הלאה... יש פה קונפליקט אמיתי שצריך לעשות איתו סדר אחת ולתמיד!!! גדולי ישראל שהם באמת מרוממים כ"כ... אז לכאורה הם אמורים להיות מנותקים מהבלי העולם הזה... אז איך הם יכולים לתת לנו עצה ותושיה בנושאים שהם בכלל לא קשורים אליהם??

פנימיות העניין במאמר בעמוד 3-4 בגיליון זה על דעת הכותב בלבד... ניתוח להאיר להעיר לחלוק ולסתור

סגירת קצוות אודות מאמר שבוע שעבר על הלימוד בעיון...

בשבוע שעבר נכתב בגיליון זה מאמר שלם שהסיבה שאנחנו לומדים עיון זה בשביל לעשות אותנו פנימיים ועמוקים... שנדע בשביל לחיות כמו יהודים... אבל היו כמה וכמה שהעירו ובצדק... ולכן חשוב לי להבהיר: לא!!!! בינינו... זה לא באמת הסיבה למה צריך ללמוד עיון!!! כי הסיבה האמיתית האמיתית למה יהודי צריך ללמוד תורה בעיון... זה כי בספר תורה של היהודים כתוב: **"ושנתנתם!!! וחז"ל דורשים: שיהיו דברי תורה מחודדים בפין שאם ישאלך אדם אל תגמגם... ובשביל שלא תגמגם... בשביל זה צריך לרדת לשורש כל דין ולהגיד את הטעם הפנימי של כל הלכה... כדי לדעת מה לענות על כל שאלה שמתעוררת... בקיצור: בשביל זה צריך ללמוד עיון!!!** כי מי שלמד שסוכה מגבוהה למעלה מכ' אמה פסולה והוא לא יודע למה!! אז אם מישהו יבא ושאל מה יהיה הדין אם הדפנות מגיעות לסכך או מה הדין בסוכה גדולה?? או כל שאלה אחרת שלא כתובה בפירוש... מה יקרה לו?? הוא יתחיל לגמגם!!! אז זהו!! בשביל זה צריך ללמוד עיון... בשביל לדעת את שורש העניין... וככה לדעת לענות על כל השאלות הנוספות שמתעוררות בסוגיה... שתדע לענות ולא תגמגם!!! זו הסיבה האמיתית למה אנחנו צריכים ללמוד עיון!!!

אה... אבל תכלס... בשבוע שעבר כתבתי: סיבה אחרת לגמרי... כתבתי שכל העניין של הלימוד בעיון הוא רק בשביל להתרגל להעמיק ולגשת לכל דבר בפנימיות ובעומק...?? **נו... מה היתרון בשביל להעמיק ולגשת לכל דבר בפנימיות... למה ללמוד עיון בישיבה** לא קשור בכלל בכלל לעיון האמיתי של התורה!!! לא קשור אפילו בטעות!!! זה אמנם נשמע קצת בוטה... אבל זה לא חידוש... כי גדולי ישראל אמרו את זה כבר ממוזמן... להספיק 4 דפים בסדר א' בזמן חורף אין לזה שום קשר לציווי התורה "שהיהו דברי תורה מחודדים בפין"!!! זה בכלל לא מתחיל להיות קשור לעניין... אז מה כן?? הלימוד עיון של הישיבות... מטרתו הוא בשביל להתלמד להעמיק ולגשת לכל דבר בפנימיות... לכן בישיבות לומדים עיון!!! (ועל זה דברתי בשבוע שעבר) אבל כמוכן... שאחרי שעברת בכור ההיתוך של הישיבה... וכבר התלמדת והתרגלת לגשת לכל דבר בעומק... כעת הגיע הזמן סו"ס לקיים את רצון התורה שציוויה אותנו ללמוד בעיון... והעיון שהתורה מדברת עליו זה כבר משהו אחר לגמרי!!! זה להבין כל סוגיה עד שורש הדברים כדי שאם ישאלך אדם אל תגמגם!!! זה העיון שעליה התורה מדברת!!! ואין בהכרח שום קשר בין העיון הזה לעיון שלמדת בישיבה... (רוצה דוגמא ללימוד עיון שעליו התורה מדברת?? השיעור היומי המפורסם שהרב אלישיב זצ"ל היה מוסר מידי יום... הוא היה מוסר שיעור בגמ'... הוא היה מסביר טוב!! נוגע בשורש הסוגיה... הדברים היו מחודדים...?? ברורים? נהירים?? זהו... ממשכים הלאה... מה ההספק?? כל פעם לגופו של עניין... ברגע שהדברים היו מובנים ומחודדים ומוסברים באופן שמי שעתיד ירצה יכול לשאול את הרב אלישיב שאלה הלכתית במסקנת הסוגיה מוזמן לשאול... הרב אלישיב לא יגמגם... זהו!! זה העיון שעליו התורה דיברה.)

וכאן המקום לעורר שוב ושוב את הנקודה שהזכרה בגיליון זה כבר עשרות פעמים:

יש כאלו שחושבים שהישיבה אמורה לספק להם לגמרי לגמרי את אמיתתה של תורה... וממילא אם אני פה עומד ומכריז שהעיון של הישיבה לא קשור בכלל לעיון שהתורה מדברת עליו... **מיודעניו בהלם מוחלט!!!** מה? אז תהר ורצה להגיד לי שהישיבה לא אומרת לי בדיוק את דרך הלימוד האמיתית והצרופה ללא כחל וסרק?? **אז זהו!!! שתתפלא לשמוע אבל לא!!!** **אתה יודע למה לא??** כי גם כשלמדתי בחיידר... מידי יום הייתה הפסקה וכל הילדים יצאו לשחק כמו... כמו ילדים קטנים... וכיום במבט לאחור אני רוצה להגיש תלונה: איך המורה לא ניגש אלי והסביר לי... תקשיב... לשחק זה... זה ילדותי...?? איך יכול להיות שהנהלת החיידר באופן רשמי ומוצהר עמדה מאחורי הילדותיות שלי ונתנו לי לשחק כמו תינוק... ואף פעם לא גילו את אזוני שזה ילדותי? **למה עשוי לי את זה??** למה רק אחרי שיצאתי מהחיידר... אז פתאום אני מסתכל אחורה ואני קולט ששיחקתי כמו ילד?? למה רימו אותי עד עכשיו??

אה... מה אתה אומר על השאלה הזו?? מה התשובה?? שתהיה בריא!!! החיידר אף פעם לא התיימר להיות בטאון ההשקפה הצרופה ולהגיד לך מה האמת!!! החיידר הוא בסה"כ מערכת חינוכית בשביל גיל מסוים!!! והרמה המסוימת שבה גדלת!! ובחיידר נותנים לך לעשות כל מה שמתאים לך לפי הרמה הזאת... והיות ובגיל הזה היית ילד... וילד צריך לשחק... אז נתנו לך לשחק... אבל זה לא אומר שזה אמת! כשתגדל תבין ותדע את האמת.

אתה דבר בדיוק בישיבה!!! יש בחורים בני עליה שבטוחים שהישיבה זה סוף פסוק!! הם בטוחים שבישיבה אמורים להגיד להם את האמת הצרופה ללא כחל וסרק... זה פשוט לא נכון!!! **כי ישיבה היא מערכת חינוכית בדיוק כמו החיידר!!!** כל ההבדל הוא שהישיבה היא מערכת חינוכית לגיל קצת יותר מבוגר! אבל בשניהם... גם בישיבה וגם בחיידר... בשניהם לא אמורים להגיד לך את האמת!!! אלא נותנים לך לעשות מה שמתאים לך לפי הרמה הנוכחית שלך... נו... אז אם ככה... איפה כן אמורים את האמת האמיתית??

אתה יודע איפה?? **בשום מקום!!! תורה מונחת בקרן זית כל הרוצה יבא ויטול!!!** אם אתה באמת רוצה לדעת את האמת... תנשום נשימה עמוקה ותתחיל לדרוש אותה... תקח אינך תפוח בכסף וקדימה... אמת קנה... אמת זה לא דבר שמגיע לך עם כפית של זהב לתוך הפה... אמת זה דבר שאתה צריך לחקור ולדרוש אותו בכוחות עצמך... ואתה מוכרח להגיע לזה לבד... ומי שלא מבין את זה... שיתכונן להפתעות גדולות!!!

מי שחושב שהוא יתרווח לו בתוך המסגרת של היהדות החרדית כמות שהיא... והיא תוביל אותו לפסגת הר סיני... **שישכח מזה!!!** הישיבה והמסגרת והחממה החרדית יכולים רק לשמש לו כתמרור דרך והכשרה לקראת חיפוש עצמי ועבודה אישית לחתור לאמת...

ישיבה יכולה לכוין אותך... לנטות אותך... לעשות אותך יותר פנימי... יותר עמוק... לבנות את האישיות שלך... אבל מכאן ואילך... אתה צריך לעשות לבד לבד את העבודה!! הישיבה תלמד אותך עיון... ואיזה עיון?? עיון שירומם את האישיות שלך... שמכאן ואילך אתה לבד תתחיל ללמוד בעיון שהתורה רוצה שתלמד... תפסיק לבא בטעות למה בישיבה לא מדברים אמנה ולא מדברים על שבת... ולא אומרים לך מה באמת הקב"ה רוצה ממך... כי מה הקב"ה רוצה ממך זה כבר עבודה אישית שלך!!!! קום ותדרוש את אלוך... הישיבה תמשיך להתעסק רק בדברים **שסביב** השטייגן האישי שלך... המשגיח בישיבה יהיה עסוק בלטהר את השטח... ולזרוק בחורים לא טובים... ולדאוג שיהיה אורה של לימוד ולספק לך שדה תעופה סטריילי ופתוח... כדי שמשם **אתה** תמריא!! **אתה** תגדל!! **רק אתה בכוחך!!!**

66

איך אפשר להיות הכי מנותק והכי מעורה גם יחד?

פעם הזמנתי לאיזה דינר של קהילה מסוימת... וכידוע בטקטיקות של דינר... אם רוצים שבסוף הערב האנשים באמת יפתחו את הארנקים וישפכו כסף... בשביל זה צריך לתפוס את הציבור ושה יהיה ערב מעניין... אז לצורך העניין הביאו שם באמת איזה גראמטן מוצלח שהצחיק את הציבור כמו שצריך... היה שם גם איזה מגיד מישרים שהצליח לרגש את הציבור ולסחוט מהם דמעות... דא עקא!!! שהכל היה באידיש ואני לא מבין אידיש... **ממילא אני נשארתי מחוץ לתמונה!!!** כולם נמצאים עמוק בעניינים... צוחקים... בוכים... מתרגשים... שמחים... ואילו אני יושב כמו גויילם... **מנותק** מכל ההווי!!! לא בעניינים... לא יודע מתי לצחוק ומתי לבכות... בשלב מסוים הרגשתי קצת... קצת טמבל...

ואז התבוננתי במה שקורה פה... ופתאום קלטתי שבדיוק הפוך!!! אדרבה וADRבה... **היחיד פה שמבין עניין זה רק אני!!!** ולמה???

כי אם תגש פה למישהו... באמצע שהגרמטן אומר איזה בדיחה... ותשאל אותו: מה... מה יש בדיוק עכשיו?? הוא יענה לך... תקשיב... הגראמטן פה מדבר... איזה צחוקים... תחחבל לך על הזמן... אתה מפסיד... **לעומת זאת אם תגש אלי** כעת באמצע שהגראמטן מדבר ותשאל אותי מה קורה עכשיו?? אני אענה לך במקום: **רוצים כסף!!!!** אני כבר ערב שלם יושב כאן ויודע דבר אחד ויחיד: **רוצים כסף!!!!** כי היות ואני לא מבין אידיש... אז אני מנותק לגמרי ממה שמדברים פה... אני לא מבין את הבדיחות... ולא מצליח להתרגש... לא מצליחים להסיח את דעתי לרגע... ממילא אני היחיד **שלא שוכח לרגע** בשביל מה אני פה... **בשביל כסף!!!!**

כל אותם אלו שמבינים אידיש... אז הם בעניינים... בטח שהם בעניינים... טובי המוחות עובדים פה קשה מאוד להסיח את דעת הציבור מהעניין האמיתי... ומצליחים לעשות את זה בגדול... ואילו דווקא אני המנותק!!! ממה אני מנותק?? **מנותק -- מהניתוק!!!** אני יושב פה כבר שלוש שעות וכל כולי "יחוד המעשה"!! אני לא מצליח לשכוח לשניה אחת את המטרה של הערב... שבסופו של דבר רוצים כסף!!!! **הבנת את הרעיון???**

אדם שמנותק מענייני העולם הזה... ממה הוא מנותק?? הוא **מנותק מהניתוק!!!** לעולם הזה יש מטרה אחת ויחידה... המטרה היא **העולם הבא!!!!** אבל לצורך העניין... ניתן רשות ליצר הרע להסיח את הדעת שלנו מהמטרה העיקרית שבשבילה הגענו לעולם... ובשביל זה היצר הרע מביא לנו גראמטן... ומושטים... וסלומון... ועקשען... ונייעס... בקיצור: כל מה שנקרא **מותרות!!!!** מותרות העולם הזה יש להם מטרה אחת ויחידה להסיח דעת ולנתק אותך מהמטרה האמיתית של העולם הזה...

ברגע שאתה מתנתק ממותרות העולם הזה... אתה באמת נהיה מנותק!!! אבל ממה אתה מנותק?? **מהניתוק!!!!** אתה קולט???

זה בדיוק הסיפור שלי... כשאני הייתי דינר והרגשתי מנותק... ממה הייתי מנותק?? מהדינר?? **מה פתאום!!!** אני ממש נעלב... אדרבה. דווקא אני הייתי הכי מחובר לדינר עוד יותר מכולם... יושבים פה טובי המוחות שהוזמנו במיוחד להסיח את האנשים ולנתק אותם מהמטרה האמיתית של הערב... ואילו אני דווקא בגלל שאני לא מבין אידיש... אני מנותק... ממה?? **מהניתוק הזה!!!** ולכן דווקא אני הכי מבין והכי ממוקד!!!!

זה הסוד של גדולי ישראל!!! בפתח הגיליון נשאלה השאלה: איך יכול להיות שגדולי ישראל מצד אחד מנותקים מהעולם הזה... ומאידך... דווקא אליהם אנחנו מגישים ומתייעצים בכל ענייני העולם...?? איך יכול להיות שאדם קדוש שמנותק מהעולם... הוא זה שאמור לתת לי עצה ותושיה ממקום של חיבור והבנה בענייני העולם???

מה התשובה?? גדולי ישראל באמת מנותקים!! אבל ממה?? מהעולם הזה?? חס ושלום!! **עלילת דם!!!** אדם קדוש מנותק **ממותרות** העולם הזה!!! הוא מנותק מהמותרות שהתפקיד שלהם להסיח אותנו מהעולם הזה... ולכן דווקא הוא מחובר יותר לעולם הזה!!! אתה מבין?? להגיד על מרן ר' חיים קנייבסקי שהוא מנותק מהעולם הזה... זה בדיוק כמו להגיד עלי שאני הייתי מנותק מאותו דינר... **זה פשוט שקר וכזב!!!** אדרבה... כפי שכבר הסברתי לך מקודם באריכות ובקנאות שהיחיד שלרגע אחד לא שכח את הדינר זה היה דווקא אני!!! כי לא הייתי מעורב ב"מותרות" ובצחוקים שנאמרו בדינר... **אותו דבר כאן:** אדם גדול שלא לוקח ממותרות העולם הזה... דווקא הוא האדם המפוכח ביותר והממוקד ביותר שהכי מחובר לעולם! הוא הכי מבין מה צריך כאן בעוה"ז!! כי אין לו את המותרות שלנו שמסיחות אותנו מהמטרה האמיתית של העולם... **הבנת? זה קצת עמוק אבל מאוד חשוב...**

ושוב: העולם הזה הוא כמו דינר!!! לעולם הזה יש מטרה מאוד ברורה!!! העולם הזה נועד בשביל לשרת אותנו ולתת לנו את הכלים לעשות מה שצריך בשביל שנזכה לעולם הבא... **רק מה???** כמו בדינר... יש את המטרה האמיתית של הדינר... ויש במקביל את כל פעולות ההסחה שהמטרה שלהם להסיח ולהשכיח ממך את המטרה האמיתית... (אם תשים לב זה לא דוגמא לגמרי טובה אבל לא משנה... העיקר העקרונות...) אז בעולם שלנו פעולת ההסחה היא **מותרות העוה"ז!!!!** ואדם גדול שמתנתק ומתנזר ממותרות העולם הזה... כלפי חוץ זה נראה שהוא מנותק מענייני העולם... **אבל האמת היא שזה בדיוק הפוך!!!!** דווקא הוא מחובר לעולם הזה ומבין בענייני העולם הזה יותר מכולם... כי הוא היחיד שלא מוסח... הוא היחיד שמחובר לעולם בצורה ממוקדת ומרוכזת בלי כל המותרות האלו שהמטרה שלהם להסיח את דעתנו מענייני העולם...

זו בדיוק הסיבה למה דווקא אדם גדול שמנותק ממותרות העולם הזה... דווקא הוא הדמות הכי אידיאלית והכי מומלצת להתייעץ איתו בענייני

העולם דווקא!!!! כי כל אחד אחר... הוא אף פעם לא יכול לתת לך עצה אובייקטיבית... כי גם אם הוא מבין בענייני העולם אבל הוא גם מבין במותרות!!! יש לו כל מיני נגיעות ושיקולים מוסחים... שהוא לא יכול לגמרי לענות לך תשובה אובייקטיבית. דווקא האדם שלא לוקח מהעולם הזה יותר ממה שצריך!!! הוא המפוכח והאובייקטיבי והמקצועי ביותר שיכול לתת לך את העצה ההוגנת והכי נכונה בענייני העולם דייקא!!!!

אבל יש פה עוד נקודה... נקודה עוד יותר דקה ועדינה... למה למרבה האבסורד דווקא מי שפחות מעורבב בענייני העולם... דווקא הוא יותר מבין... זו נקודה עמוקה שמסתמא לא כל אחד יסכים או יבין אותה... ובכן: יש לנו טעות!!!! אנחנו חושבים שבשביל **להבין** בענייני העולם הזה צריך **להיות מעורבב** בעולם הזה!! וזו טעות!! אדרבה... בדיוק ההיפך!! ככל שאתה **מעורבב יותר בענייני העולם!!!**

ככה אתה **מבין פחות בענייני העולם...**

ככל שאתה **מעורבב פחות בענייני העולם!!!** ככה אתה **מבין יותר!!!**

אני אשתמש בתור דוגמא... (רק דוגמא... אל תתפס על תוכן הדברים...) יצא לי פעם לשוחח עם איזה חשמלאי מומחה. מדובר בן אדם בקושי מסורתי. **ופתאום הוא אמר לי משפט מפתיע:** תדע לך: יש לכם רב אחד בבני ברק... שרואים עליו שהוא שמבין בחשמלאות... תנחש מי הרב?? לא פחות ולא יותר הרב קנייבסקי!!! התחלתי לצחוק... מרן ר' חיים קנייבסקי מסתמא לא יודע אפילו להרכיב נורה חשמלית... אז איך החשמלאי הזה הגיע למסקנה שבדיוק מרן שליט"א מבין ועוד בחשמלאות???

ואז הוא הסביר לי: הרב קנייבסקי כידוע מאוד מקפיד שלא להשתמש בחשמל של שבת!!! ואני בתור חשמלאי יודע מקרוב עד כמה הוא צודק!! למה?? כי הרב הזה מבני ברק **מבין** שהפלורוסנט שדולק **אצלו בבית!!!** זה אומר שאלפי פועלים עובדים **קצת** בתחנת הכח של חדרה בשביל להפעיל את הפלורוסנט הזה... בשביל להבין את זה... צריך ראש של חשמלאי... **החשמלאי החילוני המשיך וסנט בי:** אתם החרדים לא מבינים בחשמל... לכן אתם צועקים שאבעס רק כשאתם רואים שעובדים ברכבת בשבת או בגשר יהודית... אבל הרב הזקן הזה מבני ברק... הוא כן מבין בחשמל... והוא יודע שהחילול שבת הגדול זה לא רק ברכבת אי שם... ולא במרכולים בתל אביב... אלא בפלורוסנט **שלו** בבית **שלו!!!** **הדבר יצא מפי החשמלאי לפני (ש-ח) חפז!!!** תחשוב: אני עומד כעת מול חשמלאי חילוני... שהוא בסה"כ מבין בחשמל... והוא אומר לי שאני לא מבין בחשמל!!! ומי כן מבין בחשמל?? מרן ר' חיים קנייבסקי...

ואני שואל אותך: איך זה יכול להיות?? הרי אני ואתה גם עומדים לפעמים מול הנורה החשמלית אצלנו בבית... ואף פעם לא יצא לי לחשוב על תחנת הכח בחדרה... למה לא?? כי... כי למה כן... כי נכון שאני

המכשיר הזה... וממילא הוא הרבה פחות מזהה את האויב... (עד שהוא כמונב נכוה ברותחים ח"ו) **ואילו דווקא אותו אחד שנמצא מבחוץ...** הוא האיש הנכון שעדיין יודע להגדיר בחדות ולקרא לחולה בשמו!!! ולגלות את אזנו של מי שכבר נמצא בפנים ולמקד אותו איהו נשק מסוכן הוא מחזיק בידיים!!! **כן... ידיו וחבריו...** אתם שיש לכם מכשיר מוגן מאיזו סיבה שתהיה... ונניח שמוטר לכם... אבל זה לא סתירה שאתם בעצמכם מודים שהוא גם אויב!!! ובשביל לזכור את זה אתם צריכים מישו שיזכיר לכם את זה כל הזמן... ואותו אחד שיזכיר לכם **הוא מוכרח להיות אחד כזה שאין לו מכשיר מוגן!!!** כי דווקא מי שיש לו את זה כבר... הוא פחות מזהה את האויב... הוא כבר מכיר את המכשיר המוגן מהככל כך הרבה דברים שיש בו... וממילא הזיהוי והאבחון שלו פחות ממוקד... הוא פחות יודע לקלוע ללב של הנקודה!!!

יש פה באמת קונפליקט... כי מטבע הדברים היינו רוצים שמי שיוכיח אותנו יהיה אחד כזה שנמצא איפה שאנחנו נמצאים... דא עקא שאם הוא כבר נמצא איפה שאתה נמצא... הוא כבר יחד איתך... הוא לא יכול למקד אותך!! אתה מוכרח שהוא יהיה אדם מרומם ממך... אדם שעדיין לא נמצא איפה שאתה נמצא... אתה מוכרח שמי שידבר נגד האינטרנט הוא דווקא אחד שמנותק מהאינטרנט... ולמרות שהוא מנותק מזה... **תבין שהוא לא פחות מבין...** אלא אדרבה... דווקא הוא מבין יותר טוב ממך עד כמה זה בעיה!! דווקא הוא לא מוסח ולא מתבלבל מהכל מיני דברים אחרים שמסחחים אותך באינטרנט... וטוב שהוא מחוץ לזה כי רק ככה הוא יכול להיות חברת הביטוח שלך!!!

זו הסיבה שדווקא גדולי ישראל שמנותקים מהוויות העולם הזה... דווקא הם האנשים המפוכחים ביותר שאליהם אנחנו מגישים את כל הספקות והמבוכות שלנו בענייני העולם... כל הפוליטיקה החרדית... שנוסף ממנה כ"כ הרבה ריח לא נעים... מי הכתובת להכריע ולנהל את זה??? דווקא הטהורי לב הכי נקיים שהכי מנותקים מכל הרפש והטיט הזה... דווקא הם הכתובת!!! למה??? היא היא!!! דווקא איפה שיש כ"כ הרבה "כח אחר מעורב בו" היחיד שנשאר מפוכח ולא מוסח ויודע לעשות מה שהקב"ה באמת רוצה שנעשה... זה אותו גדול שמנותק לגמרי!!! ממה הוא מנותק??? מכל הנגיעות והשטויות שמנותקים אותנו מרצון ה'... מזה הוא מנותק... לכן הוא האיש הכי מפוכח לקבל החלטות...

מצטער... המאמר הפעם לא כ"כ חובבני... למבינים בלבד...

הופך אותך למבין יותר!! אלא אדרבה... זה עושה אותך רק פחות ממוקד... פחות נוגע בנקודה... יותר מסתובב סביב הנקודה... ורואים את זה לאורך כל הדרך בכל נושא בענייני העולם...

אתה יודע איפה זה הכי הכי בולט??? ביחס לאינטרנט!!! כאן כבר לא צריך להגיע למרן ר' חיים קנייבסקי... כאן גם אני ואתה הקטנים... גם אנחנו יכולים להיות בתמונה... **כלפי מה הדברים אמורים???** פעם כתבתי מאמר מאוד חריף נגד האינטרנט... ומישהו התקשר אלי וטען לי: שבין בתרי הדברים... ניכר בעליל שאני בור ועם הארץ בכל מה שנוגע לאינטרנט... ואם ככה טען לי אותו אחד: איך אתה מדבר נגד האינטרנט כשאתה בכלל לא יודע במה מדובר?? ממה נפשך... אם אתה חושב שאתה מבין באינטרנט... זה אומר שאתה בעצמך שקוע עמוק באינטרנט (אז טול קורה מבין עיניך...) ואם אתה טוען שאתה לא מחובר לאינטרנט... אז בכלל... מה אתה מדבר על מה שאתה לא יודע???

אה... טענה!!! בקיצור: טען לי אותו אחד: אם אתה לא מבין מהחיים שלך באינטרנט... אז מה אתה מדבר?? ממתי בן אדם יכול לדבר על מה שהוא לא מבין?? **אה... מה אתה אומר על הטענה הזו???**

התשובה היא כדלהלן: **רק בגלל** שאני עדיין מנותק מהאינטרנט!!! רק מהמקום המנותק הזה... יש לי עדיין את הטביעת עין החדה לזהות את האסון ואת האויב שבזה!!! אני כעת!!! נכון לעכשיו מבין מאוד מאוד טוב מה הבעיה באינטרנט... **בזכות מה???** בזכות שאני עדיין עומד מבחוץ... כי כשאני עומד מבחוץ ואני מתבונן במושג שקוראים לו אינטרנט... אני מסוגל ישר לקלוע לנקודה ולזהות שיש לפני נשק שיש בו את הכח לחשוף אותי לכל העולם!!! ולהחריב את הבית... ולקחת לי את האשה והילדים... ולכן אני מאוד מבין וזועק על האסון שבדבר...

אבל!!! אם חלילה וחס... יום אחד אני אגיע ח"ו למסקנה שאני צריך מכשיר מוגן חלילה... ולו יצויר שהרברים אפילו יתירו לי... ואני אתפתה ואקנה... אתה יודע מה יקרה??? **אני אגיד לך בדיוק מה שיקרה:** יהיה לי באמת תועלת מאוד גדולה מהמכשיר הזה!!! מה שנכון נכון... יהיו לי הרבה אפשרויות נוספות... יהיו לי אפליקציות שחוסכות לי המון זמן... ואני מסתמא גם אעשה הרבה מצוות וחסדים והרבעת תורה דרך האינטרנט... אבל אם יום אחד מישהו יצמיד אותי לקיר וישאל אותי: תגיד לי מה זה אינטרנט? האם יש בעיה באינטרנט??? אז אני כבר לא אוכל לענות לו בחדות ובקליעה למטרה כמו שאני יודע לענות כיום!!! אני פתאום אגיד לו שאינטרנט זה אפליקציה כזו או כזו... אני אטען שבאינטרנט יש תכנת חיפוש של דברי תורה... אני אגיד לו שאינטרנט זה אפשרויות שליחה וכו' וכו'... יהיה לי כבר הרבה יותר מושגים והיכרות עם האינטרנט מעבר לאויב והסכנה שבדבר... **מה קרה?? פשוט מאוד:** היות וכבר יש לי אינטרנט... ובאינטרנט הרי יש **כככל מיני דברים...** אז כשאני כבר בפנים... אני כבר פחות מזהה את הנשק המסוכן שאני מחזיק בידיים!!! כי יש לי פה **ככככל מיני דברים...** ומי כמוך יודע שזה כל הרעיון של האינטרנט... שיהיו שמה **כככככל מיני דברים** שבסופו של דבר הם יביאו ויובילו אותך לאן שהם רוצים... ולכן כל מי שכבר מחובר לאינטרנט!!! יש לו כבר קושי הרבה יותר גדול לזהות את ההנהגה של

טוען שאני מבין בענייני העולם... אבל לא עד כדי כך... (לא בשביל להסתכל על פלורסנטים ולראות בעיני רוחי את האנרגיה שמייצרת אותם...) אז איך יכול להיות שבדיוק מרן ר' חיים קנייבסקי שכ"כ מנותק מענייני העולם... **דווקא הוא!!!** כשהוא מסתכל על הפלורסנט בבית שלו... הוא רואה את זה מהמבט הכי מקצועי והכי מבין... והוא מזהה דרך הפלורסנט שלו את תחנת הכח בחדרה... ואילו אני ואתה שמייטרים להבין בענייני העולם... בחיים לא חשבנו על זה??? איך זה יכול להיות שאנחנו כבר שנים מחוברים לענייני העולם... והוא לגמרי מנותק... ופתאום הוא מגלה הבנה פרקטית בענייני העולם שאנחנו בכלל לא מתקרבים לכיוון הזה???

העניין הוא פשוט מאוד:

אני מבין בענייני העולם!!! **ובגלל!!!** דווקא בגלל שאני כ"כ מבין... אז כשאני כבר מסתכל על הנורה שדולקת אצלי בסלון... אתה יודע מה אני רואה?? אני רואה כל מיני דברים... אני רואה שזה 15 ואט... אני רואה שזה נורה מהסוג היותר חסכוני... ורגע... בעצם זה עלה עשרים שקל... וחבל... כי בענק התאורה ראיתי את אותה נורה בעשר שקל וכו' וכו'... עד כאן אני... ועכשיו מגיע מרן ר' חיים קנייבסקי... והוא גם מסתכל על אותה נורה שאני הסתכלתי!!! אבל הוא לשם שינוי לא יודע הרי את כל "הידע הרב שיש לי"... הוא לא יודע מה 15 ואט ומה זה 20 ואט... הוא לא יודע מה זה הסוג החסכוני ומה זה לא חסכוני... הוא גם לא יודע איפה קונה את זה ומה המחירים... ודווקא בגלל שהוא לא יודע את כל הפיזיקה האלו שאני יודע!!! דווקא לכן הוא מסתכל ישר **לתוך!!!!** **לתוך הנורה!! ישר לתוך הלב של הנורה!!!!** ואז הוא שואל שאלה אחת ויחידה: סליחה... **איך זה בדיוק עובד???** זה הרי לא עובד מעצמו... נכון?? מישהו הרי מפעיל את זה... אז מי זה??? ואיך הוא עושה את זה?? ורגע... ואיך הוא עושה את זה בשבת?? **הבנת מה קרה פה?**

אני... מרוב שאני מייבין בענייני העולם... **אז ההבנה שלי מתפזרת סחור סחור סביב הנקודה...** אני מבין בכל מיני פיזיקה שסביב הנקודה... אני יודע כמה ואט יש פה... ומה המחירים... ואיזה חברה... אני גם מבין בנברשות... ואני כבר יודע גם איזה דיבל צריך להבריג בשביל לחבר את הנברשת לתקרה... בקיצור: אני מבין בכככל מיני דברים... ודווקא בגלל שאני מבין בכ"כ הרבה דברים שסביב הנקודה... הרי את הנקודה הבסיסית ביותר אני מפספס ושוכח לשאול!!! **איך זה עובד!!!** את השאלה הזו אני לא שואל... ואילו דווקא אותו אדם גדול שלא מעורב בכלל בענייני העולם... דווקא בגלל שהוא לא מבין בפיזיקה ויודע הקטנים של העולם... דווקא לכן הוא ממוקד ויודע לנגוע ישר לתוך הלב של הנקודה!!! הוא יודע מיד לשאול את השאלות הכי נכונות ולקלוע ישר ללב הסוגיה!!! זה מתחיל כמונב מעסק התורה... שהגמ' שהוא כל הזמן הוגה בה מלמדת אותו ומחנכת אותו לחתור ולקלוע ישר לנשמת הסוגיה... אבל גם אחרי שאותו גדול הוא כבר למד... אז מצטרף לזה הניתוק מכל הפיזיקה האחרים שלא הכרחיים... כדי לקלוע ישר לעניין!!! **הבנת???** זה שאתה מעורב עמוק בענייני העולם... זה לא

פניני בית לוי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

ויחי

גליון מס' 566

יציאת שבת: י"ם 17:33, ת"א 17:35

כניסת שבת: י"ם 16:17, ת"א 16:32

נלמד מהפרשה

"ויקרבו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו שים נא ידך תחת ירכי... ועשית עמדי חסד ואמת... ושכבתי עם אבותי."

כתב החת"ם סופר זי"ע (תו"מ), כי איתא (ב"ב קטז.): "כל המניח בן כמותו כאילו לא מת". והנה כבוא יעקב אבינו לארץ מצרים וראה את גדולת יוסף בנו, את רוב עשרו וכבודו לאין ערוך, החל להיות מיצר - בחושבו: 'הריני מניח בן שאינו כמותי, כי אני עברתי כל ימי כל מיני ייסורים וצער, שעל ידם מזדכך האדם למאוד, ואילו יוסף בני חי בשלווה את רוב ימיו (שהרי מבן שלושים ועד בן מאה ועשר היה מלך במצרים), ומאחר שאינו כמותי ממש הרי לא ייחשב לי כאילו לא מת'. מיהו, בזוה"ק איתא שכל המרבה בצדקה ובגמילות חסדים, אינו צריך לבוא לידי ייסורים, כי ע"י הגמילות חסד יתעלה למדרגה כאילו קיבל ייסורים כל ימיו. והנה בעל הייסורים נקרא בשם הזהוה הקדוש 'מרא דירכין', ואילו בעל הצדקה נקרא 'מרא דדין'. וזוה מבאר ה'חתם סופר' את הפסוק 'ויקרבו ימי ישראל למות', דכאשר ראה בגדולת ועשירות יוסף והבין שאינו בן כמותו, חשב שקרבו ימיו 'למות', לכך קרא ליוסף ואמר לו "שים נא ידך תחת ירכי" - כלומר, תחת הייסורים שעברו עלי כל שנותי ועל שמם נקראתי 'מרא דירכין', תחתם קבל על עצמך - 'ועשית עמדי חסד ואמת', להיות 'מרא דדין', וע"י ריבוי הצדקה והחסד תהיה בן כמותי, ואחשב כ'לא מת', וכל מיתתי תהא רק 'שכיבה' עם אבותי ולא מיתה, וכך הווה כמו שאמרו (תענית ה) 'יעקב אבינו לא מת', כי אם שכיבה עם אבותיו. וזה נמי פירוש הכתוב (נ', ט"ו-כ"א) "ויראו אחי יוסף כי מת אביהם", כי בראותם את רב טובתו של יוסף, חשבו שיעקב אביהם נחשב כ'מת', שהרי לא הניח בן כמותו, ענה להם יוסף "אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם", מכאן ואילך אפרנסכם ואעשה עמכם צדקה וחסד, וזוה ייחשב לי כאילו עברתי ייסורים כל ימי חיי, ושפיר הניח אבינו בן כמותו והוא נחשב בין החיים. ובכלל הצדקה, להיות 'טוב ומיטיב', להיות שקוע ראשו ורובו במה אפשר להיטיב לזולתו, ולהדמות כביכול לה' יתב"ש: 'מה הוא רחום וחונן אף אתה', ואף מי שלא חננו ה' בממון רב, עדיין שייך גביה מצוות צדקה וחסד - והיא הן 'בעשה טוב' להרבות בצדקה וחסד בגופו, ואין צריך לומר שעליו להיזהר במשנה זהירות ב'סור מרע', שלא לפגוע בחברו הן בדיבור והן במעשה.

ללמוד לוותר ולסלוח

"ואתם חשבתם עלי רעה אלוקים חשבה לטובה"

לאחר פטירת יעקב אבינו, אחי יוסף חוששים שכעת ישיב להם על כל הרעה אשר גמלו לו, ואומרים ליוסף שיעקב אביהם ציווה שיסלח להם. ויוסף משיב לאחיו שאין להם ממה לירא ממנו "ואתם חשבתם עלי רעה אלוקים חשבה לטובה למען עשות כיום הזה להחיות עם רב", ובמקום לנקום בהם ולהשיב להם כגמולם הוא מנחם אותם ומדבר על ליבם ואפילו מביטיח להם לפרנסם, זו הייתה גדולתו של יוסף שלמרות כל מה שפגעו בו אחיו ומכרו אותו לעבד, הוא מוותר להם וסולח להם ואף גומל להם טובה.

קשה עד מאוד לוותר תמיד, למחול, להעביר על המידות לא פשוט הדבר להתגבר, ולא לענות למחרפים דבר אולם יש לדעת שמי שבכל זאת מתגבר, אהוב הוא לפני הבורא, ובזכותו יש קיום לעולם וכמו שנאמר על הפסוק "תולה ארץ על בלימה" ודרשו חז"ל אין העולם מתקיים אלא בזכות מי שבולם את פיו בשעת מריבה, וזוה מבחן גדול לאדם הוא יכול לענות ולהשיב, אך הוא מעדיף לבלום את פיו לשתוק.

זוהי מעלה עצומה ויתור גדול. ובזכות זה יש קיום לעולם.

במדרש רבה נאמר: לימדה אותך התורה, שתהא וותרן בתוך ביתך. נשפך יין - תהיה ותרן - "להנחיל - אוהבי יש". וכן נשפך שמנך - ומאוצרותיהם אמלא". נקרע כסותך - "ימלא ה' כל משאלותיך".

אין שום סיבה לכעוס ולהקפיד, אם נשפך יין על המפה, שמן על הריצפה, אם התקלקל הבגד שלא במזיד. יש מקומות שצריך לוותר ולהעלים עין, ובזכות זה, יתן ה' ברכה בבית.

מספרים על החפץ חיים זצ"ל, כי בהיותו בגיל זיקנה, נשא את זוגתו השניה. בשנה הראשונה שלאחר נישואיו, כשהתקרב חג הסוכות, הקים החפץ חיים את הסוכה במקום הקבוע לה מידי שנה בשנה. לאחר שסיים את בנייתה, יצאה הרבנית החוצה, והסתכלה בסוכה, המיקום לא מצא חן בעיניה, והיא פנתה לחפץ חיים ואמרה לו: המקום אינו מתאים לסוכה לדעתי רצוי להעמידה בצד השני של החצר שמע החפץ חיים את תגובת אשתו, ולא אמר: מדוע עכשיו נזכרת לומר? ומנין לי הכוחות לבנותה שנית? לא דיבר החפץ חיים מילה, העביר על מידותיו לא חס על עמלו, על ביטול זמנו היקר, בזריזות סתר את הסוכה, והקים אותה מחדש במקום שהצביעה עליו הרבנית. לאחר שעמדה הסוכה במקום החדש יצאה הרבנית החוצה, הסתכלה היטב בסוכה ואז פנתה לבעלה: חוזרת אני בדברי, טעיתי, המקום הראשון מתאים יותר לסוכה. החפץ חיים אינו מדבר מילה! הוא סותר את הסוכה - וחוזר ומקים אותה במקום הראשון. פלאי פלאים!

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

להתפלל על ביטחון

עד כמה אני צריך להשתדל להשיג את הכסף לתשלום לשדכן. נכון שאני מתפלל ומבקש מהקב"ה שיחזקני בביטחון, אבל איך אדע מהי דרגתי ומה אכן נדרש ממני? קראתי לאחרונה במאמריו של המשפיע רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, ששמע מחתנו של האדמו"ר מתולדות אהרן זצ"ל, שחמיו זצ"ל הוציא ספר על אמונה, ורצה להוציא גם ספר על בטחון. הוא כבר כתב את הספר, אך לבסוף לא הוציאו לאור. הוא הסביר זאת בכך שאנשים יכולים לטעות בענייני בטחון. זהו דבר מסור לב, וכל אדם צריך לעשות השתדלות לפי מידת הביטחון שיש לו. קשה לקבוע את הגבול הדק שבין השתדלות רצויה שהיא מצווה, לבין אי השתדלות יתרה. לפעמים אדם משאיר את בני ביתו רעבים בתואנה שהוא בוטח בהשם שישלח לו את מזונו ללא השתדלות, כאשר האמת היא שהוא בסך הכל מתעצל. להוציא ספר לרבים, ולקבוע כללים מתאימים לכולם, זה דבר בלתי אפשרי. ומפני שאכן אין ספר כזה, ואין מי שיעמוד ויפסוק לי בצורה מפורשת כמה עלי להשתדל, עמדתי ופרשתי תחינתי לפני המגן לכל החוסים בו, שיחונני דעה בינה והשכל, ויכוון אותי להתנהג באופן הנכון לי, כרצוני יתברך. בימים הבאים התבהרה התמונה, וכבר ידענו לאיזה שידוך הקב"ה מוביל אותנו. ביום חמישי י"ז סיון, בסייעתא דשמיא, עמדנו לברך על המוגמר, וכשנודע לי שהשדכן גם אמור להופיע במסיבת האירוסין, התפללתי שוב להקב"ה במילים אלו: איני יודע באיזו מדרגה של בטחון אני, אבל רצוני להיות בעל בטחון. אנא, אינני רוצה ללוות, תעזור לי שלא אצטרך להגיע לזה. והתחננתי מעומק הלב: אנא, ריבונו של עולם, קח את מקצת הביטחון שאני מסוגל להעמיד לפניך, ויהא חשוב בעיניך כאילו בטחתי בך בשלמות. בשעה שמונה וחצי בערב עמדתי לצאת מהבית לכיוון תחנת האנדער גראונד, זו הרכבת התחתית הלונדונית, שתוביל אותי לאזור גולדרס גרין, לבית החתן למסיבת האירוסין. אלא שאז נזכרתי במצווה שלי... בישיבה שבה אני משמש כר"מ, לומד בחור חשוב. הבחור הזה פרוש מענייני העולם הזה. שום דבר הוא אינו מסדר לעצמו, לא את המיטה ולא את הבגדים. היו כאלה שניסו לעזור לו ולכוון אותו להסדר, אבל אני, רוח אחרת הייתה עמי. אמרתי לעצמי, שתהא זו זכות עבורי לארגן לו את הדברים ולהציע לו את המיטה. בסופו של דבר, אי אפשר לדעת מה יקרה בעוד ארבעים שנה, ואפילו רק בעוד עשרים שנה. שמו של הבחור עתיד לצאת ברבים לגאון ולתפארת, כתלמיד חכם מובהק אשר שם לילות כימים בלימוד התורה, ואני עוד עשוי להיות זה שישפר בהתרגשות כי זכיתי להציע את מיטתו בישיבה... גם אם בסופו של דבר ישאר הבחור אלמוני, הרי שאין סיבה לעצור אותי מהדמיון המבורך הזה, שיש בו לבחור הן הטבה גשמית והן הטבה רוחנית, שכן כאשר חושבים טוב על השני, הטוב שבו צפוי ועולה למעלה, וזה משפיע עליו למעשה. בשבועיים האחרונים, לא חש הבחור בטוב ולא היה בישיבה. בבוקר התקשר אלי אביו של הבחור וסיפר לי שבעז"ה היום בערב יחזור הבחור לישיבה, וביקש לי שאעזור לו להתארגן. הדבר פרח מזיכרוני. בדיוק כשהייתי בדרך לרכבת נזכרתי בכך, ידעתי שאם לא אסדר לו מקום לישון, הוא פשוט יישן על ספסל. נלחמתי עם עצמי, אם לפנות ימינה או שמאלה, לכיוון התחנה או לכיוון הישיבה, ולבסוף החלטתי שעל המצווה איני מוותר בשום אופן. הלכתי לכיוון הישיבה ומצאתי את הבחור עייף ויגע. כיוונתי אותו

שמי יעקב. אני גר בלונדון בשכונת סטמפורד היל. בערב שבת פרשת בהעלותך תשע"ט, היה ראשי תפוס... היו לי שלוש הצעות שידוכים לבתי היקרה שתחי', וכולן עשו רושם מצוין. הייתי נבוך ומבולבל, לא ידעתי להחליט איזו מבניהן המתאימה ביותר, וכך נכנסתי לשבת קודש. היה פרט נוסף שטרד את שלוותי. נשמע קצת מוזר ביחס לשמחה הגדולה שעמדה לפקוד את מעוננו, אבל כאשר דמיינתי את הרגע הזה שבו נשתה לחיים, זכרתי שאז יגיע הזמן לשלם לשדכן את המגיע לו, ואין לי שום מושג מהיכן להביא את הסכום הדרוש. השידוך לא יתעכב בגלל עניין פשוט כזה, ואם השידוך ייגמר לפני שיהיה לי כסף ביד, אאלץ ללוות ממישהו. ואני איני לווה כספים, ברוך השם, אני חי בצניעות, כשיש לי כסף - קונה, וכשאין - אין. בני ביתי למדו להסתדר, ואני את השתדלותי עושה להביא טרף לבני ביתי. עכשיו, עם השידוך הקרב, הבנתי כי כמויות הביטחון שצריך לגייס כדי לעבור את התקופה הזאת, הם ברמה אחרת לגמרי מזו שהורגלתי בה עד עתה. הלחץ תפס אותי, בעיקר על הספק באיזה שידוך לבחור, וגם על דמי השדכנות. לא הכרתי את התחושה הזאת, ותהיתי על עצמי, איך יתכן שבשעה שכולנו נרגשים מהעומד להתרחש אני נתפס לפכים קטנים. איפה כל מה שידעתי עד היום? איפה כל משפטי האמונה ופסוקי הביטחון? עלי לאסוף אותם מחדש, ולהקשיב להם כמו לא שמעתי מעולם. וזאת הייתה ההארה הראשונה שברצוני לספר עליה. באותה שבת התארח על שולחני בחור צדיק שיד ושם לו בספרי קודש ובסיפורי צדיקים, פה מפיך מרגליות. האורח הזה, כך חשבתי, נשלח אלי במיוחד משמים לחזקני בזו השעה. בוא נדבר על העניין של בטחון בד', ביקשתי מהבחור, אני צריך חיזוק. הבחור נענה לאתגר, וכמו תמיד, גם הפעם הוא מצא מיד סיפור מופלא: רבי אשר פריינד זצ"ל בנה כמה בניינים ברמות, והיה צריך לשלם מקדמה של שני מיליון שקלים מזומנים לקבלן. לא היה לו שום מושג מהיכן להשיג אותם, והוא הלך להתבודד ולבקש ממי שהכל שלו, שייתן לו. עמד וביקש, הפציר והתחנן, ופתאום שינה את טעמו. נעצר מתחננוני, ועשה חשבון כזה: הרי אינני צריך להביא היום את הכסף. תאריך התשלום יחול רק בעוד שלושה ימים, אז מה קרה לי היום? מה פתאום אני מודאג כל כך? הרי אם יהיה לי היום את הכסף, הלא אפקיד אותו בבנק, וכי איני סומך על הקב"ה שהבנק שלו עובד טוב לפחות כמו הבנק שלי? הרי ברגע שאצטרך, הוא ישחרר לי את הסכום! "ריבונו של עולם", קרא ר' אשר פריינד מעמקי לבבו, "אני רוצה לסמוך עליך!!! תחזק אותי בביטחון גמור!" מרגע זה ואילך שוב לא התפלל על שני מיליון שקלים, אלא על מצרך יקר בהרבה. הוא ביקש על בטחון, שהקב"ה יחזק אותו ויטע בקרבו את התחושה האיתנה כי הוא סמוך ובטוח בחסדו יתברך. כך התפלל במשך כמה שעות! למותר לציין שביום שהוא היה צריך את הסכום, הגיע אליו כל הכסף באורח פלא. הסיפור חיזק אותי מאד. השבת, מקור הברכה, עברה עלי בהתרוממות גדולה. התענג על השם - וייתן לך משאלות ליבך. ביום ראשון שיניתי כיוון בתפילת 'אתה חונן'. במקום לבקש שיחונן אותי בדעת להחליט באיזה שידוך לבחור, התפללתי מעומק הלב שיחונן אותי שאדע ואבין שאני עומד לגמרי מהצד, והקב"ה מוליך אותי לשידוך הנכון. בקשה נוספת ביקשתי בברכה הזו, שהשם יתן לי את השכל הישר, לדעת

ולא יותר. עיני הוצפו דמעות. בשום שלב לא יכולתי לדמיין שככה יתגלגלו הדברים, מעולם לא קיבלתי מתלמיד אפילו רבע מהסכום הזה. ריבונו של עולם דאג לי, ארגן לי, סידר לי את כל הסכום שאני צריך, בדיוק בזמן! היה לי די כסף לשלם לשדכן, לקנות ש"ס לחתן, ואף לקנות מתנה לכבוד ה'תנאים' שיתקיימו בקרוב. טאטע זיסער! אין עסק טוב יותר מלבטוח רק כך. תן לי את הכוח והשכל לסמוך עליך תמיד!
(קובי לוי)

אל החדר שלו, פתחנו את המזוודה וסידרתי לו את חפציו. יש בגדים שצריך לתלות בארון, יש חפצים שחשוב להניח במגירה, ויש כמה פריטים שצריך לקפל ולהניח על המדף. תוך זמן קצר היתה כל המזוודה מאורגנת יפה בחדר. אני מסיים את מלאכתי ואז מבטי נופל על הדופן הכפולה שבמכסה המזוודה. אולי נשאר שם מסמך חשוב כל שהוא, אני מהרהר. אני ממשש בתוך התא ומוציא מעטפה חומה שלפליאתי הרבה היא נושאת את שמי, לכבוד הר"מ המסור הרב... ומה במעטפה? 2000 יורו! לא פחות

פרפראות לתורה

"ויברך אותם איש אשר כברכתו בך אותם"

כיצד פועלת הברכה? מרן רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל, בספרו 'נפש החיים' (שער ב' פרק ד') כותב שהברכה מכינה את התנאים הנדרשים לקבלת השפע. היא מכינה את העולמות העליונים שיהיו ראויים לקבל את השפע, ולהמשיך אותו אל ראש המתברך. והנה מנהג ישראל במקומות רבים, שבלייל שבת קודש מברכים את הילדים. היעב"ץ בסידורו: מאריך מאוד בענין מנהג זה, ומסביר שטעם המנהג לברך דווקא בלייל שבת לאחר התפילה, הוא משום שבזמן זה חלות ההשפעות הטובות של השבת, וראוי אז להמשיכן על הילדים. במיוחד, מציין היעב"ץ, ראוי לברך את הילדים הקטנים, לפי שאין ביכולתם מצד עצמם להמשיך שפע על ידי מעשיהם הטובים, שהרי צריכים הם להיות ראויים ומוכנים לקבל את השפע. השפעות טובות אלו יורדות על ידי הגדול המברך אותן, והן משפיעות מאוד לקטנים שעדיין לא טעמו טעם חטא. ברם, הוא מוסיף, שאנחנו נוהגים לברך גם את הילדים הגדולים. היעב"ץ מורה גם את אופן הברכה והצורה כיצד לברך: מניחים שתי ידיים על ראשי הילדים, ולא רק יד אחת. כי בדרך זו נהג משה רבינו כשבירך את יהושע, שבירכו בעין יפה ובשתי ידיים (ראה רש"י במדבר כ"ז, כ"ג). כך גם הכהנים שמצוים מן התורה לברך את ישראל, מצאנו שמברכים את העם בשתי ידיים. המלאכים אף הם מברכים את האדם בלייל שבת ברכה בשתי ידיים. כך מובא בגמרא (שבת קי"ט, ב), שהאדם האומר "ויכולו" בלייל שבת, הרי הוא נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ואתם המלאכים שמלווים אותו תדיר, מניחים ידיהם על ראשו ומברכים אותו. לכן כותב היעב"ץ, שראוי לברך את הילדים בשתי ידיים, ושכן היה נוהג אביו ה'חכם צבי'. והוא מציין שם, שאין לנהוג כאותם אנשים 'חסרי דעת' החושבים שיש קפיא לברך ביד אחת, וכשמאחלים 'מזל טוב' זה לזה נותנים יד אחת, וכן כשמברכים בברכת 'שבת שלום' נותנים יד אחת, שכן 'סוד הידים לברכה - גדול הוא'. והדברים למעלה מהשגתנו! בהקדם כל זאת שואל היעב"ץ: אם כן, מדוע יעקב אבינו בשעה שבירך את מנשה ואפרים, שכל את ידיו וברך כל אחד ביד אחת בלבד, הרי ודאי כשבירכם בעין טובה בירכם? ובאמת, יש להוסיף ולהקשות על הנאמר בפסוק: "שכל את ידיו כי מנשה הבכור", וכי בגלל שמנשה הוא הבכור לכן שכל את ידיו? הרי לכאורה למרות שמנשה הבכור שכל את ידיו ולא הניח עליו את יד ימינו? אלא, כותב היעב"ץ דבר מופלא: יעקב אבינו ידע היטב כי העדפתו של אפרים על פני מנשה, תקשה מאוד בעיניו של יוסף, וכפי שאכן היה בסוף, שנאמר 'וירע בעיניו'. ועל כן, על אף שבודאי ראוי היה שיברך כל אחד בנפרד בשתי ידיים, אך אם באמת היה עושה כן, היה עליו להקדים לגמרי את אפרים לפני מנשה, ובזה היה מגביר את קפידת יוסף על העדפת אפרים, וגם היה מטיל ביניהם קנאה ושנאה. לכן העדיף לברך את שניהם בבת אחת על ידי שיפול הידים, כדי להדגיש פחות את העדפת אפרים. זה מה שנאמר בפסוק: "שיכל את ידיו כי מנשה הבכור", שמכיון שמנשה הבכור, לכך שיכל את ידיו במקום לברך כל אחד בנפרד. ומוסיף רבי יעקב עמדין לכתוב, שדבר זה יש בו גם טעם על פי הסוד, והוא: שהקדוש ברוך הוא סיבב את הדבר שלא יתברכו בשתי ידיים אלא באחת, שמא משום שצפה יעקב שעתיד לצאת מאחד מהם ירבעם וגדעון. [לעומת זה יש לציין, שישנם גדולי עולם שהקפידו לברך רק עם יד אחת, מחשש שלא יברכו כברכת הכהנים ויכשלו באיסור 'בל תוסיף'. כך נהג הגה"צ רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, בעל ה'מעיל שמואל', ובעקבותיו הגאון רבי מרדכי דוב יודלביץ זצ"ל. זאת על פי דברי בעל ה'תורה תמימה' (במדבר ו', כ"ג) שהגר"א בירך את המו"צ דוילנא ביד אחת, וכשנשאל השיב שלא מצאנו ברכה בשתי ידיים רק אצל הכהנים במקדש והגה"צ רבי שמואל הלל שינקר זצ"ל, חתנו של מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, סיפר פעם עובדה נפלאה שאירעה עימו: בהיותו ילד לקחו אביו להתברך מפי אבי תנועת המוסר, מרן רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ורבי ישראל הניח את שתי ידיו על ראשו וברכו. לימים בא רבי שמואל הלל להתיעץ עם רבו הסבא מקלם - מרן הגאון רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל, האם לעלות לארץ ישראל ולהשתקע בה. השיבו ה'סבא' שעליו להתפלל קודם תפילת מעריב, בה יכוון בברכת 'השכיבנו' בתיבות 'ותקננו בעצה טובה מלפניך', ורק אז הוא מקווה שה' יתברך ישים בפיו עצה טובה והוגנת להשיבו. ואכן לאחר התפילה יעץ לו ה'סבא' שכדאי לו לעלות לארץ הקודש. ביציאתו פנה רבי שמואל הלל ל'סבא' וביקשו: "רבי, ברכני!". וה'סבא' בירכו בחום. חזר וביקש: "אנא! שהרבי יברכני עם שימת ידיו על ראשי". וה'סבא' השיבו: "לא! דבר זה אינו מקובל אצלי". שוב אמר רבי שמואל הלל ביראת הכבוד: "והלא גם רבי ישראל סלנטר בירכני באופן זה בילדותי, ואם הוא בירכני עם שימת ידיים גם הרבי יכול לעשות זאת". ה'סבא' שמע את דבריו, הרהר מעט, נענה לבקשתו, וברכו בשתי ידיו... ענין נוסף בפרשה עדיין טעון הבנה: מדוע יעקב אבינו כה קימץ ודייק בברכותיו? מדוע לא הרחיב את דיבורו ואיחל לכל אחד שפע ברכות ואיחולים? וכי לא היו לו מספיק לשונות של ברכה? הגה"צ רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל, משגיח ישיבת מיר, בספרו 'דעת תורה' מעמיד למול עינינו את ההסתכלות הראויה וההבנה הנכונה של ענין הברכה. רבי ירוחם כותב, שכאשר הולכים אצל איש צדיק לבקש ברכה, אנשים סבורים שודאי יש לו לצדיק 'קופסה' מלאה ברכות, ומבקשים ממנו שיעניק להם אחת מהן. אך לאמיתו של דבר, לא כן הוא הדבר! לברכות יש מהלך וסדר מדוקדק! רק מי שמוכן ומותאם לברכה מסויימת היא תגיע אליו, ובשום אופן לא ישיג אותה מי שאינו ראוי לה, והיא לא תחול על מי שאינו מותאם עבודה. ידוע שמרן ה'חפץ חיים' זצ"ל, היה רגיל להשיב את פני הבאים אצלו לבקש ברכות, בלשון הזו: "רבונו של עולם! וכי חסר בעולם ברכות? פרק אחד של משניות יותר טוב מכל הברכות שבעולם!". אין ספק שלא היה זה מחמת היותו 'מונע טוב מבעליו', חס ושלום! אלא הביקורת שלו הייתה על עצם הסברא שטועים בה האנשים, שברכה מאיש צדיק פועלת יותר מלימוד התורה, והלא התורה היא מקור הברכה. מקור הברכות אינו נמצא בקופסאות של צדיקים, לחלקם לכל הבאים להתברך מפיהם.

מספורי המגיד

”מתוך ההפיכה” (סיפור היסטורי מפעים מהעבר הלא רחוק)

פרק י"א "בסבך הלבטים"

כסלו תרצ"ט.

רב משה חיים היוזמן ביקש את ציפורה אשתו לפגוש את המחוננת ולצאת עמה לטיול קצר בין השדות המוריקים הסמוכים לעיירה כדי שתוכל להסביר לה את המצב החמור.

להפתעתו הרבה ניסתה אשתו הצייתנית לחמוק מהתפקיד הקשה בתואנות שונות, תחילה אמרה לו שהיא לא אוהבת לטייל בשדות מחוץ לעיירה, כשראתה את פניו של רב משה יוסף מלאות תמיהה, תירצה את עצמה כי בעצם אין לה שיחה משותפת עם המחוננת הנכבדה, לדבר עמה על נושא כל כך עדין, למעלה מיכולותיה.

מה תאמר לבעלה? כי לבה אינו שלם עם כל השידוך, היא אינה מסוגלת לעכל את המציאות המרה, הרבה שאלות יש לה על הבחור ואינה מסוגלת להוציא זאת מפיה, היא חשה מאד קרירה ונגררת לתוך מציאות לא סימפטית, היא לא מסוגלת לדבר עם המחוננת מטוב ועד... אך עתה תנסה להפעיל את השפעתה עליה לעשות צעד כה דרסטי, לעזוב את עירה ואת כל משפחתה, את החסידות עליה גדלה ובעיקר את הפרנסה שלה? אבל איך מעבירים את הדברים לבעלה היקר בלי לפגוע בו? שאלה קשה.

רב משה יוסף הבין בחושיו הדקים כי קשה מאד לציפורה עם התפקיד, הוא גם ידע היטב את הסיבה, אלא שניסה להתכחש לה, מהרגע הראשון קלט שקשה לאשתו לעכל את השידוך החפוז לטעמה, הוא גם ידע שהיא לא גורסת את החתן הצעיר בלשון המעטה, למרות שניסתה להסתיר את רגשותיה מפניו, קשה היה להעלים ממנו, בעל החושים המחוודים, טעותו הייתה שבטוח היה שתעכל במשך הזמן את ההחלטה, בפרט שהרבי הקדוש הסכים לשידוך, עתה הפנים שטעות הייתה בידי שלא ניסה לרקד את לבה ולהכשירה לצעד הנועז, אם היה עושה כן, כמה עגמת נפש היה חוסך ממנה וממנו, עתה קלט במאוחר כי נהג ככסיל בנקודה קריטית כל כך.

עתה עליו לתקן את הדבר, לפני שהולכים לשכנע את המחוננת לצעד הדרסטי אותו הוא מבקש לבצע.

בדיעבד הייתה השיחה בונה ומבהירה, רב משה יוסף ישב לשמוע את כל הטענות שיש לה על השידוך, ציפורה שמחה מאד שבעלה יזם את השיחה ודובב אותה, היא שטחה לפניו את כל הטענות שלה על הבחור וגם הסתייעה עם השינוי הקיצוני שחל בבחור, כשעבר מקצה לקצה, רב משה יוסף היה צריך לעמול קשות להפריך את הטענות הקשות, הוא הביא ציטוטים של אפרים זלמן על חיים שלום שהעידו עד כמה שמח הוא בחברותא שלו (הוא לא ידע כי הוא גיסו למרות שעברו כל כך הרבה חודשים).

אם היה חיים שלום בעייתי אפרים זלמן היה קולט זאת, הוא לא נגוע כמוני שאוהב אותו מאד ויכסה על כל חיסרון, אפרים זלמן אמנם חבר טוב, אבל זמן רב חשש מחיים שלום, בשל החריפות העצומה שלו שהותירה אותו בצל, אבל חיים שלום עשה כל מאמץ להפשיר את הקיפאון, הוא תמיד עמד לעזרו של אפרים זלמן כשהיה מנסה לומר סברא, עלף לדעת כי לאפרים זלמן יש מעצורי בושה וחוסר ביטחון עצמי, דבר זה הפריע מאד לקידום שלו, עד כדי שאני אישית חששתי שיהיה אפרורי וחסר ברק, ידעתי שהוא בעל כשרון מצוין אבל לא הערכת את עמקותו כיון שפחד להתבטא בחופשיות, מי שפרץ את חומות הבושה שלו היה חיים שלום, הוא התנהג עמו בשיא המידות הטובות, החודשים הארוכים שאני ואפרים נמצאים יחד עמו שעות רבות ביום, מבהירות שחיים שלום חף מכל החששות שאות מעלה.

גם החשש שלך מקוטביות, לדעתי מוגזם מאד, אבהיר לך את דעתי, הכרתי את חיים שלום לפני החורבן, הוא היה בחור תוסס מלא אנרגיות ודעתן מופלג, אביו ז"ל פיתח אותו בצורה מיוחדת במינה וחיים שלום היה כלי קיבול גדול שקלט את הכל בצורה הכי מושלמת, אלא שלפתע ספג מכה אנושה מאד שכמעט גרמה לאובדן אישיותו. היגון הכבד שהשתלט עליו היה תוצאה מהנתק הפתאומי ממרכז הווייתו, חודשים ארוכים נצרכו לו כדי להתאושש, אבל הקשר שלי עמו שהיה אבהי מאד והעמיק יותר לאחר שעשינו את השידוך, סילק את כל הנגע הפנימי שקינן בתוכו, חיים שלום הבריא לחלוטין, הוא קיבל מעין ממלא מקום לאביו, הוא גם רכש חבר חדש שקרוב ללבו ועצם זה שיש לו בעתיד בית חדש הוא שינוי מבוך, כל זה יכול לרפא גם אדם שבור מאד, התוצאה הברוכה הייתה שחיים שלום קיבל אנרגיות חדשות שמילאו את כל ישותו, הוא חזר למרכז הווייתו שהיא התורה ומפרשיה, כל זה הביא שחזר לעצמו לגמרי, הוא הבין כי אין כל סתירה להיות יתום ומאיך שרוי בשמחת התורה. לכן אני מבקש ממך, אל תשפטי אותו בעין ביקורתית כל כך, עלינו לקבל את ברכת הרבי הקדוש שליט"א כי עוד נרווה הרבה נחת יהודית מהם ומכל יוצאי חלציהם בעזרת בורא כל העולמים.

מספורי המגיד

לאחר השיחה הלבבית שהייתה בזמן הנכון ובמקום הנכון ולק היתה פרודוקטיבית מאוד, נמסו חומות הקרח בלב ציפורה, עתה החלה לבצבץ בה הבנה כי בעלה רב משה יוסף הוא אדם שקול וזהיר גם בעניינים אלו ולא עושה מהלכים מבוהלים, הנה הוא היחיד בעיר שחושב על כל העתיד, הוא לא מחכה שהצבא הגרמני יפלוש לתוך פולין ויעשה בה פוגרומים, הוא לא נוסע בחופזה אלא יושב מספר חודשים ובודק את כל האופציות, הוא מכין תשתית טובה כדי שיוכלו להיקלט במקום, בלי להרגיש עוני ומחסור מנת חלקם של פליטים שעוזבים את ארצם בלי הכנות מוקדמות בשל כורח המציאות. אם ק אסור היה לחשוך בו שאת בתו הבכורה ישדך עם בחור בעייתי, אם הוא יושב איתו כל כך הרבה חודשים במגע כה קרוב בודאי יכול הוא לראותו בכל מיני מצבים, הוא הרי ראה אותו במשבר הגדול ולמרות הכל לא שינה את דעתו החיובית עליו, כנראה שלפחדים שלה אין כל יסוד.

מספר ימים נוספים נצרכו להפנים את התובנה החדשה ולתת לה לחלחל בתוכה, זה לא היה כל כך פשוט, לבה פרפר לא אחת בתוכה, רגעים מסוימים חשה את הדחיה וברגעים אחרים הרגישה שיש לה את הזכות הגדולה לקחת חתן שעתידי להאיר את העולם כאחד מגדולי הגאונים, לבסוף גבר בלבה רגש האמון ובעלה ובק הסירה את העמדה האופוזיציונית לשידוך.

עתה הגיע הרגע בו עליה לקחת על עצמה את התפקיד הקשה לשכנע את המחוננת לעשות את הצעד הגדול לעזוב איתם יחד את אֶהיים (הבית) ולברוח בלי הרבה הכנות, רב משה יוסף אמנם עשה השתדלות עצומה לשכור עבורם דירה ברחוב מאה שערים, דירה שנראתה לו מתאימה למשפחת פינקלשטיין, אבל לא היה בכוחו להשקיע עבורם כדי יצירת תשתית פרנסה במקום, בקושי הצליח עבור עצמו, האם תוכל המחוננת בזמן הקצר שנותר, לקחת רכוש רב שיספיק לה כדי להתארגן? דירתה תרד פלאים כאשר לא יהיה לה זמן רב להמתין עד שיבוא קונה מתאים, גם את החנות על תכולתה לא תוכל למכור במחירים סבירים, אם תרצה להעביר את הסחורה אין מקום באוניה כדי לקחת את כל הסחורה שנמצאת בחנות, הרי אומר שהיא הולכת להיות עניה ה' ירחם, אך ניתן לשכנע אשה מפונקת שלא טעמה מחסור אפילו יום אחד?

את כל החששות שלה העלתה בפני בעלה, שחשב על כך הרבה ונוכח שהן אכן טענות צודקות מאוד, צריך להיות נס גדול שהמחוננת תתרצה לצאת עמן לדרך. בלעדיה יצטרכו לוותר מראש על השידוך הנפלא עם חיים שלום, אמנם איש אינו יודע כרגע על השידוך מלבדם ולכן לא יחשיבו את בתם ל"אגעבראכנע שידאך" (עזובת שידוך) דבר שמוריד את כל ערכה בעיני הבריות. אבל טעם מר חלחל בלב פנימה, אך אפשר בלי חיים שלום שכבר נכנס פנים ללב?

אך אסור לאבד את התקוות מראש, צריכים לעשות את ההשתדלות, לספר לה כי הרבי הקדוש שליט"א נתן את הברכה שלו לשידוך ואיחל שיהיו להם בנים ובני בנים שעוסקים בתורה ובמצוות, הוא אמר לה בפירוש כי חיים שלום הוא הזוג האמיתי, והנה עתה בשל כורח המציאות הקשה, כשסכנה גדולה מאיימת על פולין, צריכים להתארגן ולצאת לפני שהצר הצורך יעמוד בפתח המדינה ויכבוש אותה בסערה.

פולין היא מדינה נחשלת מכל הבחינות זה מאות שנים, בפרט מהבחינה הצבאית, אין לה צבא מאורגן כפי שיש לגרמנים ימ"ש שמצוידים בכל כלי משחית, הם איזמים ונוראים גם בלי להשתמש בכלי נשק, דוגמאות אחדות לק: במחי יד אחת השתלטו על חבל הסודטים (חבל ארץ בסלובקיה שהיה מיושב על ידי שמונה מאות אלפי תושבים בעלי אזרחות גרמנית, בהסכם מינכן בספטמבר 1938. הפירוד החליט שזה מקנה לו זכות בעלות על כל השטח. הוא גם עשה ב-12 בדצמבר 1938 במהירות הבזק את האנשלוס (סיפוח) עם אוסטריה והפכה לבת ערובה, אוסטריה שהייתה בעבר מדינה אדירה ושלטה על חלק גדול מהעולם כולל גרמניה-פרוסיה, הפכה לגרורה גרמנית שנשלטת על ידי פירער (מנהיג) מטורף שגמר בלבו להשליט את ה"רייך השלישי" על כל העולם כולו. אין לו גבולות וברור שמחשבתו לכבוש את כל אירופה והשאלה רק בעוד כמה זמן זה יארע.

כל מי שעיניו בראשו, מבין כי יושבים על חבית חומרי נפץ שעומדת בכל רגע להתפוצץ והמקום היחיד בו ניתן לברוח הוא ארץ ישראל, שם יש את ההבטחה "ובהר ציון תהיה פליטה". וכבר יצאה הבטחה מאת הכהן הגדול מאחיו "קודש הקודשים" מן החפץ חיים זע"א, שחזה את כל החורבן הנורא עוד בטרם הסתלקותו (באלול תרצ"ג) לשאלת תלמידו הגדול הגה"ק רבי אלחנן בונם ווסרמן זצוק"ל ה"ד שבארץ ישראל לא תגיע יד אותו צורך כל היהודים, לכן אין מקום בו ניתן לברוח, רק לשבת בהר ציון בו תהיה הפליטה שתיוותר מן הטבח הגדול שמכין לנו אותו רשע מרושע ימ"ש. ועל כן, מי שרוצה להכין לעצמו עיר מקלט עליו לעשות זאת עתה, כי מרגע לרגע נראה שהעננים נעשים שחורים משחור, עוד מעט תתחיל הסערה הנוראה שתציף את כל העולם כולו בכאוס (חוסר שליטה) שיפורד את סדרי העולם ומדינות יציבות ביותר תיהפכנה לרפובליקות בנות, ומי שכן חיי היהודים יהיה שווים פחות מקליפת השום.

מספורי המגיד

את כל הדברים הבהיר לאשתו, עד שידעה לחזור עליהם בבהירות רבה, עתה מוכנה הייתה נפשית להיות הבלדרית להעביר את המסר.

באחד הערבים המחניקים של החורף המתעתע שלפתע היה מהביל כבקיץ, החליטה ציפורה כי זו ההזדמנות הטובה ביותר לפגוש את המחוננת, כשהגיעה לביתה, מצאה אותה יושבת במרפסת ביתה, מנסה לשאוף מעט אויר, היא שמחה מאד שהמחוננת שלה מגיעה לשיחה קלה, הקשר ביניהן היה כה דליל, מה טוב שעתה נזכרה בה. לאחר כעשר דקות שיחה מנומסת ניגשה ציפורה למטרה העיקרית, היא שאלה אותה אם מוכנה היא לצאת עמה אל הפארק הנפלא שסמוך לעיירה, סביר להניח שיש שם אויר נעים יותר, כך תוכלנה להתרענן לאחר יום חמסיני קשה.

המחוננת שמחה לליווי הלא צפוי, בצעדים זריזים יצאו שתיהן לכיוון הפארק, תוך שהן ממשיכות לפטפט על דא ועל הא, שיחה לא מחייבת. ציפורה לא רמזה לה בכי הוא זה על השיחה הטעונה שעומדת לערוך עמה.

כשהגיעו לפארק המוריק התברר לשתיהן כי ישנם עוד הרבה ברי מזל שניצלו את המקום, גב' פינקלשטיין לא חשה מאוימת מכך, אבל גב' הויזמן רמזה לה כי לא נוח לה במקום הומה ואולי כדאי להן להתרחק עד למקום בו אין להן שותפה גלויה או נסתרת לשיחתן.

למרות הסקרנות העזה שהציפה את גב' פינקלשטיין על הסודיות המוזרה, צייתה לה בשל נימוסיה הטובים, הן קמו לחפש פינה נעימה בו אין אחרים כרויות לשמוע את שיחתן. לאחר שהתמקמו בספסל נידח עברה ציפורה למטרה שניצבה בפניה, היא שטחה בפניה את כל הנתונים שרבו יוסף צייד אותה ואת המסקנה שעליה לעזוב את פולין תוך תקופה קצרה.

גב' פינקלשטיין הייתה המומה מהצעד המהפכני שהיא נתבעת לעשות עתה, בתוך מספר חודשים עליה לעזוב את פולין ולהגר לארץ ישראל, היתכן?! הפירוש הפשוט הוא לוותר על הכל כמעט, אין סיכוי שתוכל לשכנע את אחיה ואחיותיה לצאת עמה, ואפילו כן, איך ניתן להפקיר את הוריה הישישים, אביה חולני מאד, לאחרונה עבר התקף לב לא קל, הוא כמעט שאינו יוצא מביתו, אין סיכוי שיוכל לצאת מפולין, איך עושים כך להוריה היקרים?

תוך כדי נזכרה לפתע באנחה ששוברת חצי גופו של אדם שהשמיע הרבי הקדוש בעת ששאלה אותו על המצב, הוי אומר שהרבי צופה תקופה קשה מאד ליהודים, עם כל זאת, המליץ לזה לעשות שידוך עם הבן שלה, איך אפשר לעשות שידוך כזה אם המחוננת שלה עומד לנטוש את פולין בתקופה הקרובה? אפילו נאמר שימתינו לרגע שיוכלו להתאחד בזמן מן הזמנים, מי יודע איך יראה המצב, אם תפרוץ מלחמה קשה שכנראה תחבוק כמה וכמה ארצות, היא זכרה שלפני למעלה מעשרים שנה הייתה המלחמה הקשה שנקראה 'מלחמת העולם הראשונה' היא חצתה גבולות וארצות ואמללה מיליוני אנשים, באותם ימים היה הנשק פרימיטיבי לחלוטין ולמרות זאת היו כל כך הרבה הרוגים, מאז העולם התקדם מאד, כלי הנשק שבידי הגרמנים ימ'ש ושותפיהם משוכללים בהרבה, העוצמה שבידיהם מפחידה, לעומתה פולין לא השתנתה בהרבה, היא נותרה בפיגור תעשייתי וצבאי עמוק, במה תוכל להתגונן מול חיה עוצמתית, אין ספק שאם תפרוץ מלחמה ופולין תהיה בטבור העניינים, הקשר ינותק לחלוטין, למה אמר לה הרבי הקדוש בנשימה אחת, לעשות את השידוך ומאיך הוציא אנחה איומה שבישורה על מצב קשה ואיום שעלול להגיע? האם זה לא אומר משהו? אבל מה הפשר לא יכלה עדיין להסיק.

כיון שכן לא יכלה להגיע לכלל החלטה, לאחר רבע שעה של שתיקה מעיקה, פצתה את פיה ואמרה: טייערע מחונתיינסטע מיינע, סיא מיר זייער שווער צו ענטשליסען, דאס איז א'שווערע לעבנס פראגע, אלזא מוז איך זך איבערקלערין וועגן דעם, אויפ אלע איינצילהייטן, אויב איך וועל האבין א'קלארן אנענטפער וועל איך לאיין וויסען' (מחוננתה היקרה, קשב לי להחליט, זוהי שאלה שנוגעת ממש לקיום שלנו, אני חייבת על כן לחשוב על כל הפרטים [בלי להתחייב כמה זמן] אם יהיה לי מענה ברור אשלח להודיע לכם).

מתח הורגש באויר, שתיהן הבינו כי אין טעם להמשיך את השיחה ועזבו את הפארק בדממה, אמנם הלכו יחד אך המתח מנע את השיחה.

**

עובר שבוע (ארוך למדי) ועדיין אין תשובה מהמחוננת, נראה כי השאלה נגעה לציפור הנפש וקשה למחוננת לבדה להגיע לכלל החלטה, רב משה יוסף הבין שאין לדחוק במחוננת שמוקפת עם הרבה דאגות משלה ועליה לנהל בית כאמא ואבא גם יחד, מי יודע אם לא מאבדים זמן?

המתח גבר מאד, כאשר בתחילת השבוע השני קיבל עדכונים חדשים מידידו האוסטרי וילהלם פיהלפאכער שהסתכן ממש כדי לשלוח את המשלוח ובו רמזים שכנראה יותר לא יגיעו הודעות, בשל הקשיים הגדולים בהם הוא נתקל.

מספורי המגיד

המשלוח האחרון פרס בפניו עדכון שוטף מפעולות Schutzstaffel (שוצשטאפּעל) [בתרגום חופשי 'פלוגת המגן' של היטלר ימ"ש שקיבלו את התואר אס.אס.]. אנשים אלו היו חיות טרף, בפרט הנוער ההיטלריסטי (דע היטלר יוגנד) שלהם שהיו משתוללים בצורה פראית ביותר, הגזירות מחמירות והולכות ואין יום שטוב מקודמו וד"ל.

"דער שטירמער" (המסער) עם הטפותיו המתמשכות של השטן הדמוגי ג'וזף גבלס ימ"ש לא פוסק לרגע מלעורר את שנאת היהודים ברמות הגבוהות ביותר, ככל שעבר על החומר הבין שהשאלה אינה אם תפרוץ, אלא מתי תפרוץ המלחמה העולמית השנייה, זו שאלה של חודשים ספורים ואולי אף פחות מיכן, אם הוא לא יצא בתחילת חודש אפריל, אולי הוא מאבד את הרכבת האחרונה ח"ו. חיך קודמים לכולם, הוא קיבל החלטה ברורה כי עליו לעזוב את פולין בתאריך שיקבע לעצמו, גם בלי משפחת פינקלשטיין ח"ו. אין סיכוי לבקש את יציאת חיים שלום לבד, הוא גם אינו יכול לשכן אותו אצלו בשל המצב העדין, נראה שהקשר עומד להיפרם בעל כורחו, רב משה יוסף היה בתוכו שבור מאד, אך כלפי חוץ לא הראה אפילו ברמז כי דבר מעיק עליו, הוא למד עם חיים שלום ובנו בלי שינוי, ק" הייתה דרכו בקודש, דאגתו בלבו וצהלתו על פניו.

בו זמנית לא איבד זמן ופעל במשנה מרץ לסדר את ההפלגה, לא הייתה זו דרך פשוטה, אם הייתה לו פרוטקציה דרך מפלגה כל שהיא, היה יכול לבקש סרטיפיקט (אשרת כניסה שהממשלה המנדטורית בישראל הנפיקה לאלו שרצו לעלות לארץ) אבל רוב האשרות היו מיועדות ליחסנים למיניהם ובעיקר לאנ"ש, מוסדות אגו"י כמעט ולא הייתה להם את היכולת להנפיק, לפיכך דאגו רק לגדולי ישראל או לאלו שממש היו בשר מבשרה, בלי סרטיפיקט, הסיפור היה כמעט נידון לכישלון, היו צריכים ליטול סיכון לנסוע באוניית מעפילים רעועה ולהגיע בדרך לא דרך לארץ ישראל, היו צריכים לעצור בלב ים לפני שהמשחתות האנגליות תגענה ובסירות קטנות לעלות ליבשה, חלקם הגדול נתפס והוגלה לקפריסין, חלקם הושב חזרה למדינות מוצאם ונשרפו בכבשנים, וחלקם טבעו בלב ים רח"ל.

רב משה יוסף שהיה אדם מפוכח וממולח הכין את עצמו גם לצרה הזו. הוא עמד בקשר עם ר' בערל שפרענקער שהיה מאכער גדול באלף ואחד תחומים, ביניהם "סוכן נסיעות" ומן הממולחים שבהם, הוא ארגן הפלגות לארץ ישראל עם כל מיני אוניות שמוכנות היו להסיע יהודים, הייתה לו גישה לסדר נסיעות בטוחות יותר, הוא הודיעו שישינה הפלגה כזו בתאריך שביקש והיא תצא מ-Trieste טריאסטה שבצפון מזרח איטליה, לשעבר הייתה העיר שייכת לאוסטריה ונקראה בשם Trieste (טריאסט) אך לאחר מלחמת העולם הראשונה בעת שנעשתה חלוקה מחדש של אירופה, נקרעו חלקים שונים מאוסטריה וסופחו לאיטליה, ביניהן הייתה טריאסטה.

בעיר נמל זו הייתה אוניה גדולה שאמורה לצאת באמצע חודש אפריל לארץ ישראל, שמה היה 'אגיאוס ג'וני' במקורה שימשה כאוניית משא אך לפני חודשים מועטים עברה "הסבה" לאוניית נוסעי וביכולתה להסיע כ- 450 500 נוסעים בבת אחת, היא כבר עשתה כמה וכמה מסעות שהוכתרו בהצלחה. למרות הסכנות הגדולות שעמדו בדרכם מצד השלטון האנגלי שעשה צרות צרורות לאוניות מעפילים שהגיעו לארץ, צלחה את הדרך בעזרת שוחד שמן שנתנו מנהלי החברה לכמה קצינים אנגליים בכירים שהיו אחראים על נמל חיפה, הם דאגו שצוות המשמרת שעקב אחרי אוניות חשודות יוסט באותו זמן לנמל יפו וצוות הבידוק יעלימו עין מאוניה זו, אחת הטקטיקות הייתה לרשום את הספינה כאונית משא (כי שאכן הייתה בנויה לק) שמובילה משאות סטנדרטיים, היא הייתה מגיעה לנמל לאחר חצות לילה, בזמן שהמשמרת המשוחדת הייתה ממוקמת במקום, היא דאגה להעלים עין מהמשא האנושי שצורף למשא.

כרטיסי הנסיעה היו בהתאם לך, מפולפלים והרקייעו שחקים, אך איש לא התמרמר על כך, היו אוניות מעפילים לא חוקיות שהכרטיסים עלו הרבה פחות, אבל הסיכון בהם היה רב. אבל הנסיעה באוניה זו הייתה בטוחה למדי וחייבה הון רב. לכן היו כל הנוסעים שעליה בעלי נכסים שיכולים להרשות לעצמם תענוג זה, רב משה יוסף הוזיל מכיסו הון רב, לצייד כרטיסים לכל בני משפחתו ובו זמנית שריין מספר מקומות במידה ומשפחת פינקלשטיין תצטרף למסע ברגע האחרון (היה בזה סיכון גדול כי אם לא היו מגיעים ברגע הנכון היה חלק גדול של הסכום יורד לטמיון).

יום רחף יום ואין קול ואין עונה ממשפחת פינקלשטיין, גב' אסתר אינה יכולה לקבל החלטה, היו רגעים מסוימים שנראה היה לה שהיא בשלה לצאת מהארץ יחד עם משפחת הויזמן, אבל לאחר שהלכה לבקר את אביה רב לייזר עוזר וראתה אותו מצטמק והולך מיום ליום, חשה את גדל הקושי. לבה פרפר, אם אין אלו ימיו האחרונים ח"ו, אך תעזוב את אביה היקר ברגעיו הקשים? לכל הפחות צריכים להמתין לרגע שחלילה וחס.. היא לא תוכל לסלוח לעצמה שלא תהיה ברגע האחרון סמוכה אליו, אין לה מושג כמה זמן יאך הדבר, הרופאים אומרים שזו שאלה של שבוע שבועיים, אך יתכן יותר. כל בני המשפחה אינם מאבדים את ביטחונם בה, הם מצפים שיתרחש הנס, הוא לא מבוגר כל כך רק בתחילת הגבורות, אביו רב שמשון חי עד גיל צ"ח שנים, אף הוא בחמש עשרה שנותיו האחרונים היה חלוש מאד, עד שנדמה היה שכל יום זהו יומו

מספורי המגיד

האחרון, אבל משהפליג הפליג [כבר אמר ישיש אחד ז'ל שחי כמאה ושש שנים לחתנו זצוק"ל, עד לגיל תשעים היה קשה, אבל משם נסע באוטוסטרדה בצורה חלקה מאד].

כשראתה שאינה מסוגלת לקבל החלטה, שלחה הודעה עם אחותה בלהה (שהייתה שומרת סוד מאד) כי נראה שלא תוכל לצאת בזמן הקרוב, בשל מצבו של אביה וביקשה לכן לנתק את הקשר בין הזוג לעת עתה, עד שיתבהרו העניינים. אם ירצה ה' בזמן הנראה לנכון, תשנס מותניים בצורה מסודרת ולא חפזה לצאת את פולין היא מקווה שהעניין לא יקח שנים רבות, היא מצידה מבטיחה שהיא לא תשמע שיזכרים לחיים שלום עד שתדע בבירור מה קורה עם משפחת רב משה יוסף.

ההודעה התקבלה על ידי רב משה יוסף בצורה קשה ביותר, הוא חש אך עולמו חרב בעדו, מה לא עשה כדי שהשידוך הזה יצא לאור, אמנם איש אינו יודע על השידוך, הסוד הצליח משום מה להישמר באדיקות רבה, אבל צארטיל בתו יודעת שיש לה חתן, איך היא תקבל את הבשורה הנוראה הזו? נראה היה שנפשה נקשרה מאד בשידוך הזה, למרות שלא דיברו ביניהם מאומה ולא ראו זה את זה מיום האירוסין, אך במוחה ובלבה מקובעת הייתה הדמות של חיים שלום, זה שאורו יזרח ויאיר את כל העולם, בשבילה הודעה כזו חורבן הבית השלישי.

מאיך, לא יכול היה לכעוס על המחוננת האומללה, הוא ידע היטב עד כמה היא קשורה לאביה היקר, איך אפשר שלא להבין? כל ההודעות על המצב החמור לא מצליחות לחדור לעומק הכרתה, כי באמשינוב לא מרגישים עדיין את האנטישמיות, רוב בני העיר הם יהודים והנוצרים חיים עמם ביחסים טובים למדי, היא לא קוראת עיתונים ומעט הידיעות שזורמות ממוזערות מאד, איש אינו חי את צרות הזולת, למרות כל ההבהרות שנתן לה עדיין לא חדרה לתוך לבה התחושה שיתכן שבעוד שלושה ארבע חודשים, גם אם תרצה לברוח הדלת תהיה חלילה וחס נעולה, פולין תהיה אז סגורה ומסוגרת והפתח היחיד שיהיה הוא לצבא הגרמני שיכבוש בסערה את כל פולין ויתיר ממנה רח"ל אודים עשנים.

אך החלטתו הייתה נחושה, הוא אינו מקבל את בקשת המחוננת לעזיבת השידוך, הוא לא מתייחס לבקשה, באין לה בעל היא לא תעשה צעד חד צדדי, כיון שאיש אינו יודע בלאו הכי מהאירוסין, לא ידעו על המתח שנוצר, העתיד יכריע האם היו אלו אירוסים חלומות מטופשים ביותר, לו נראה שאין ספק שזה יתקיים, לא יתכן שהרבי הקדוש ברוך על האירוסין ולא יצא מזה כלום. אבל יש כאן סיפור מורכב ביותר, מועד היציאה מאמשינוב מוחלט אצלו שיהיה ביום ג' באייר, אחרת עלול הוא להפסיד את ההפלגה, לא נותר זמן רב עד אז, האם ישתנה משהו? רק בעל רוח הקודש יוכל לדעת זאת. אבל רב משה יוסף הוא יהודי מאמין שמאמין בכל לבו, כי הקב"ה מכונן מצעדי גבר, אין אדם נוקף אצבעו למטה אלא אם כן מכריזים על כך מלמעלה. הכל נתון בידו ומה יתאונן גבר, צריכים לצפות לישועתנו יתברך ואשרי מי שחי ושם את בטחונו בה' בלא כל חציצה.

מה עומד להתרחש בפרק הבא, מאיזה כיון יבוא? ובכן... צריכים להתאזר בסבלנות, לעוד פרק מעניין במיוחד.

~ ~ ~ ~ ~

לקבל מייל זה נא ליצור קשר במייל w0533194197@gmail.com חנוך חיים וינשטוק נ"י

חדש מבית היוצר של רב המכר
"שבת טיש"

הנה זה בא!

הספר החינוכי המופלא והמרתק שרבים ציפו לו

מידות טיש

• ב' כרכים •

מידות והליכות בראי פרשת השבוע

שולחן השבת שלכם עולה דרגה נוספת!

- מפתח ערכים מורחב** נושאים אישיים ימני הילולא
- 1240** עמדי כרומז צבעוניים **900** תמונות נדירות ומסמכים
- שלל** מדורים גדושים בתוכן חינוכי בעיצוב מרהיב עין ומשובב לב

מחיר מיוחד לרגל ההוצאה לאור

להשיג בכל חנויות הספרים המובחרות

לפרטים והזמנות מרוכזות במחיר מיוחד: 02-5806777 ♦ דוא"ל: 5806777@gmail.com

לאחר 20 שנה

דפוס גרפומט מתחדשים ומתרחבים

הוספנו
מכונות
חדישות
ואיכותיות

התחדשנו
במיתוג
חדש
ומרענן

החנות
עברה
שיפוץ
נרחב

שמחים להמשיך ולשרת אתכם נאמנה
עם השירות והמהירות כמיטב המסורת!!!

משלוחים
לכל חלקי
העיר

שרות
מהיר
במיוחד

מחירים
נוחים
במיוחד

כל סוגי
ההדפסות
וההפקות

הדפסות
באיכות
גבוהה

אהלי יוסף 5, ירושלים | שעות פתיחה: א.ה. 10-19 רצוף, יום 12-10
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018 | g5337722@gmail.com